

UNIVERSAL
LIBRARY

OU_198945

UNIVERSAL
LIBRARY

ಪಾದಿಯ ಹೊತ್ತಿಗೆ

ಜೀವನ ರಂಗ

ಬರೆದವರು:

ಶೀರಂಗರು

ಸಂಸ್ಕೃತಿ ನಿಲಯ ಫಾರಮಾನ್

೧೯೪೪

ಜೀವನ ರಂಗದ

ಹೊಸತಿಲಿ—

ಶ್ರೀರಂಗರ ನಾಟಕಗಳ ಈ ಸಂಗ್ರಹವನ್ನು ಪ್ರಕಟಿಸುವುದಕ್ಕೆ ನಮಗೆ ಹೆಮ್ಮೆಯೆನಿಸುತ್ತಿದೆ. ಶ್ರೀರಂಗರ ನಾಟಕಗಳು ಕನ್ನಡದ ಸಾಹಿತ್ಯದಲ್ಲಿ ಅದೇಕೆ ಜೀವನರಂಗದಲ್ಲೂ ಹೊಸತೆಂದು ಹಾದಿಯನ್ನು ನಿರ್ಮಾಣ ಮಾಡಿದುವೆಂಬುದನ್ನು ಅವರ ಹಗೆಗಳಿಗೆ ಕೂಡ ಒಪ್ಪಿಕೊಳ್ಳದೆ ಗತಿಯಿಲ್ಲ. ಇಂಥ ಮಹತ್ವದ ನಾಟಕಗಳ ಬದುಕುಸಂಗ್ರಹವನ್ನು ಬೆಳಕಿಗೆ ತರುವ ಸುಸಂಧಿಯು ನಮಗೆ ದೊರೆತುದಕ್ಕಾಗಿ ಸಮ್ಮನ್ನೇ ನಾವು ಅಭಿನಂದಿಸಿ ಕೊಳ್ಳುತ್ತೇವೆ.

ಈ ನಾಟಕಗಳ ಸಂಗ್ರಹವು ಪ್ರಾಚಾರ್ಯ ಗೋಕಾಕ ವಿನಾಯಕ ರಾಯರ ವಿಸ್ತಾರಾತ್ಮಕ ಮುನ್ನುಡಿಯ ಮೂಲಕ ಅತ್ಯಂತ ಅನುಕೂಲಕ ವಾಗಿದೆ. ಏಕೆಂದರೆ ಶ್ರೀರಂಗರ ನಾಟಕಗಳ ಅಂತರ್ಬಾಹ್ಯ ಸೌಂದರ್ಯ ವನ್ನು ಈ ತೆರನಾಗಿ ತೋರಿದಂತೆ ತಿಳಿಯಾಗಿ ವಿವರಿಸಿದ ಶ್ರೀಯುಕ್ತ ಶ್ರೀ ವಿನಾಯಕರಾಯರಿಗೆ ಇದೆ. ಈ ಮುನ್ನುಡಿಯು ಶ್ರೀ ವಿನಾಯಕರಾಯರ ಆಳವಾದ ಅಭ್ಯಾಸದ ರೀತಿ, ಮೂಲಗ್ರಾಹಿಯಾದ ರಸವಿಮರ್ಶಕ ದೃಷ್ಟಿ, ಹಿತವಾದ ಮಿತವಾದ ರೀತಿಯಿಂದ ವಿಚಾರಗಳನ್ನು ಹೇಳುವ ಬಗೆ ಮೂದಲಾದ ಗುಣಗಳಿಗಾಗಿ ಒಂದು ಆದರ್ಶವೆ ಆಗಿದೆಯೆಂದು ಹೇಳಿದರೆ ಅತಿಶಯೋಕ್ತಿಯಾಗಲಾರದು. ಈ ಮುನ್ನುಡಿಯು ಶ್ರೀರಂಗರ ನಾಟಕಗಳನ್ನು ಹೇಗೆ ಅಭ್ಯಾಸ ಮಾಡಬೇಕೆಂಬುದಕ್ಕೆ ಮಾದರಿಯಾಗಿದೆ. ಇಂಥ ಈ ಮುನ್ನುಡಿ ಬರೆದುದಕ್ಕಾಗಿ ನಾವಂತೂ ಸರಿಯೇ, ಕನ್ನಡ ಸಾಹಿತ್ಯದ ಅಭ್ಯಾಸಿಗಳೂ ಶ್ರೀಮಾನ್ ವಿನಾಯಕರಾಯರನ್ನು ಕೊಂಡಾಡದೆ ಇರಲಾರದು.

ಅದರಂತೆ ಶ್ರೀಮಾನ್ ಎಸ್ಕೆ (ಕುಲಕರ್ಣಿ M. A.) ಇವರಿಗೂ ನಾವು ನಮ್ಮ ಅಭಿನಂದನೆಗಳನ್ನು ಸಲ್ಲಿಸದೆ ಇರಲಾರೆವು. ವಿಚಾರ-ಪ್ರಯೋದಕವಾದ ಟಿಪ್ಪಣಿಗಳನ್ನು ಬರೆದುಕೊಟ್ಟುದರಿಂದ ನಮ್ಮ ಈ ಪ್ರಕಟನೆಗೆ

ಹೆಚ್ಚಿನ ಮೆರಗು ಉಂಟಾಗಿದೆ. ಈ ಬಗೆಯಾಗಿ ವಿಮರ್ಶೆ, ಟಿಪ್ಪಣಿಗಳೊಂದಿಗೆ ಈ ಗ್ರಂಥವು ಪ್ರಕಟವಾಗಿರುವುದರಿಂದ ಶಾಲೆ, ಕಾಲೇಜಿನ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿ ವೃಂದಕ್ಕೆ ನಾಹಿತ್ಯದ ಅಳವಡ ಅಭ್ಯಾಸಕ್ಕೆ ತುಂಬ ಅನುಕೂಲವಾಗುವುದೆಂದು ಬೇರೆ ಹೇಳಬೇಕಾಗಲ್ಲ.

೧ ಮನೆಬೆಳಕು, ೨ ಹಾದಿಯುಹೊತ್ತಿಗೆ, ೩ ಮಕ್ಕಳ ಹಿಗ್ಗು ಈ ಮಾಲೆಗಳು, 'ಕನ್ನಡಿಗರಲ್ಲಿ ಸದಭಿರುಚಿಯನ್ನುಂಟುಮಾಡುವ, ಅಧವಾ ಸದ್ವಿಚಾರ ಪ್ರಚೋದಕವಾದ' ಇಲ್ಲವೆ ರಸಾನುಭೂತಿಯ ಅನಂದವನ್ನಿತ್ತು ಸಂಸ್ಕೃತಿಯ ಮಟ್ಟವನ್ನು ಹೆಚ್ಚಿಸಿ, ಜೀವನರಂಗದಲ್ಲಿ ಕನ್ನಡಿಗರು ಹಿರಿಮೆಯವರಾಗಿ ಮರೆಯುವದಕ್ಕೆ ಪ್ರೋತ್ಸಾಹವಾಗುವ 'ಉತ್ತಮೋತ್ತಮ ಗ್ರಂಥಗಳನ್ನೇ' ಬೆಳಕಿಗೆ ತರುತ್ತಿರುವುದೆಂದು ಹೊಗಳಿ ಕೆಲವರು ವಕ್ರ ಬರೆದಿರುವರು. ಹಲವು ಪತ್ರಿಕಾಕಾರರೂ, ವಿಮರ್ಶಕರೂ ನಮ್ಮ ಮಾಲೆಗಳಿಗೆ ತಮ್ಮ ಸಂಪೂರ್ಣ ಬೆಂಬಲವನ್ನಿತ್ತು ಪ್ರೋತ್ಸಾಹಿಸಿರುವರು. ಅದಕ್ಕಾಗಿ ಇವರೆಲ್ಲರಿಗೂ ನಮ್ಮ ಕೃತಜ್ಞತೆಗಳನ್ನು ಸಲ್ಲಿಸದೆ ಇರಲಾರೆವು.

ಕನ್ನಡ ವಾಚಕವೃಂದವು ಉದಾರಾಶ್ರಯವನ್ನಿತ್ತು ಪ್ರೋತ್ಸಾಹಿಸಿದಂತೆ ನಾವೂ ಅವರಿಗೆ ನಮ್ಮ ಕೈಲಾದ ಸೇವೆಯನ್ನು ಸಮರ್ಪಿಸಬೇಕೆಂದಿದ್ದೇವೆ.

ಧಾರವಾಡ
:: ೫—೧೦—೪೩

}

ಕೇ. ಗೋವಿಂದರಾಯ

ಮುನ್ನುಡಿ

(೧)

ಈ ನಾಲ್ಕು ಏಕಾಂಕ ದೃಶ್ಯಗಳನ್ನು ಕುರಿತು ಕೆಲವು ಮಾತುಗಳನ್ನು ಬರೆಯಬೇಕೆಂದು ಸೂಚನೆ ಬಂದಾಗ ನಾನು ಸಂತೋಷದಿಂದ ಬರೆಯಬೇಕೆಂದೆ. ಪ್ರೊ. ಜಾಗಿರದಾರರ ಕಲೆಯು ಇಲ್ಲಿ ಚೆಲ್ಲವರಿದಿದೆ; ಹೊಸ ತಾದ ಅನೇಕ ತಂತ್ರಚಾತುರ್ಯಗಳನ್ನು ಅದು ಸೇರ್ಪಡಿಸಿಕೊಂಡಿದೆ. ಅಲ್ಲದೆ ಅವರ ಕಲಾದೃಷ್ಟಿಯೇ ಇಲ್ಲಿ ಬೇರೆ ವಿಧವಾಗಿ ಅರಳಿದೆ.

ಜಾಗಿರದಾರರ ಕೃತಿಗಳಲ್ಲಿ ಮೂರು ಗುಣಗಳು ಮೊದಲಿಸಿದ ಮುಪ್ಪುರಿಗೊಂಡು ಬಂದಿವೆ. ಕಟು ವಿಚಂಬನ; ನೂತನ ಸೃಷ್ಟಿಯ ನಿರ್ಮಾಣದಲ್ಲಿಯೇ— ಅದರ ಸನ್ನಿವೇಶ-ವಾತ್ರ-ಸಂಭಾಷಣೆಗಳ ನಿರ್ವಹಣದಲ್ಲಿಯೇ— ನಾಟಕಕಾರನಿಗೆ ನಿಲುಕುವ ಕಲಾವರ್ಣ ವಾಸ್ತವಿಕತೆ; ಹಾಗೂ ಕಾವ್ಯಮಯವಾಗಿ ಗದ್ಯದಲ್ಲಿ ಮತ್ತು ಚಿತ್ರವಿಚಿತ್ರವಾಗಿ ವಾಸ್ತವಿಕ ಸೃಷ್ಟಿಯಲ್ಲಿ ಕಾಣಿಸಿಕೊಳ್ಳುವ ಚಮತ್ಕೃತಿ (fantasy) ಇಲ್ಲವೆ ಚಿತ್ರಶಕ್ತಿ (fancy); ಇವೇ ಆ ಮೂರು ಗುಣಗಳು. ಜಾಗಿರದಾರರು ನಾಟಕ ಬರೆಯಲು ಸುರುವು ಮಾಡಿದಾಗ ಕಟು ವಿಚಂಬನವೇ ಅವರ ಕೃತಿಗಳ ಜೀವಾಳವಾಗಿತ್ತು; ಉಳಿದೆರಡು ಗುಣಗಳು ಮರೆಯಲ್ಲಿ ಮಾತ್ರ ಕಾಣಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಿದ್ದವು. ಮುಂದೆ ಅವರು ಬರೆಯಲೆನಗಿದ ಏಕಾಂಕ ದೃಶ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ವಿಚಂಬನೆ ಹಾಗೂ ಚಿತ್ರಶಕ್ತಿಗಳ ಸರವೆ ತಾಕಲಾಟವಾಗ. ನಷ್ಟರ ಮಟ್ಟಿಗೆ ಚಿತ್ರಶಕ್ತಿಯು ಅವರ ಕೃತಿಗಳಲ್ಲಿ ಬೆಳೆಯಿತು. ಅಶ್ಯಮೇಧ, ಅಸುಲೋದ್ಧಾರ, ಇವೇ ಮೊದಲಾದ ಕೃತಿಗಳಲ್ಲಿ ಅದು ನಮ್ಮ ನಿದರ್ಶನಕ್ಕೆ ಬರುವದು. ಇತ್ತೀಚೆಗೆ-ವಿಶೇಷತಃ ಇಲ್ಲಿಯ ನಾಲ್ಕು ದೃಶ್ಯಗಳಲ್ಲಿ- ಇನ್ನೊಂದು ಬೆಳುವಣಿಗೆಯು ಎದ್ದು ಕಾಣುತ್ತದೆ. ಇಂದಿನ ತ್ರಿಶಂಕು ನಮಾಡವನ್ನು ನೋಡಿ ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ಜನಿಸಿದ ಶೋಕ, ರೋಷ, ಕರುಣೆ,

ವಿನೋದ; ಜಗತ್ತಿನ ಅಪೂರ್ಣತೆ ವಿಷಮತೆಗಳ ದರ್ಶನದಿಂದ ಉದ್ಭವಿಸಿದ ಅಳವಾದ ಕರುಣಾಹಾಸ್ಯ; ನಾಳೆ ಬರಬೇಕಾದ ಹೊಸ ಸಮಾಜದ ಬಗ್ಗೆ ಪ್ರೀತಿ, ತಿಳಿವು, ಅಭಿಮಾನ; ಇವನ್ನೆಲ್ಲ ಒಳಮಡಿಸಿಕೊಂಡು—ಕಲಾ ದೃಷ್ಟಿಯನ್ನು ತಮ್ಮ ಕೃತಿಗಳಲ್ಲಿ ಅರಳಿಸಿ ಕೋರಿಸುವದೇ ಈಗ ಜಾಗಿದ ದಾರರ ಸ್ಫೂರ್ತಿಯ ತವರಾಗಿದೆ. ಕೃತಿಗಳಲ್ಲಿ—ಈಗ ವಿಡಂಬನೆ ಬರಬಹುದು; ಅದರ ಅದು ಈ ದೃಷ್ಟಿಗೆ ಅಧೀನವಾಗಿ ಮಾತ್ರ ಬರುತ್ತದೆ. ಚಿತ್ರಶಕ್ತಿಯು ಈಗಲೂ ಕೃತಿಯುದ್ದಕ್ಕೆ ಚಮಕಿಸಬಹುದು; ಅದರ ಅದು ಕಾಣಿಸಿಕೊಳ್ಳುವದು ಈ ದೃಷ್ಟಿಯನ್ನು ಸ್ಪಷ್ಟಗೊಳಿಸಲಿಂದು. ಜನರನ್ನು ರೇಗಿಸಿ, ರೇಗಿಸುವದರಲ್ಲಿಯೇ ಕಲೆಯನ್ನು ಕಾಣುವ ವಿಡಂಬನೆಯು ಈಗ ಮರೆಯಾಗಿದೆ. ಗತಗಹಿಸಿ ನಕ್ಕು ಪುರಾಣಗಳನ್ನೇ ಬುಡಮೇಲಾಗಿ ಮಾಡಿ ಜನರನ್ನು ಹೆದರಿಸಿ—ಹೆದರಿಸುವದರಲ್ಲಿಯೇ ರಸವಂತಿಕೆಯನ್ನು ಕಾಣುವ ಚಿತ್ರಶಕ್ತಿಯು ಈಗ ಹವಣಿಗೆ ಬಂದಿದೆ. ಕಲೋವಾಸಕನ ದರ್ಶನವೊಂದು ಈಗ ಜಾಗರದಾರರಲ್ಲಿ ನೆಲೆಸಿದೆ. ಅದನ್ನು ಸರಸವಾಗಿ ಕಲಾಕೃತಿಯಲ್ಲಿಳಿಸಲು ಈ ಮೂರು ಗುಣಗಳು ಸದಾ ಸಿದ್ಧವಾಗಿರುತ್ತವೆ.

(೨)

ಹಾಗಾದರೆ ಈ ಸಾಲ್ಕು ದೃಶ್ಯಗಳಲ್ಲಿಯೂ ದರ್ಶನವಾವುದು? ಸುರಾಸುರ ಯುದ್ಧದಲ್ಲಿ ಅದಿಶೇಷನ ಮಾತಿನಲ್ಲಿಯೇ ಇದು ಸ್ಪಷ್ಟವಾಗಿದೆ. “ಸೃಷ್ಟಿ ಸ್ಥಿತಿ-ಸಂಹಾರಗಳ ಶಕ್ತಿ ಈಗ ಮಾನವನಲ್ಲಿಯೇ ಇದೆ. ನಿಮ್ಮ ಆಟ ನಡೆಯಬೇ.” ಎಂದು ಶೇಷನು ದೇವತೆಗಳಿಗೆ ಹೇಳುತ್ತಾನೆ. ದೃಶ್ಯದ ಕೊನೆಗೂ ಶೇಷನ ಮಾತುಗಳು ಬೇಕಾಗಿದ್ದವು. ಅದರ ಅವನ ಬದಲು ಮರ್ತ್ಯನೇ ಹೇಳುತ್ತಾನೆ: “ನಡುವೆ ನಿಂತಿದೆ ಸುತ್ತಿ-ದೇವತೆಗಳನ್ನು ಗೆದ್ದು ಅಹಂಕಾರದಿಂದ ಸೆಟೆದು ನಿಂತಿದೆ! ಆದರೂ ಇದು ಮಾನವನ ಕೈಗೆ ಆಯುಧ ಮಾತ್ರ.” ಈ ರೀತಿಯಾಗಿ ಮಾನವನೇ ತನ್ನ ಸೋತು-ಮೋತುಗಳನ್ನು ಕಂಡುಕೊಳ್ಳಬೇಕೆಂದೂ-ಆ ಶಕ್ತಿಯು ಮಾನವನಿಗಿದೆಯೆಂದೂ-ಯೋಗ್ಯ ವ್ಯಷ್ಟಿ-ಸಮಷ್ಟಿಗಳ ಪ್ರಾದುರ್ಭಾವವೇ ನಿಜ ಸೌಖ್ಯವೆಂದೂ ನಾಟಕಕಾರರು ತಿಳಿಸ ಬಯಸುತ್ತಾರೆ. ಇದನ್ನುಳಿದ ಧರ್ಮವೆಲ್ಲ ನಮಗೆ ಸಂಬಂಧವಿಲ್ಲವೆಂದು ಅವರು ಸಾರುತ್ತಾರೆ.

ಇದನ್ನು ನಿರೂಪಿಸಲು ವಿಡಂಬನೆಯ ಸಮಾವೇಶವಾಗಿದೆ. ಕಾಂಗ್ರೆಸ್ಸಿನ ಆಡಳಿತದಲ್ಲಿ ಸುರುವಾದ ಸುರಾಸೋಧಕ ಚಳವಳಿಯನ್ನು ಇಲ್ಲಿ ಬರಿ ಬಗ್ಗೆ ಕೊಡುವದಕ್ಕೆಂದು ಮಾತ್ರ ಜಾಗರದಾರರು ಉಪಯೋಗಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಸಂಸ್ಕೃತಜ್ಞರಾದ ಅವರೇ ದೇವತೆಗಳ ಬೇಷ್ಪಗೆ ಟೂಂಕ ಕಟ್ಟಿದ್ದರಿಂದ ದೃಶ್ಯವೆಲ್ಲ ವಿನೋದಮಯವಾಗಿದೆ. ಅದಿಲ್ಲೇನೂ ನಿಮಿತ್ತವಾಗಿ ಅಂತ್ಯಬ್ರಹ್ಮನ ವರೆಗೂ ಹೊಯ್ಯಾಡುವ ದೃಶ್ಯವನ್ನು ಕಲ್ಪಿಸಿದಾಗ ಸ್ವರ್ಗ ಲೋಕದ ಕಲ್ಪನೆಯು ಎಷ್ಟೊಂದು ಪ್ರೇಕ್ಷಣೀಯವೆಂದು ಅವರು ತೋರಿಸುತ್ತಾರೆ. ಪುತಿಯೊಬ್ಬ ದೇವತೆಯ ಮಾತಿನಲ್ಲಿ ಔಚಿತ್ಯವು ತುಂಬಿಕೊಂಡಿದೆ. “ನಾನು ಹಾಲಾಹಲ ಒಂದಕ್ಕೆ ದಕ್ಕಿಸಿದ್ದು ಮಾನವರು ಎಷ್ಟೋ ಹಾಲಾಹಲಗಳನ್ನು ದಕ್ಕಿಸಿಕೊಂಡಿದ್ದಾರೆ!” ಎಂದು ಶಿಸುನು ವೇಳುತ್ತಾನೆ. “ಸರ್ವಭಕ್ಷಕನಾದ ನೀನು ಸ್ವಂತದ ಹಲ್ಲನ್ನು ತಿನ್ನುತ್ತ ಕುಳಿತಿರುವೆಯಾ?” ಎಂದು ಕಂಠದ ದಾಹವನ್ನು ತಡೆಯದ ಅಗ್ನಿಗೆ ಯಾವನು ಕೇಳುತ್ತಾನೆ. “ಸುರಲೋಕವನ್ನು ಸಂಹರಿಸಿ ಮಾನವರಾಗಿ ಆವರಿಸಿರಿ” ಎಂದು ಜಬ್ಬು ಋಷಿಯು ಅವರಿಗೆ ವೇಳಿ ಹೋಗುತ್ತಾನೆ. ಕೊನೆಗೆ ವಿಜ್ಞಾನದ ಮುಂದೆ ದೇವತೆಗಳ ಆಟವು ನಡೆಯದೆಂದು ಹೇಳಿ ಮರ್ತ್ಯನು ಅವರದೊಂದು ಸರ್ಕಸ್ಸು ಇಲ್ಲವೆ ಆಟವನ್ನು ಹೂಡುತ್ತಾನೆ. ಅಂತೂ ಈ ಯುಗದಲ್ಲಿ ದೇವತೆಗಳೆಂದರೆ ಸರ್ಕಸ್ಸಿಗೇ ಸರಿಯೆಂಬ ಮಾತು ಇಲ್ಲಿ ಧ್ವನಿತವಾಗುತ್ತದೆ.

ದೇವತೆಗಳಿರಲಿ ಇಲ್ಲದಿರಲಿ, - ಆ ವಿಷಯವನ್ನು ಜಾಗರದಾರರು ಚರ್ಚಿಸ ಬಯಸುವದಿಲ್ಲ. ಈ ಜಗತ್ತನ್ನು ಅಲವ್ವಿಸಿ ಬೇರೊಂದು ಜಗತ್ತನ್ನೇ ಬೆಳಗಿಸುವ ವಿಚಾರಕ್ರಮವು ಅವರಿಗೆ ಬೇಡಾದುದು. ಇಂಥ ವಿಚಾರಕ್ರಮವು ಬೆಳೆಯುವದಕ್ಕಿಂತ ಈ ದೇವತೆಗಳೇ ಹೋಗುವದು ಲೇಸೆಂದು ಅವರು ಅಭಿಪ್ರಾಯಪಡುತ್ತಾರೆ. ಆ ಅಭಿಪ್ರಾಯವನ್ನೇ ಇಲ್ಲಿ ಚಿತ್ರಿಸಿ ತೋರಿಸುತ್ತಾರೆ.

ಇನ್ನು ಕಾವ್ಯಗುಣ ಇಲ್ಲವೆ ಚಿತ್ರಶಕ್ತಿಯ ವಿಷಯವನ್ನು ನೋಡುವಾ. ಕೇವಲ ಶಬ್ದಯೋಜನೆಯಲ್ಲಿಯೂ ಇದು ವ್ಯಕ್ತವಾಗುತ್ತದೆ. “ಹಾಂ, ಹಾಂ, ಅನಂತರವ ಘನೇ, ಚಕ್ರಸಾಣೇ” ಎಂದು ಶೇಷನು ವಿಷ್ಣುವನು

ಕರಿಯುವಾಗ ಇಲ್ಲಿವೆ “ ನಿನ್ನ ಸಂಗ್ರಹ ನನ್ನ ಸಿವಾಯರಿಗೆ ಒಪ್ಪಿಸು.....
ನಾಳೆಸಿಂಡ ನಾಲಿಗೆ ಬಿಟ್ಟು” ಎಂದು ಮರ್ತ್ಯನು ಇಂದ್ರನಿಗೆ ಹೇಳುವಾಗ
ಈ ವ್ರಾಸಪ್ರಿಯತೆಯು ಕಂಡು ಬರುತ್ತದೆ. ಇದು ಅವಾಸ್ತವಿಕವಾಗಿದೆ.
ಆದರೆ ಜಾಗರದಾದರ ಸಾಮಾಜಿಕ ದೃಶ್ಯಗಳಲ್ಲಿಯ ವ್ಯಕ್ತಿಗಳು ಸಹ ಅನೇಕ
ಸಲ ಹೀಗೆಯೇ ಮಾತನಾಡುತ್ತಾರೆ. ಇವರು ನಾಟ್ಯ ಸ್ಥಿತಿಯ ಮೈಶಿಷ್ಟ್ಯ
ಗಳಲ್ಲಿ ಇದ್ದೊಂದು. ಇದೇ ಕಾವ್ಯಗುಣವು ಅಲ್ಲಿ ಬರುವ ಭಾವಗಳಲ್ಲಿಯೂ
ಕಾಣುತ್ತದೆ. “ ಅಂದು ನನ್ನನ್ನು ಕಡಗೋಲಿಗೆ ಕಟ್ಟಿ ತಿರುಗಿಸಿದುದಕ್ಕೆ
ಇಂದಿಗೂ ನನ್ನ ಮೈ ತಿರುಗುತ್ತಿದ್ದು, ಅದಕ್ಕಾಗಿ ನನ್ನ ಬೆನ್ನ ಮೇಲಿನ
ವೃಷ್ಟಿ ಕೂಡ ತಿರುಗುತ್ತಲಿದೆ! ಕೋಡಿರಾ ?” ಎಂದು ಶೇಷನು ದೇವತೆ
ಗಳನ್ನು ಕೇಳುತ್ತಾನೆ. ಸನ್ನಿವೇಶದಲ್ಲಿಯೂ ಅವು. ‘ಗುರಿ’ ಎಂಬ ಸದ್ದು
ಪ್ರಾರಂಭವಾಗಿ ಮಾಯವಾಗುವ ಮರ್ತ್ಯ, ಸುರಾವಾನವಿಲ್ಲದೆ ಬುದ್ಧಿ
ಭ್ರಾಂತರಾಗಿರುವ ಸುರರ ಚಿತ್ರ, ಸೋಮರಸವನ್ನು ಕೈಯಿಂದ ವಾತ್ಸ್ರ
ಯಲ್ಲಿ ಸವರಿ ಹಾಕಿದ ಋಷಿಯು ತಮ್ಮನ್ನು ಕೈಯಿಂದ ಮುಟ್ಟಿ ಕ್ಷಮಿಸ
ಬೇಕೆಂಬ ದೇವತೆಗಳ ಆಗ್ರಹ. - ಇವೆಲ್ಲ ನಮ್ಮನ್ನು ತಲೆದೂಗಿಸುತ್ತವೆ.

(೩)

ಉಳಿದ ಮೂರು ದೃಶ್ಯಗಳಿಗಿಂತ ಸುರಾಸುರ ಯುದ್ಧದಲ್ಲಿ ವಿಡಂಬ
ನೆಗೂ ಚಿತ್ರಶಕ್ತಿಗೂ ಆಸ್ಪದ ಹೆಚ್ಚು ಸಿಕ್ಕಿದೆ. ಏಕೆಂದರೆ ಜೀವನದ ವಾಸ್ತ
ವಿಕ ಚಿತ್ರವು ಇಲ್ಲಿ ವ್ಯಂಗವಾಗಿ ಬರಲು ಸಾಧ್ಯವಿದೆಯೇ ಹೊರತು ನೇರ
ವಾಗಿ ಬರುವಂತಿಲ್ಲ. ಆದರೆ ಉಳಿದ ಮೂರರಲ್ಲಿ ಕಲಾವೂರ್ಣ ವಾಸ್ತವಿಕ
ತೆಯೂ ಬಂದು ಕೂಡಿ ‘ ದರ್ಶನ ’ ದ ನಿರೂಪಣೆಯ ಸಮತೋಕವನ್ನು
ಕಾಯುತ್ತದೆ. ಶರ-ಪಂಜರದಲ್ಲಿಯ ಮುದುಕನು ಇದೇ ಜಗತ್ತಿನಲ್ಲಿಯ
ಮುದುಕ. ಅವನು ‘ ಭೀಷ್ಮ ’ ನಾಗುವದು ನಾಟಕಕಾರರ ವಿಚಾರ ಚಮ
ತ್ಕೃತಿಯಿಂದ ಮಾತ್ರ. ಚಿತ್ರಶಕ್ತಿಯು ಇಲ್ಲಿ (reverie) ಇಲ್ಲವೆ ಒಂದು
ಹಳವಂಡದ ರೂಪವನ್ನು ತಳೆದಿದೆ. ದೃಶ್ಯದಲ್ಲಿ ವ್ರಾಸಪ್ರಿಯತೆಯು
ಕೋಡಿವರಿದಿದೆ. ‘ ಎಲ್ಲಿ ನಾನು ಹೋಗಲಿ? ಮೀಟಿಂಗಿಗೋ ಅಫೀಸಿಗೋ ?’
ಎಂಬ ಪುನರಾವೃತ್ತಿಯ ಹಿನ್ನೆಲೆಯಲ್ಲಿ ಬೇರೆ ಬೇರೆ ಛಾಯಾ ಚಿತ್ರಗಳು

ಹಾಯ್ದು ಆ ಮುದುಕನ ಜೀವನದಲ್ಲಿ ಆಗಿಹೋದ ನಾಟಕವನ್ನು ಬಯಲಿ ಗೆಳೆಯುತ್ತವೆ (ಹೀಗೆ ಅಲ್ಲಲ್ಲಿ ಕಾಣಿಸಿಕೊಳ್ಳುವ ನಾಟಕದಲ್ಲಿಯೇ ವಿಡಂಬನೆಯು ಅಡಕವಾಗಿದೆ.) ಅಲ್ಲಲ್ಲಿ ಬರುವ ಸಂಭಾಷಣೆಯ ಕೌಶಲ್ಯದಲ್ಲಿಯೂ ಮಾತಿನ ಬಹುಸ್ಪೃಶ್ಯತೆಯಲ್ಲಿಯೂ ಚಿತ್ರಶಕ್ತಿಯು ವಿಡಂಬನೆಯನ್ನೂ ಮೂಲ ದರ್ಶನವನ್ನೂ ಮನದಟ್ಟಾಗಿಸುತ್ತದೆ. “ಆ.....ಆಫೀಸಿನ ಗಂಟೆ ನನ್ನ ಎದೆಮೊಳಗೆ ಬಾರಿಸಿದ ಹಾಗಾಯ್ತು;” “ಇಹಲೋಕದಲ್ಲಿ ನನಗೆ No Vacancy ಎಂದು ಹೇಳಿದ್ದಿಯಲ್ಲವೆ? ... ಈಗ ಪರಲೋಕದಲ್ಲಿ ನನಗೆ No Vacancy;” “ಸತ್ತ ನನ್ನ ಪೋಷಣ್ಣ ಹಾಕಿಸಿಕೊಂಡು ನನಗೆ ಪುನರ್ಜನ್ಮವನ್ನು ಕೊಟ್ಟಿರುವುದು ನೀಗು;” ಇವೇ ಮೊದಲಾದ ವಾಕ್ಯಗಳು ಇದಕ್ಕೆ ಉದಾಹರಣೆಯಾಗಿವೆ. ಬಾಳುವೆ-ಮರಣಗಳ ನಡುವೆ, ಮೀಟಿಂಗ್-ಆಫೀಸಿನ ನಡುವೆ, ಸ್ಮರಣ-ವಿಸ್ಮರಣ ನಡುವೆ ಹೊಯ್ದಾಡುತ್ತಿರುವ ಮುದುಕನೇ ಭೀಷ್ಮ, - ‘ನಿಂಚಣಿ’ ಹೊಂದಿದ ಭೀಷ್ಮ. ಮುದುಕನ ಮನಸ್ಸಿನ ಚಿತ್ರದಲ್ಲಿ ಕಲಾವರ್ಣನಾ ವಸ್ತುವಿಕತೆಯಿದೆ. ಎರಡನೆಯವರ ಕುತ್ತಿಗೆ ಕೊಯ್ದು ತನ್ನ ಮಾಂಸವನ್ನು ಬೆಳೆಸಿಕೊಂಡ ಮಾನವನಿಗೆ ‘ಶರ ಪಂಜರ’ ಮನಸ್ಸು ಕಟ್ಟಿಟ್ಟಿದೆಂಬುದೇ ಇಲ್ಲಿಯ ಮೂಲ ‘ದರ್ಶನ’ ವಾಗಿದೆ. ವಾಸ್ತವಿಕತೆ-ವಿಡಂಬನೆ-ಚಿತ್ರ ಶಕ್ತಿಗಳು ಇದನ್ನು ಅಚ್ಚಳಿಯದೆ ಮಾಡಿಸಿವೆ.

‘ಉತ್ತರ-ರಂಗ’ ಪು ಕಲೆಯ ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ಇನ್ನೂ ತುಂಬಿ ಕೊಂಡು ಬಂದಿದೆ. ನಾಟಕಕಾರ, ಮಾಲಕ, ನಟ, ನಗೆಗಾರ,-ಇವರೆಲ್ಲರ ನಡುವೆ ಒಂದು ನಾಟಕದ ಪ್ರಯೋಗವನ್ನು ಕುರಿತು ನಡೆಯುವ ಸಂಭಾಷಣೆಯಲ್ಲಿ ನಾಟಕ-ಸಿನೇಮಾಗಳ ಸಂಬಂಧ, ನಾಟಕದಲ್ಲಿಯ ಕಲೆ ಹಾಗು ನೀತಿಯ ಸಮಸ್ಯೆ, ನಟರ ನೀತಿವಿಚಾರ, ಇವೇ ಮೊದಲಾದ ಪುಶ್ಚಗಳ ಕೊಡಕನ್ನು ನಾಟಕಕಾರರು ಸುಂದರವಾಗಿ ಚಿತ್ರಿಸಿದ್ದಾರೆ. ದೃಶ್ಯದ ಕೊನೆಯು ಕಲಾವರ್ಣನವಾಗಿದೆ. ದುಡ್ಡಿನ ಬೆನ್ನುಹತ್ತಿದ ಮಾಲಕ-ನಟ-ವಿದೂಷಕರು ಚಲಚಿತ್ರದ ಜಗತ್ತಿನಲ್ಲಿ ಕಾಲಿಟ್ಟರೆ ನಾಟಕದ ರಚನೆಯಲ್ಲಿ ಮಾತ್ರ ಇನ್ನು ಮೇಲೆ ಕಲಾಸಿದ್ಧಿಯು ಸಾಧ್ಯವೆಂದು ಚಲಚಿತ್ರದ ಕಡೆಗೆ ತಿರುಗಿದ ನಾಟಕಕಾರನು ಮತ್ತೆ ನಾಟಕಗಳನ್ನೇ ಬರೆಯಲೆಸಗುತ್ತಾನೆ!

ಲಲಿತ ಕಲೆ ಹಾಗು ವ್ಯವಹಾರದ ಬ್ರಹ್ಮಗಂಟೀ ಇಟ್ಟೆಯ ಮೂಲ ವಸ್ತು ವಾಗಿದೆ. ಅದನ್ನು ಅರಳಿಸುವದರಲ್ಲಿ ಮೇಲೆ ಸೂಚಿಸಿದಂತೆಯೇ ವಿಡಂಬನೆ-ಚಿತ್ರಶಕ್ತಿ-ವಾಸ್ತವಿಕತೆಗಳು ಬೆರೆತುಕೊಂಡಿವೆ.

ಅನುಭವದ ಅದ್ವೈತ ದಲ್ಲಿ ಕಲೆಯ ಒರಣವೂ ನಿಕಟತೆಯೂ ಉಳಿದ ಮೂರು ದೃಶ್ಯಗಂಧಲ್ಲಿಗಿಂತ ದೆಚ್ಚಾಗಿ ಸಾಧಿಸಿವೆ. ಮನಮನೆ ಯಲ್ಲಿಯೂ ಇದೇ ಹಾಡು; ಸುಖವೆಂಬುದು ದಃಸಾಧ್ಯವಾಗಿದೆ; ವಿಷಮ ವರಿಸ್ಥಿತಿ ಹಾಗೂ ಆ ಪರಿಸ್ಥಿತಿಯಿಂದ ಬೇಸತ್ತು ಹೋದ ಎರಡು ಮನಗಳ ತಾಕಲಾಟ:— ಇದೇ ಎಲ್ಲರೂ ಸುರಿದುಕೊಂಡುವ ಸಂಸಾರಸುಖವೆಂಬ ಮಾತನ್ನು ಆಳವಾದ ಕರುಣಹಾಸ್ಯದಿಂದ ನಾಟಕಕಾರರು ಇಲ್ಲಿ ಚಿತ್ರಿಸಿ ದ್ದಾರೆ. ಮನೆಗೆಲಸವು ಪೆಂಪತಿಗೊಂಡು 'ನೆವ'; ಅಫೀಸು 'ಗಂಡ'ನಿಗೆ. ಅನೇಕ 'ನೆವ'ಗಳ ಬುಡದಲ್ಲಿ ಸಿಕ್ಕು ಪ್ರೀತಿಯು ಒದ್ದಾಡುತ್ತಿರುತ್ತದೆ. ಈ 'ನೆವ'ಗಳನ್ನು ಬಿಚ್ಚಿ ತೋರಿಸುವದಕ್ಕೆ ಮಾತ್ರ ತೀರ ಹಗುರಾಗಿ ವಿಡಂಬನೆಯು ಇಲ್ಲಿ ಬಂದಿದೆ. ಚಿತ್ರಶಕ್ತಿಯು ರಂಗಭೂಮಿಯ ಮೇಲೆ ಒಂದೇ ವೇಳೆಗೆ ಎರಡು ಸಂಸಾರ ಚಿತ್ರಗಳನ್ನು ತರುವದರಲ್ಲಿಯೂ ಒಂದು 'ಸಂಸಾರ'ವು ಇನ್ನೊಂದು 'ಸಂಸಾರ'ಕ್ಕೆ ಉತ್ತರ ಕೊಟ್ಟಂತೆ ಭಾಸ ವಾಗುವ ಹಾಗೆ ಮಾತುಗಳನ್ನು ಹೆಣೆಯುವದರಲ್ಲಿಯೂ ಸುಳಿದಿದೆ; ದೃಶ್ಯದ ಪ್ರಾರಂಭದಿಂದ ಕೊನೆಯ ವರೆಗೆ ಕೋಟು-ಕನ್ನಡಕ-ರುಮಾಲು ಗಳನ್ನು ಹುಡುಕಾಡುವ 'ಈಕೆಯ ಗಂಡ'ನ ಗೊಂದಲದಲ್ಲಿಯೂ ಮೂಡಿದೆ.

ಆದರೆ ಈ ದೃಶ್ಯದ ಮುಖ್ಯ ಗುಣವೆಂದರೆ,— ಚಿತ್ರ ಶಕ್ತಿ ವಾಸ್ತವಿಕತೆ-ವಿಡಂಬನೆಗಳು ವಿರಳವಾಗಿ ಬೆರೆತುಕೊಂಡಿದ್ದು. ಈ ಮೂರು ಗುಣಗಳೂ ಬ್ರಹ್ಮ-ವಿಷ್ಣು-ರುದ್ರರಂತೆ ಮೂರು ಮುಖಗಳಾಗಿದ್ದರೆ ಮೂಲ ದರ್ಶನವು ದತ್ತಾತ್ರೇಯನಂತೆ ತ್ರಿಮುಖಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಕಾಣಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತದೆ. ಎಲ್ಲವೂ ಒಂದೇ ದೇಹ,—ಒಂದೇ ಪುರುಷನಾಗಿ ಬಿಟ್ಟಿದೆ. ಇದು ಹೆಚ್ಚಿನ ರಸಸಿದ್ಧಿ. ಸುರಾಸುರ ಯುದ್ಧದಲ್ಲಿ ಈ ಗುಣಗಳ ಸಾವೀವ್ಯವಿದೆ. ಈ ದೃಶ್ಯದಲ್ಲಿ ಅವುಗಳ 'ಅದ್ವೈತ'ವಿದೆ.

ಜಾಗರದಾರರ ಕೃತಿಗಳ ಕ್ರಾಂತಿಮಯತೆಯು ಒಮ್ಮೊಮ್ಮೆ ಅವರ ಕಲಾಸಿದ್ಧಿಯನ್ನು ಮರೆಸುವುದುಂಟು. ಆದಕಾರಣ ಮೇಲಿನ ಕೆಲವು

ಮಾತುಗಳಲ್ಲಿ ಅವರ ಕಲೆಯ ನಿಲುವುಗೆಲುವುಗಳನ್ನು ನಾನು ಸೂಚಿಸಿದ್ದೇನೆ. ಕಾಗದವಿಲ್ಲದ ಈ ದಿವಸಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಈ ದೃಶ್ಯಗಳನ್ನು ಪ್ರಸಿದ್ಧಿಸಲು ಪ್ರಯತ್ನಿಸಿದ ಪ್ರಕಾಶಕರು— ಶ್ರೀಮನ್ ಗೋವಿಂದರಾಯರು ನಿಜವಾಗಿ ಅಭಿನಂದನೆಗೆ ಪಾತ್ರರಾಗಿದ್ದಾರೆ. ಸ್ವತಃ ಮಾನ್ಯ ಸಾಹಿತಿಗಳೂ ಭಾಷಾ ಶಾಸ್ತ್ರ ವಿಶಾರದರೂ ಆದ ಶ್ರೀಮಾನ್ ಜೋಶಿ ಶಂಕರರಾಯರ ನೇತೃತ್ವದಲ್ಲಿ ಈ ಗ್ರಂಥ ಮಾಲೆಯು ಹೀಗೆಯೇ ಅರಳುತ್ತ ಹೋಗುವದರಲ್ಲಿ ಸಂಶಯವಿಲ್ಲ.

ನಿಲಿಂಗ್ಡನ್ ಕಾಲೇಜು
೨೦-೧-೧೯೪೩

ಪಿ. ಕೃ. ಗೋಕಾಕ

ನ ನ್ನ ನಾಂ ದೀ

ಹಲವಾರು ನನ್ನ ಏಕಾಂಕಗಳಲ್ಲಿ ನಾಲ್ಕು ಇಲ್ಲಿ ಪ್ರಕಟನೆಯನ್ನು ಪಡೆಯುತ್ತಲಿವೆ. ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿ ಅಲ್ಲಲ್ಲಿ ಮಾಸಿಕಗಳಲ್ಲಿ ಈ ಮೊದಲೇ ಪ್ರಕಟವಾದವುಗಳೆಲ್ಲ ಅನೇಕಸಲ, ಅನೇಕ ಕಡೆ ರಂಗಭೂಮಿಯನ್ನು ಕಂಡಿವೆ. ವರ್ಷವರ್ಷಕ್ಕೂ ಶಾಲೆ ಕಾಲೇಜುಗಳ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳೂ ನಾಟ್ಯವಿಲಾಸಿಗಳೂ ಏಕಾಂಕಗಳನ್ನು ಕೋರುತ್ತಿರುವಾಗಲೂ ಇದುವರೆಗೆ ಅವು ಪ್ರಕಟವಾಗದ್ದಕ್ಕೆ ನನ್ನ ಅಲಸ್ಯವೇ ಕಾರಣ; ಇಂದು ಒಂದೊಂದಾಗಿ ಪುಸ್ತಕರೂಪದಲ್ಲಿ ಹೊರಬೀಳುತ್ತಿರುವುದಕ್ಕೆ ನನ್ನ ಗೆಲೆಯರಾದ ಜೋಶಿ ಶಂಕರರಾಯರೇ ಕಾರಣ.

ನನ್ನ ಏಕಾಂಕಗಳಿಗೆ ಅನೇಕ ಬೇರೆ ಬೇರೆ ಅನುಭವಗಳೂ ಸಂಗ-
ತಿಗಳೂ ಕಾರಣವಾಗಿವೆ. ಮುಖ್ಯವಾಗಿ ಯಾವುದೇ ಕಾರಣದಿಂದ ನನಗೆ
ದುಃಖ ಇಲ್ಲವೆ ಅಸಮಾಧಾನವಾಗಿ ಅದೇ ಕಾರಣವನ್ನು ಬೇರೊಂದು
ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದಲೂ ನೋಡಬಾರದೇಕೆ— ಎಂದು ತೊಡಗಿದಾಗ ನನ್ನ
ಏಕಾಂಕ ಹುಟ್ಟುವುದು. ಇದಕ್ಕಾಗಿಯೇ ಸಂತಾಪದ ಹಾಸಿಗೆಯ ಮೇಲೆ
ನಗೆಯ ಹೊದಿಕೆಯನ್ನು ಹಾಕುತ್ತಿರಬಹುದು ನನ್ನ ನಾಟ್ಯಬುದ್ಧಿ. ಆ
ವಿಷಯ ನಾನು ಹೆಚ್ಚಿಗೆ ಬರೆಯಲಾರೆ, ಬರೆಯುವುದೂ ಅನುಚಿತ.

ಈ ನಾಲ್ಕು ಏಕಾಂಕಗಳಲ್ಲಿ ಇದ್ದವರು (ಪ್ರಪಂಚಪ್ರವಾಹ), ಸತ್ತವರು
(ಶರಣಂಜರ), ಸಾಯಬೇಕೆಂದವರು (ಉತ್ತರರಂಗ) ಮತ್ತು ಸ್ವರ್ಗದವರು
(ಸುರಾಸುರ ಯುದ್ಧ) ಹೀಗೆ ಜೀವನದ ಮೆಟ್ಟಿಲುಗಳ ದೃಶ್ಯಗಳಿರುವುದರಿಂದ
ಈ ಸಂಗ್ರಹಕ್ಕೆ 'ಜೀವನ-ರಂಗ' ಎಂಬ ಹೆಸರನ್ನು ಕೊಟ್ಟಿದ್ದೇನೆ.

ಶೀರಂಗ

ಶರ-ಪಂಜರ

ಪಾತ್ರವಿವರ

ಮುದುಕ

ತರುಣಿ

ಯುವಕ

ಹೆಂಗಸು

ಗೃಹಸ್ಥ

ವಿ. ಸೂ:— ಮುದುಕನೊಬ್ಬನೆ ಜೀವದಿಂದಿದ್ದಾನೆ. ಮಿಕ್ಕವರೆಲ್ಲ ಭೂತಗಳು.

ರಂಗಸೂಚನೆ

[ಮುಂಜಾವಿನ ೧೦ ಗಂಟೆಯ ಸಮಯ. ಒಬ್ಬ ಮುದುಕ ಪೆನ್‌ಶನರನ ಮನೆಯಲ್ಲಿಯ ಒಂದು ಕೋಣೆ. ರಂಗಭೂಮಿಯ ಮಧ್ಯದಲ್ಲಿ ಒಂದು ಕುರ್ಚಿ. ಆ ಕುರ್ಚಿಯ (ಪ್ರೇಕ್ಷಕರ ಬಲ) ಬದಿಗೆ ಒಂದು ಮೇಜು; ಆ ಮೇಜಿನಾಚೆಗೆ, ಗೋಡೆಯ ಸಮೀಪ, ಒಂದು ಗ್ರಂಥಫಲಕ (book-stand); ಮೇಜಿನ ಮೇಲೆ ಕಾಣುವ ಗಡಿಯಾರದ 'ಟೆಕ್, ಟೆಕ್' ಸದ್ದು ಒಂದೇ ಸವನೆ ಕೇಳಬರುತ್ತಿದೆ; ಅಷ್ಟೊಂದು ಶಾಂತತೆ ಹರಡಿದೆ ಕೋಣೆಯಲ್ಲಿ. ಕಿಟಕಿಗಳಿಲ್ಲ-ಬಾಗಿಲು ಇರಲೇಬೇಕು, ಅದರೆ ಕಾಣುವಂತಿಲ್ಲ; ಅಷ್ಟೊಂದು ಕತ್ತಲೆ—ನಡೆಯುವಾಗ ಎಡವಿ ಬೀಳುವಷ್ಟು—ಗೋಡೆಗಳಿಗೂ ಮೂಲೆ ಮೂಲೆಗಳಿಗೂ ಹಬ್ಬಿದೆ. ಮಾಳಿಗೆಯಿಂದ ಮಂದವಾಗಿ ಸೂಸುವ ಪ್ರಕಾಶವು ಕುರ್ಚಿಯ ಮೇಲೂ ಮೇಜಿನ ಕೊನೆಯ ಮೇಲೂ ಬಿದ್ದಿದೆ. ಈ ಪ್ರಕಾಶದಲ್ಲಿ ಕುರ್ಚಿಯ ಮೇಲೆ ಮುದುಕನು ಕಾಣುವನು. ಅವನ ವಯಸ್ಸು ಎಂಭತ್ತರಷ್ಟಿರಬಹುದು. ತಲೆಗೆ ರುಮಾಲು, ಮೈಮೇಲೆ ಕೋಟು—ಉಪ್ಪರಣೆ, ಕೈಯಲ್ಲಿ ಒಂದು ಬಡಿಗೆ, ಈ ಅವಸ್ಥೆಯಲ್ಲೂ ಮುದುಕನಿಗೆ ಕುಳಿತಲ್ಲಿಯೆ ನಿದ್ರೆ ಹತ್ತಿದೆ. ಅರೆದೆರೆದ ಬಾಯಿ, ಕಳೆಯಿಲ್ಲದ ಮುಖ, ಎಲುಬುಗಿಟ್ಟ ವೇದ—ಮುದುಕನು ಜೀವದಿಂದಿರಬಹುದೆ ಎಂದು ಸಂಶಯ ತರುವಂತಿದೆ. ಇಷ್ಟರಲ್ಲಿ ಕೈಯೊಳಗಿನ ಬಡಿಗೆ ಜಾರಿ ನೆಲಕ್ಕೆ ಬೀಳುವುದು; ಆ ಸದ್ದಿಗೆ ಮುದುಕನು ತಟ್ಟನೆ ಕಣ್ಣೆರೆಯುವನು. ಗಾಬರಿಯಿಂದ ಅತ್ತಿತ್ತ ನೋಡುವನು, ಕಣ್ಣು ಸರಿಯಾಗಿ ಕಾಣುವುದೆ ಇಲ್ಲ; ಏಳಬೇಕೆಂದರೆ ಕಾಲು ಎತ್ತದಂತಾಗಿದೆ. ಕೊನೆಗೆ ರುಮಾಲನ್ನು ಸರಿಯಾಗಿರಿಸಿಕೊಂಡು ಉಪ್ಪರಣೆಯನ್ನು ಸಾವರಿಸುತ್ತ —]

ಮುದುಕ:— (ಕುಳಿತಲ್ಲಿಯೆ ಕಳವಳದಿಂದ) ಅಯ್ಯೋ !.... ಏ ಹುಸೇನಿ, ಇಬ್ರಾಹಿಮ್, ಪ್ಯೂನ್, ಫೋಕ್ರಾ ? . ಯಾರಿದ್ದೀರಿ ಅಲ್ಲಿ ಹೊರಗೆ ? (ನರಳುತ್ತ) ಏನು ಮಾಡಲಿ ? ಆಫೀಸಿಗೆ ಹೋಗಬೇಕಲ್ಲ ? ಹತ್ತು ಗಂಟೆ ಆಯಿತೋ ಏನೋ !....ಆ....ಆಫೀಸಿನ ಗಂಟೆ ನನ್ನ ಎದೆ ಯೊಳಗೆ ಬಾರಿಸಿದ ಹಾಗಾಯ್ತು !....ಆಫೀಸಿಗೆ ತಡ ಆದರೆ ದೊಡ್ಡ ಸಾಹೇಬರು ಏನಂತಾರೋ ಏನೋ ! ನನ್ನ ಸೀನಿಯರ ಸತ್ತು ಹೋದ-ಅವನ ಜಾಗೆಗೆ ಪ್ರಯತ್ನ ಮಾಡುವವ ನಾನು—ತಡ ಆದರೆ — (ಒಮ್ಮೆಲೆ ತಡೆದು ಸಿಟ್ಟಿನಿಂದ) ಏನೆ—ಏನ್ನಾಡ್ತಾ ಇದ್ದೀಯೆ ನೀನು ? ಹೇಳ್ಬಾರದೆ ಹುಸೇನಿಗೆ ಗಾಡಿತಕ್ಕೊಂಡು ಬಾ ಅಂತ ? ..ಬಂದೆಯಾ ? ನನ್ನ ಬೂಟ್ಟು ತಕ್ಕೊಂಡು ಬಾ....ಹಾಳಾಯ್ತು ನಿನ್ನ ಮಡಿ ! ಒಮ್ಮೆ ನಾನು ಸೀನಿಯರ ಆಫೀಸರ ಆದೆ ಅಂದರೆ ಬೇಕಾದಷ್ಟು ಮಡಿ ಮಾಡುವೆಯಂತೆ....ಅಲ್ಲಿಯ ವರೆಗೆ ಸಾಹೇಬ-ಮಡೆಮ್ಮರ ಶೇಕ್ ಹ್ಯಾಂಡ್ ಮಾಡಬೇಕಲ್ಲ ?....ಮುಂದೆ ಬೇಕಾದರೆ ಮಡಿ ಮಾಡಲಿಕ್ಕೆ ಒಬ್ಬ ಸ್ಪೆಶಲ್ ಸರ್ವೆಂಟನ್ನೆ ಇಟ್ಟುಬಿಡೋಣ !.... (ನಗೆಮೊಗದಿಂದ) ನಿನ್ನ ಸಾಹೇಬರು ಏನಂದರು ಅಂತೀಯೆ ? ‘ ನಾನು ಇನ್ನೊಂದೆರಡು ವರ್ಷಕ್ಕೆ ವಿಲಾಯತಿಗೆ ಹೋಗತೀನಿ ರಜೆಯ ಮೇಲೆ—ಅದೊಂದು ತಿಂಗಳಿಗಾಗಿ ನಿನ್ನ ಹೆಸರನ್ನೆ ಕೊಡತೀನಿ ಆಕ್ಟ್ ಮಾಡಲಿಕ್ಕೆ ’ ಅಂದರು ! (ಸೌಮ್ಯವಾಗಿ) ಬೂಟ್ಟು ತಂದೆಯಾ ? (ಎರಡೂ ಕಾಲ್ಗಳನ್ನು ಮುಂದೆ ಸರಿಸಲು ಮುಗ್ಗರಿಸುವನು. ಕೈಬಡಿಗೆಯನ್ನು ಗಟ್ಟಿಯಾಗಿ ಹಿಡಿದು ಸಿಟ್ಟಿನಿಂದ) ಬೂಟ್ಟು—ಅಂದೆ ! (ತೇಕುತ್ತ ಒಂದು ನಿಮಿಷ ಹಣೆ ಹಿಡಿದುಕೊಂಡು) ಎಲ್ಲಿಯೋ ಹೋಗಬೇಕಾಗಿದೆ ನನಗೆ ! ಎಲ್ಲಿ ? (ಕಳವಳದಿಂದ) ಅಯ್ಯೋ—ಏನ್ನಾಡಲಿ ? ಎಲ್ಲಿ ಹೋಗಬೇಕಾಗಿದೆ, ಅಂತ ಹೇಳುವವರು ಯಾರೂ ಇಲ್ಲವೆ ? (ಕೈ ನಡುಗಿ ಬಡಿಗೆ ಬಿಳುವುದು) (ಒಮ್ಮೆಲೆ) ಹಂ—ಸ್ಮರಣೆಗೆ ಬಂದಿತು. ಡೈರೆಕ್ಟ್ ಮೀಟಿಂಗು ಇದೆ ಈ ಹೊತ್ತು !....ಅಂತೂ ಸ್ಮರಣೆಗೆ ಬಂದಿತಲ್ಲ !.... ನಾನು ಮುದುಕನಂತೆ ! (ಎಂದು ಬಡಿಗೆಯನ್ನು ಎತ್ತಲು ಆಯಾಸದಿಂದ ಬಾಗುವನು. ಬಡಿಗೆ ಕೈಗೆ ದೊರೆತರೂ, ಬಾಗಿಡ ಬೆನ್ನು ಬೇಗ ಏಳುವುದಿಲ್ಲ. ಎಡ

ಗೈಯಿಂದ ಮೇಜಿನ ಮೇಲೂ ಬಲಗೈಯಿಂದ ಬದಿಗೆಯ ಮೇಲೂ ಭಾರವನ್ನಿಟ್ಟು ಕೊನೆಗೆ ಆಯಾಸದಿಂದ ಕುಳಿತುಕೊಳ್ಳುವನು. ತೇಕುವುದು ಕಡಿಮೆಯಾದ ಮೇಲೆ) ಬೆನ್ನು ಎತ್ತದಿದ್ದರೂ ಬುದ್ಧಿ ಬತ್ತಿಲ್ಲವಲ್ಲ ಇನ್ನೂ! ಅಂತೇ ನನ್ನನ್ನ ಬಿಟ್ಟರೆ ಯಾರಿಗೂ ಸಾಗೋದೇ ಇಲ್ಲ. ಮಾಡೋದೇನು? ದೇಹದಲ್ಲಿ ಉಸಿರಿರುವ ವರೆಗೆ (ಆಯಾಸದಿಂದ ಏಳುವಾಗ ಉಸಿರು ಸಾಲದೆ) ದೇಹ-ದ-ಹ-ಲ್ಲಿ- (ತಡೆದು) ಆಫೀಸು-ಅಲ್ಲ-ಡೈರೆಕ್ಟರ್ಸ್ ಮೀಟಿಂಗ್- (ಒಮ್ಮೆಲೆ ಕಳೆಸಿಳಿದಿಂದ) ಯಾವ ಡೈರೆಕ್ಟರ್ಸ್? (ಸಂತಾಪದಿಂದ) ಧೂ-ಇದರ ಹಾಳಾಗಲಿ! ಬೇಡ ಅಂದರೂ ನೂರು ಕಂಪನಿಗಳ ಡೈರೆಕ್ಟರ್ ಮಾಡಿದರು ನನ್ನ- (ಆಳುಮೋರೆಯಿಂದ) ಈಗ ಯಾವ ಕಂಪನಿಯ ಡೈರೆಕ್ಟರ್ಸ್ ಮೀಟಿಂಗು ಅಂತ- (ಒಮ್ಮೆಲೆ ಬೆದರಿದಂತೆ) ಏನು ಆಫೀಸಿಗೊ?.... (ಹಣೆ ಹಿಡಿದು) ರಾಮ! ರಾಮಾ! ನಿಂತ ನಿಂತಲ್ಲಿಯೇ ಜೀವ ಹೋಗಬಾರ್- (ಒಮ್ಮೆಲೆ ಹಲ್ಲಿಲ್ಲದ ಬಾಯಿಯಿಂದ, ಉಸಿರಿಲ್ಲದ ಗಂಟಿಲಿನಿಂದ ಮುಪ್ಪಿನ ಪೊಳ್ಳುನಗೆ ನಕ್ಕು) ಜೀವ ಅಂದ ಕೂಡಲೆ ನೆನಪಾಯಿತು, ಲೈಫ್ ಇನ್ಯೂರನ್ಸ್-ಜೀವ ವಿಮಾ ಕಂಪನಿಯ ಡೈರೆಕ್ಟರ್ಸ್ ಮೀಟಿಂಗು ಈ ಹೊತ್ತು!....(ಒಮ್ಮೆಲೆ ಕುರ್ಚಿಯಲ್ಲಿ ಬಿದ್ದು) ಆದರೆ ನಾನು ಹೋಗೋದು ಹೇಗೆ? (ನರಳುತ್ತ) ಏ-ಬಂದೆಯೇನೆ? ನನಗೆ ಎಲ್ಲಿಯೂ ಹೋಗಬೇಕಾಗಿದೆ, ತಿಳಿಯಿತೇನು? ನಿನಗೂ ಮರೆಯಿತೋ ಏನ್ನಣ್ಣೋ? ಮುಪ್ಪಿನಲ್ಲಿ ಉಪಯೋಗ ಬೀಳಲಿ ಅಂತ ಚಿಕ್ಕ ಹೆಂಡತೀನ್ನ ಮಾಡಿಕೊಂಡರೆ-....ನನ್ನ ಬೂಟ್ಟು- (ಹಣೆ ಹಿಡಿದು ಕೊಳ್ಳುವನು) ಬಂದೆಯೇನೆ ಬೂಟ್ಟು ತಕ್ಕೊಂಡು?

[ಆವನ ಬಲಬದಿಯ ಮೂಲೆಯಲ್ಲಿ ತರುಣಿಯ ಮೂರ್ತಿಯೊಂದು ಕಾಣುವುದು]

ತರುಣಿ:— ಬಂದೀನಿ— ಇಲ್ಲಿಯೇ ನಿಂತುಕೊಂಡೀನಿ.

ಮುದುಕ:— (ಸಮಾಧಾನದ ದನಿಯಲ್ಲಿ) ಬಂದೆಯಾ? ಅಲ್ಲೇ, ನನಗೆ ಆಫೀಸಿಗೆ ಹೋಗಬೇಕಾಗಿದೆ, ನೀನು ಎಲ್ಲಿ ಇದ್ದಿ?

ತರುಣಿ:— (ಅತ್ಯರ್ಥದ ದನಿಯಲ್ಲಿ) ಆಫೀಸಿಗೆ? ಇನ್ನೂ ಆಫೀಸಿಗೆ ಹೋಗೋದರೊಳಗೆಯೇ ಇದ್ದೀರಾ ನೀವು?

ಮುದುಕ:— (ಹಟಮಾರಿ ಮಡುಗನಂತೆ) ಹೋಗೋದರೊಳಗೆಯೆ-ಅಂದರೆ?

ಏನು ಮಾಡಲಿ ನಾನು? ಹುಸೇನಿ ಇಲ್ಲ, ಇಬ್ರಾಹಿಮ್ ಇಲ್ಲ,
ಗಾಡಿ ಇಲ್ಲ, ನೀನು ಇಲ್ಲ—ಎಲ್ಲಿ ಹೋಗಬೇಕನ್ನೋದೂ
ಗೊತ್ತಿಲ್ಲ—ನಿನಗಾದರೂ ಗೊತ್ತಿದೆಯೇನು ಅಂದರೆ ನೀನೂ ಇಲ್ಲ!

ತರುಣಿ:— (ನಡುವೆಯೆ) ನಾವು ಯಾರೂ ಇಲ್ಲ, ನನಗೆ ಗೊತ್ತಿದೆ; ಅದಕ್ಕೇ-

ಮುದುಕ:— (ಚಕಿತನಾಗಿ) ನೀವು ಯಾರೂ ಇಲ್ಲ? ಇಲ್ಲ ಅಂದರೆ ಎಲ್ಲಿ
ಹೋಗಿದ್ದಿರಿ ಅಂತ ಕೇಳ್ತೀನಿ.

ತರುಣಿ:— (ಕನಿಕರದಿಂದ) ಅಯ್ಯಯ್ಯ! ಬುದ್ಧಿನೇ ಹೋಗಿದೆಯೊ ಏನೊ?
ನಾನು ಸತ್ತೀಸೆ ಅಂಬೋದನ್ನ ಮರತೀರೇನು?

ಮುದುಕ:— ಸತ್— (ಒಮ್ಮೆಲೆ ಗಾಬರಿಯಿಂದ) ಯಾರು ನೀನು?

ತರುಣಿ:— (ನಗೆಯಿಂದ) ಯಾರು ಅಂದರೆ? ನಿಮ್ಮ ಹೆಂಡತಿ.

ಮುದುಕ:— (ಆತುರತೆಯಿಂದ) ನನ್ನ ಹೆಂಡತಿ ಇದ್ದಿರಬಹುದು— ಆದರೆ
ಯಾವ ಹೆಂಡತಿ? ಅಂದರೆ ಎಷ್ಟನೆಯ ಹೆಂಡತಿ?

ತರುಣಿ:— ನನಗೇನು ಗೊತ್ತು ನನ್ನ ಮುಂಜೆ, ನನ್ನ ಮೇಲೆ ನೀವು ಎಷ್ಟು
ಮದುವೆ ಮಾಡಿಕೊಂಡಿರಿ ಅಂಬೋದು?

ಮುದುಕ:— (ಯೋಚನೆಯಲ್ಲಿ) ಎಷ್ಟು ಮದುವೆ ಅಂದು ಮಾಡೋದೇನು
ಎಲ್ಲರೂ ಸತ್ತ ಮೇಲೆ?

ತರುಣಿ:— ಅದಕ್ಕೇ ಕೇಳಿದೆ, ಇಷ್ಟಮಂದಿ ನಿಮ್ಮ ಕಣ್ಣಿಂದ ಸತ್ತು
ಹೋದರೂ ನೀವು ಮಾತ್ರ ಇನ್ನೂ ಆಫೀಸಿಗೆ ಹೋಗೋದರೊಳಗೆಯೆ
ಇದ್ದೀರಾ ಅಂತ.

ಮುದುಕ:— (ಇನ್ನೂ ಯೋಚನೆಯಲ್ಲಿಯೆ) ಸತ್ತರು! ಎಲ್ಲರೂ ಸತ್ತು
ಹೋದರು! ನೀನು ಸತ್ತಿರುವೆ! ಅಂದರೆ ನಾನು — ನಾನು ಜೀವ
ದಿಂದಿರುವೆ ಅಂದ ಹಾಗಾಯಿತಲ್ಲ!

ತರುಣಿ:— ನನಗೇನು ಗೊತ್ತು ನೀವು ಏನಿದ್ದೀರಿ ಅಂತ?

ಮುದುಕ:— (ಹಟದಿಂದ) ಇಲ್ಲ - ನಾನು ಜೀವದಿಂದಿರಲೇಬೇಕು! (ನಗೆಯಿಂದ)
ಯಾಕೆಂದರೆ ನಾನು ಆಫೀಸಿಗೆ ಹೊರಟು ನಿಂತಿರುವೆ! ಹಹ!
(ನಗೆ ತಡೆಯದೆ ಕೆನ್ನು ಬರುವುದು, ವ್ಯಥೆಯಾಗುವುದು)

ತರುಣಿ:— (ಕಳಕಳಿಯಿಂಪ) ನನ್ನ ಹಾಗೆ ಎಷ್ಟು ಮಂದಿನ್ನ ಗೋಳಿಗೀಡು ಮಾಡಿರುವಿರೋ ಏನೋ-ಮುಪ್ಪಿನಿಂದ ಇಷ್ಟು ಕಷ್ಟ ಬಡಲಿಕ್ಕೆ ?

ಮುದುಕ:— (ಇಳಿವನಿಯಲ್ಲಿ) ಮುಪ್ಪಿನಿಂದ ? ಯಾರಿಗೆ ಬಂದಿದೆ ಮುಪ್ಪು ? ಮೊನ್ನೆ ಮೊನ್ನೆ ನನಗೊಂದು ವಿಚಾರಣಾ ಸಮಿತಿ (Enquiry Committee) ಯ ಸದಸ್ಯನಾಗಲಿಕ್ಕೆ ಕೇಳಿಕೊಂಡಿದ್ದರು. ನಾನೂ ಒಪ್ಪಿಕೊಂಡೇನಿ.

ತರುಣಿ:— (ತಿಳಿಯದೆ) ಏನು ಸಮಿತಿಯೋ ಏನು ಸಂಸ್ಥೆಯೋ ? ಕೆಲಸ ಸಿಕ್ಕಿದ್ದರೆ ನಿಮ್ಮ ಮೊಮ್ಮಕ್ಕಳಿಗೆ ಪೆನ್‌ಶನ್ ಆಗೋ ಕಾಲ !

ಮುದುಕ:— (ಉಬ್ಬಿ ಸಂತಸದಿಂದ) ಹಹ ! ನೋಡಿದಿಯಿಲ್ಲೋ ? ಕೆಲಸ ಸಿಕ್ಕಿದ್ದರೆ — ? — ರೆ ? ಆದರೆ ನಮ್ಮಂತಹ ಅನುಭವಿಕರು ಇರುವಾಗ ಹುಡುಗರಿಗೆ ಕೆಲಸ ಸಿಕ್ಕೋದು ಹೇಗೆ ?

ತರುಣಿ:— (ಸಿಟ್ಟಿನಿಂದ) ಹಾಳಾಯಿತು ನಿಮ್ಮ ಅನುಭವ ! ನಿಮ್ಮ ಮದುವೆ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳೋ ಅನುಭವದ ಯೋಗ್ಯತಾದಿಂದಲೆ ನನ್ನನ್ನು ಮದುವೆ ಯಾದಿರೋ ಏನೋ ? ನನಗೆ ಬಂದ ಸ್ಥಿತಿನೇ ನಿಮ್ಮ ಅನುಭವದ ಎಲ್ಲಾ ಕೆಲಸಕ್ಕೂ ಬಂದರೆ ದೇವರೇ ನೋಡಿಕೋಬೇಕು.

ಮುದುಕ:— ಮತ್ತೆ ನೀನು ಜಗಳ ಹೂಡಿದೆಯಾ ? ಪ್ರತಿಯೊಂದು ಸಲ ಹೀಗೇ ಮಾಡುವೆ. ಈ ಸಲ ನಿನಗೆ ನಿಶ್ಚಯದಿಂದ ಬಂಗಾರದ ಡಾಬು ಮಾಡಿಸಿಕೊಡತೀನಿ, ಆಯಿತಲ್ಲೋ ?

ತರುಣಿ:— ಸುಟ್ಟಿತು ನಿಮ್ಮ ಡಾಬು ! ಜೀವಂತ ಇರುವಾಗ ಬರಿಯ ಮಾತಾಯ್ತು, ಇನ್ನು ಸತ್ತ ಮೇಲೆ ಮಾಡಿಸುವವರು ಇವರು ? ಹೀಗೆ ಮಂದಿಗೆ ಆಶೆ ಹಚ್ಚಿ ಕೆಲಸ ಮಾಡಿಸಿಕೊಳ್ಳೋದೇ ನಿಮ್ಮ ಅನುಭವ ಕಾಣಿಸತದೆ. ನಮ್ಮ ತಂದೆಗೆ ದುಡ್ಡಿನ ಆಶೆ ಹಚ್ಚಿ—

ಮುದುಕ:— (ಸಿಟ್ಟಿನ ವನಿಯಲ್ಲಿ) ಹಾಂ ! ಹಾಂ ! ಸಾಕಿನ್ನು ನೀನು ತಿರುಗಿ ವಾದಿಸೋದು ! ಹೋಗು - ನನಗೆ ಆಫೀಸಿಗೆ ಹೋಗಬೇಕಾಗಿದೆ, ಬೂಟ್ಟು ತಕ್ಕೊಂಡು ಬಾ.

ತರುಣಿ:— (ಪಟದಿಂದ) ನಾನು ಸತ್ತೀನಿ ಅಂತ ಹೇಳಿದೆ, ತಿಳಿಯಲಿಲ್ಲೇನು ನಿಮಗೆ ?

ಮುದುಕ:- (ವಿಚಾರ ಗೊಂದಲದಲ್ಲಿ ಸಿಲುಕಿ) ಸತ್ತೀದಿ-ಅಂದರೆ ?

ತರುಣ:- (ಹೆಮ್ಮೆಯಿಂದ) ನಿಮ್ಮ ಕೈಯೊಳಗಿಂದ ಪಾರಾಗೀನಿ ಅಂತ !

ಮುದುಕ:- (ಗೊಂದಲ ಹೆಚ್ಚಾಗಿ) ಅಂದರೆ ? ಅಂದರೆ ? ನನ್ನ ಕೆಲಸ ಯಾರು ಮಾಡಬೇಕು ? ನನ್ನ ಸೇವಾ ಯಾರು ಮಾಡಬೇಕು ?

ತರುಣ:- ಕೇಳಿಕೊಳ್ಳಿರಿ ನಿಮ್ಮ ಅನುಭವಕ್ಕೆ--ನಿಮ್ಮ ಆಫೀಸಿಗೆ ! ಈಗ-ಸದ್ಯಕ್ಕೆ-ನನ್ನ ಸೇವಾ ನೀನೇ ಮಾಡಬೇಕು....ನನಗೊಂದು ಗುಟ್ಟು ನೀರು ಕೊಡಬೇಕು.

ಮುದುಕ:- (ಚಕಿತನಾಗಿ) 'ನೀ' ! ನೀರು ! ನಿನಗೆ ಕೊಡಬೇಕೆ ನಾನು ?....ಯಾಕೆ ?ಬುದ್ಧಿಭ್ರಂಶ ಆಗಿದೆಯೋ ನಿನಗೆ, ಏನು ಜೀವ ಬೇಡಾಗಿದೆಯೋ ?

ತರುಣ:- (ಕನಿಕರ ತೋರಿಸುತ್ತ) ಅಯ್ಯ ! ಪಾಪ ! ಈ ಮುದುಕನಿಗೆ ಬುದ್ಧಿ ಭ್ರಂಶಾನೂ ಆಗಿದೆ.... 'ಜೀವ ಬೇಡಾಗಿದೆ ಏನು' ಅಂತ ನನಗೇ ಕೇಳ್ತಾನೆ ! ಇಷ್ಟರೊಳಗೇ ನಾನು ಸತ್ತದ್ದೂ ಮರೆತು ಹೋಯಿತೆ ? (ಅಧಿಕಾರದ ದನಿಯಲ್ಲಿ) ಆದರೆ ಮರೆತರೂ ಬಿಡುವಂತಿಲ್ಲಯಾಕೆಂದರೆ, ಈ ದಿನ ನನ್ನ ಶ್ರಾಧ್ಧ—

ಮುದುಕ:- (ದೈವ್ಯದಿಂದ) ನನಗ ಆಫೀಸಿಗೆ ಹೋಗಬೇಕಾಗಿದೆ—ಮೀಟಿಂಗಿಗೆ ಹೋಗಬೇಕಾಗಿದೆ—ಅಯ್ಯೋ ! ಎಲ್ಲಿಯೂ ಹೋಗಬೇಕಾಗಿ ದೆಯೆ ನನಗೆ ?... ನಾನು ಹೋಗಲೇ ಬೇಕು.

ತರುಣ:- ನನಗೂ ನನ್ನ ಆಫೀಸಿಗೆ ಹೋಗಬೇಕಾಗಿದೆ—ಬಹಳೊತ್ತು ರಜೆ ಇಲ್ಲ—ನೀರು ಕೊಡುವಿರೋ—ಇಲ್ಲ ಇಲ್ಲಿಂದಲೇ ಹಾರಿ ಹೋಗಿ ಪೋಲೀಸರಿಗೆ ಹೇಳಲಿಯೋ ನಾನು ಬಾವಿ ಬಿದ್ದು ಜೀವ ಯಾಕೆ ಕೊಟ್ಟೆ ಅಂತ ?

ಮುದುಕ:- (ಕೈಮುಗಿದು ಬೇಸುತ್ತು) ಇದು ನೋಡೆ--ಅಷ್ಟು ಮಾತ್ರ ಮಾಡಬೇಡ....ನೀನು ಎಲ್ಲರ ಹಾಗೆ ಸತ್ತಿರುವೆ ಅಂತ ಸಾಧಿಸಿಕೊಳ್ಳಲಿಕ್ಕೆ ನಿನ್ನ ಹೆಸರಿನಿಂದ ಇಳಿಸಿದ ಅರ್ಧ ವಿಮಾಹಣ ಕೊಡಬೇಕಾಯಿತು....ಇಲ್ಲಿ ನೋಡು....ಇಲ್ಲಿಂದಲೆ ಹಾರಿ ಹೋಗೋದು ಅಂದೆ

ಯಲ್ಲ? ಸತ್ತದ್ದೆ ನಿಜ ಆದರೆ ಒಂದು ನಿಮಿಷದೊಳಗೆ ಹಾರಿ ಸುತ್ತಾಡಿ ಎಲ್ಲಿ ಜನ ನನ್ನ ದಾರಿ ಕಾಯತಾ ಕೂತಾರೆ ಅಂತ ತಿಳುಹಿಸ ಬಾರದೆ?...ನೋಡು, ಅಷ್ಟು ಉಪಕಾರ ಮಾಡಿದರೆ ಒಳ್ಳೇ ಥಾಟದ ಶ್ರಾದ್ಧ ಮಾಡತೀನಿ.... (ದಣದವನಂತೆ) ಅಯ್ಯೋ! ಏನು ನನ್ನ ಗತಿ? ಎಲ್ಲಿ ನಾನು ಹೋಗಲಿ? ಮೀಟಿಂಗಿಗೋ-- ಅಫೀಸಿಗೋ? (ಎಂದು ತಲೆ ಹಿಡಿದುಕೊಂಡು ಕಣ್ಣುಚ್ಚಿ ಕುಳಿತುಕೊಳ್ಳುವನು.)

[ತರುಣ ತನ್ನ ಬಲಕ್ಕೆ ಏನನ್ನೊ ದಿಟ್ಟಿಸುವಂತೆ ಮಾಡುವಳು. ಕ್ರಮೇಣ ಅಲ್ಲಿ ಯುವಕನ ಮೂರ್ತಿಯೊಂದು ಕಾಣುವುದು.]

ಯುವಕ:— ಮುದುಕವ್ವಾ, ಇನ್ನೂ ಅಫೀಸಿಗೆ ಹೋಗಿಲ್ಲವೆ?

[ತರುಣ ' ಸದ್ದು ಬೇಡ ' ಎಂದು ಸನ್ನೆಯಿಂದ ಹೇಳುವಳು. ಯುವಕನು ಮೆಲ್ಲಗೆ ನಡೆದು ಬಂದು ಮೇಜು-ಬುಕ್ ಸ್ಟ್ಯಾಂಡಗಳ ನಡುವೆ ನಿಂತು, ಮುದುಕ ನನ್ನು ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದದ್ದೇಶಿಸಿ, ಮುಗುಳ್ಳಗೆಯಿಂದ ತರುಣಿಯನ್ನು ನೋಡಿ—]

ಯುವಕ:— ಮುದುಕವ್ವಾ, ಇನ್ನೂ ಅಫೀಸಿಗೆ ಹೋಗಲಿಲ್ಲವೆ?

ಮುದುಕ:— (ಮುಖವನ್ನು ಮೇಲಕ್ಕೆತ್ತಿ ಲಗಬಗೆಯಿಂದ) ಹೋಗುವೆ-ಹೊರಟೆ (ಎಂದು ಏಳಬೇಕೆನ್ನುವಷ್ಟರಲ್ಲಿ ಮತ್ತೆ ವೇದನೆಯಿಂದ ನರಳುವನು).

ಯುವಕ:— (ಕನಿಕರ ತೋರಿಸಿ) ಅಯ್ಯೋ, ಪಾಪ! ಮನಸ್ಸು ಮುಂದರಿ ದರೂ ಕಾಲು-ಕಿತ್ತೋದಿಲ್ಲ, ಅಲ್ಲವೆ?

ತರುಣಿ:— ಕಾಲೊಳಗೆ ಅದೇನೊ ಬೂಟು ಬೇಕಾಗಿವೆಯಂತೆ. (ಎಂದು ಅದೃಶ್ಯಳಾಗುವಳು.)

ಯುವಕ:— ಯಾರ ಕಾಲೊಳಗಿನವು ?

ಮುದುಕ:— (ಯುವಕನನ್ನು ದಿಟ್ಟಿಸಿ) ಉದ್ಧಟ! ಯಾರೊ ನೀನು?

ಯುವಕ:— ನಿನ್ನ ಪ್ರಾಚೀನಕರ್ಮ ನಾನು, ಮುತ್ತಾತಾ. ನಿನ್ನ ಅನುಭವದ ಭೂತ ನಾನು. (ಹತ್ತಿರ ನಡೆದು ಬಂದು) ನೋಡು, ನನ್ನ ಪರಿಚಯ ಸಿಕ್ಕಿತೆ? ಇಷ್ಟು ವರ್ಷಗಳ ಹಿಂದಿನ ಮಾತು. ನೀನು ಭೂಮಿ ಯಲ್ಲಿ ಉಳಿದು ಮುದುಕನಾಗಿರುವೆ, ನಾನು ಜೀವವನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ತರುಣನಾಗಿಯೆ ಉಳಿದಿರುವೆ. ಪಾಪ! ಕಣ್ಣು ಕಾಣುವಂತಿಲ್ಲ!

ಮುದುಕ:— (ಚಕಿತನಾಗಿ) ಯಾರು — ಯಾರು ನೀನು? ನಿನ್ನ ದನಿಯ ಪರಿಚಯವಿದೆ ನನಗೆ.

ಯುವಕ:— ಆಹಾ! ಇದೀಗ ಸರಿಯಾದ ಮಾತು. ನನ್ನ ದನಿಯ ಪರಿಚಯವಿದೆಯಂತೆ! ಮುದುಕನಾದ ಮೇಲೆ ಕೇಳಿಸುವುದಲ್ಲವೆ ನಿನಗೆ? ಆಗ—ಇವತ್ತು ವರ್ಷಗಳ ಮುಂಚೆ—ಗಟ್ಟಿಗನಿರುವಾಗ ಕೇಳಿಸಲಿಲ್ಲ ನಿನಗೆ, ಅಲ್ಲವೆ? ಅಂದು ಬೇಡಿಕೊಂಡೆ, ಕೂಗಿದೆ, ಹಲುವಿದೆ—ನಿನಗೆ ಕೇಳಿಸಲಿಲ್ಲ.

ಮುದುಕ:— ನಿನಗೆ ಬೇಕಾದುದೇನು? ನನಗೆ ಆಫೀಸಿಗೆ ಹೋಗುವ ಅವಸರವಿದೆ, ಈಗ ಕಾಡಬೇಡ.

ಯುವಕ:— (ತರಸ್ಕಾರದಿಂದ) ಆಫೀಸಿನ ಅವಸರವಿಲ್ಲ, ಆಫೀಸಿನ ಭ್ರಾಂತಿ ಇದೆ ನಿನಗೆ!...ನನಗೆ ಬೇಕಾದುದೇನು?...ಇಂದು ನನಗೆ ಏನೂ ಬೇಕಿಲ್ಲ, ವಿತಾಮಹಾ, ಕೇವಲ ನೀನು ಆಫೀಸಿಗೆ ಹೋಗುವುದನ್ನು ಕಣ್ಣಾರೆ ನೋಡಬೇಕಾಗಿದೆ....ನಾನೇ ಹೋಗಬೇಕಾಗಿತ್ತು ಆ ಆಫೀಸಿಗೆ....ಹೋಗುವಾಗ ಕಾಲಿಗೆ ತೊಡಕು ಹಾಕಿ ಮುಗ್ಗರಿಸುವಂತೆ ಮಾಡಿದೆ ನನ್ನನ್ನು!....ಅದೇ ನನ್ನ ಪ್ರಾಣ ಹೋದಂತಾಯಿತು....ಮುಂದೆ ಪ್ರಾಣ ಹೋದದ್ದಿನಿಂದ ನಿನ್ನನ್ನೆ ಕಾದುಕೊಂಡೆ ನಿಂತಿರುವೆ....

ಮುದುಕ:— (ಅರ್ಧ ತನ್ನಸ್ವಕ್ಕೆ) ನನಗೆ ಭ್ರಾಂತಿ! ನಾನು ವಿತಾಮಹ!... ಆಫೀಸು!.... ಮೀಟಿಂಗು!.... ಅಯ್ಯೋ! ಈ ಗೊಂದಲವನ್ನು ತಪ್ಪಿಸಲಿಕ್ಕಾದರೂ ಸಾಯಬಾರದೆ ನಾನು? (ಕಣ್ಣುಚ್ಚುವನು ಕೈಗಳಿಂದ)

ಯುವಕ:— ಮುತ್ತಾತಾ, ನಿನಗೆ ಜಾಗೆ ಇಲ್ಲ; no vacancy ! ಇಹಲೋಕದಲ್ಲಿ no vacancy ಎಂದು ನನಗೆ ಹೇಳಿದ್ದಿಲ್ಲವೆ?...ಈಗ ಪರಲೋಕದಲ್ಲಿ ನಿನಗೆ no vacancy

ಮುದುಕ:— (ಕಣ್ಣೊರಿಸಿಕೊಂಡು ಅವನನ್ನು ದಿಟ್ಟಿಸುತ್ತ) ಪರಲೋಕ ! (ಹೆದರುತ್ತ) ಪರಲೋಕ ? ಒಲ್ಲೆ, ಒಲ್ಲೆ, ನನಗೆ ಪರಲೋಕ ಬೇಡ ! ನನಗೆ—(ಒಮ್ಮೆಲೆ ತಡೆದು) ವಂಚಕ ! ಕಿಡಿಗೇಡಿ ! ಮುದುಕನೆಂದು ತಿಳಿದು ನನ್ನ ಕೀಟಲೆ ಮಾಡಲು ಬಂದಿರುವೆಯಾ ? ಯಾರಲ್ಲಿ ?

ಹುಸೇನಿ ಇಬ್ರಾಹಿಂ-ಫೋಕ್ರಾ-ವ್ಯಾನ್- (ಯುವಕನು ಗಟ್ಟಿಯಾಗಿ ನಗಲು) ನಗುವೆಯಾ? ನನ್ನ ಅಪಹಾಸ ಮಾಡುವೆಯಾ? ನಾನು ಯಾರೆಂದು ತಿಳಿದಿರುವೆ?

ಯುವಕ:— (ನಗೆ ತಡೆದು, ಕೈಮುಗಿದು, ಕಣ್ಣುಚ್ಚಿ) ಮಹಾನುಭಾವಾ, ಮುದಿರಾಯಾ, may your tribe increase ! (ಕಣ್ಣೆರೆದು, ದಿಟ್ಟಿಸಿ, ಕನಿಕರದಿಂದ) ವಾಪ! ನನ್ನನ್ನು ಹೆದರಿಸಬೇಕೆಂಬ ಮುದಿಹುಚ್ಚು! ಹ ಹ! ಅನಂತನಾರೀನಾರಾಯಣಾ, ಬವಲೀ ಬಾದರಾಯಣಾ, ನನಗೆ ಯಾರ ಹೆದರಿಕೆಯೂ ಇಲ್ಲ! ನಾನು ಭೂತ! ವಿಶಾಚಿ! ದೆವ್ವನಿರುವೆ ನಾನು!

ಮುದುಕ:— (ಚಕಿತನಾಗಿ) ಭೂತ! ದೆವ್ವ! ವಿಶಾಚಿ!

ಯುವಕ:— (ತಲೆದೂಗುತ್ತ) ಅದೇ ನಾನು ಹೇಳಿದ್ದು. ಇರುವಾಗ ನನ್ನ ಹಂಬಲ ಕೇಳಿಸದ ನಿನಗೆ, ಸತ್ತ ನನ್ನ ಒಂದೊಂದು ಶಬ್ದವೂ ಕೇಳಿಸುವುದಲ್ಲವೆ? ಇರುವಾಗ ನನ್ನಿಂದ ಸೇವೆ ದೊರೆಯಲಿಲ್ಲ ನಿನಗೆ, ನಾನು ಸತ್ತಮೇಲೆ ದೊರಕಿಸಿಕೊಂಡಿರುವಿ, ನೆನಪಿದೆಯೆ? ಮ್ಯುನಿಸಿ ಪಾಲಿಟಿ ಚುನಾವಣೆಯಲ್ಲಿ ಸತ್ತ ನನ್ನ ವೋಟನ್ನು ಹಾಕಿಸಿಕೊಂಡು ನನಗೆ ಪುನರ್ಜನ್ಮವನ್ನು ಕೊಟ್ಟ ಪರಬ್ರಹ್ಮ ನೀನು....ಒಂದೇ ಒಂದು ವೋಟಿನಿಂದ ಆರಿಸಿ ಬಂದೆ ನೀನು—ಆ ವೋಟು ನನ್ನದು!

ಮುದುಕ:— (ತಲೆ ಜಾಡಿಸುತ್ತ) ಸುಳ್ಳು—ಸುಳ್ಳು! ನೀನು ಸತ್ತಿಲ್ಲ....ನಾನು ನಿಜವಾಗಿ ಆರಿಸಿಬಂದಿರುವೆ....ಬೇಕಾದರೆ ಇನ್ನೊಮ್ಮೆ ಮತಗಳನ್ನು ಎಣಿಸಲಿ—ಇನ್ನೊಮ್ಮೆ ಚುನಾವಣೆ ನಡೆಯಲಿ—

ಯುವಕ:— (ನಡುವೆಯೆ) ಮುದಿರಾಯಾ, ಸೈರಿಸುವಂತಹನಾಗು.... ಈಗ ನಡೆದಿದೆ ಇನ್ನೊಂದು ಚುನಾವಣೆ—ಪರಲೋಕದಲ್ಲಿ....ಇದೇ ಈಗ ನೀನು ಸಾಯಬೇಕು ಎಂದೆಯಲ್ಲ....ಅದಕ್ಕಾಗಿ ಒಂದು ಯುಕ್ತಿಯನ್ನು ಹೇಳುವೆ....ಸದ್ಯಕ್ಕೆ ನಿನಗೆ ಆ ಲೋಕದಲ್ಲಿ ಜಾಗೆ ಇಲ್ಲ, ನನಗೆ ಈ ಲೋಕದಲ್ಲಿ ಜಾಗೆ ಇಲ್ಲ....ಈಗ ನೀನು ಸಾಯುವೆಯಂತೆ, ನಾನು ಬದುಕುವೆ. ನಮ್ಮಿಬ್ಬರ ಸ್ಥಾನಗಳನ್ನು ಪರಸ್ಪರ

ಬದಲಾಯಿಸಿಕೊಳ್ಳೋಣ....ನಿನ್ನ ಸ್ಥಾನ, ನಿನ್ನ ಮಾನ, ನಿನ್ನ ಮನೆ, ನಿನ್ನ ಹೆಂಡತಿ ಇವನ್ನು ನನಗೆ ಕೊಟ್ಟು ಬಿಡು—

ಮುದುಕ:— (ಕಿವಿ ಮುಚ್ಚಿಕೊಂಡು ಸಂತಾಪಾತೀಕದಿಂದ) ಎಲಾ ಪಾಪಿ !
ಚಾಂಡಾಲಾ ! ದುಷ್ಟ-ಧು - (ಎಂದು ಉಸಿರು ಸಾಲದೆ ತಡೆಯುವನು)

ಯುವಕ:— (ಸಮಾಧಾನಗೊಳಿಸುತ್ತ) ಹಂ-ಕೂಗಬೇಡ....ಉಸಿರು ಸಾಲದೆ ಪ್ರಾಣ ಹೋದೀತು ! ಸಾಯುವ ಮುಂಚೆ ನಮ್ಮ ಎಕ್ಸ್‌ಚೇಂಜ್ ಕಾಂಟ್ರಾಕ್ಟಿಗೆ ಸಹಿ ಹಾಕು....

ಮುದುಕ:— (ಸಿಟ್ಟಿನಿಂದ ಹತಾಶನಾಗಿ) ಅಯ್ಯೋ ಏನು ಮಾಡಲಿ ?

ಯುವಕ:— (ಬಾಯ್ಕಿರೆದು ಬೇಡುವ ಹುಡುಗನಂತೆ) ‘ ಹುಂ ? ’ ಅಂದುಬಿಡು, ಅಜ್ಜ; ಹುಂ !

ಮುದುಕ:— (ತಲೆ ಹಿಡಿದುಕೊಳ್ಳುತ್ತ) ರಾಮಾ ! ರಾಮಾ ! ಏನಿದು ? ನನ್ನ ಪಾಪದ ಮೂರ್ತಿಯೇ ನನ್ನೆದುರು ನಿಂತಿದೆಯೇ ? (ಯುವಕನಿಗೆ, ಸಿಟ್ಟು ತಡೆಯದೆ) ಎಲೊ ! ನಿಜವಾಗಿಯೇ ನೀನು ವಿಶಾಚಿ ! ಏನೆಂದು ತಿಳಿದಿರುವೆ ? ನಾನೂ ನಿನ್ನಂತೆ ಅನಾಚಾರಿ ಎಂದು ತಿಳಿದಿರುವೆಯಾ ?

ಯುವಕ:— (ಗಲ್ಲ ಬಡೆದುಕೊಳ್ಳುತ್ತ, ಸೋಗಿನ ನಮ್ರತೆಯಿಂದ) ಶಾಂತಂ ವಾಪಂ ! ಅಜ್ಜ, ನೀನು ಅನಾಚಾರಿಯೇ ? ಶಾಂತಂ ವಾಪಂ ! ಸದಾಚಾರಿ ನೀನು, ಬ್ರಹ್ಮಚಾರಿ ನೀನು, ಭೀಷ್ಮಾಚಾರಿ ನೀನು ! ತಿಳಿಯದೆ ತರುಣರಿಗಾಗಿ ಕನ್ಯೆಯರನ್ನು ಅಪಹರಿಸುವ ಭೀಷ್ಮನಂತೆ ನೀನೂ ನನ್ನಂತಹರಿಗಾಗಿ ಕನ್ಯೆಯರನ್ನು ಕಾದಿಟ್ಟಿರುವೆ; ಅದಕಾಗಿ ಯೆ ವಿಚಿತ್ರವೀರ್ಯನಾದ ನಾನು ಸಂಸಾರದ ಎಕ್ಸ್‌ಚೇಂಜ್ ಬೇಡಿರುವೆ.... ಭೀಷ್ಮ !ಛಿ—ಭೀಷ್ಮನಿಗಿಂತಲೂ ಮೇಲು ! ಹೆಂಗ ಸರಿಗೆ ಬೆನ್ನು ತೋರುವ ಭೀಷ್ಮನೆಲ್ಲಿ ? ಬೆನ್ನಿ ಇಲ್ಲದೆ ಹೆಂಗಸರನ್ನು ಎದುರಿಸುವ ನೀನೆಲ್ಲಿ ? ವಿತಾಮಹಾ, ಪೆನಾಶನ್‌ದ ಸ್ವಾಹಾ—

ಮುದುಕ:— ಅಯ್ಯೋ ! (ಎಂದು ಚೀರುತ್ತ ಗಟ್ಟಿಯಾಗಿ ಕೈಗಳಿಂದ ಮುಖ ಮುಚ್ಚಿಕೊಳ್ಳುವನು.)

ಯುವಕ:— (ತಿರಸ್ಕಾರದಿಂದ) ಭೀಷ್ಮ !

[' ಆ ಭೀಷ್ಮನ ಶಿಖಂಡಿ ನಾನಿದ್ದೇನೆ, ಇಲ್ಲಿ ' ಎಂದು ನುಡಿಯುತ್ತ, ಯುವಕನ ಇವರು ಮೂಲೆಯಲ್ಲಿ ಮಧ್ಯವಯಸ್ಕಳಾದ ಹೆಂಗಸಿನ ಮೂರ್ತಿ ಯೊಂದು ಎದ್ದು ನಿಲ್ಲುವುದು. ಯುವಕನು ಚಕಿತನಾಗಿ ಅವಳನ್ನು ನೋಡುವನು. ಅವಳಾದರೂ ತಾಯ್ತನದ ಮುಗುಳ್ಳಗೆಯಿಂದ ಅವನನ್ನು ನೋಡುತ್ತ ತಲೆದೂಗುವಳು; ಆ ಮೇಲೆ ಮುದುಕನ ಕಡೆ ಕರುಣಾಪೂರಿತ ದೃಷ್ಟಿಯನ್ನು ಬೀರುತ್ತ —]

ಹೆಂಗಸು:— ಕೇಳಿದಿರಿಲ್ಲೋ ಹ್ಯಾಂಗ ಗೋಳಿಡ್ತಾನ ನಮ್ಮಪ್ಪ ಈಗ —

‘ ನನ್ನ ಹೆಂಡತಿ, ನನಗ ಹೆಂಡತಿ ಬೇಕೂಂ’ ತ? ಎರಡನೆಯ ಹೆಂಡತಿ ಸತ್ತು ಮೂರನೆಯ ಮದುವೆ ಮಾಡಿಕೋ ಮುಂಚೆ ನಾನು ಹೇಳಿದೆ— ನನ್ನ ಕೂಡ ಎಷ್ಟು ಸಲಿಗೆ ಇತ್ತು ಅಂತೀರಿ? — ‘ ಮದುವೆ ಮಾಡಿಕೋಬೇಡ. ನಿನ್ನ ವಯಸ್ಸಿಗೆ ಮದುವೆ-ಹೆಂಡತಿ ಮಾನಕ್ಕೂ ಸಾಲೋದಿಲ್ಲ, ಮನೆತನಕ್ಕೂ ನಡೆಯೋದಿಲ್ಲ, ಮುಸ್ಸಿಗಂತೂ ಅಧಾರೇ ಅಲ್ಲ’ ಅಂತ.... ಮೊದಲೇನೋ ‘ ಹುಂ ಹುಂ’ ಅಂದ, ನನ್ನ ಕಡೆ ಬರತಿದ್ದ ಹೋಗತಿದ್ದ, ನಾನೂ ಮನೆಯವನೇ ಅಂತ ನಡೆಸಿಕೊಂಡು ಇದ್ದೆ. ಕಡೆಗೆ ಅಂತೂ ಏನೂ ಒಂದು ಅಡಚಣೆ ಅಂತ ನನ್ನದೇ ಒಂದೆರಡು ಸಾವಿರ ದುಡ್ಡು ಒಯ್ದ; ಒಯ್ಯುವಲ್ಲನ್ಯಾಕೆ, ಇಂದಿಲ್ಲ ನಾಳೆ ನಾನು ಅವನೂ ಒಂದೇ ಅಂತಾಡಿದ್ದೆ. ಅದರೆ ಎಂದೂ ಒಂದಿವಸ ಯಾವುದೂ ಒಂದು ಹುಡುಗೀನ್ನ ಮದುವೆ ಅಂತ ಮಾಡಿಕೊಂಡು ನನ್ನನ್ನ ತುಳಿದು-ತುಳಿದು ಯಾಕೆ?—ಅವನೇ ಅಧಾರ ಅಂತ ತಿಳಿದುಕೊಂಡಿದ್ದ ನನ್ನ ಮೈಮ್ಯಾಲಿನ ಹುಳದ ಹಾಂಗ ಜಾಡಿಸಿ ಹೋಗಿಬಿಟ್ಟ !

[ಯುವಕನು ಗಟ್ಟಿಯಾಗಿ ನಗುವನು]

ಹೆಂಗಸು:— ಸಾಕು ನಗುವಿರೇನು ?

ಯುವಕ:— (ನಗೆ ತಡೆಯುತ್ತ) ಅಲ್ಲ—ಭೀಷ್ಮನ ಶಿಖಂಡಿ ಅನ್ನೋ ವಿಚಾರಕ್ಕೆ—

ಹೆಂಗಸು:— (ಆಸಮಾನಿತಳಾಗಿ) ಅವ ಭೀಷ್ಮ ಅಂತ ಹೇಳಿದಿರಿ ಅಂದ ಮ್ಯಾಲೆ—

ಯುವಕ:— (ಗಂಭೀರವಾಗಿ) ನೀನು ಶಿಖಂಡಿ ಅನ್ನೋ ಮಾತಿಗೆ ನನ್ನದು ಎಳ್ಳೆಷ್ಟಾದರೂ ವಿರೋಧವಿಲ್ಲ, ಜಗದಂಬೇ, ಅಲ್ಲ ‘ ಅಂಬೇ’, ಅಲ್ಲ

‘ಅಂಬಿಕೇ’ (ಒಮ್ಮೆಲೆ ಸಂಶಯದಿಂದ) ಏನು ಅಂಬಾಲಿಕಾನೋ
(ಎನುತ್ತ ಕೈಮುಗಿದು ಮಾಯವಾಗುವನು)

ಮುದುಕ:— (ನರಳುತ್ತ) ಅಯ್ಯೋ! ನನಗೆ ಯಾರೂ ಗತಿ ಇಲ್ಲ!

ಹೆಂಗಸು:— (ನಡೆದು ಬಂದು, ಬೆನ್ನ ಮೇಲೆ ಕೈಯನಾಡಿಸುತ್ತ) ಯಾರೂ ಗತಿ
ಇಲ್ಲೇನೆ ನನ್ನ ಮನಮೋಹನನಿಗೆ? ಏನು ಬೇಕಾಗಿದೆ ನನ್ನ
ದೊರೆಗೆ?

ಮುದುಕ:— (ಮುಖ ತೆರೆದು ಅವಳನ್ನು ನೋಡಿ) ಯಾರು? ಯಾರು ನೀನು?
(ಹೆದರಿಕೆಯಿಂದ ಗಟ್ಟಿಯಾಗಿ) ಸರಿ ದೂರ! ಇಲ್ಲಿ ಯಾಕೆ ಬಂದೆ?

ಹೆಂಗಸು:— (ಆಶ್ಚರ್ಯಚಕಿತಳಾದವಳಂತೆ) ಅಯ್ಯೋ! ಯಾವಾಗ ನೋಡಿ
ದಾಗೂ ಬಿಂ ಅಂತ ಬಿಗಿದುಕೊಂಡೇ ಕೂತಿರತಾನಲ್ಲ? ಯಾರೂ
ಗತಿ ಇಲ್ಲ ಅಂತ ಗೋಳಿಡತಿದ್ದಿ, ಅದನ್ನು ಕೇಳಿ ಬಂದರೆ—

ಮುದುಕ:— (ನಡುವೆಯೆ) ರಾಮಾ! ರಾಮಾ! ಯಾವ ಹಾಳು ಕುಲದ
ಡಾಕಿನಿ ಇದು ನನಗೆ ಗಂಟು ಬಿದ್ದಿತು?

ಹೆಂಗಸು:— (ತಟ್ಟನೆ ದೂರ ಸಂದು ಅಭಿಮಾನದಿಂದ) ಡಾಕಿನಿ! ಯಾಕೋ,
ನಮ್ಮಪ್ಪ? ನಾನು ಡಾಕಿನಿ ಅಂತೇ ಮನೆಯೊಳಗಿನ ಮೋಹಿನೀನ್ನು
ಬಿಟ್ಟು ನನ್ನ ಕೂಡ ಇರತಿದ್ದೆಯಲ್ಲ? ಎಷ್ಟು ಚಂದ ಚಂದ ಮಾತು
ಹೇಳತಿದ್ದೆಯಲ್ಲೋ, ನನ್ನ ಚಂದಪ್ಪ! ‘ತಿಳಿದು ಪ್ರೀತಿ ಇಟ್ಟದ್ದು
ಅಂದರೆ ನಿನ್ನಲ್ಲೇ ನೋಡು. ನೀನು ನನ್ನ ಬುದ್ಧಿಯ ಹೆಂಡತಿ,
ಮನೆಯೊಳಗಿನದು ಅಂದರೆ ಕಟ್ಟಿಕೊಂಡ ಗುದ್ದೀ-ಹೆಂಡತಿ’ ಅಂತ!
ಇದ್ದ ಎರಡು ಮಕ್ಕಳು ನಿನ್ನ ದೊಡ್ಡತನ ಕಾಯಬೇಕು ಅಂತ ಅಪ್ಪನ
ಹೆಸರ ಹೇಳದೇ ಸತ್ತು ಹೋದುವು! ಅಂದರೂ ನಾನು ‘ಕುಂಯ್’
ಅನ್ನಲಿಲ್ಲ. ಸತ್ತ ಮೇಲೂ ನಿನ್ನ ಮನೆಯ ಹಿತ್ತಲದೊಳಗಿನ
ಹುಣಸೇಮರದೊಳಗೇ ಇದ್ದೀನಲ್ಲದೆ ಮತ್ತೊಬ್ಬನ್ನ ಕಣ್ಣೆತ್ತಿ ನೋಡ
ಲಿಲ್ಲ, ಕೈಮಾಡಿ ಕರೆಯಲಿಲ್ಲ. ಇದ್ದಾಗ, ನಾಲ್ಕು ಮಂದಿಯೊಳಗ
ನನ್ನ ಗುರುತು ಹಿಡಿಯಲಾರದ ಹಾಗೆ ಮಾಡತಿದ್ದೆ. ಈಗ ಸತ್ತು
ಬಂದೀನಿ—

ಮುದುಕ:— (ನಡುವೆಯೇ ಆಶಾಯುಕ್ತ ದನಿಯಿಂದ) ಸತ್ತಿರುವೆಯಾ? ನಿಜವಾಗಿ ಸತ್ತಿರುವೆಯಾ?

ಹೆಂಗಸು:— ದೆವ್ವಿನಾಣೆ, ನಮ್ಮಪ್ಪ! ಸತ್ತುಹೋಗೀನಿ.

ಮುದುಕ:— (ಒಮ್ಮೆಲೆ ಯೋಜನೆಯಲ್ಲಿ ಸಿಕ್ಕಿಕೊಂಡು) ಇವಳೂ ಸತ್ತಿರುವಳಂತೆ!

ಸತ್ತಿದ್ದರೆ ನನ್ನ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಯಾಕೆ? ನನ್ನ ಮನೆ ಎಂದರೆ ಸ್ಮಶಾನವೆ? (ನೋಡುವುದರಲ್ಲಿ ಹೆಂಗಸು ಮಾಯವಾಗಿರಲು) ಅಹುದು— ಇದು ಸ್ಮಶಾನ! ಅದಕ್ಕೇಂದೇ ಭೂತ-ಪಿಶಾಚಿ-ಡಾಕಿನಿಗಳು ಮಿಂಚಿ ಸುಳಿದಾಡುತ್ತಿವೆ! ಬೇಡ— ಈ ಮನೆ ಬೇಡ! (ಏಳಲು ಯತ್ನಿಸಿ) ಇದೇನು? ನನ್ನ ಕಾಲ್ಗಲೇ ಎಳಲೊಲ್ಲವು! ನನಗೆ ಹೆದರಿಕೆಯಾಗತೊಡಗಿದೆ! ಕಾಲು! ಕಾಲು! (ಎಂದು ಕುಳಿತಲ್ಲಿಯೇ ಚಡಪಡಿಸುವನು).
[‘ಕಾಲು! ಕಾಲು!’ ಎಂದು ಅಣಕಿಸುತ್ತ ತರುಣಿ ಮೊದಲಿನ ಸ್ಥಳದಲ್ಲಿ ಕಾಣಿಸುವಳು]

ತರುಣಿ:— (ಅಣಕಿನ ದನಿಯಲ್ಲಿಯೇ) ಆಹಾ! ಓಡಿ ಹೋಗಬೇಕೆಂದಿದ್ದೆಯಾ? ನನ್ನ ಅನ್ನನೀರನ್ನು ತಪ್ಪಿಸಬೇಕೆಂದಿದ್ದೆಯಾ?

ಮುದುಕ:— (ಹತಾಶನಂತೆ) ಯಾರದು? (ನೋಡಿ, ಸಂಶಯದಿಂದ) ನನ್ನ ಹೆಂಡತಿ?

[‘ಅಲ್ಲ’ ಎನ್ನುತ್ತ ಯುವಕನು ಕಾಣಿಸುವನು]

ಯುವಕ:— ಅಲ್ಲ....ಆಕೆ ನನ್ನ ಹೆಂಡತಿ....

ಮುದುಕ:— (ಏನೂ ತಿಳಿಯದೆ) ನಿನ್ನ ಹೆಂಡತಿ! ಹಾಗಾದರೆ — ನನ್ನ ಹೆಂಡತಿ———?

ತರುಣಿ:— ಸತ್ತಳು.

ಯುವಕ:— ಅದಕಾಗಿಯೇ ಹೇಳಿದೆ ನನ್ನ ಕೈಯಲ್ಲಿ ತಿಲೋದಕವನ್ನು ಬಿಡು ಎಂದು—

[‘ತಿಲೋದಕದ ಸಮುದ್ರ-ಈ ಗೃಹ’ ಎನ್ನುತ್ತ ಎಡಬದಿಗೆ ಮಧ್ಯವಯಸ್ಕದ ಗೃಹಸ್ಥನು ಕಾಣಿಸುವನು. ತರುಣಿಯೂ ಯುವಕನೂ ಚಕಿತರಾಗಿ ಅವನನ್ನು ನೋಡುವರು]

ಗೃಹಸ್ಥ:— ತಿಲೋದಕದ ಸಮುದ್ರ ಈ ಗೃಹ....ಯಾಕೆಂದರೆ, ಎಷ್ಟು ಜನರ ಜೀವ ನುಂಗಿರುವನೋ! ಎಲ್ಲರ ಶ್ರಾಧ್ಧ ಮಾಡಿಸುವ ಅಧಿಕಾರ ಇವನಿಗಿದೆ....ಇಡೀಯ ಸಮಾಜಕ್ಕೆ ಯೇ ಪುರೋಹಿತನಿವ—

ಮುದುಕ:- (ಅಳುತನಿಯಲ್ಲಿ) ಅಯ್ಯೋ ! ಇದಾವ ಭೂತ ?

ತರುಣ:- ನನ್ನ ಗಂಟಲು ಬತ್ತಿದೆ, ಬೇಗ—ನೀರು

ಯುವಕ:- ನನ್ನ ಹೃದಯ ಬತ್ತಿದೆ, ಬೇಗ—ನೀರೆ—

ಗೃಹಸ್ಥ:- ನನ್ನ ಸಂಚಾರ ಬತ್ತಿದೆ, ಬೇಗ—ವ್ಯವಸ್ಥೆ—ಮಾಡೋಣ.
(ಮುದುಕನಿಗೆ) ಅಹುದು ನಾನು ಭೂತ. ಆದರೆ ನಿನಗೆ ನಭೂತ
ಅನುಭವ ಕೊಡಲು ಬಂದಿರುವೆ, ನಿನ್ನ ಶ್ರಾದ್ಧ ಮಾಡಲು ಬಂದಿ
ರುವೆ—

ಮುದುಕ:- (ಕುಳಿತಲ್ಲಿಯೆ ಚೀರುತ್ತ) ಬೇಡ, ಬೇಡ, ಒಳ್ಳೆ - ನಾನಿನ್ನೂ
ಸತ್ತಿಲ್ಲ !

ಗೃಹಸ್ಥ:- ಅದಕ್ಕಾಗಿಯೆ ನಿನ್ನ ಶ್ರಾದ್ಧ. ಎಷ್ಟು ಜನರು ಜೀವದಿಂದಿರುವಾ
ಗಲೆ ಅವರ ಶ್ರಾದ್ಧವನ್ನು ನೀನು ಮಾಡಿಲ್ಲ ?

ಮುದುಕ:- (ಗಾಬರಿಯಿಂದ ಚಡಪಡಿಸುತ್ತ) ಅಯ್ಯೋ ! ಅಯ್ಯೋ ! ನನಗೆ
ಶ್ರಾದ್ಧ ಬೇಡ....ನಾನು ಸಾಯೋದಿಲ್ಲ....ನಾನು ಇರೋದೂ ಇಲ್ಲ—
ಎಲ್ಲಿಯಾದರೂ ಹೋಗತೀನಿ—

[' ನನ್ನ ಕೂಡ ಬಾ ಅಂತ ಹೇಳಿಲ್ಲ ? ' ಎನ್ನುತ್ತ ಹೆಂಗಸು ಮತ್ತೆ ಕಾಣಸು
ವಳು.]

ಹೆಂಗಸು:- ಬರತೀಯಾ ನನ್ನ ಕೂಡ ಹುಣಸೇಮರಕ್ಕೆ ? (ಎಂದು ಹತ್ತಿರ
ಬವಲು)

ಮುದುಕ:- (ಮುಖ ಮುಚ್ಚಿಕೊಳ್ಳುತ್ತ) ಯಾರು ನೀನು ? ನಿನ್ನ ಮುಖ
ನೋಡಲಾರೆ (ಬೆನ್ನು ತಿರುವಲು)

ಯುವಕ:- (ಚಪ್ಪಾಳೆ ತಟ್ಟಿ) ನಿಜ....ಶಿಖಂಡಿಗಾಗಿ ಬೆನ್ನ ತಿರುಗಿಸಿದೆ !

ತರುಣ:- (ಹೆಂಗಸನ್ನು ನೋಡಿ) ನನಗೆ ಈ ಸವತಿ ಇದ್ದಾಳೆ ಅಂತ ಗೊತ್ತಿ
ದ್ದರೆ ನಾನೆಲ್ಲಿ ಬಾವಿ ಬಿದ್ದು ಜೀವ ಕೊಡತಿದ್ದೆನೆ ?

ಗೃಹಸ್ಥ:- (ಸಕ್ಕು) ಶಿಖಂಡಿ ! ಭೀಷ್ಮ ! ಹಹ ! ಮುದಿರಾಯಾ, ದೊಡ್ಡ
ಸಂಸಾರದ ಪರಾಕ್ರಮ ನಿನ್ನದು ಅಂತ ಗೊತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ ನನಗೆ ! ಹೀಗಿ
ದ್ದರೆ— ವೈಭವದಿಂದ ಜರುಗಬೇಕು ನಿನ್ನ ಶ್ರಾದ್ಧ.

ಯುವಕ:- ಶಾಂತಂ ಪಾಪಂ ! ಅವನಿಗೆಲ್ಲಿಯ ಸಂಸಾರ ? ಕಲಿಯುಗದ

ಭೀಷ್ಮನವ! ಕೇಳಿದಿರಲ್ಲೋ ಅವನ ಪ್ರತಿಜ್ಞೆಯನ್ನು? . ಅವನು ಸಾಯುವುದಿಲ್ಲವಂತೆ!

ಗೃಹಸ್ಥ:— ಸಾಯುವುದು ಯಾರಿಗೆ ಬೇಕಾಗಿದೆ? ಹಾಗೇ ಶ್ರಾದ್ಧ ಮಾಡೋಣ

ಮುದುಕ:— (ಅಳುವನೆಯಲ್ಲಿ) ಇಲ್ಲ, ನಾನು ಸಾಯುವುದಿಲ್ಲ, ನನಗೆ ಶ್ರಾದ್ಧ ಬೇಡ....ದಯಮಾಡಿ ಬಿಟ್ಟು ಬಿಡಿರಿ ನನ್ನ....ನನಗೆ ಬಹಳ ಕೆಲಸಗಳಿವೆ....ಮೀಟಿಂಗಿಗೆ---ಏನು ಆಫೀಸಿಗೊ? — ಎಲ್ಲಿಯೂ ಹೋಗಬೇಕಾಗಿದೆ ನನಗೆ—

ಯುವಕ:— ಇಚ್ಛಾಮರಣಿ ನೀನು!

ಗೃಹಸ್ಥ:— ಅದಕಾಗಿ ಬಿಡುವಿದ್ದಾಗ, ಬೇಕಾದಾಗ, ಅನುಕೂಲ ನೋಡಿ ಕೊಂಡು ಸಾಯುವೆಯಂತೆ. ಸದ್ಯಕ್ಕೆ ಸಂಸಾರ ಯುದ್ಧಕ್ಕೆ ಬೇರೊಬ್ಬ ತರುಣ ಸೇನಾವತಿ ಬೇಕಾಗಿದ್ದಾನೆ—ಆದ್ದರಿಂದ-ದಯೆ ವಿಟ್ಟು ಶರ-ಪಂಜರದಲ್ಲಿ ಮಲಗಿಕೊ.... (ಅವನ ಹತ್ತಿರ ಹೋಗುವನು).

ಹೆಂಗಸು:— (ಅರ್ಥ ತಿಳಿಯದೆ) ಮಲಗಿಕೋ ಅಂತಾರೆ, ಮಲಗಬಾರದೆ? ನನ್ನ ತೊಡಗೆ ತಲೆ ಇಟ್ಟು ಮಲಗುವೆಯೇನು?

ಮುದುಕ:— (ಭ್ರಮಿಷ್ಟನಂತೆ) ಆಫೀಸು! ಮೀಟಿಂಗ ಡೈರೆಕ್ಟರ್ಸ್ (ಒಮ್ಮೆಲೆ ನಿದ್ರೆಯಿಂದ ಎಚ್ಚಿತ್ತಂತೆ) ಯಾವ ಡೈರೆಕ್ಟರ್ಸ್?

ಗೃಹಸ್ಥ:— (ಅವನ ಕೈಹಿಡಿಯುತ್ತ) ಶ್ರಾದ್ಧದ ಡೈರೆಕ್ಟರ್ಸ್—

ಯುವಕ:— (ಮತ್ತೊಂದು ಬದಿಯಿಂದ ಕೈಹಿಡಿದು ಎಬ್ಬಿಸುತ್ತ) ಸುರುವಾಗಲಿ ಹಾಗಾದರೆ ಶೂಟಿಂಗ.....ಹಂ....ಮಂತ್ರ ಹೇಳುವೆ ನಾನು— (ಇದು ನಡೆವಾಗ ಇಬ್ಬರೂ ಮುದುಕನನ್ನು ಮೆಲ್ಲಗೆ ಎಬ್ಬಿಸಿ ನಡೆಸುವರು. ಅವನು ಜೀವಕಳೆ ಇಲ್ಲದೆ ಗೊಂಬೆಯಂತೆ ನಡೆಸಿದತ್ತ ನಡೆಯುವನು). ಶಯನಂ ಕಲ್ಪಯಾಮಾಸುಃ, ಹಂ—ಹಾಸಿಗೆ ಹಾಕಿರಿ— (ಹೆಂಗಸು ಒಂದು ಬಟ್ಟೆಯನ್ನು ಕೆಳಗೆ ಹಾಸಿ ಕುರ್ಚಿಯ ಮೇಲಿದ್ದ ಅಸನವನ್ನು ತಲೆದಿಂಬಿ ಗಿರಿಸುವಾಗ) ಕಾಲು ದಕ್ಷಿಣದ ಕಡೆ—

ಗೃಹಸ್ಥ:— ಯಾಕೆಂದರೆ ದಕ್ಷಿಣೆಗಾಗಿ ಬಂದವರಿಗೆ ಕಾಲು ತೋರಿಸುತ್ತಿದ್ದ ಈತ—

ಯುವಕ:— ಭೀಷ್ಮಾಯ— ಕೆಳಗೆ ಹಾಕರಿ ಇವನ್ನ; ಅಮಿತ ಕರ್ಮಣೇ—
 ಬಹಳ ಕೆಲಸ ತನಗೆ ಅಂತ ಹೇಳುತ್ತಿದ್ದನಲ್ಲವೆ ? ಸೋಪಧಾನಂ—
 (ಹೆಂಗಸಿಗೆ) ತಲೆದಿಂಬು — ಅಪ್ಪ, ಶಿಖಂಡೀ— ಅಲ್ಲ, ಅಮ್ಮಾ,
 ಶಿಖಂಡೀ— ಏನು ಅಪ್ಪನ್ನಾನೊ?...ತಲೆದಿಂಬು (ಅವಳು ಸರಿಯಾಗಿ
 ಇರಿಸುವಳು) (ಮುದುಕನನ್ನು ಮಲಗಿಸುತ್ತ) ನರವ್ಯಾಘ್ರ—ಯಾಕೆಂ
 ದರೆ ಹುಲಿಯ ಹಾಗೆ ಮಂದಿಯ ಜೀವ ನುಂಗತಿದ್ದ....ಶರೈಃ
 ಸನ್ನತ ಪರ್ವಭಿಃ (ಎನ್ನುತ್ತ ಮಲಗಿಸಿ ನಿಂತು ಕೈ ಜಾಡಿಸುತ್ತ) ಶರಾ
 ಬರೆಯಿರಿ ಅಂತ—

[ತೆರೆಯು ಕೆಳಗೆ ಬರುವುದು. ಆಗ ಮೇಲಿನ ಶ್ಲೋಕವನ್ನು ಪೂರ್ತಿ
 ಯಾಗಿ ಮತ್ತೊಮ್ಮೆ ನುಡಿಯಬೇಕು. ಮತ್ತೆ ತೆರೆ ಏಳುವುದು. ಮುದುಕ
 ಹಾಗೆಯೇ ಮಲಗಿದ್ದಾನೆ. ಬಲಬದಿಗೆ ತರುಣ, ಯುವಕ; ಎಡಬದಿಗೆ ಗೃಹಸ್ಥ,
 ಹೆಂಗಸು. ಮುದುಕನನ್ನು ಒಮ್ಮೆ ನೋಡಿ ಯುವಕನು ತರುಣಿಯ ಕೈಹಿಡಿದು
 ಹೋಗುವನು. ಇತ್ತ ಗೃಹಸ್ಥನು ನಗೆಮೊಗದಿಂದ ತಲೆಸನ್ನೆಯಿಂದ ಕರೆಯಲು
 ಹೆಂಗಸು ಅವನನ್ನು ಹಿಂಬಾಲಿಸಿ ಹೋಗುವಳು. ಒಂದರೆ ನಿಮಿಷ ಸದ್ದಿಲ್ಲದೆ
 ತಡೆದು—ಕೊನೆಗೆ ಸಾವಕಾಶವಾಗಿ ತೆರೆಯನ್ನು ಕೆಳಗಿಳಿಸಬೇಕು.]

ಮುಗಿದುದು.

ಹಾದಿಯ ಹೊತ್ತಿಗೆ ೩

❧

ಉತ್ತರ-ರಂಗ

(ಕೊಂಕು ಏಕಾಂಕ)

ಬರೆದವರು
ಶ್ರೀರಂಗರು

ಕನ್ನಡ ಸರಸ್ವತಿ ಭಾಂಡಾಗಾರ
— ಧಾರವಾಡ —

ಬೆಲೆ ೩ ಆಣೆ

ಪಾತ್ರವಿವರ

ಗ್ರಂಥಕರ್ತ—ನಾಟಕಕಾರ

ಮಾಲಕ—ನಾಟಕ ಕಂಪನಿಯ ಒಡೆಯ
ಪಡದೆಯವ—

ಗುರುರಾಜ—

ನಗೆಯ ನಿಂಗಪ್ಪ—

ವಿ. ಸೂ.:— ಶ್ರೀರಂಗರ ಸಮ್ಮತಿ ಇಲ್ಲದೆ ಈ ನಾಟಕವನ್ನು ಅಡಕೂಡದು.

ರಂಗಸೂಚನೆ

[ಒಂದು ನಾಟ್ಯಗೃಹದ ಒಳಗಣ ದೃಶ್ಯ. ನಮಗೆ ಕಾಣಿಸುವುದು ರಂಗಭೂಮಿ ಮಾತ್ರ. ಮುಂದಿನ ತೆರೆ ಮೆಲ್ಲನೆ ಬೀಳುತ್ತಿರುವುದು; ನೆಲವನ್ನು ಮುಟ್ಟಿದ ಕ್ಷಣ ತಟ್ಟನೆ ಮೇಲೇಳುವುದು ಪ್ರೇಕ್ಷ್ಯಗೃಹದಿಂದ ಆಗಾಗ ಚಪ್ಪಾಳೆ, ಸಿಳ್ಳು, ಕೂಗು, ಅಕಳಿಕೆ, ನಗೆ ಮುಂತಾದ ಸದ್ದು ಕೇಳಬರುತ್ತಿರುವುದು. ಒಂದೆರಡು ನಿಮಿಷಗಳಲ್ಲಿ ಪ್ರತಿನಿತ್ಯದ ಸಾದಾ ಉಡುಪು-ತೊಡಪುಗಳನ್ನು ಧರಿಸಿದ ವ್ಯಕ್ತಿಯೊಂದು ಬದಿಯಿಂದ ಬಂದು, ತೆರೆಯ ಮುಂ . ನಿಂತು, ಕೈಮುಗಿದು, ಶಾಂತರಾಗಿರಂದು ಕೈಸನ್ನೆಗಳಿಂದ ತಿಳುಹಿಸಿ ಕೊನೆಗೆ ಶಾಂತವಾಗುವ ಲಕ್ಷಣಗಳೆ ತೋರದಿರಲು—]

ವ್ಯಕ್ತಿ :- (ಗಟ್ಟಿಯಾಗಿ ಕಿರಚುತ್ತ) ಸಭಿಕರೆ—(ಇನ್ನೂ ಶಾಂತವಾಗಿಲ್ಲವೆಂದು ಕಂಡು) ಭಲೆಲೆಲೆಲೆ ಸಾರಥೀ, ನಾಟಕ ಕಂಪನಿ ಮಾರತೀ—(ನಗೆಯಿಂದ) ಕಂಪನಿ ಮಾರೋದಿಂದ ಕೂಡಲೆ ಶಾಂತರಾದೀಜನ! (ವಿನಯವನ್ನು ನಟಿಸುತ್ತ ಸೌಮ್ಯವಾಗಿ) ಸಭ್ಯಸಭಿಕರೆ—ಅರ್ಥಾತ್ ಪ್ರೇಕ್ಷಕರೇ—ಎಂದರೆ ಇದುವರೆಗೆ ನಾಟಕವನ್ನೆ ನೋಡಿದ ನರಸಿಂಹಗಳೆ-ಮೊದಲು 'ನಾನು ಯಾರು ಮತ್ತು ಯಾಕೆ ಇಲ್ಲಿ ಬಂದೆ' ಎಂಬೋದನ್ನ ಹೇಳೋನಿ. ನೀವು ಇದುವರೆಗೆ ನೋಡಿದಿರಲ್ಲ ಆ ನಾಟಕ—ಏನು? ಏನಂದಿರಿ? ಕೇಳಿಸಲಿಲ್ಲ?—(ಗಟ್ಟಿಯಾಗಿ ಕೂಗುತ್ತ) ನೀವು ಇದುವರೆಗೆ ನೋ—(ಒಮ್ಮೆಲೆ ತಡೆದು) ಏನಂದಿರಿ? ಕೇಳಿಸತದೆ? ಮತ್ತೆ ಕೇಳಿಸಲಿಲ್ಲ ಅಂದಿರಲ್ಲ? ಏನು? ನಾಟಕಾನೆ ಕೇಳಿಸಲಿಲ್ಲ? ಅದಕ್ಕೇ ನಾ ಹೇಳಿದೆ 'ನೀವು ಇದುವರೆಗೆ ನೋಡಿದ ನಾಟಕ' ಅಂತ....ಹಹ! ಅಲ್ಲ—ಅಂದ್ರೆ—ಹಂ....ಆ ನಾಟಕ ಬರೆದವ ನಾ....ನಾಟಕದೊಳಗ ಸಂಗೀತ ಇಲ್ಲದ್ರೂ ಕೂಡ ನೀವು ತಲೆತೂಗತಾ ರಸಾಸ್ವಾದನೆ ಮಾಡಿದಿರಿ, ಅದಕ್ಕಾಗಿ ನಾನು ನಿಮ್ಮ ಕುರ್ಚಿಯೊಳಗಿನ ತಗಡೆಗಳಿಗೆ ಕೃತಜ್ಞ ನಾಗೀನಿ....ಎರಡನೇ ಮಾತಂದ್ರೆ, ನಾಟಕದ ಕೊನೆಗೆ ಒಂದಿಷ್ಟು ಸಂಗೀತ ಇದ್ದಿಲ್ಲ? ಪ್ರಾರ್ಥನಾ ಸ್ತೋತ್ರ—ಅಂದ್ರೆ ದೇವರ ಸ್ತೋತ್ರ ಅಲ್ಲ ಮತ್ತೆ—ಲಕ್ಷ್ಮಿದಲ್ಲಿರಲಿ....ಅದು ನಿಮ್ಮ ಸ್ತೋತ್ರ, ನೆರೆದ ವಿದ್ವನ್ನಹಾಮಣಿಗಳೆ, ನಿಮ್ಮೆಲ್ಲರ ಸ್ತೋತ್ರ. ಅದನ್ನ ಕೊನೆಗೆ ಇಟ್ಟಿದ್ದ

ಕಾರಣಂದ್ರೆ — ಇಂಥಾ ನಮ್ಮ ಹೊಸತರದ ಹಳೆಯ ಸಾಮಾಜಿಕ ನಾಟಕವನ್ನು ಕೊನೆಯವರೆಗೆ ನೋಡೋ ಕಣ್ಣುಚ್ಚಿದ ಕಂಠೀರವರನ್ನು ಒಂದು ಹಾಡಿನಿಂದ ಸ್ತುತಿಸಲೇ ಬೇಕು ಅಂತ....ಅದೇ ಹಾಡಿನ ಇನ್ನೊಂದ ವಿಷಯ....ಹಳೆಯ ಕಾಲದ ನಾಟಕ ಬೆಳಗಿನ ತನಕ ನಡೆಯೋದರಿಂದ ಅಲ್ಲಿ ಕೊನೆಯ ರಾಗ ಭೈರವಿ ಇರತೀತಂತೆ..ಆದರೆ ನಮ್ಮ ಹೊಸ ನಾಟಕ ಮಧ್ಯರಾತ್ರಿಗೇ ಮುಗಿಯೋದರಿಂದ ನಮ್ಮ ಕೊನೆಯ ರಾಗ ಮಾಲಕಾಂಶ....ತಾವು ನಗಬಾರದು ಇಡೀಯ ನಾಟಕ ನೋಡುವಾಗ ನಗಲಾರದ ತಾವು ಈಗ ನಕ್ಕು ನೋವು ಮಾಡಿಕೋಬಾರದು ಮಾಲಕಾಂಶ ಎಂದು ನಾ ಬೇಕಂತಲೇ ಹೇಳಿ ನಿ....ಯಾಕಂದ್ರೆ ಆದರಲ್ಲಿ ಮಾಲಕರ ಅಂಶವೇ ಹೆಚ್ಚು—ಆದರಲ್ಲಿ ಅಂದ್ರೆ ನಾಟಕ ಮುಗಿಯೋದರಲ್ಲಿ....ಆದ್ದರಿಂದ ನನ್ನಂತೆ ಅವರೂ ತಮ್ಮ ಕೃತಜ್ಞತೆಯನ್ನು —(ಎನುತ ಬದಿಗೆ ನಗೆಯಿಂದ ಸ್ವಾಗತಿಸುವಂತೆ ನೋಡುವನು. ಸಾವಕಾಶವಾಗಿ, ಇನ್ನೊಬ್ಬರ ಬಲುಮೆಗಾಗಿ ಎಂಬಂತೆ, ಒಳಗಿನಿಂದ ಮಾಲಕನು ಬರುವನು. ಅವನ ಒಂದು ಕೈಯಲ್ಲಿ ನಾಟಕದ ಹಾಳೆಗಳೂ, ಇನ್ನೊಂದು ಕೈಯಲ್ಲಿ ಗಂಟೆ, ಬಾಯಿಯೊಳಗೆ ಸೀಟಿ ಇದೆ. ಅಧ್ಯಯನದಿಂದ ಬರುವಾಗ ಪ್ರೇಕ್ಷಕರೂ ಗ್ರಂಥಕರ್ತನೂ ಚಪ್ಪಾಳೆ ತಟ್ಟಲು ವಿನಯದಿಂದ ಕೈಮುಗಿಯ ಹೋಗುವನು. ಕೂಡಲೆ ಕೈಯೊಳಗಿನ ಗಂಟೆ ಬಾರಿಸುವುದು. ಗಂಟೆ ಬಾರಿಸುವುದೊಂದೇ ತಡ ಮೇಲಿನಿಂದ ತೆರೆ ಇಳಿಯುವುದು. ಅದನ್ನು ತಡೆಯಲು ಕೂಗಬೇಕೆನುವಾಗ ಬಾಯಿಯೊಳಗಿನ ಸೀಟಿ ಉರುಳುವುದು. ದೀಪಗಳು ಆರುವುವು. ತೆರೆ ದೊಪ್ಪೆಂದು ಬೀಳುವುದು).

[ಕೆಲಹೊತ್ತು ಸೀಟಿಬಿಟ್ಟು]

[ಇಷ್ಟರಲ್ಲಿ ಒಮ್ಮೆಲೆ ಗಂಟೆ-ಸೀಟಿಗಳ ಕೋಲಾಹಲವೇಳುವುದು. ದೀಪಗಳು ಹತ್ತುವುವು. ತೆರೆ ಏಳುವುದು.] (ಗ್ರಂಥಕರ್ತನು ಬೆವರು ಬೆಪ್ಪಾದ ಮುಖದಿಂದ ಕೈಮುಗಿದು) 'ಮಹನೀಯರೆ, ಕ್ಷ—' (ಮುಂದೆ ನೋಡಿ ಯಾರೂ ಇಲ್ಲೆಂದು ಕಂಡು ಅದನ್ನೆ ಕೈಯಿಂದ ಸೂಚಿಸುತ್ತ) ಕ್ಷ—ಯಂ (ಎಂದು ಹತಾಶನಾಗಿ ಸಿಲ್ಲವನು. ಇಷ್ಟರಲ್ಲಿ ಮಾಲಕನು ಕೋಪಾವೇಶದಿಂದ ಸೀಟಿನೊಡನೆ ಯಾರನ್ನೂ ಕರೆಯುವವನಂತೆ, ಅತ್ತಿತ್ತ ನೋಡುತ್ತ, ನೋಡಿದಂತೆ ಗಟ್ಟಿಯಾಗಿ ಉದ್ದುತ್ತ ಬರಲು-ಸಿಟ್ಟಿನಿಂದ) ಸಾಕ್ಷಾಡಬಾರದೆ ನಿಮ್ಮ ಸೀಟಿ ಶಂಖಾಯಮಾನವನ್ನು ! ಹಾಳಾಯ್ತು ನಿಮ್ಮ ವ್ಯವಸ್ಥಾ

ಇನ್ನೂ ಒಂದು ದೃಶ್ಯ ಉಳಿದಿತ್ತು, ಪಡದೆ ಬಿಟ್ಟು ಬಿಟ್ಟಿರಿ, ಜನರೆಲ್ಲ ಹೋಗಿಬಿಟ್ಟರು ! ಹಾಳಾಯ್ತು ನಿಂ ವ್ಯವಸ್ಥಾ ! (ಗೊಣಗುವನು)

ಮಾಲಕ:- (ತಡೆಯದ ಸಿಟ್ಟಿನಿಂದ ತೊದಲಿಸುತ್ತ) ಪ್-ಪ್-ಪಡದೆ ಬಿಟ್ಟು ಬಿ-ಬಿ-ಬಿಟ್ಟಿ ಅಂದ್ರ — ಪ್-ಪ್-ಪ್ಪಡದೆ ಏರಿಸೋವ ಇಯಿ-ಯಿ-ಯಿಳಿ ಸೋವ ನಾ ಅಂತ-ತಾತಂತಂತಂತನ್ ತಿಳಿದ್ರೊ ಏನು ? (ತಿರಸ್ಕಾರ ದಿಂದಲೂ ದಡವನ್ನಾರಿಸಿಕೊಳ್ಳಲೂ ದೀರ್ಘವಾದ ಉಸಿರನ್ನೆಳೆದು) ನಾಟಕದ ಹಣೆಬರಹಾನೆ ಅಷ್ಟು ! ಪಡದೇಕ್ ಸಹಿತ ತಿಳಿತು ' ಇಂಥಾ ನಾಟಕ ಸಾಕು,' ಅಂತ ! ಹು ! ವ್ಯವಸ್ಥಾ ಅಂತ ವ್ಯವಸ್ಥಾ ! ಸುಮ್ಮನ್ನೇ ಸೀಟಿ ಊದಿ ಉಗುಳ ಒಣಗಿಸಿಕೊಂಡೆ !

ಗ್ರಂಥಕರ್ತ - (ತೇಷದ ದನಿಯಲ್ಲಿ) ಸ್ವತಃದ ಉಗುಳ ಒಣಗಿಸಿಕೊಂಡ್ರೆ ಮುಗಿಲ್ಲ.

ಮಾಲಕ:- (ಪ್ರೇಕ್ಷಾಗೃಹದ ಒಂದು ಗೋಡೆಯನ್ನು ತೋರಿಸುತ್ತ) ನೋಡಿದಿರಾ ಅಲ್ಲಿ ? ಈಗ ನನಗ ತಿಳಿತು 'ಉಗುಳ ಬಾರದು' ಅನ್ನೋ ನೋಟೀಸ ಯಾಕ ಹಚ್ಚಾರೆ ಅಂತ ! ಇಲ್ಲಾ ಅಂದ್ರೆ ಪ್ರೇಕ್ಷಕರದೂ ಸಹಿತ ಉಗುಳು ಒಣಗಿ ಹೋಗ್ತಿತ್ತು ಈ ಹೊತ್ತು.

ಗ್ರಂಥಕರ್ತ:- (ಒಳಗೆ ನೋಡುತ್ತ) ಏ-ಬಾರೋ ಇಲ್ಲಿ ! (ಪಡದೆಯವನು ಬರಲು, ಗದ್ದರಿಸುತ್ತ) ಯಾರು ಹೇಳಿದ್ದರೋ ನಿನಗೆ ಪಡದೆ ಬಿಡಲಿಕ್ಕೆ ? ಹುಂಬ ! ನಾಟಕದ ಸುರುವಿಗೆ ತೆಂಗಿನ ಬಡಲು ನಿನ್ನ ತಲೆ ಒಡೆಯ ಬೇಕಾಗಿತ್ತು ನೋಡು!....ನಿಂತೇನು? ಯಾರು ಹೇಳಿದರು ನಿನಗ ಪಡದೆ ಬಿಡಲಿಕ್ಕೆ-ಅಂತಿನಿ....

ಪಡದೆಯವ :- (ಮಾಲಕನನ್ನು ನೋಡುತ್ತ) ಇವರು ಗಂಟೇ ಸೀಟೇ ಎರ್ರಾ ಬಡ್ಡಾಕ್ಲತ್ತಿದರಿ—ಕೈಗೆ ಉಗುಳು ಹಚ್ಚಾಕ ಅವಸರಿಲ್ಲಾಂಗ ಆತರಿ-ಇವರೊಡಿದಿದ್ದಿಲ್ಲಾ ಅಂದ್ರ—

ಮಾಲಕ:- (ನಡುವೆಯೆ) ಏನೊ — ಗಂಟೆ ನಾ ಹೊಡೆದನ್ನೊ ತಾನೇ ಹೊಡೀತೊ ? ಗಂಟೇ ಹೊಡೀಬೇಕಾದ್ರ ಸ್ಪೇಜಿನ ಮ್ಲಾಲೆ, ಮಂದಿಯ

ಮುಂದೆ ಬಂದು ನಿಲ್ಲಿನೆ ? ನಾ ಇಲ್ಲಿ ಸ್ವೇಜಿನ ಮ್ಯಾಲೆ ನಿಂತಿದ್ದೊ ಇಲ್ಲೊ ?

ಪಡದೆಯವ :— (ಹಾರಿಕೆಯ ದನಿಯಲ್ಲಿ) ಯಾರೊ ನಿಂತಿದ್ದರಿ—

ಮಾಲಕ :— ಯಾರೊ—ಅಂದ್ರ....ನಾನೊ ನಿನಗ ಪಾರ್ಟ್ ಮಾಡವ್ರ ಹಾಂಗ ಕಂಡೆನೆ ?

ಪಡದೆಯವ :— (ಗ್ರಂಥಕರ್ತನನ್ನು ನೋಡುತ್ತ) ನಾಟಕಾನೇ ಹಾಂಗೈತ್ರಿ. ಯಾರ ಯಾರ್ವಾಂಗ ಕಾಣೋದೇನ್ ? ಒಂದು ಜರತಾರಿ ಇಲ್ಲ. ಒಂದು ರೋಕ ಇಲ್ಲ....ಪಾರ್ಟ್ ಅಂತ ತಿಳ್ಳೋದು ಹ್ಯಾಂಗ್ರಿ ?.... ಅದೇ ಹೇಳಿದೆನಲ್ಲ—(ಗೊಣಗುತ್ತ ಒಳಗೆ ಹೋಗುವನು)

ಮಾಲಕ :— (ಸಿಟ್ಟಿನಿಂದ ಪಡದೆಯವ ಹೋದತ್ತ ನೋಡುತ್ತಿರುವ ಗ್ರಂಥಕರ್ತನನ್ನು ದಿಟ್ಟಿಸುತ್ತ) ಪಾರ್ಟ್ ಅಂತ ತಿಳ್ಳೋದು ಹ್ಯಾಂಗಂತ!....ಹಹ!.... ನಾಟಕ ಅಂತ ತಿಳಿಯೋದು ಹ್ಯಾಂಗ ಅಂತ ನನಗ ಗೂಢ ಬಿದ್ದಿದೆ ಇಲ್ಲ....(ಗ್ರಂಥಕರ್ತನು ಒಮ್ಮೆಲೆ ತನ್ನನ್ನು ತಿರುಗಿ ನೋಡಲು) ಇಂಥಾ ನಾಟಕಕ್ಕೆ ವ್ಯವಸ್ಥಾ ಬೇಕಂತೆ ! (ಗಂಟೆಯನ್ನು ಬಿಜುಟುವನು, ಸೀಟಿ ಯನ್ನು ಕಿಸಿಗಿರಿಸುವನು)

ಗ್ರಂಥಕರ್ತ :— (ಸಿಟ್ಟು ತಡೆಯುತ್ತ) ನಾಟಕ ಎಂಥದು ಅಂಬೋ ಮಾತು ನನಗ ನಿಮಗ ಯಾಕೆ? ನೋಡಲಿಕ್ಕೆ ಬಂದವರು ಕಡೆತನಕ ಕೂತರೊ ಇಲ್ಲೊ ?

ಮಾಲಕ :— (ತರಸ್ಕಾರ ದನಿಯಲ್ಲಿ) ಹೊರಗೆ ಧೋಧೋ ಅಂತ ಮಳೆ ಸುರೀ ತಿತ್ತು—ಅದೂ ನಾಟಕದ ದೊಡ್ಡ ಗುಣ ಏನು ?

ಗ್ರಂಥಕರ್ತ :— (ಸಿಟ್ಟು ತಡೆಯದು ಎಂಬಂತೆ) ಅಂದ್ರೆ ಕಂಪನಿಯ ಮಾಲಕ ಸುರಿಸಿದ್ದೇನು ಮಳೆ ?....(ತರಸ್ಕಾರದ ಉಸಿರಳಿದು) ಜನರಿಗೆ ಎಂಥಾ ನಾಟಕ ಬೇಕು ಅಂಬೋದು ಗೊತ್ತಿಲ್ಲ ಇವರಿಗೆ—

ಮಾಲಕ :— (ಗಟ್ಟಿಯಾಗಿ ಕೈಮುಗಿದು) ಮಹಾಸ್ವಾಮೀ, ಜನರಾಯ್ತು, ನೀವಾಯ್ತು. ನಾವು ನಾಟಕ ಮಾಡೋದು ನಮ್ಮ ಹೊಟ್ಟೆಗಾಗಿ.

ಗ್ರಂಥಕರ್ತ :— ಇದೊಳ್ಳೆಯ ನ್ಯಾಯ ? ಅಂದ್ರೆ ನಾವೂ ನಮ್ಮ ಹೊಟ್ಟೆಗಾಗಿ

ನಾಟಕಾ ಬರಿಯಬಾರದೇನೋ ? (ಅತ್ತಿತ್ತ ನೋಡುತ್ತ) ಎಂತಹ ರಂಗ-ಭೂಮಿ ! ಕೂಡಬೇಕೆಂದ್ರ ಒಂದು ಕುರ್ಚಿ ಇಲ್ಲ !

ಮಾಲಕ :- (ಅಣಕಿನಿಂದ) ಕಲಿಯುಗದ ಕಾಳಿದಾಸ ಪ್ರಭೋ, ಎಂತಹ ರಂಗಭೂಮಿ ಅಲ್ಲ, ಎಂತಹ ನಾಟಕ-ಅನ್ನಿರಿ ... ನಿಮ್ಮ ನಾಟಕದೊಳಗ ಒಂದು ಸೀನದೊಳಗಾದರೂ ಕುರ್ಚಿ ಬೇಕಾಗತದೇ ?.... ಬರೆಯುವವರಿಗೆ ಗೊತ್ತಿಲ್ಲ ಅಂದ್ರ ಹೋಗಲಿ.... ನಾನು-ಅನುಭವ ಇದ್ದವ ಹೇಳ್ತೀನಿ - 'ರಾಯರೆ, ಒಂದೆರಡು ಕುರ್ಚಿ, ಒನ್ನೊಮ್ಮೆ ಸೋಫಾ, ಒಂದು ಟೇಬಲ್ಲ - ಇಟ್ಟರ ರಂಗ ಎರ್ದದೆ ಅಂತ, ಆದ್ರೆ-(ಅಣಕಿಸುತ್ತ) 'ಅಂಥಾ ನಾಟಕ ಅಲ್ಲ ಇದು ಅಂತ !.... ಈಗ ಯಾರಿಗೆ ಹೇಳ್ತೀರಿ- ಕೂಡಬೇಕೆಂದ್ರ ಒಂದು ಕುರ್ಚಿ ಇಲ್ಲ ಅಂತ ? (ಒಳಗೆ ನೋಡಿ) ಎ-ಯಾರಿದ್ದೀರಿ ಅಲ್ಲಿ- ಒಂದೆರಡು ಕುರ್ಚಿ ತಕ್ಕೊಂಡು ಬರಿ.... (ಗ್ರಂಥ ಕರ್ತನಿಗೆ) ನಿಮ್ಮ ಹೊಟ್ಟೆಗಾಗಿ ಬರೀರಿ ನೀವು ಬೇಕಾದಷ್ಟು ನಾಟಕ, ಬ್ಯಾಡ ಅನ್ನೋರು ಯಾರು-ಆದರೆ ನಮ್ಮ ಹೊಟ್ಟೆಯ ನ್ಯಾಲೆ ಕಾಲು ಕೊಡೋ ನಾಟಕ ನಮಗ ಸಾಕು ಅಂದೆ.... (ಒಳಗೆ ನೋಡುತ್ತ ಸಿಟ್ಟಿನಿಂದ) ಏ, ಯಾರಿದ್ದೀರಿ ಒಳಗೆ ಅಲ್ಲಿ ? ಕುರ್ಚಿ ತಕ್ಕೊಂಡು ಬಾ ಅಂತ ಹೇಳಿದೆ, ಕೇಳಿಸಿತೋ ಇಲ್ಲೋ ? (ಶತಪಥವನ್ನು ಸುತ್ತುವನು).

ಗ್ರಂಥಕರ್ತ :- (ಅಸಹ್ಯದ ದನಿಯಲ್ಲಿ) ಹೊಟ್ಟೆಗಾಗಿ ನಾಟಕಾ ಬರೆಯೋದಂತೆ! ಈ ದಡ್ಡತನಕ್ಕೆ ನಕ್ಕು ನೋವು ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳೋದೇ ನಮ್ಮ ಹೊಟ್ಟೆಯ ಸುಖ!.... (ನೋಡುತ್ತ) ಒಟ್ಟು ಕಂಪನಿಯೊಳಗೇ ಕುರ್ಚಿ ಇದ್ದಹಾಗೆ ಕಾಣೋದಿಲ್ಲ. (ಸಿರಾಶೆಯ ದನಿಯಲ್ಲಿ) ಆಯ್ತು.... ನಮ್ಮಂತಹರ ಹಗುರ ಹೊಟ್ಟೆ ಹೊತ್ತು ಕಾಲು ನೋಯುದು ಅಷ್ಟೆ, ಕುರ್ಚಿ ಬೇಕಾಗೂದು ಅಷ್ಟೆ....

ಮಾಲಕ :- (ಅಸಮಾನತನಾಗಿ, ಒಳಗೆ ನೋಡುತ್ತ) ಏ — ನಿಮಗೇನು ಕಿವಿ ಇನೆಯೋ, ಏನು ಬುರುಡೆಯೊಳಗಿನ ಹೊಗೆ ಹೋಗೋದಕ್ಕೆ ರೆಂಡಿ ಇನೆಯೋ.... ಕುರ್ಚಿ— (ಎನುತ್ತ ಬದಿಗೆ ಹೊರಡುವಷ್ಟರಲ್ಲಿ ಪಡದೆಯವನು ಒಳಗಿನಿಂದ ಎರಡು ಕುರ್ಚಿಗಳನ್ನು ತರುವನು. ಆದರೆ ಅವನ ಹಿಂದಿನಿಂದಲೆ ಇನ್ನೊಂದು ವ್ಯಕ್ತಿ ಮುಖಕ್ಕೆ ಬಡೆದುಕೊಂಡ ಬಣ್ಣ ತೊಳೆಯದೆ, ತಲೆಗೂದ

ಲನ್ನು ಹರಿಬಿಟ್ಟು, ಕೊಳೆದೋತರದ ಲುಂಗಿಯನ್ನು ಸುತ್ತಿಕೊಂಡು, ಕೈಯಲ್ಲಿ ಸಿಗರೇಟನ್ನೂ ರಿಸುತ್ತ ಬರುವದು. ಪಡದೆಯವನು ಎರಡೂ ಕುರ್ಚಿಗಳನ್ನಿಡುವನು. ಅದರೆ ಹೊಸತಾಗಿ ಬಂದ ಈ ವ್ಯಕ್ತಿ ಅವನನ್ನು ಹೆದರಿಸುತ್ತಲೆ ಬರುವುದು. 'ಏ—ಎಲ್ಲಿ ನಡೆದೆ ಕುರ್ಚಿ ತಕ್ಕೊಂಡು—ಏ—ಯಾಕೋ—ವೈಯೋಳಿಗಿನ ಸೊಳ್—' ಎನ್ನುವಾಗ ಮಾಲಕನನ್ನು ನೋಡಿ ತಡೆಯುವುದು. ಮಾಲಕ ಸಿಟ್ಟಿನಿಂದಲೂ ಆಶ್ಚರ್ಯದಿಂದಲೂ ಅವನನ್ನು ನೋಡುತ್ತ) ಏನೋ-ಏನೋ ಇದು, ಗುರುರಾಜ ?

ಪಡದೆಯವ :— ಕುರ್ಚಿ ಅಲ್ಲಿ ಬಣ್ಣದ ಕ್ವಾಣ್ಯಾಗ ಇಟ್ಟಿದ್ದಿ—ಮಾಲಕ ಸಾಬರಿಗೆ ಬೇಕು ಅಂದ್ರೂ—ಬ್ಯಾಡ ಅಂತ ಗಟ್ಟಿಟ್ಟ ಕುಂತೊಂಡು ಬಿಟ್ಟಿದ್ದಿರಿ—

ಮಾಲಕ :— (ಸುಮ್ಮನಿದ್ದ ಗುರುರಾಜನಿಗೆ) ಗ್ರೀನ್ ರೂಮ್‌ದೊಳಗೆ ಕುರ್ಚಿ ಯಾಕೋ! ಗುರುರಾಜ ?

ಗ್ರಂಥಕರ್ತ :— (ಒಂದು ಕುರ್ಚಿಯಲ್ಲಿ ಕುಳಿತುಕೊಳ್ಳುತ್ತ) ವ್ಯವಸ್ಥಾನೇ ಹಾಗಿ ದ್ದರೆ ಯಾರ್ದೇನು ತಪ್ಪು ? (ಕುಳಿತವನೆ ತಟ್ಟನೆದ್ದು) ಅಯ್ಯಯ್ಯೋ ! ಏನಿದೆ ಈ ಕುರ್ಚಿಯ ಮ್ಯಾಲೆ ? (ಎಂದು ಹಾಹಾರಿದವನಂತೆ ನಟಿಸುವನು. ಗುರು ರಾಜನು ಮುಗುಳ್ಳಗೆಯಿಂದ ನೋಡುವನು)

ಮಾಲಕ :— (ಧಾವಿಸಿ ಬಂದು) ಏನಿದೆ ? (ಗುರುರಾಜನನ್ನು ನೋಡುತ್ತ) ಮಾತ ಯಾಕೆ ಆಡಲೊಲ್ಲೆಯೋ ? ಈಗೇನು ನಾಟಕ ನಡೆದಿದೆ ಅಂತ ತಿಳಿದೀ ಯೇನು—ಹಿಂದಿನಿಂದ ಪ್ರಾಂತ್ಯರನ ಹಾದಿ ನೋಡೋವ್ರ ಹಾಗ ? (ಎರುತ್ತಿರುವ ಸಿಟ್ಟಿನಿಂದ) ಹಲ್ಲು ಯಾಕೆ ಕಿರಿಯುವೆ ?

ಗುರುರಾಜ :— (ನಗೆ ತಡೆಯುತ್ತ) ಖೋ-ಖೋ-ಖೋ-ಖೋ ಬಿಡ್ಡೇತಿ ಆ ಕುರ್ಚಿಮ್ಯಾಲೆ !

ಗ್ರಂಥಕರ್ತ :— (ಒಮ್ಮೆಲೆ ಗದ್ದರಿಸುತ್ತ) ಕೊಬ್ಬರಿ ಎಣ್ಣೆ ! ಕೊಬ್ಬರಿ ಎಣ್ಣೆಯ ಮ್ಯಾಲೆ ಕೂತೆನೆ ನಾ ? ಹಾಳಾಯ್ತು ! ಇನ್ನೇನು ಬಿಸಿಲೊಳಗೆ ಶೀರ್ಷಾಸನ ಮಾಡಲಿಯಾ ? ಯಾರ ಕೊಡತಾಳೆ. ನನ್ನ ದೋತರದ ಡ್ಯಾಮೇಜಿಸ್ ? (ಹಣೆ ಬಡೆದುಕೊಳ್ಳುವನು)

ಮಾಲಕ:- (ಸಮಾಧಾನದ ಸೋಗಿನ ದನಿಯಲ್ಲಿ, ಮಹಾಸ್ವಾಮೀ, ಒಂದು ದೋತರಕ್ಕಾಗಿ ಇಷ್ಟು ರಂಬಾಟ ನಿಮ್ಮದು! ನನ್ನ ಕಂಪನಿಯ ಮ್ಯಾಲೇ ಎಣ್ಣೆ ಸುರುವಿದಿರಲ್ಲ ತಾವು, ಇದರ ಡ್ಯಾಮೇಜಿಸ್ ಕೊಡೋರು ಯಾರು ?

ಪಡದೆಯವ:- (ಏನೂ ತಿಳಿಯದ ಅಧೈರ್ಯದಿಂದ) ಮತ್ತೆ ಅದರಿಂದ ಎಣ್ಣೆ ಡಾಗ ಹೋಗತಿದ್ದರ ನಮಗೂ ಒಂದೀಟು ಡಾಮೀಜಿಸ್ ಕೊಟ್ಟಿ—

ಮಾಲಕ:- (ಸಿಟ್ಟಿನಿಂದ) ಏ-ನಡೆಯೋ, ಶುಂಭ! (ಪಡದೆಯವನೂ ಗುರು-ರಾಜನೂ ಹೊರಡಲು, ಗುರುರಾಜನಿಗೆ) ಏ-ಗುರೂ-ಇಬ್ಬರೂ ಶುಂಭ ರಿಗೆ ಹೋಗಲಿಕ್ಕೆ ಹೋಗಲಿಕ್ಕೆ ಹೇಳಿದೆನೆ ನಾನು ? (ಪಡದೆಯವ ನೊಬ್ಬನೆ ತುಸು ತಡೆದು ಹೋಗುವನು)

ಗುರುರಾಜ:- (ಹೆದಕೆಯಿಂದ) ಇಲ್ಲ-ಅಲ್ಲ-ಅಂದ್ರೆ-ಮುಖಕ್ಕೆ ಇನ್ನೂ ಬಣ್ಣ ಐತಿ ಅದಕ—

ಗ್ರಂಥಕರ್ತ:- (ಎರಡನೆಯ ಕುರ್ಚಿಯನ್ನು ನೋಡಿ ಕುಳಿತುಕೊಳ್ಳುತ್ತ) ಎಣ್ಣೆಗೆನೆ ಹತ್ತಿದ ಮ್ಯಾಲೆ ಬಣ್ಣದ ಹೆದರಿಕೆ ಯಾಕೆ ?

ಮಾಲಕ:- (ಮೊದಲನೆಯ ಕುರ್ಚಿಯನ್ನು ಎಳೆದುಕೊಂಡು, ನೋಡಿ, ಹಂಗಿಸುವ ನಗೆಯಿಂದ ಗ್ರಂಥಕರ್ತನಿಗೆ) ನಂ ಪಾಲಿನ ಎಣ್ಣೆ ಕೂಡ ಸವರಿ ಕೊಂಡ್ಲಾಂಗ ಕಾಣ್ತದ (ಎನತ್ತ ಕುಳಿತುಕೊಂಡು, ಕೂಡಲೆ ಅಧಿಕಾರದ ಜರ್ಯೆಯಿಂದ ಗುರುರಾಜನನ್ನು ಎದುರಿಸುತ್ತ) ಹಂ....ಏ. ಗುರೂ, ಈ ಎಣ್ಣೆ ಕುರ್ಚಿ ಮ್ಯಾಲೆ ಯಾಕೆ ಬಂದಿತು?...ಆಂ? ಹೇಳು.... (ದನಿಯನ್ನೇರಿಸುತ್ತ) ಮಾತಾಡಲ್ಲ?...ಈ ಕುರ್ಚಿ ಆದರೂ ಗ್ರೀನ ರೂಂದೊಳಗೆ ಯಾರು ಒಯ್ದರು ?

ಗುರುರಾಜ:- (ಕಟಿಮಾರಿ ಪಡುಗನಂತೆ) ಯಾರೆಂದ್ರೆ...ನಾವೇ ಒಯ್ದಿವಿ—

ಮಾಲಕ:- (ಸಿಟ್ಟಿನಿಂದ) ನೀವೆ ! (ಗ್ರಂ. ನು ನಗಲು ಇನ್ನಿಷ್ಟು ಸಿಟ್ಟಿನಿಂದ) ಗ್ರೀನ್ ರೂಂದೊಳಗೆ ಕುರ್ಚಿ ಯಾಕೆ ಬೇಕಾಯ್ತು ನಿಮಗ?...ಯಾಕೆ ಬೇಕಾಯ್ತು—ಅಂತ ಕೇಳಿರೀನಿ !

ಗುರುರಾಜ:- (ತಡೆಯದೆ) ಯಾಕಂದ್ರೇನಿ ?....ಇಡೀಯ ನಾಟಕಾ ಮಾಡೋ
ತನಕ ನಿಂತಿಂತು ಕಾಲು ಸೆಟೆದು ಹೋದೂರಿ....(ಮಾಲಕನು ಸಿಟ್ಟಿನಿಂದ
ನೋಡಲು) ನೀವಾಬೇಕಾದ್ದೇಳ್ವಿ....ಹೀಂಗ ಖಡಾ ನಿಂತು ಡ್ರಿಲ್
ಮಾಡೋ ನಾಟಕ—

ಗ್ರಂಥಕರ್ತ :- (ನಡುವೆಯ ತಡೆಯದೆ) ನಿಂತುಕೊಂಡು ಅಂದರೇನೊ ?
ನಾಟಕಾ ಬರೆದವ ನಾನು ...ನನಗೊತ್ತಿದೆ ...ಎರಡನೆಯ ಅಂಕ
ದೊಳಗೆ ನೀನು ಮಲಗಿಕೊಂಡು ಯಾಕೆ ಮಾತಾಡಲಿಲ್ಲ ?....ಅಶಕ್ತ
ಹೆಣ್ಣುಗಳು, ಕೂಸನ್ನು ಕಳೆದುಕೊಂಡು ಇನ್ನಿಷ್ಟು ನಿರ್ವಿಣ್ಣು ಆಗಿ
ದ್ದಾಳೆ ಅಂತ ನಾನು ಸ್ವಪ್ನ ರಂಗಸೂಚನೆಯೊಳಗೆ ಬರೆದೀನಿ.....
ಹಾಸಿಗೆಯ ಮೇಲೆ ಒರಗಿಕೊಂಡಿದ್ದಾಳೆ ಅಂತ ಕೂಡ ಬರೆದೀನಿ....
ಆವಾಗ ಸಹಿತ ನೀನು ಡಂಗುರ ಸಾರುವವರ ಹಾಂಗೆ ಸೆಟೆದು ನಡುವೆ
ಬಂದು ನಿಂತು ಮಾತಾಡಿದಿ—

ಗುರುರಾಜ :- (ನಡುವೆಯ) ಮತ್ತೇನ್ನಾಡಬೇಕಿ ? ನಾಟಕಾ ಆಡೋರ
ಸುಕ ಬರೆದವನಿಗೇನು ಗೊತ್ತು ?....ಮನಗಿಕೊಂಡು, ಮಿಳಿಮಿಳಿ ದನಿ
ಯೊಳಗೆ ಮಾತಾಡಬೇಕಂತ !....ನಿಮಗೇನ್ ಗೊತ್ತೈತಿರಿ ಫೇಟರ
ದಾಗ ನಾಟಕಾ ಆಡೋದು ?....ನಾ ಮನಗಿಕೊಂಡಿದ್ದ ಫರದೆ ಎದ್ದ
ಕೂಡಲೆ ಇಡೀಯ ಫೇಟರ ತುಂಬಿ ಕುರ್ಚಿ ಕುಣಿದಾಡಿದ್ದು....ಒಬ್ಬ
ಹೆಗಲಮ್ಯಾಗ ಒಬ್ಬ ಸರ್ಕಸ ಮಾಡಿದ್ದು....ನಾಯೇನ್ ಸುಳ್ಳ
ಹೇಳ್ತೀನಿ ಅಂತ ತಿಲ್ಲೇರೇನು ಹೀಂಗ ನನ್ನ ಕಣ್ಣು ಹಿಗ್ಗಿಸಿ ನೋಡ-
ಲಾಕ ?....ಮನಗಿಕೊಂಡ್ರ ಒಬ್ಬಗೆ ಕಾಣ್ತಿದ್ದಿಲ್ಲ ನಾ ಯಾರಂಬೋದು
....ಜಡ್ಡಾದವರ ದನಿಯೊಳಗೆ ಮಾತಾಡಿದ್ದಂತೂ ಮುಗಿದೇ
ಹೋಗ್ತಿತ್ತು....‘ ಈ ಕಂಪನೀವಳಗೆ ಗಂಟಲ ಸುಧಾರಿಸಲಾಕ ಛಾ
ಕೊಡೋದಿಲ್ಲೇನಪ’ ಅಂತ ಕೇಕೆ ಹಾಕ್ತಿತ್ತು ತುಂಬಿ ಫೇಟರ....

ಗ್ರಂಥಕರ್ತ :- (ತಡೆಯದೆ ಪುಟದಷ್ಟು) ಏನೊ ! ಏನು ಬುದ್ಧಿ ಕಲಿಸತಿಯಾ
ನನಗೆ ? ಸುಟ್ಟುತು ನಿನ್ನ ಫೇಟರು, ನಿನ್ನ ಪಾರ್ಟು ! ನಿಮ್ಮಂತಹರಿಗೆ
ಅನುಕೂಲ ಆಗಲಿ ಅಂತ ನಾಟಕಾ ಬರೀತೀನೇ ನಾನು ? ಜಗತ್ತಿ
ನೊಳಗೆ ಯಾರಿಗೆ ಜಡ್ಡೇ ಆಗ್ಬಾರದಂತಿಯಾ ?

ಗುರುರಾಜ:— (ತಿರಸ್ಕಾರದಿಂದ) ಆಗಲೆಲ್ಲರಿ ಹೆಂಡಿರೈಕ್ಕಳ ಮುಂದ.... ಅದ್ರ
ರೊಕ್ಕ ಕೊಟ್ಟವು ಮುಂದ—

ಗ್ರಂಥಕರ್ತ:— (ನಡುವೆಯೆ) ಸಾಕು ನಿನ್ನ ರೊಕ್ಕ ಕೊಟ್ಟವು! ರೊಕ್ಕದ ಸಲು-
ವಾಗಿ ಪಾರ್ಟಿ ಮಾಡೋ ನಿಮ್ಮಂತಹರಿಗೆ ನಾಟಕ ಕಲೆ ಅಂಬೋದು-

ಮಾಲಕ:— (ಕಣಕುವ ಸಗೆಯಿಂದ) ಹೊಟ್ಟೆಗಾಗಿ ನಾಟಕಾ ಬರೀತೀರಿ ಅಂತ
ನೀನೇ ಹೇಳಿಲ್ಲ?....ಅಲ್ಲಲ್ಲ....ನನ್ನ ಮಾತು ಕೇಳಿರಿ....ಅವನ
ಮೇಲೆ ಸಿಟ್ಟಿಗೆದ್ದ ರೇನು?....

ಗ್ರಂಥಕರ್ತ:— (ಬುಸುಗುಟ್ಟುತ್ತ) ನನಗ ಬಂದಾನೆ ಬುದ್ಧಿಯ ಹೇಳಲಿಕ್ಕೆ ?
(ಮಾಲಕನನ್ನು ಎದುರಿಸುತ್ತ) ನಿಮಗ ನಾನು ಮುಂಚೆಯೆ ಹೇಳಿಲ್ಲ ?
ನಾಟಕಕ್ಕೆ ತಕ್ಕಂತೆ ರಂಗಭೂಮಿಯ ಮೇಲೆ ಸಜ್ಜುಗೊಳಿಸಲಿಕ್ಕೆ ಹೇಳಿ
ದ್ದಿಲ್ಲ ? ಮಲಗೋದಂದ್ರೆ ನೆಲದ ಮ್ಯಾಲೆ ಯಾಕೆ ಬೀಳ್ಕೊಳ್ಳು ? ಮನೆ
ಅಂದ ಮಾತಿಗೆ ಮಂಚ ಇರಬಹುದಾಗಿದೆ....ಕೂಡಲಿಕ್ಕೆ ಕುರ್ಚೀನೇ
ಯಾಕೆ ಬೇಕು ? ಒಂದು ಕಡೆ ಹಾಸಿಗೆ ಸುರುಳಿ ಇರಬಹುದು; ಒಂದು
ಕಡೆ ಧಾನ್ಯದ ಚೀಲ ಇರಬಹುದು; ಮನೆಗೆ ತಕ್ಕಂತೆ ಸೀನ್ ಮಾಡಿ
ಕೊಂಡ್ರೆ—

ಮಾಲಕ:— ಮಹಾಸ್ವಾಮೀ—ಹಾಸಿಗೆ ಸುರುಳಿ, ಧಾನ್ಯದ ಚೀಲ, ಡಬ್ಬು
ಹಾಕಿದ ಹಂಡೆ, ಅಂಬೆಗಾಲು ಹಾಕುವ ಅಜ್ಜ-ಇಂಥಾವೆಲ್ಲ ತರೋದು
ಶಕ್ಯ ಇದ್ರೆ ನಾನು ಸಂಸಾರ್ನೆ ಮಾಡ್ಕೊಂಡಿದ್ದೆ, ಈ ಹಾಳು ಕಂಪನಿ
ಯೊಳಗೆ ಇಂಥಾ ಕಪಿಗಳನ್ನ ಕಟ್ಟಿಕೊಂಡು ಕುಣಿದಾಡೋದಕಿಂತ—

ಗುರುರಾಜ:— (ತಿರಸ್ಕಾರದಿಂದ) ಇವರು ಬರೆದ್ದಾಂಗೇ ಹೆಲ್ಲು ಕಿರಿದು ಕಪಿ
ಆಗೋದು ಯಾರಿಗೆ ಬೇಕಾಗೇತಿ ? (ಎಂದು ಅಭಿಮಾನದಿಂದ ತಲೆ ಜಾಡಿ
ಸುವನು. ಆಗ ಅವನು ಉದ್ದಗೂದಲು ಬೆನ್ನುಮೇಲೆ ಹಾರುವುದನ್ನು
ಮಾಲಕನು ಆಶ್ಚರ್ಯದಿಂದ ನೋಡಿ, ಹೊರಟಿ ಅವನನ್ನು ತಡೆಯುವ ದನಿ
ಯಲ್ಲಿ)

ಮಾಲಕ:— ಏ—(ಗು. ನು ತಡೆಯುವನು) ಕಪಿ ಆಗು, ಕಂಪನಿ ಬಿಡು—ನನಗ
ಎರಡೂ ಅಷ್ಟೆ....ಆದರೆ ಹೋಗೋ ಮುಂಚೆ ಆ ವಿಗ್-ಆ ಟೋಪಣ
ಬಿಚ್ಚಿಟ್ಟು ಹೋಗು.

ಗುರುರಾಜ:— (ಕೂದಲನ್ನು ಕೈಯಿಂದ ಸವರುತ್ತ) ಟೋಪನ್ ? ಯಾವ್ವ ?

ಮಾಲಕ:— (ಸಿಟ್ಟಿನಿಂದ) ಯಾವ್ವ ? ಟೋಪಣ ಹಾಕೋ ಮಟ್ಟಿಗಾದರೂ
ನಿನಗೆ ತಲೆ ಇಲ್ಲೇಕು ಅಂತ ತಿಳಿದಿದ್ದೆ... ನಿನ್ನ ತಲೆಯ ಮ್ಯಾಲೆ
ಇದ್ದದ್ದು ಏನದು ?

ಗುರುರಾಜ:— ಕೂದಲು !

ಮಾಲಕ:— ಆ ಕೂದಲಿಗೆ ಟೋಪಣ ಅಂತಾರೆ.

ಗುರುರಾಜ:— ಮನಸ್ಸಾರ ಕೂದಲಿಗೂ ಟೋಪಣ ಅಂತಾಯ್ತು ?

ಮಾಲಕ:— (ತಿಳಿಯದೆ) ಅಂದ್ರೆ ?

ಗುರುರಾಜ:— ಅಂದ್ರ-ನನ್ನೂರಿ ಈ ಕೂದಲು ! ಸ್ವಂತ ನನ್ನೂವೇರಿ ?
(ಎಳೆದು) ಇದು ನೋಡಿದಿರಾ ? ನನ್ನ ತಲೆಯೊಳಗಿಂದೇ ಬೆಳೆದದ್ದು....

ಮಾಲಕ:— ಹುಂ—ಹೋಗು-ಬುದ್ಧಿವಂತ ! ಏನಿಲ್ಲಂದ್ರೆ ಕೂದಲಾದ್ರೂ
ಬೆಳೀತಾವ ನಿನ್ನ ತಲೆಯೊಳಗೆ !

ಗುರುರಾಜ:— (ಹೊರಡುತ್ತ) ಕಂಪನೀವಳಗ ನಂನಮ್ಮ ಕೂದಲಾ ಕೂಡ
ನಾವು ಗಳಿಸಬಾರ್ದು ಅಂದ್ರ—(ವೈಭವದಿಂದ ತಲೆ ಜಾಡಿಸಿ) ಯಾರಿ
ಗೈಕು ಇಂಥಾ ನಾಟಕದ ಕಂಪನಿ ? (ಹೋಗುವನು)

[ಮಾಲಕನೂ ಗ್ರಂಥಕರ್ತನೂ ಒಂದೇ ಹೇಳಿಗೆ ಒಬ್ಬರನ್ನೊಬ್ಬರು ನೋಡಿ,
ಒಮ್ಮೆಲೆ ಕಣ್ಣು ತಪ್ಪಿಸಿ, ಕೆಲಹೊತ್ತು ಸುಮ್ಮನಿರುವರು. ಮಾಲಕನು ಬೆನ್ನಿಗೆ
ಕೈ ಕಟ್ಟಿಕೊಂಡು ಅತ್ತಿತ್ತ ತಿರುಗಾಡುವನು. ಗ್ರಂಥಕರ್ತನು ಸಿಟ್ಟಿನಿಂದ
ಕುರ್ಚಿಯ ಮೇಲೆ ಕುಕ್ಕರಿಸಿ ಬೆವರೂರೆಸಿಕೊಳ್ಳುವನು. ಮಾಲಕನು ಮಾತನಾಡದ
ದ್ದನ್ನು ಕಂಡು ತುಸು ಕನಲಿ—]

ಗ್ರಂಥಕರ್ತ:— (ಹುಬ್ಬುಗಂಟಿಕ್ಕಿ) ನನಗೇನನ್ನೋದು ಹೇಳಿಬಿಡ್ಡಿ.

ಮಾಲಕ:— (ತಡೆದು ಅಪನನ್ನ ದಿಟ್ಟಿಸುತ್ತ) ಏನಂದಿರಿ ?

ಗ್ರಂಥಕರ್ತ:— (ಸಿಟ್ಟಿನ ದನಿಯಲ್ಲಿ) ನೀವೇ ಏನಂತೀರಿ ಅಂತ ನಾನೇ ಕೇಳತೀನಿ

ಮಾಲಕ:— (ಇನ್ನೂ ತಿಳಿಯದೆ) ಯಾವುದಕ್ಕೆ ? ಅನ್ನೋದೇನು ?

ಗ್ರಂಥಕರ್ತ:— (ಸಿಟ್ಟಿನ ತಡೆಯದೆ) ಯಾವುದಕ್ಕೆ ? ಅಂದ್ರ ನನ್ನ ನಾಟಕಕ್ಕೆ....
ಅಂದ್ರೆ—ನಾಟಕ ಮಾಡೋದೋ ಏನ ಬಿಟ್ಟು ಬಿಡೋದೋ ?

ಮಾಲಕ :— ನಾಟಕ ಮಾಡೋದೋ ಬಿಡೋದೋ ಅಂದ್ರೆ ? ಕಂಪನೀನೇ
ಕಟ್ಟಿಕೊಂಡೀನಿ ಕೊರಳೊಳಗೆ ಮುತ್ತ—

ಗ್ರಂಥಕರ್ತ :— (ನಡುವೆಯೆ) ಅದಲ್ಲ—ನನ್ನ ನಾಟಕದ ವಿಷಯ—ನಾನು
ಕೇಳ್ದೀನಿ.

ಮಾಲಕ :— ಓಹೋ ! ನಿನ್ನು ನಾಟಕ ?

(ಒಳಗೆ ಒಮ್ಮಿಂಮೊಮ್ಮೆಲೆ ಕಾಜು ಬಡೆದ ಸದ್ದಾಗಲು ತಡೆಯುವನು.
ಅಕ್ಷುಗೊಟ್ಟು ಕೇಳಬೇಕೆನುವಾಗ ಮತ್ತೊಮ್ಮೆ ಅವೇ ಸದ್ದು ಕೇಳಬರುವುದು)

ಮಾಲಕ :— (ಅಧಿಕಾರದಿಂದ) ಏ—ಯಾರದು ? ಏನದು ಒಡೆದದ್ದು ? ಏ—
(ಎನುವಸ್ವರಲ್ಲಿ ಅರ್ಧಮರ್ಧ ಬಣ್ಣು ಒರೆಸಿಕೊಂಡ, ಒಳಂಗಿಯನ್ನೂ ಲುಂಗಿ
ಯನ್ನೂ ತೊಟ್ಟುಕೊಂಡ ಗುರುರಾಜನು ಧಾವಿಸಿ ಬರುವನು. ಅವನ ಕೈಯಲ್ಲಿ
ನಿರಿಗೆ ಹಾಕಿದ ಸೀರೆಯೊಂದಿದೆ.)

ಗುರುರಾಜ :— (ಹೆದರಿಕೆಯಿಂದಲೂ ಕಳವಳದಿಂದಲೂ) ನಾ—ಈ ಸೀರೆ—ಅಂ—ಆಗ
—ನಿಂಗ—ಆ ನಗೀ ನಿಂಗರಿ—ದೊಡ್ಡ ಕನ್ನಡಿ—

ಮಾಲಕ :— (ಗದ್ದರಿಸುತ್ತ) ಏನದು—ಬೊಗಳೋ ! ಯಾರು ? ನಿಂಗ—ನ ? ಏ—
ನಿಂಗ್ಯಾ—ನಿ—ನಿ—ನಿಂಗ್ಯಾ—ಇಲ್ಲಿ— (ಎನ್ನುತ್ತ ಒಳಗೆ ಹೊರಡುವಸ್ವರಲ್ಲಿ
ನಿಂಗನೆ ಬರುವನು) [ಜೊಪಾದ ಮೀಸೆ, ಹೆಗಲಮೇಲೆ ಕೋಟು, ಚುಂಗ
ಬಿಟ್ಟು ಉಟ್ಟ ಧೋತರ, ಬಲಗೈಯಲ್ಲಿ ಪಾದರಕ್ಷಿಗಳು, ತಲೆಗೂದಲಿಗೆ ಇನ್ನೂ
ಅಲ್ಲಲ್ಲಿ ಬಿಳಿ ಪೊಡರ ಉಳಿದಿದೆ, ನಗೆಯನ್ನು ಸೂಚಿಸಲು, ಮೂಗಿನಿಂದ
ಬಾಯಿಯ ಎರಡೂ ತುದಿಗೆ ಕೊರೆದ ಕಪ್ಪು ಗೆರೆಗಳು—ಇದು ನಿಂಗನ ಸವಾರಿ.]

ನಿಂಗ :— (ವಿನಯವನ್ನು ನಟಿಸುತ್ತ) ಹಾಜರ....ಕೈ ಮುಗೀತೀನಿ—(ಕೈಯೊಳಗಿನ
ಪಾದರಕ್ಷೆಗಳನ್ನು ಕಂಡಂತೆ ಮಾಡಿ) ಅಲ್ಲ—ಕಾಲು ಮುಗೀತೀನಿ,—

ಮಾಲಕ :— (ಅಧಿಕಾರ ದನಿಯಲ್ಲಿ) ಸಾಕ್ಷಾಡೋ ನಿನ್ನ ಉದ್ಧಟತನ ! ಒಳಗೆ
ಏನಾಯ್ತು ?

ಗುರುರಾಜ :— ಕೇಳಿರಿ ಅವನಿಗೆ ಕನ್ನಡಿ ಯಾರು —

ಮಾಲಕ :— ಸುಮ್ಮನಾಗೋ ನೀನು !

ನಿಂಗ :— (ನಾಟಕೀಯ ದನಿಯಲ್ಲಿ) ಸುಮ್ಮಾಕಿರೋ ನೀನು ! ಹೋಗುವಳಗ
ಸೀರೆ ಸುತ್ತುಗೊಳಾಕ !

ಮಾಲಕ :- ಏ ! ಒಳಗೆ ಏನದು ಗದ್ದಲ ?

ನಿಂಗ:- ಕನ್ನಡಿ ಒಡೀತರಿ—ಹಹ !

ಮಾಲಕ.— (ಗಾಬರಿಯಿಂದ) ಏನು ? ಕನ್ನಡಿ ? ಯಾವುದು ? ಆ ದೊಡ್ಡದ ?

ಗ್ರೀನ್ ರೂಂನೊಳಗಿಂದ ? ಯಾರು ಒಡೆದರು ? (ಸಿಟ್ಟಿನಿಂದ ಧನಿ
ವರುತ್ತ) ಯಾರು ಒಡೆದರು ಹೇಳು—ಅವರ—ಜೀವ—

ನಿಂಗ:- (ಸಮಾಧಾನದ ದಸೆಯಲ್ಲಿ) ಮಾಸ್ತರ, ತುಸು ತಡೀರಿ....ನಾ ಹೇಳಾಕೆ
ಬಂದೀನಿ...ಆ ಕನ್ನಡಿ ಒಡೀತರಿ....ಯಾರೂ ಒಡೀಲಿಲ್ಲರಿ....
ತಂತಾನೇ—

ಮಾಲಕ:- ಏನು ?

ನಿಂಗ:- (ಗ್ರಂಥಕರ್ತನನ್ನು ತೋರಿಸುತ್ತ) ಅವರಿಗ ಗೊತ್ತಿರಬೇಕು ಕೇಳಿರಿ—

ಗ್ರಂಥಕರ್ತ:- (ಮಾಲಕನು ಚಕಿತನಾಗಿ ತನ್ನನ್ನು ನೋಡಲು) ಹುಂಬ ! ಅವಿವೇಕಿ !
ನನಗೂ ಆ ಕನ್ನಡಿಗೂ ಸಂಬಂಧ ಏನು ? ಗ್ರೀನ್ ರೂಂ ಅಂದ್ರ
ಎಂತಹದಿರತದ ನೋಡ್ತಿಲ್ಲ ನಾನು—

ನಿಂಗ:- (ನಡುವೆಯೇ ಚಪ್ಪಾಳೆ ತಟ್ಟಿ) ಹಾಂ—ಹಾಂ....ಕಡೆಗೂ ಹೇಳಿದಿರಿ
ನೋಡ್ತಿ ಕರೇವ ಮಾತು!....ಗ್ರೀನ್ ರೂಂ ಗೊತ್ತಿಲ್ಲೋರು ನಾಟಕಾ
ಬರೆದ್ರಲ್ಲಾ ಅಂತ ಸಿಟ್ಟಿಲೆ ಸಿಡಿದು ಚೂರಾತು ನೋಡ್ತಿ—

ಮಾಲಕ:- ಏ ಮೂರ್ಖಾ ! ತಡೆ ನಿನ್ನ ಮಂಗಬುದ್ಧೀನ್ನು....ನೀ ಒಡೆದೆ
ಯೇನು ಕನ್ನಡಿ—

ಗುರುರಾಜ :- ಅವನೇ ಒಡೆದನಿ....ಕೊಬ್ಬಿ ಎಣ್ಣೆ ಚಾಟ್ಲಿ ಎತ್ತಿ ಗುರಿ
ಹಿಡಿದು ಒಗಿದನಿ ಕನ್ನಡಿಗೆ—

ನಿಂಗ:- ಬಾಟ್ಲಿ ? ಯಾವ ಕೈಯ್ಯಾಗ ಹಿಡಿದಿದ್ದಿ ಹೇಳ್ನೋಡು

ಗುರುರಾಜ :- ಎಡಗೈಯ್ಯಾಗ.

ನಿಂಗ:- (ನಗುತ್ತ) ಛಿ-ಹೋಗೋ ನಿನ ! ಎಡಗೈಲೆ ಅಟೊಂದು ನೇಟಾಗಿ
ಒಗೀಲಾಕ ಬರತ್ತೈತಿಯೆ ? ಹಹ ! ಕನ್ನಡಿವಳಗ ನೋಡಿದಿ ಕಾಣ್ತೈತಿ..
ಬಲಗೈ ಎಡಗೈಹಾಂಗ ಕಾಣ್ತು....(ಮಾಲಕನಿಗೆ) ಸುಳ್ಳು ಹೇಳ್ತಾನಿ,
ಮಾಸ್ತರ....ನನ್ನ ಬಲಗೈಯಾಗ ಇತ್ತರಿ ಬಾಟ್ಲಿ....

ಗ್ರಂಥಕರ್ತ:- ಅಂತೂ ಬಾಟ್ಲಿ ಇತ್ತು ನಿನ್ನ ಕೈಯಾಗ ಅಂತ—

ನಿಂಗ:- ಎಲೆ ನಿಮ ! ನಕೇಲೀ ಬ್ಯಾರೇ ಸಾಧಿಸ್ವೇಕಂತೀರೇನು ? ಬಾಟಿ ಇಲ್ಲ ಅಂತ ಯಾರು ಅಂದು....ಹಾಂಗ ಕೇಳಿತ್ತು ಕನ್ನಡೀ ಒಡೆದವನಾನೇ ಅಂತ—

ಮಾಲಕ:- (ಸಿಟ್ಟು ತಡೆಯದೆ) ನೀನು! ನೀ ಒಡೆದೆಯಾ ? ಬೇಕಂತೇ ಒಡೆದೆಯಾ ? ಆ ಕನ್ನಡಿ—ಆ ಕನ್ನಡಿ—

ನಿಂಗ:- (ನಡುವೆಯ) ನನಗೊತ್ತಿತ್ತಿರಿ ಆ ಕನಡಿ ಮ್ಯಾಗ ನಿಮ್ಮ ಮನಸ್ಸು ಅಂತ....ಉರೂರಿಗೆ ಫರದೆ ಜಪ್ತ ಮಾಡಿದರೂ ಆ ಕನಡಿ ಮುಚ್ಚಿಡ ತಿದ್ದಿರಿ—ನನಗೊತ್ತಿಲ್ಲ ?

ಮಾಲಕ:- (ಸಿಟ್ಟಿನ ಅವೇಗ ಇಳಿಯುತ್ತ) ಆ ಕನ್ನಡಿಯ ಕಿಮ್ಮತ್ತು ನೀನೇ ಕೊಡಬೇಕು—

ನಿಂಗ:- (ನಡುವೆಯ) ಹಾಂ—ಹೀಂಗ ಹೇಳಿಲ....ನಾ ಕೊಡಾಕ ಒಳ್ಳೆ ಅಂತೀನೆ?...ನಂ ಪಗಾರ ಬಾಕಿಯೊಳಗೆ ಅದನ್ನ ವಜಾಮಾಡಿರಿ— ಉಳಿದದ್ದು ಇಲ್ಲಿ ನಿಂತಮಟ್ಟಿಗೆ ಮ್ಯಾಗ ಕೊಡಿ....ಗಾಡೀ ಖರ್ಚಿಗೆ ಹರಕತ್ತು ಆಗೇತಿ....

ಮಾಲಕ:- (ಆಶ್ಚರ್ಯದಿಂದ) ಗಾಡಿಯ ಖರ್ಚು....!!

ಗುರುರಾಜ:- ಕಂಪನಿ ಬಿಡತಾನಂತರಿ—

ಮಾಲಕ:- ನೀ ಸುಮ್ಮನಾಗೋ !

ನಿಂಗ:- (ಗು. ನಿಗೆ) ಹೆಣ್ಣು ಪಾರ್ಟ್ ಮಾಡಿ ಮಾಡಿ ಹೆಂಗಸಿನ ಹಾಂಗ ನಡಾಕ ಬಾಯಿ ಹಾಕೋ ಚಟಾನೇ ಬಿದ್ದೇತಿ... (ಗ್ರಂಥಕರ್ತನಿಗೆ) ತಮ್ಮ ಪರಭಾವದಿಂದ ಈ ಬಡಮುಂಡೇದ್ದಕ್ಕ ಕಂಪನಿ ಬಿಡೋ ಚಲೋ ಬುದ್ದಿ ಬಂತರಿ....ತಂ ಪಾದಕ್ಕ—

ಗ್ರಂಥಕರ್ತ:- (ತಿರಸ್ಕಾರದಿಂದ) ಮೂರ್ಖ ! ಕಾಲೊಳಗಿನ ಚಪ್ಪಲಿ ಕೈಯೊಳಗೆ ಹಿಡಿಯೋದಂದ್ರ ದೊಡ್ಡ ವಿನೋದ ಅಂತ ತಿಳಿದೀಯೇನು ?

ನಿಂಗ:- ತಮ್ಮ ನಾಟಕದಿಂದ ಕಾಲ ಬದಲಾಗೇದಂತ ಯಾರೋ ಲೆಕ್ಕರ ಕೊಡಲಿತ್ತು?...ಅದಕ ಜಾಗ ಬದಲಾಯಿಸಿ ಮ್ಯಾಗ ಯಾಕ ಬಂದಿ-
ರಬ್ಬಾರ್ದು ಕಾಲು ಅಂತ ಯಿಚಾರಾ ಹಾಕಿ—

ಗುರುರಾಜ :— (ಆಸೂಯೆಯಿಂದ) ಅಹ ! ನಗಿಸೋ ಪಾರ್ಟಿ ಮಾಡಿ ಹುಚ್ಚುಗ
ತನಾನೇ ಚಟಾ ಆಗೇದೋ ಏನೊ ?

ನಿಂಗ :— ಏ - ಗುರು—ನಂ ತೆಕ್ಕೆ ಬ್ಯಾಡ ಅಂದೆ....ನಗಿಸೋ ಪಾರ್ಟಿ
ಅಂದ್ರ ಹಾಂಗ್ವೀಂಗ ಮಾಡಿದಾಂವ ಅಲ್ಲ ನಾ....ಪಾರ್ಟಿ ಮಾಡಿ
ಮಾಡಿ ಮುಂದಿದ್ದ ಅಪ್ಪನ ಹೆಸರು ಹಾರಿ ನಗೆಯ ನಿಂಗವ್ವ ಅಂತ
ಸೊಂತ ಹೆಸರ ಗಳಿಸೀನಿ....ವುಕಟ ಕಂಡೂವೇನು ಈ ಹುರಿಮೀಸೆ-
(ಎಂಸು ಎಳೆಯಲು ಮೀಸೆ ಕೈಯೊಳಗೆ ಬರುವುದು. ಮಾಲಕನು ನಗು-
ವನು. ಗುರುರಾಜನ ಆಸೂಯೆ ಹೆಚ್ಚುವುದು.) ನೋಡಿದ್ದಾ— ಮನಗಿ-
ಡಾಗ ಸಹಿತ ಮೀಸೆಗೆ ಹುರಿ ಹಾಕಲಾಕ ಬರೈತೀ....

ಗುರುರಾಜ : - ಮುಂಜೆ ಆ ಕನ್ನಡಿ ಕಿಮ್ಮತ್ತು ಕೊಡು....

ನಿಂಗ :— (ಆಶ್ಚರ್ಯದಿಂದ) ಎಲೆ ! ನಿನಗ ಯಾಕ ಕೆಟ್ಟ ಅನಿಸೇತಿ ಕನ್ನಡಿ
ಒಡೆದರ ? ಸೀರೆ ಸುತ್ತಿಗೊಂಡು ಅಂಥಾ ಮಕ ನೋಡೋದು ತಪ್ಪಿತು
ಅಂತ ಕುಶಿ ಆಗ್ಬೇಕು ನಿನಗೆ—

ಮಾಲಕ :— (ಆಫೀಸರಿಂದ) ಇದೆಲ್ಲ ಹರಟೆ ಬ್ಯಾಡ ನನಗೆ....ಕನ್ನಡಿ ಯಾಕ
ಒಡೆದೆ ಅದನ್ನ ಹೇಳು ಮುಂಜೆ (ಕುಚಿಯು ಮೇಲೆ ಕೂತು ಅವನನ್ನ
ದಿಟ್ಟುಕೊಳ್ಳುವನು)

ಗ್ರಂಥಕರ್ತ :— ನನ್ನದೇನು ಸಂಬಂಧ ಅದನ್ನ ಸ್ಪಷ್ಟ ಮಾಡು....ಇಲ್ಲಾ
ಅಂದ್ರೆ—

ನಿಂಗ :— (ಕೈಯಿಂದ ತಡೆಯುತ್ತ) ಒಂದು ಯಾಳಿಗೆ ಒಬ್ಬ.... ಮಾಲಕನಿಗೆ
ಕನ್ನಡಿ ಯಾಕ ಒಡೆದ್ನಿ ಅಂತೀರಿ, ಮಾಸ್ತರ ?....ಇದ್ದಾತ ಹೇಳ್ತೀನಿ.
ಇಂಥಾ ನಾಟಕದಾಗ ಪಾರ್ಟಿ ಮಾಡಿದ ಮ್ಯಾಗ ಮಕ ನೋಡೋದು
ಬ್ಯಾಡ ಅಂತ ಒಳಗೆ ಹೋದಿನಿ—ಧುತ್ ಅಂತ ಇದಿರೇ ಕನ್ನಡಿ....
'ಬ್ಯಾಡ ಅಂದ್ರೂ ಮಕಾ ತೋರಿಸ್ತೈತಿ ಈ ಮಂಗ್ಯಾನ ಕುಲದ್ದು
ಅಂತ—'

ಗ್ರಂಥಕರ್ತ :— (ಸಿಟ್ಟು ತಡೆಯುತ್ತ) ಇಂಥಾ ನಾಟಕ!

ನಿಂಗ :— (ಕೈಸನ್ನೆಯಿಂದ ತಡೆಯುತ್ತ) ನಿಂ ಪಾಳಿ ಬಂದಾಗ ಹೇಳ್ತೀನಿ ನಿಮ್ಮೂ
ಎಲ್ಲಾ ಹರೀಕತ್ತು....(ಮಾಲಕನಿಗೆ)—‘ಮಂಗ್ಯಾನ ಕುಲದ್ದು’ ಅಂತ
ಕೆಂಡಾದಿನಿ ಕನ್ನಡಿಮ್ಯಾಗ....ಅಟರಾಗ ಈ ಗುರೂ ಬಂದನಿ....

ಗುರುರಾಜ :— ನಾಯೇನೂ ಮಾಡಿಲ್ಲ, ಸುಳ್ಳು—

ನಿಂಗ :— ಎಲ ! ಹೆಂಗ್ಲೋರ ಬುದ್ದಿ ಮೊಳಕಾಲ ಕೆಳಕ ಅಂದ್ರ ಹೆಣ
ಪಾರ್ಬಿ ಮಾಡೋರ ಬುದ್ದಿ ಅದಕೂ ಕೆಳಕ—ಅಂದ್ರ ಮಣ್ಣು ಒಳಕೆ
ಎನೂ ಅಂತೀನಿ....‘ಗುರೂ ಬಂದನಿ’ ಅಂದ್ರ ಅವನ ಮಕ ಕಾಣ್ತಾ
ಅಂತ....ಮೀಸೆ ಬೋಳಿಸಿದ್ದಕ ಗಂಡಸ ಅಲ್ಲ, ಸೀರೆ ಉಟ್ಟರೂ
ಹೆಣ್ಣಲ್ಲ—ಇದೇನ ಅಪಸಕೂಣ ಮಕ ಅಂತ ತೆಲಿ ಮತ್ತೀಟ ತಿರಿಗಿ
ಧಾಂಗ ಆಗಿ—

ಗ್ರಂಥಕರ್ತ :— (ನಡುವೆಯೆ) ಯಾರ ತಪ್ಪು ಅದು ? (ಮಾಲಕನನ್ನು ತೋರಿ-
ಸುತ್ತ) ಕೇಳು ಇವರಿಗೆ, ನಾನು ಮುಂಚಿನಿಂದ ಹೇಳತಾ ಇದ್ದೀನಿ,
ನಂ ನಾಟಕ ಅಂದ್ರ ಹೊಸ ನಾಟಕ, ಇದ್ದದ್ದ ಇದ್ದಾಂಗ ತೋರಿಸೋ
ನಾಟಕ, ಅದರೊಳಗ ಹೆಣ್ಣು ಪಾರ್ಬಿ ಹೆಂಗಸರೇ ಮಾಡಬೇಕು ಅಂತ—

ಗುರುರಾಜ :— (ತಿರಸ್ಕಾರದಿಂದ) ಇನ್ನೂ ನಾಟಕಾ ನೋಡಲಾಕ ಬರಲಾರದ
ಹೆಣ್ಣು ಮಾಡಲಾಕ ಎನ್ನಂದೀತ್ರಿ ?

ಮಾಲಕ :— (ಅನುಭವದ ಹಿರಿತನದಿಂದ) ಮಹಾಸ್ವಾಮೀ, ಗಂಡಸರನ್ನ ಕಟ್ಟಿ
ಕೊಂಡು ಸಿವಿಲ್ ಜೇಲಿಗೆ ಹೋಗೋದು ಸಾಕಾಗಿಲ್ಲೇನು ? ಕಂಪನಿ
ಯೊಳಗ ಹೆಂಗಸರನ್ನ ಸೇರಿಸಿ ಕ್ರಿಮಿನಲ್ ಕೋರ್ಟಿಗೆ ಕಳುಹಿಸ
ಬೇಕಂತೀರೇನು ನನ್ನ ?

ಗ್ರಂಥಕರ್ತ :— (ಮಾತು ಮುಗಿಸುವವರೆಂತೆ ಎದ್ದು) ಹುಚ್ಚುತನ! ಸುಸಂಸ್ಕೃತ
ಹೆಣ್ಣುಕ್ಕಳು, ಸುಶಿಕ್ಷಿತ ಹೆಣ್ಣುಕ್ಕಳು ಕಲಾಭಿಮಾನದಿಂದ ಬೇಕಾದಷ್ಟು
ಜನ ಪಾರ್ಬಿ ಮಾಡಬಹುದು.

ಗುರುರಾಜ :— (ಅಸೂಯೆಯಿಂದ) ನಮ್ಮಂತಹ ಬಡವರ ಹೊಟ್ಟೆ ಮ್ಯಾಲ
ಕಾಲು ಕೊಡಬಹುದು. ನಿಂ ಹೊಸ ನಾಟಕಾನೂ ಬ್ಯಾಡ, ಹೆಣ್ಣುಕ್ಕಳು
ನಂ ಹೊಟ್ಟೆ ಮ್ಯಾಗ ಕಾಲ ಕೊಡೋದೂ ಬ್ಯಾಡ....ದೇಶಾದ ತುಂಬಿ
ಸಿನೀಮಾ ನಡೆದಾವ—ಹೋಗಿ ಬಿಡ್ತೀವಿ ಸಿನೀಮಾ ಕಂಪನೀಗ—

ನಿಂಗ :- (ನಗುತ್ತ) ಸಿನೀಮಾದಾಗ? ಅಲ್ಲೇನು ಹೆಂಗ್ನೋರ ಕಾಟ ಕಡಿಮೆ
ಐತಿ ತಿಳಿದೀಯೇನೋ? ಮಕ ಎಂತಾದಿದ್ದರೂ ಚಂದ ಕಾಣೋ
ಹಾಂಗ ಪೋಟೊ (Photo) ಇರ್ದೇತಿ ಅಲ್ಲಿ—ಬೇಕಾದ ಹೆಂಗಸ ಇದ್ದರ
ನಡೀತೇತಿ....(ನಗೆಯಿಂದ) ನಿನ್ನಂತಾ ಹಸುರ ತುಟಿ ಗಂಡಹೆಣ್ಣಿನ್ನ—

ಗುರುರಾಜ :- (ಹೆಂಗಸಿನಂತೆ ಮೂಗು ಮುರಿಯುತ್ತ) ತಗೀಯ ನಿನ! ನನಗೇನು
ಗಂಡಪಾರ್ತಿ ಮಾಡಾಕ ಬರೋದಿಲ್ಲಾಂತ—

ನಿಂಗ :- (ಅಭಿಮಾನದಿಂದ) ಆದ್ರೆ ಮಾತ ಎಲ್ಲಿ ಬರ್ದೇತಿ ನಿನಗ?.... ಅದೇ
ನಮ್ಮಂಥೋರು ಹೋದ್ರ ಕೈಮುಗಿದು ಕರೀತಾರ ಕಂಪನೀಗೆ....
ಬೇಕಾದಾಂಗ ಪೋಟೊ ಇರ್ದೇತಿ....ಮಾತ ಬ್ಯಾಡ, ಕತೀ ಬ್ಯಾಡ....
ಬರೇ ಮಕಾ ಮಾಡಿಯೆ (ಮುಖವನ್ನು ಚಿತ್ರವಿಚಿತ್ರವಾಗಿ ಕೆಡಿಸುತ್ತ)
ಹೀಂಗ—ನಗಿಸಿ ಬಿಡ್ತೀನಿ....

ಗ್ರಂಥಕರ್ತ :- (ಉಸಿರೆಳೆದು) ಹುಂ—ನನ್ನದೇ ದುರ್ವೈವ....

ನಿಂಗ :- (ಅಣಕಿಸಿದ) ನಾವು ಹೋದ್ರ ನಿಮಗ ಅಟೊಂದು ಕಸವಿಸಿ ಆಗ್ತೇ-
ತಲ್ಲ? ಕರೇವು... ನಮಂಥಾ ಹುಚ್ಚೊಟ್ಟಿಗಳ್ಳ ಬಿಟ್ಟು ಮತ್ತ ಯಾರು
ಪಾರ್ತಿ ಮಾಡ್ಬೇಕು ನಿಂ ನಾಟಕದಾಗ....

ಮಾಲಕ :- (ಸಮಾಧಾನದ ದನಿಯಲ್ಲಿ) ಏ ನಿಂಗಾ, ಇಲ್ಲಿ ನೋಡು ಗುರು-
ರಾಜಾ, ಹುಚ್ಚನ ಹಾಂಗ ಮಾತಾಡ್ಬೇಡಿ....ಸಿನೀಮಾ ಸೇರೋ-
ದಾದ್ರ ಕಂಪನಿ ಯಾಕ ಬಿಡ್ಬೇಕು? ಅಲ್ಲಿ—ಇಷ್ಟು ದಿವಸ—ಇಷ್ಟು
ವರ್ಷ—ಒಂದೇ ಮನೆತನದ್ದಾಂಗ ನಡೆಸಿದ್ದಿ ಕಂಪನಿ....ಈಗ ಯಾಕ
ಮುರೀಬೇಕು ಹೇಳು....

ನಿಂಗ :-
ಗುರುರಾಜ :- } ನಮಗ ನಾಟಕಾ ಸಾಕಾತ್ರಿ.

[ಒಮ್ಮೆಲೆ ದೀಪ ಸಣ್ಣದಾಗುವುದು]

ನಿಂಗ :- ನೋಡಿವಿರಾ ?....ದೀಪ ಸಹಿತ ಆರಿ 'ಸಿನೀಮಾಕ್ಕೆ ನಡಿ ನಿಂಗಾ'
ಅಂತ ಹೇಳ್ತೇತಿ....

ಮಾಲಕ :- (ಒಳಗೆ ನೋಡಿ ಸಿಟ್ಟಿನಿಂದ) ಏ—ಯಾರಿದ್ದೀರಿ ಅಲ್ಲಿ ?

ಪಡದೆಯವ :— (ಬಂದು) ಯಾಕರಿ —

ಮಾಲಕ :— ‘ಯಾಕರಿ’ ಅಂದ್ರ ಹೋದೀತು ನಿನ್ನ ನೋಕರಿ ? ದೀಪ
ಯಾರು ಸಣ್ಣ ಮಾಡಿದರೊ ?

ಪಡದೆಯವ :— ಎಲ್ಲಾ ಮುಗಿತೂಂತ ತಿಳಿದ್ವಿರಿ—

ನಿಂಗ :— (ನಡುವೆಯೆ) ಎಲ್ಲಾ ಮುಗಿತು—ನೋಡು (ಕಿಸೆಯೊಳಗಿನ ಒಂದು
ಮೊದ್ದ ದಾರವನ್ನು ತೆಗೆದು, ಇಕ—ಹಿಡಿ ನಿನಗ ಕುಶಿ—ಬಕ್ಷೀಸು ...
ಪಡದೆ ಜಗ್ಗುವವನಗ ದಾರಾನೇ ಕುಶಿ ಅಲ್ಲ....ಅದನ್ನ ಕಟ್ಟು ಮ್ಯಾಗಿನ
ಡವರೇಗ, ಬಿಗಿ ಕೆಳಗ ನಿನ್ನ ಕುತ್ತಿಗೆಗ—

ಪಡದೆಯವ :— (ಗಾಬರಿಯಿಂದ) ಯಾನಂದಿರಿ ?

ನಿಂಗ :— ಉರುಲು ಹಾಕಿಕೊ ಅಂದೆ ಸುದ್ದೆ ಮಾತಿನಾಗ ಹೇಳೋದಂದ್ರ.
(ಗು. ನು ನಗುವನು) ನಾವೀಗ ಹೊಂಟಿವಿ ನಾಟಕ ಕಂಪನಿ ಬಿಟ್ಟು
ಸಿನಿಮಾದ ಫೋಟೊ ಆಗಿ ಕುಣೀಲಾಕ—

ಮಾಲಕ :— (ಹಿರಿತನದಿಂದ) ಏಸಾಕ್ಮಾಡೊ ನಿನ್ನ ಹುಡುಗಾಟಕೆ ! ಇಲ್ಲಿ
ನೋಡು, ನಾಳಿನಿಂದ ಚಹಾದ ವ್ಯಾಳ್ಯಾಕ್ಕೆ ತಾಲೀಮು ಮಾಡೋಣ
ಹೊಸ ರಂಗ ತರೋಣ—ಮಂದಿಯ ಸಿನೀಮಾದೊಳಗ ಅಂತಹಾದ್ದೇ
ನಿದೆ ?

ಗ್ರಂಥಕರ್ತ :— (ತಿರಸ್ಕಾರದಿಂದ) ಹೋಗಲಿ ಬಿಡ್ವಿ ಅವರು ಸಿನೀಮಾಕ್ಕೆ....
ಇದ್ದ ಮಾತು ಅಂದ್ರೆ ನಿಮ್ಮ ಸುದ್ದೆವ....ಹೊಸ ಆಕ್ಟರ್ಸ್ ನ್ನ ಕೂಡಿಸರಿ,
ಸುಶಿಕ್ಷಿತ ಹುಡುಗೇರನ್ನ ಕರೆಯಿಸಿರಿ. ಉತ್ತಮ ನಾಟಕ ಕಲಿಸರಿ—

ಮಾಲಕ :— (ಅವನನ್ನು ದಿಟ್ಟಿಸುತ್ತ) ಮಹಾಪ್ರಭೋ—ಆಜ್ಞೆ ! (ತಿರಸ್ಕಾರದ
ದನಿಯಿಂದ) ಅದನ್ನ ಕೂಡಿಸರಿ, ಇದನ್ನ ಕಲಿಸರಿ — ಅನ್ನ ಲಿಕ್ಕೆ
ನಾಯೇನು ಇನ್ನೊಬ್ಬರಿಗೆ ಧರ್ಮಸಾಲೆ ಅಂತ ನಾಟಕ ಕಂಪನಿ
ತೆಗೆದೀನಿ ಅಂತ ತಿಳಿದಿರೊ ಏನು ? (ಎದ್ದು) ಸಾಕು—ನೀವು ಸಾಕು,
ನಿಮ್ಮ ಉತ್ತಮ ನಾಟಕ ಸಾಕು—

ಗ್ರಂಥಕರ್ತ :— ನಾನು ನಾಟಕ ಬರೆಯೋದೇ ಇಲ್ಲ—ಆಯಿತಿಲ್ಲಾ ?

ಮಾಲಕ :— ನೀವು ಬರೆದರೂ ನಾವು ನಾಟಕ ಮಾಡೋದೇ ಇಲ್ಲ—ತಿಳಿ ತೇನು ?

ನಿಂಗ :— ನೀವು ಯಾರ ನಾಟಕ ಮಾಡಿದರೂ—

ಗುರುರಾಜ :— ———ನಾವು ಸಿನಿಮಾಕ್ಕೆ ಹೋಗವು !

ನಿಂಗ :— ಆಯಿತಲ್ಲೋ ? (ಪಡೆದೆಯವನು ಗದ್ದ ಹಿಡಿದು ಮುಖವನ್ನೆತ್ತುವನು)

ಗುರುರಾಜ :— ತಿಳಿತೇನು ? (ಪಡೆದೆಯವನು ಬೆನ್ನು ತಟ್ಟುವನು)

ಮಾಲಕ :— (ಕೂಗುತ್ತ) ನಾನು ಯಾರ ನಾಟಕಾನೂ ಮಾಡೋದಿಲ್ಲ, ನಾಟಕಾನೇ ಮಾಡೋದಿಲ್ಲ—

ಪಡೆದೆಯವ :— (ಏನೂ ತಿಳಿಯದೆ) ಆಯಿತೇನು ?

ಗ್ರಂಥಕರ್ತ :— ತಿಳಿಯಲೇ ಇಲ್ಲ ?

ಮಾಲಕ :— (ಉತ್ಸಾಹದಿಂದ) ನಡೀಯೋ, ನಿಂಗಾ; ನಡೀ, ಗುರೂ. ಇಂಥಾ ನಾಟಕ ಬರೆಯುವವರ ಕಾಟ ತಪ್ಪಿಸೋದಕಾದರೂ ನಾವೆಲ್ಲರೂ ಸಿನಿಮಾಕ್ಕೆ ಹೋಗೋಣ—ಅಂದ್ರೆ ನಮ್ಮದೇ ಒಂದು ಸಿನಿಮಾ ಕಂಪನಿ ಮಾಡೋಣ.

(ಎಂದು ಸೀಟಿಯನ್ನು ಕೈಯಲ್ಲಿ ಹಿಡಿದು, ಮೂಲೆಯಲ್ಲಿದ್ದ ಗಂಟೆಯನ್ನೂ ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳುವನು).

ಗ್ರಂಥಕರ್ತ :— (ಹೆದರಿಕೆಯ ದನಿಯಿಂದ) ಏನಂದಿರಿ ? ನೀವು—ನೀವೆಲ್ಲಾರು— ಕೂಡಿಯೆ ಸಿನಿಮಾ ಕಂಪನಿ ಮಾಡುವವರೆ ?

ನಿಂಗ :— (ತನ್ನ ಮೀಸೆಯನ್ನು ಗುರುರಾಜನ ಮುಖಕ್ಕೆಟ್ಟು) ಹಾಕು ನನ್ನ ಮೀಸೆಗೆ ನಿನ್ನ ಕೈಯಿಂದ ಹುರಿ—

ಮಾಲಕ :— (ಚಟದ ದನಿಯಲ್ಲಿ) ಆಹುದು— ಹೌದು—ಹೌದು! ಬರೀರಿನ್ನು ಬೇಕಾದಷ್ಟು ನಾಟಕ....ನಡೀರಿ—ನಿಂಗಾ, ಗುರೂ—(ಸೀಟಿಯನ್ನು ಬಾಯಿಗಿಡಬೇಕೆನ್ನುವನು)

ಗ್ರಂಥಕರ್ತ :— (ನಿರಾಶೆಯಿಂದ ಕೈ ಚಲ್ಲಿ) ಇನ್ನು ನಾಟಕ ಬರೆಯಲೇ ಬೇಕಾಯ್ತು.

ಮಾಲಕ :— (ತಿಳಿಯದೆ) ಬರೀನೇ ಬೇಕಾಯ್ತು ಅಂದ್ರೆ ?

ಗ್ರಂಥಕರ್ತ :— (ತನ್ನ ಸ್ವಕ್ಕೆ ಎಂಬಂತೆ) ನನ್ನದೇ ದುರ್ದೈವ ಅಂತ ಹೇಳಿದೆನಲ್ಲ ?
ಇದ್ದಾತಂದ್ರೆ, ನಾನೇ ಸಿನೆಮಾಕ್ಕೆ ಹೋಗಬೇಕೂ ಅಂದಿದ್ದೆ

ಮಾಲಕ :— } ಏನು ?
ನಿಂಗ :— } ಎಲೆ !
ಗುರುರಾಜ :— } ಅಂ !

ಗ್ರಂಥಕರ್ತ :— (ಅಶೀರ್ವಾದ ಕೊಡುವವನಂತೆ ಕೈಯತ್ತಿ) ಇನ್ನೇನು ಹೆದರ
ಬೇಡಿರಿ.... ಅದಕ್ಕೇ ಹೇಳಿದೆನಲ್ಲ-ನಾಟಕಾನೇ ಬರೀಬೇಕಾಯ್ತಂತ—

ಮಾಲಕ :— ಆಯಿತೇನು ?

ನಿಂಗ :— ತಿಳಿಲಿಲ್ಲ....

ಗ್ರಂಥಕರ್ತ :— ಸಿನೆಮಾಕ್ಕೆ ಸೇರಿದರೂ ನಿಮ್ಮದೆ ಕಂಪನಿ ಅಂದ ಮ್ಯಾಲೆ
ನಾಟಕ ಬರೆಯೋದೇ ನೆಟ್ಟಗ ಅಂತ—

ಮಾಲಕ :— (ಆಪಮಾನಿತನಾಗಿ) ಯಾರಿಗೆ ಹೇಳ್ತೀರಿ ಈ ಮಾತು— (ಎಂಜು
ಕೈಯನ್ನೆತ್ತಲು ಗಂಟೆ ಬಾರಿಸುವದು. ಕೂಡಲೆ ಪಡದೆಯವನು ಹಾ-
ಹಾರಿದವನಂತೆ ಒಳಗೆ ಓಡುವನು. ಎಲ್ಲರೂ ಏನನ್ನೊ ಮಾತನಾಡ
ಬೇಕೆನುವಸ್ವರಲ್ಲಿ ಗಂಟೆಯ ಘಣಘಣದೊಡನೆ)

(ತೆರೆ)

ಮುಗಿದುದು

(ಸೋಮವು ಚಲ್ಲುವುದು, ಕೂಡಲೆ ಆನಂದದ ಹುಂಕಾರದಿಂದ ಸಾಲ್ಕೂ
ದೇವತೆಗಳು ಅಡ್ಡಬಿದ್ದು ನೆಲಕ್ಕೆ ನಾಲಿಗೆ ಚಾಚುವರು.)

— 'ಜಯಂತಿ' ಕೃಪೆಯಿಂದ

ಸುರಾ-ಸುರ ಯುದ್ಧ
ಇಲ್ಲವೆ
ಅನುರಾವತಿಯಲ್ಲಿ ಅಗಸ್ತ್ಯ ೧

ಬರೆದವರು
ಶ್ರೀರಂಗರು

ಕನ್ನಡ ಸರಸ್ವತಿ ಭಾಂಡಾಗಾರ
— ಧಾರವಾಡ —

ಪಾತ್ರಗಳ ವಿವರ

೧. ವಿಷ್ಣು
೪. ಶಿವ
೭. ಯಮ

೨. ಬ್ರಹ್ಮ
೫. ಇಂದ್ರ
೮. ವಾಯು
೧೦. ಮರ್ತ್ಯ

೩. ಕೇಶ
೬. ಅಗ್ನಿ
೯. ಋಷಿ

ಸುರಾ-ಸುರ ಯುದ್ಧ ಇಲ್ಲವೆ ಅನುರಾನತಿಯಲ್ಲಿ ಅಗಸ್ತ್ಯ ೧!

ದೃಶ್ಯ ೧

[ಬ್ರಹ್ಮಲೋಕದಲ್ಲಿ ಬ್ರಹ್ಮನು ಹೌಹಾರಿದವನಂತೆ ಕುಳಿತಿದ್ದಾನೆ; ಇಷ್ಟೇಕೆ—
ಹೆದರಿ ನಡುಗುತ್ತಲಿದ್ದಾನೆ ಎಂದು ಹೇಳಬಹುದು. ಯಾಕೆಂದರೆ ಅವನ ಆಸನವಾದ
ಕಮಲವು ನಡುಗುತ್ತಿದೆ. ಕಮಲ ಹೊಯ್ದಾಡದೆ ಮಾಡುವುದೇನು? ಯಾಕೆಂದರೆ,
ಅದನ್ನು ಉದರದಲ್ಲಿ ಧರಿಸಿದ ವಿಷ್ಣುವು ಉರುಳಾಡುವ ಸ್ಥಿತಿಯಲ್ಲಿವಾನೆ. ಪಾಪ!
ಅವನಾದರೂ ಮಾಡಬೇಕೇನು? ಅವನ ಹಾಸಿಗೆಯಾದ ಶೇಷನು ಅತ್ಯಂತ ಕೋಪಾ-
ವಿಷ್ಟನಾಗಿ ಭುಸುಗುಡುತ್ತ ಹಡೆಯನ್ನು ತೂಗುತ್ತಿದ್ದಾನೆ. ಹೀಗೆ ಅದಿಶೇಷನ ನಿಮಿತ್ತ-
ವಾಗಿ ಅಂತ್ಯಬ್ರಹ್ಮನ ವರೆಗೂ ಇಡೀ ದೃಶ್ಯವು ಹೊಯ್ದಾಡುತ್ತಿದೆ.]

ವಿಷ್ಣು:—(ಒಮ್ಮೆಲೆ ತಲೆ ಹಿಡಿದುಕೊಂಡು ಕಣ್ಣು ಮುಚ್ಚಿ) ಪಿತಾಮಹಾ, ಇನ್ನು
ಹೊಯ್ದಾಡುವುದನ್ನು ತಡೆಯಬಾರದೇ? ನನಗೆ ತಲೆ ತಿರುಗಿ ಪಿತ್ತ-
ವಿಕಾರವಾಗುವಂತಿದೆ.

ಬ್ರಹ್ಮ:—(ಹುತ್ಯೆಂದು ದಣಿದು ಮಾತನಾಡುತ್ತ) ಭೋ ಪದ್ಮನಾಭಾ, ನಿನ್ನ ತಲೆ
ತಿರುಗಿ ಪಿತ್ತವಿಕಾರವಾಗುವುದೆಂದಮೇಲೆ, ನಿನಗಿಂತಲೂ ಮೇಲಕ್ಕೆ
ಕುಳಿತ ನನ್ನ ತಲೆ ಎಷ್ಟು ತಿರುಗುತ್ತಿರಬಹುದು! ಊಹಿಸಬಲ್ಲೆಯಾ?
ಇದಲ್ಲದೆ ಪದ್ಮವೂ ಹೊಯ್ದಾಡುತ್ತಿರುವುದರಿಂದ ಸಿಡಿದೆಳೆವ ಭೃಂಗ-
ಸಮೂಹದ ಬಾಧೆಯೂ ನನಗೆ ತಡೆಯದಂತಾಗಿದೆ. ನಿಜವಾಗಿ ನೀನು
ತಡೆದರೆ ಈ ತೂಗಾಟ ನಿಲ್ಲುವುದು.

ಶೇಷ:- (ಬುಸುಗುಡುತ್ತ ತಿರಸ್ಕಾರದ ದನಿಯಲ್ಲಿ) ಯಾರು ತಡೆದರೂ ತೂಗಾಟಿ ನಿಲ್ಲದು! ಎಲ್ಲರಿಗೂ ಆಧಾರನಾಗಿ ನಾನು ಕೆಳಗೆ ನಿಂತಿದ್ದೇನೆ. ನಾನು ಹೊಯ್ದಾಡುತ್ತಿದ್ದೇನೆ, ಅನಂತ ಕಲ್ಪಗಳವರೆಗೂ ನಾನು ಹೊಯ್ದಾಡುವ ನಿಶ್ಚಯವನ್ನು ಮಾಡಿದ್ದೇನೆ—

ಬ್ರಹ್ಮ:- (ಓಕರಿಕೆ ಬಂದವನಂತೆ ನಟಿಸಿ ಬಾಯಿ ಮುಚ್ಚಿಕೊಳ್ಳುವನು.)

ಶೇಷ:- (ಅಣಕಿನಿಂದ) ಓಹೋ! ಈಗ ತಿಳಿಯಿತೆ ಪಿತಾಮಹನಿಗೆ? ಮೈ ತೂಗಿದರೆ ತಲೆತಿರುಗುವುದೆಂಬ ಅನುಭವ ಈಗ ಬಂದಿತೆ ಆದಿಬ್ರಹ್ಮನಿಗೆ?

ಬ್ರಹ್ಮ:- (ದೀನವಾಣಿಯಿಂದ) ವಾಸುಕಿರಾಯಾ, ವೃದ್ಧನ ಮೇಲೆ ಕರುಣೆಯಿಂಬಾದರೂ ತಡೆಯಬಾರದೆ?

ವಿಷ್ಣು:- ಆದಿಶೇಷಾ, ಸೃಷ್ಟಿಕರ್ತನ ತಲೆ ತಿರುಗಿದೆ, ಅನರ್ಥವಾದೀತು! ತಡೆಯಬಾರದೆ?

ಶೇಷ:- ಆಗಬೇಕಾದ ಅನರ್ಥ ಉಳಿದಿದೆ ಏನು? ಸೃಷ್ಟಿಕರ್ತನ ತಲೆ ತಿರುಗಿದೆ ಎಂಬುದು ಅವನ ಸೃಷ್ಟಿಯೊಳಗಿನ ತಲೆ ತಿರುಗಿದ ಜನರಿಂದಲೆ ತಿಳಿದುಬಂದಿದೆ ನನಗೆ. ತಲೆ ತಿರುಗಿದರೆ ಮೈನೋವು, ಮನನೋವು ಆಗುವು ಎಂಬುದು ನನ್ನನ್ನು ಮಂದಾರಕ್ಕೆ ಕಟ್ಟಿ ಸಮುದ್ರಮಂಥನ ಮಾಡುವಾಗ ಸ್ಮರಣೆಗೆ ಬರಲಿಲ್ಲವಲ್ಲ ನಿಮಗೆ! ಆಗ ನನ್ನ ಸ್ಥಿತಿ ಏನಾಗಿರಬೇಕು?

ವಿಷ್ಣು:- ಅದು ಲೋಕಸಂಗ್ರಹದ ಕಾರ್ಯ!

ಶೇಷ:- (ತಿರಸ್ಕಾರದ ನಗೆಯಿಂದ) ಯಾವ ಲೋಕದಲ್ಲಿ ಯಾವುದರ ಸಂಗ್ರಹವಾಯಿತೋ! ನಿರರ್ಥಕವಾಗಿ ನನ್ನನ್ನು ಅಂದು ಗೋಳಿಡಿಸಿ—

ಬ್ರಹ್ಮ:- ಫಣೀಂದ್ರಾ, ಹದಿನಾಲ್ಕು ರತ್ನಗಳನ್ನು ದೇವತೆಗಳಿಗೆ ಒದಗಿಸಿಕೊಟ್ಟು—

ಶೇಷ:- (ಸಿಟ್ಟಿನಿಂದ) ಹದಿನಾಲ್ಕು ಅಲ್ಲ-ಹದಿಮೂರು ಎನ್ನು-ಪಿತಾಮಹಾ—

ವಿಷ್ಣು:- (ಅಶ್ಚರ್ಯದಿಂದ) ಹದಿಮೂರು! ಹಾಗೆಂದರೆ? ಒಂದನ್ನು ಮತ್ತೆ ರಾಕ್ಷಸರು ಅಪಹರಿಸಿದರೋ? ಎಲಾ ದಾನವಾಧಮರೆ, ಇದೋ ಇನ್ನೊಂದು ಅವತಾರವನ್ನು ತಾಳಿ—

ಶೇಷ:- (ಹಂಗಿಸುವ ದನಿಯಲ್ಲಿ) ಹಾಂ, ಹಾಂ, ಅವತಾರದ ಧಣೀ, ಚಕ್ರಪಾಣೀ
ನನ್ನ ಮಾತನ್ನು ಪೂರ್ತಿಯಾಗಿ ಕೇಳಿಕೊಳ್ಳುವಂತಹನಾಗು. ಒಂದು
ರತ್ನ ಅಪಹೃತವಾಗಿದೆ; ಅದರೆ, ಅದನ್ನು ಅಪಹರಿಸಿದವರು,
ದಾನವರಲ್ಲ, ಮಾನವರು!

ಬ್ರಹ್ಮ:- (ಚಕಿತನಾಗಿ) ಏನು ? — ನನ್ನ ಸೃಷ್ಟಿಯೊಳಗಿನ ಮಾನವರೆ ?

ವಿಷ್ಣು:- (ವೀರಾವೇಶದಿಂದ) ಹೇಳು — ಹೇಳು — ಯಾವ ರತ್ನವನ್ನು ?
ಲಕ್ಷ್ಮಿಯನ್ನೆ ? (ಶೇಷನು ' ಅಲ್ಲ ' ಎಂದು ತಲೆ ಅಲ್ಲಾಡಿಸುವನು.)
ಕೌಸ್ತುಭವನ್ನೆ ? (ಶೇಷನು ಮೊದಲಿನಂತೆ ತಲೆ ಅಲ್ಲಾಡಿಸುವ ರಭಸಕ್ಕೆ
ಬ್ರಹ್ಮನು ಬೆಚ್ಚಿ ' ಅಯ್ಯೋ, ಸಾವಿರ ನಾಲಗೆಗಳ ಶೇಷಾ, ಬಾಯಿಯಿಂದ ಹೇಳು
ತಲೆಯಿಂದ ಬೇಡ ' ಎನ್ನುತ್ತ ಮುದುಡಿಕೊಳ್ಳುವನು.).... ಸಾರಿಜಾತವನ್ನೆ ?

ಶೇಷ:- (ಗದ್ದಲಿಸುತ್ತ) ಅಲ್ಲ—ಅಲ್ಲ—ಅಲ್ಲ—! ಬಾಯಿಯಿಂದಲೇ ಹೇಳುವೆ.
ಅಂದು ನನ್ನನ್ನು ಕಡೆಗೋಲಿಗೆ ಕಟ್ಟಿ ತಿರುಗಿಸಿದುದಕ್ಕೆ ಇಂದಿಗೂ ನನ್ನ
ಮೈ ತಿರುಗುತ್ತಿದ್ದು, ಅದಕಾಗಿ ನನ್ನ ಬೆನ್ನುಮೇಲಿನ ಪೃಥ್ವಿ ಕೂಡ
ತಿರುಗುತ್ತಲಿದೆ! ನೋಡಿದಿರಾ ? ಇಷ್ಟು ಕಷ್ಟದಿಂದ ಕಡೆದ ರತ್ನಗಳಲ್ಲಿ
ಒಂದಾದ ಸುರೆಯನ್ನು —

ವಿಷ್ಣು:- (ಬೆಚ್ಚಿ) ಏನು—ಸುರೆಯನ್ನು—

ಶೇಷ:- ಸುರೆಯನ್ನು ಮಾನವರು ಸುಟ್ಟು ಶೇಷವಿಲ್ಲದಂತೆ ಮಾಡಿದರು!
ದೇವತೆಗಳ ರತ್ನವಾದ ಸುರೆಯು ನಿಂದ್ಯವಂತೆ! ಹಸುವಿನ ಹಾಲು
ಹಿತಕರವಂತೆ!

ವಿಷ್ಣು:- (ಆನಂದದಿಂದ) ಹಸುವಿನ ಹಾಲು! ಭೂಲೋಕದಲ್ಲಿ ಹಸುಗಳ
ಪ್ರಚಾರ ನಡೆದಿದೆಯೆ! ಆಹಾ! ಹಾಗಾದರೆ ನಾನು ಮತ್ತೆ ಕೃಷ್ಣಾ-
ವತಾರವನ್ನು ತಾಳೆ—ಮತ್ತೆ ಗೋಪಿಕಾಕ್ರೀಡೆಯನ್ನು—

ಶೇಷ:- (ನಡುವೆಯೆ) ಕೃಷ್ಣಾವತಾರದ ಮುಖ ಕಪ್ಪಿಟ್ಟಿತು! ಗೋಪಿಕೆಯರ
ಪೀಡೆ ತಪ್ಪಿಟ್ಟಿತು! ನೀನು ಕೃಷ್ಣ ಆಗುವೆ ಹೇಗೆ ? ಮುಂಚೆ ಬಲರಾಮ-
ನಿಲ್ಲದೆ ಕೃಷ್ಣನ ಪ್ರವೇಶವೆ ಇಲ್ಲ. ಮಾನವಲೋಕದಲ್ಲಿ ಮದಿರಾಪಾನವೆ
ನಿಸಿದ್ದವಾದಾಗ ನಿನಗೆ ಬಲರಾಮನಾಗಿ ಯಾರು ಸಹಾಯ

ಮಾಡುವರು? ಅವತಾರವಂತೆ! ಮಾನವರಿಂದಾದ ಅವಮಾನವನ್ನು ತಡೆದುಕೊಳ್ಳುವ ಹೇಡಿ ದೇವನನ್ನು—

ಬ್ರಹ್ಮ:—(ಕನಲಿ) ಮಾನವರು! ನನ್ನ ಮನಸಿನಿಂದ ಹುಟ್ಟಿ ಸಾಯುವ ಹುಳಗಳು! ಅವರಿಗೆ ದೇವ ಹೇಡಿಯೇ! ಸಂತಪ್ತನಾದ ನನ್ನ ಸರ್ವಾಂಗ ನಡುಗುತ್ತಿದೆ—

ಶೀಷ:—(ತಿರಸ್ಕಾರದ ನಗೆಯಿಂದ) ಕೆಳಗಿನಿಂದ ನಾನು ನಡುಗಿಸುತ್ತೇನೆಂದು ನಡುಗುತ್ತಿರುವಿ, ಪಿತಾಮಹಾ, ಸಿಟ್ಟಿನಿಂದ ಎಂದು ಸಾಧಿಸಿಕೊಳ್ಳ ಬೇಡ.

ಬ್ರಹ್ಮ:—(ದರ್ಶನದಿಂದ) ಯಾರು? ಶಿವನಲ್ಲಿ? (ಚಪ್ಪಾಳೆ ತಟ್ಟುತ್ತ) ಭೋ! ನೀಲಕಂಠಾ—

ಶಿವ:—(ಪ್ರವೇಶಿಸಿ) ಹಿರಣ್ಯಗರ್ಭನೆ, ಆಜ್ಞೆಯಾಗಲಿ.

ಬ್ರಹ್ಮ:—(ರಭಸದಿಂದ) ಇದೋ—ಈಗಿಂದೀಗ ಈ ಮಾನವಕ್ರಮಿಗಳ ಸಂಹಾರ ಕಾರ್ಯವನ್ನು ಕೈಕೊಳ್ಳುವಂಥಾತ್ತನಾಗು.

ಶಿವ:—(ಅತ್ಯಂತ ನಮ್ರತೆಯಿಂದ ಕೈಮುಗಿದು, ಉಗುಳ್ಳುಂಗುತ್ತ) ಹೇ, ಸ್ವಯಂ-ಭುವಾ, ಶಿರಸಾ ವಂದಿಸುವೆ, ಹ್ವಮೆ ಇರಲಿ. ತನ್ನ ಆಜ್ಞೆ ನನ್ನ ಜೀವನದ ಸಿರು—ಆದರೆ ಇದೊಂದು ಆಜ್ಞೆ ಎಂದರೆ ಮಾತ್ರ ಕಂಠದಲ್ಲಿ ಸಿಕ್ಕ ಉಸುರಿನಂತೆ—

ವಿಷ್ಣು:—(ಚಕಿತನಾಗಿ) ಶಂಕರಾ, ಸಂಹಾರಭಯಂಕರಾ, ಇದೇನು ಹೇಳುವೆ? ಜಗತ್ತನ್ನು ಸುಡುವ ಹಾಲಾಹಲವನ್ನು ಕಂಠದಲ್ಲಿ ದಕ್ಕಿಸಿ ಕೈಲಾಸವಾಸಿ ಎನಿಸಿದ ನೀನು ಮಾನವರೆದುರು ಮೆತ್ತಗಾಗುವುದೆ?

ಶಿವ:—ಮಾನವರು! ವೈಕುಂಠವಾಸಿಯಾದ ನಿನಗೆ ಭೂಲೋಕವು ದೂರ ವಾಗಿದೆ. ಕೈಲಾಸಕ್ಕೆ ಸಮೀಪದಲ್ಲಿಯೆ ಇದ್ದಾರೆ ಮಾನವರು. ಅವರನ್ನು ಬಲ್ಲೆ ನಾನು. ನಾನು ಹಾಲಾಹಲ ಒದನ್ನೆ ದಕ್ಕಿಸಿದರೆ ಮಾನವರು ಎಷ್ಟೋ ಹಾಲಾಹಲಗಳನ್ನು ದಕ್ಕಿಸಿಕೊಂಡಿದ್ದಾರೆ! ಪ್ರೇರಸಾಗರದಲ್ಲಿದ್ದ ನಿನಗೆ ಲವಣನೀರಿನಿಂದ ವಿಷದಕ್ಕಿಸುವ ಮಾನವರ ಶಕ್ತಿ ತಿಳಿಯುವುದು ಹೇಗೆ? ವ್ಯರ್ಥ ಮಾತೇಕೆ?

ಬ್ರಹ್ಮ:—(ಹಂಚಿಕೆ ಹಾಕುತ್ತ, ಹಾಗಾದರೆ, ವಿಸ್ತೋ, ನೀನು ಈ ಕಾರ್ಯವನ್ನು ವಹಿಸಬೇಕು. ಪುರುಷೋತ್ತಮನಾದ ನೀನು ಹಿಂದಿನಂತೆ ಮೋಹಿನಿಯ ವೇಷದಿಂದ ಭೂಮಿಗಳಿದು—

ವಿಸ್ತೋ:—(ನಡುವೆಯೆ) ವಿಧಾತಾ, ಯಾಕೆ ನನ್ನನ್ನು ನಾಚಿಕೆಗೆ ಗುರಿಮಾಡುವೆ? ಮಾನವಲೋಕಕ್ಕೆ ಬೇಕಾದ ವೇಷದಿಂದ ಹೋಗಲು ಸಿದ್ಧನಿದ್ದೇನೆ, ಅದರೆ ಹೆಣ್ಣಿನ ವೇಷ ಬೇಡ. ನನ್ನ ಹೆಂಡತಿಯಾದ ಲಕ್ಷ್ಮಿ ದಿನೇ ದಿನೇ ಮಾನವರ ಸಹವಾಸವನ್ನೇ ಹೆಚ್ಚಾಗಿ ಕೋರುತ್ತಿರುವಾಗ ನಾನು ಹೆಣ್ಣಿನ ವೇಷದಿಂದ—

ಬ್ರಹ್ಮ:—(ಹತಾಶನಾಗಿ) ಹಾಗಾದರೆ ಮಾಡಬೇಕೇನು? ನಾನೇ ಇನ್ನು ಮುಂದೆ ಸೃಷ್ಟಿಯನ್ನು ತಡೆದುಬಿಡಲಾ?

ಶೇಷ:—(ಪೊಳ್ಳಿನ ನಕ್ಕು) ಮುದುಕರಾದವರು ಮತಿಗೇಡಿಗಳಾಗುವರೆಂಬ ಮಾತು ಸುಳ್ಳಲ್ಲ. ಸೃಷ್ಟಿಯ ಭಾರವನ್ನು ಯಾವಾಗಲೂ ಹೊತ್ತು ಸಂತ ನನ್ನ ಅನುಭವದ ಮಾತನ್ನು ಕೇಳಿರಿ. ಸೃಷ್ಟಿ-ಸ್ಥಿತಿ-ಸಂಹಾರಗಳ ಶಕ್ತಿ ಈಗ ಮಾನವನಲ್ಲಿಯೇ ಇದೆ ನಿಮ್ಮ ಅಟ ನಡೆಯದು.

ವಿಸ್ತೋ:—ನನಗೊಂದು ಹಂಚಿಕೆ ಹೊಳೆದಿದೆ. ಮಾನವರ ಗುಣದೋಷಗಳನ್ನು ಇಂದ್ರನು ಚೆನ್ನಾಗಿ ಬಲ್ಲನು. ಅವನಿಗೇ ಆಜ್ಞೆಯನ್ನು ಕೊಡೋಣ. ಸುರಾಸಂಸ್ಥಾಪನೆ ಮಾಡೆಂದು ಹೇಳೋಣ.

ಶೇಷ:—ಇಲ್ಲವಾದರೆ— ಸಮುದ್ರಮಂಥನದ ಯಾತನೆಯ ಸೇಡನ್ನು ತೀರಿಸಲು ನಾನು—

ಬ್ರಹ್ಮ:—ಹಾಂ—ತಡೆ, ಶೇಷಾ, ತೂಗಾಡಬೇಡ. ಹಂಸದ ಮೇಲೆ ಕುಳಿತಾಗ ಕಣ್ಣು ತಿರುಗಿ ಬಿದ್ದೇನು. ತಡೆ.

(ಚಪ್ಪಾಳೆ ತಟ್ಟುವನು. ದೃಶ್ಯ ಮಾಯವಾಗುವುದು.)

ದೃಶ್ಯ ೨

[ಅಮರಾವತಿಯಲ್ಲಿ ಇಂದ್ರಶಭಿ. ಸಭೆಯ ಆಸನಗಳು ಬಂದಾಗಿವೆ. ಇಂದ್ರ ನೊಬ್ಬನೆ ಚಕಿತನಾಗಿ ಬಾಗಿಲಿನಿಂದ ತನ್ನ ಸಿಂಹಾಸನದವರೆಗೆ ಮೇಲಿಂದಮೇಲೆ ತಿರುಗಾಡುತ್ತಿದ್ದಾನೆ. ಒಮ್ಮೆ ಅರ್ಜುನ, ಒಮ್ಮೆ ಸಿಟ್ಟು, ಒಮ್ಮೆ ಹಮ್ಮೆ

ಹೀಗೆ ಬಂದೊಂದಾಗಿ ಭಾಸನೆಗಳು ತಿರುಗಾಡುವಾಗ ಅವನ ಮುಖದಲ್ಲಿ ಮೂಡುತ್ತವೆ. ಕೆಲಹೊತ್ತಿನ ಮೇಲೆ ಸಭಾಮಂದಿರದ ನಟ್ಟನಡುವೆ ನಿಂತು ಸುಗುಳ್ಳಗೆಯಿಂದ ಮುಖವರಳಿ—]

ಇಂದ್ರ:—ಭೂಮಿಯಲ್ಲಿ ಕಲಿಕಾಲ ಬಂದರೆ ಸ್ವರ್ಗದಲ್ಲಿ ವಿಪರೀತ ಫಲ! ಹಹ! ಬ್ರಹ್ಮಾದಿಗಳು ನನಗೆ ಶರಣುಬರಬೇಕೆಂದರೆ—? (ಮತ್ತೆ ಬಮ್ಮೆಲೆ ಸಿಟ್ಟಿನಿಂದ ಬಾಗಿಲ ಕಡೆ ನಡೆಯುತ್ತ) ಈ ಹೊತ್ತು ಆಸ್ಥಾನಕ್ಕೆ ಯಾರೂ ಬಂದಿಲ್ಲವೇಕೆ? ಈ ಹಾಳು ರಂಭಿಯಾದರೂ ಬರಬಾರದಾಗಿತ್ತೆ? ಆಗ್ನಿ ಬೆಂಕಿಯಲ್ಲಿ ಸುಟ್ಟುಕೊಂಡನೇ? ವಾಯು ಹಾರಿ ಹೋದನೆ ಗಾಳಿಯಲ್ಲಿ? ವರುಣ ಮುಳುಗಿದನೆ ಸಮುದ್ರದಲ್ಲಿ? ಅಥವಾ ಇಂದ್ರನಿಗೆ ಆಮರ್ಯಾದೆ ಮಾಡಬೇಕೆಂದಿರುವರೋ (ತಡೆದು ನಿಂತು ಮತ್ತೆ ಸುಗುಳ್ಳಗೆಯಿಂದ) ಬ್ರಹ್ಮಾದಿಗಳೇ ಇಂದು ಕೈಮುಗಿದು ನಿಂತಾಗ ನನ್ನ ಆಮರ್ಯಾದೆ ಮಾಡುವವರು ಯಾರು? (ಸಡಗರದಿಂದ ನಡೆದು ಹೋಗಿ ಸಿಂಹಾಸನದ ಮೇಲೆ ಕುಳಿತುಕೊಂಡು) ಸ್ವಾಹಾಸೇವನ ವನ್ನಾದರೂ ಮಾಡೋಣ. ಯಾವುದನ್ನು ಸೇವಿಸೋಣ? ಕೃತ ಯುಗದ ಅಮೃತ—? ಛೇ-ಸರ್ವಸಾಮಾನ್ಯರ ಪೇಯವದು. ತ್ರೀತಾ ಯುಗದ ಸುರಿಯನ್ನು ಸೇವಿಸೋಣವೆ—? ಉಹುಂ....ಯಜ್ಞ ಕುಂಡದ ಹೊಗೆ ಬಡಿದಿದೆ ಅದಕ್ಕೆ....ದ್ವಾಪರದ ಮದಿರೆಯನ್ನು—? ಥೂ—ಅದರಲ್ಲಿ ಮದಿರಿಗಿಂತ ಮಥುರೆಯ ಹಾಲೇ ಹೆಚ್ಚು....ಅಂತೂ ಕಲಿಯುಗದ ಸೋಮರಸವನ್ನೇ ಸೇವಿಸಬೇಕಾಯಿತು....ಯಾವು ದೇನು? ಆನಂದೋದ್ರೇಕದಲ್ಲಿ ಮನಸ್ಸೇ ಮಾದಕವಾಗಬಹುದು. ಯಾರಲ್ಲಿ?

(ಮರ್ತ್ಯಜೀವಿಯೊಬ್ಬನು ಬರುವನು.)

ಇಂದ್ರ:—(ಚಿರಗಾಗಿ) ಯಾರು? ಯಾರು ನೀನು? ಇಲ್ಲಿ ಯಾಕೆ ಬಂದೆ? ಹೇಗೆ ಬಂದೆ? ನಿನ್ನ—

ಮರ್ತ್ಯ:—ಹಾಂ, ಹಾಂ, ಶಡ. ದೇವತೆಗಳು ಕಣ್ಣಿನ ಬಡಿಯೋದಿಲ್ಲ ಅಂದರೆ ಬಾಯಿ-ಉಸಿರೂ ಹಿಡಿಯೋದಿಲ್ಲವೋ ಏನು? ನಾನು ಮರ್ತ್ಯ. ಹುಟ್ಟು—ಸತ್ತು—ಮತ್ತೆ—ಹೊಸತಾಗಿ ಹುಟ್ಟು—ಮತ್ತೆ—ಸತ್ತು—

ಮತ್ತೆ ಹೊಸತಾಗಿ ಹುಟ್ಟಿ—ಮತ್ತೆ—ಹೀಗೇ ನವಜೈತನ್ಯದಿಂದ ಬೆಳಗುವ ಶಾಸ್ವತ ತಾರುಣ್ಯ ಭೋಗಿಸುವ ನನ್ನಂತಹರಿಗೆ ಮರ್ತ್ಯ ಅತಾರೆ—ತಿಳಿಯಿತೆ? ಹುಟ್ಟಿದ್ದು ಯಾಕೆ ಗೊತ್ತಿಲ್ಲ, ನಾಯೋದು ಹೇಗೆ ಗೊತ್ತಿಲ್ಲ ಇಂತಹ ನೀನು! ಹೋಗಲಿ. ನಿನ್ನ ಮಾತು ಕೇಳಿ ಭೂಲೋಕದಿಂದ ಬಂದೆ.

ಇಂದ್ರ:—(ಬೆರಗಾಗಿ) ಭೂಲೋಕದಲ್ಲಿ ನನ್ನ ಮಾತು—

ಮರ್ತ್ಯ:—(ನಡುವೆಯೆ) ಸ್ವರ್ಗಲೋಕದಲ್ಲಿ ಮೊದಲು ನನ್ನ ಮಾತು ಕೇಳಿ. ಗುಡುಗಿನ ನಿನ್ನ ವನಿ ಕೇಳಿಸಲಿಲ್ಲ ನನಗೆ. ಯಾರು ಎಲ್ಲ ಮಾತಾಡಿ ದರೂ ಕೇಳಿಸುವಂತಹ ಯುತ್ರ ನನ್ನಲ್ಲಿದೆ, ಅದರಿಂದ ನಿನ್ನ ಮಾತು ಕೇಳಿಸಿತು. ಬೇಕಾದ ಲೋಕಕ್ಕೆ ಹಾರಿ ಹೋಗುವ ಯುತ್ರ ನಮ್ಮಲ್ಲಿದೆ, ಅದರ ಸಹಾಯದಿಂದ ಬಂದೆ. ಇದಲ್ಲದೆ ನನಗೆ ಇದಿಲ್ಲ ನಾಕೆ ಸ್ವರ್ಗಕ್ಕೆ ಬರಲೇ ಬೇಕಾಗಿತ್ತು. ಇಲ್ಲಿಯ ಕೆಲಸ ನನಗೆ ಒಪ್ಪಿ ಸಿದ್ಧಾರೆ—

ಇಂದ್ರ:—(ಅನನಸ್ಸು ದಿಟ್ಟಿಸಿ) ನೀನು ಮತಿಗೆಟ್ಟ ಮಾನವನಿದ್ದಿ ರಬಹುದು.

ಮರ್ತ್ಯ:—ಮತಿಗೆಟ್ಟ ಮಾನವ ಅಲ್ಲ, ಮದ್ಯ ಬಿಟ್ಟ ಮಾನವ ನಾನು. ನಾನಷ್ಟೆ ಅಲ್ಲ, ಜಗತ್ತಿನಲ್ಲಿ ಯಾರ್ಯಾರು ಮದ್ಯಸೇವನೆ ಮಾಡುವರೋ ಅವರೆಲ್ಲರಿಗೂ ಮದ್ಯವನ್ನು ಬಿಡಿಸುವ ಪ್ರಚಾರಕ ನಾನು—ಈಗ ನೀನೇನೋ ಕಲಿಯುಗದ ಸೋಮರಸ ಕುಡಿಯೋದು ಅಂತ ಮಾತ ನಾಡುತ್ತಿದ್ದೆಯಲ್ಲ—ಅದನ್ನು ಮರೆತು ಬಿಡು. ಈಗ ನಮ್ಮಲ್ಲಿ ಪೋಸ್ಟಲ್ ಡಿವಾರ್ಟ್‌ಮೆಂಟ್ ಸುರುವಾಗಿ ಯಜ್ಞದ ರನ್ನರ್ (Runner) ರೂಢಿ ಹೋಗಿ ಬಿಟ್ಟಿದೆ. ಇನ್ನು ಯಾರೂ ಯಜ್ಞ ಮಾಡೋದಿಲ್ಲ! ಸೋಮ ನೀಡೋದಿಲ್ಲ, ಕದ್ದು ಯಜ್ಞ ಮಾಡುವುದು ಹಿಂಸೆ, ಕದ್ದು ಸೋಮ ಕುಡಿಯೋದು ಅಸತ್ಯ; ನಮ್ಮಲ್ಲಿದೆ ಸತ್ಯ—ಅಹಿಂಸೆಗಳ ಕಾಲ. ಈ ಪ್ರಕಾರವಾಗಿ, ಹೇ ಮಹೇಂದ್ರನೆ, ಈ ಕಲಿಯುಗದಲ್ಲಿ ಹೇಳು ವಂಥಾದ್ದರಲ್ಲಿ ಬರುವುದಲ್ಲಾ —

ಇಂದ್ರ:—(ಹಾಹಾರವನಂತೆ) ಏನು—ಏನು? ಭೂಮಿಯಲ್ಲಿ ಯಜ್ಞವೆ ಇಲ್ಲವೆ? ಸೋಮರಸದ ಸುದ್ದಿಯೆ ಇಲ್ಲವೆ? ಛೇ—ಎಂದಿಗೂ ಶಕ್ಯವಿಲ್ಲ.

ಭೂಮಿಗೆ ಬೇಕು ದೇವತೆಗಳು, ದೇವತೆಗಳಿಗೆ ಬೇಕು ಅನ್ನ-ಪಾನ
ಸುರರು ನಾವು, ನಾವು ಜೀವಿಸುವುದು ಸುರಾ-ಸೇವನದಿಂದಲೇ;
ಸುರೆ ಇಲ್ಲದಿದ್ದರೆ ನಮಗೆ ಜೀವವಿಲ್ಲ. ಮುಂದೆ ವಿಶ್ವದ ಗತಿ—

ಮರ್ತ್ಯ.— (ಸಡುವೆಯ) ಒಮ್ಮೆಲೆ ತರ್ಕ-ಸಿದ್ಧಾಂತಗಳಿಗೆ ಜಿಗಿಯಬೇಡ.
ಏರ್ಪದ ಗತಿ ಹಾಳಾಯಿತು ಸುರೆ ಇಲ್ಲದಿದ್ದರೆ ಸಾಯುವೆ ಎಂದು
ಹೆದರಬೇಡ. ಅಂತಹ ಪರಿಸ್ಥಿತಿ ಇದ್ದವರಿಗಾಗಿ ಸೈಲಲ್ ಪರ್ಮಿಟ್
ಕೊಡುವೆವು. ಅದನ್ನು ಹೇಳಲು ಬಂದಿರುವೆ. ಆದರೆ ಎರಡು ಸಂಗತಿ
ಗಳನ್ನು ಮಾತ್ರ ಲಕ್ಷ್ಯದಲ್ಲಿಡು. ಸೈಲಲ್ ಪರ್ಮಿಟ್ ಬೇಕಾದರೆ
ಮೆಡಿಕಲ್ ಸರ್ಟಿಫಿಕೇಟ್ ಬೇಕು. ಇದಲ್ಲದೆ ಕೃತಯುಗದ ಅದು,
ತ್ರೇತಾಯುಗದ ಇದು—ಅಂತ ಏನೇನೂ ಮಾತಾಡುತ್ತಿದ್ದೆ. ಹಿಂದಿನ
ಯಜ್ಞಗಳಿಂದ ನೀನು ಮದ್ಯವನ್ನು ಕೂಡಿಸಿಟ್ಟು ಕಾಣುತ್ತದೆ.
ಅದನ್ನು ಮೊದಲು ಮರ್ತ್ಯಲೋಕದ ಸರಕಾರಕ್ಕೆ ಒಪ್ಪಿಸು.

ಇಂದ್ರ:— (ಏನೂ ತಿಳಿಯದೆ) ಪರಮಿಟ್! ಸರ್ಟಿಫಿಕೇಟ್! ಸರಕಾರ
ಏನಿದು? ನನಗೆ ನಿನ್ನ ಮಾತಿನ ಅರ್ಥವೇ ಆಗುವದಿಲ್ಲವಲ್ಲ?

ಮರ್ತ್ಯ:— ಹೇಗೆ ಆದೀತು ಅರ್ಥ? ಒಂದು ದಿವಸಲ್ಲ, ಒಂದು ವರ್ಷ ಅಲ್ಲ,
ಯುಗಾನುಯುಗ ಒಂದೇಸವನೆ ಮದ್ಯ ಕುಡಿದಿರುವೆ. ಉಸಿರಾಡಿಸಿದರೆ
ಮುಂದೆ ಹಾರಾಡುವ ನೋಣಕ್ಕೆ ಮದ ಏರಬಹುದು! ತಲೆಗೆ ತಿಳಿದು
ಕೊಳ್ಳುವಷ್ಟು ತ್ರಾಣ ಬೇಕಲ್ಲ? ಈಗ ಉಳಿದ ಎಲ್ಲ ದೇವತೆಗಳಿಗೂ
ಹೇಳಿ ಬಂದೀನಿ. ನನ್ನ ಮಾತು ಕೇಳಿ ಅವರದೂ ಕೈಕಾಲು ಸತ್ತು
ಹೋಗಿವೆ, ಮನೆ ಹಿಡಿದು ಕೂತಾರೆ. ಆದರೆ ಅವರಲ್ಲಿ ಕೂಡಿಸಿಟ್ಟ ಮದ
ಇಲ್ಲ ನಿನ್ನಂತೆ. ನಿನ್ನ ಸಂಗ್ರಹ ನನ್ನ ಸಿಪಾಯಿಯರಿಗೆ ಒಪ್ಪಿಸು—
ನಾನು ಹೇಳಿದ್ದು ತಿಳಿಯಲಿ ಬಿಡಲಿ—ನಾಳಿನಿಂದ ನಾಲಗೆ ಜಪ್ಪಿಸು!
[ಗುಂ—ಎಂಬ ಸದ್ದು ಪ್ರಾರಂಭವಾಗಿ ಮರ್ತ್ಯನು ಮಾಯವಾಗುವನು.]

ಇಂದ್ರ:— (ಚಕಿತನಾಗಿ, ದಿಗ್ಭ್ರಾಂತನಾಗಿ ಕಣ್ಣುರೆಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತ) ಏನಿದು?
ಕನಸನ್ನು ಕಂಡೆನೆ ನಾನು? ಅಥವಾ ಬ್ರಹ್ಮಾದಿಗಳಿಗೆ ದ್ರೋಹ ಬಗೆದು
ಹೆಮ್ಮೆ ಪಟ್ಟೆನೆಂದು ಮಾಯೆಯು ನನಗೆ ಬುದ್ಧಿಗಲಿಸಿದಳೋ?

ಅಥವಾ—[‘ ಮಹೇಂದ್ರಾ, ಮಹೇಂದ್ರಾ ’ ಎಂದು ಕಳ್ಳದನಿಯ ಕೂಗು ಕೇಳಿಸಲು ಆತ್ಮಿತ್ತ ನೋಡುತ್ತ] ಯಾರು—ಯಾರು ?

[ಮೆಲ್ಲಗೆ ನಡೆಯುತ್ತ, ಆತ್ಮಿತ್ತ ಹೆದರಿಕೆಯಿಂದ ನೋಡುತ್ತ, ಇಂದ್ರನಿಗೆ ‘ಶಶ್’ ಎಂದು ಸುಮ್ಮನಾಗಲು ಸನ್ನೆ ಮಾಡುತ್ತ ಕಳ್ಳದನಿಯಲ್ಲಿ] ಮಹೇಂದ್ರಾ ಮಹೇಂದ್ರಾ, ಅವನು ಹೋದನೇ ?

ಇಂದ್ರ.— [ನೋಡಿ] ಯಾರು ? ಅಗ್ನಿ ! ಹುತಾಶನಾ !

ಅಗ್ನಿ.— (ಕಳ್ಳದನಿಯಲ್ಲಿ) ಶಶ್ ! ನಾನೇ ಅಹುದು. ನನ್ನ ಹೆಸರನ್ನಾದರೂ ಗಟ್ಟಿಯಾಗಿ ಕೂಗಬೇಡ. ಅವನು ಹೋದನೇನು ?

ಇಂದ್ರ.— ಯಾರು (ಕಣ್ಣಿನಿಂದ) ಓಹೋ ! ಮರ್ತ್ಯನೆಂದು ಹೇಳಿಕೊಳ್ಳುವ ಆ ಮರುಳನೋ ? ಅವನಿಗೇಕಿಷ್ಟು ಹೆದರುವೆ ?

ಅಗ್ನಿ.—ಮದ್ಯಸೇವನ ಮಾಡುವದಿಲ್ಲೆಂದು ವಚನ ಕೊಟ್ಟಿದ್ದೇನೆ ಅವನಿಗೆ. ನನ್ನಲ್ಲಿಯೂ ಸಂಗ್ರಹವಿಲ್ಲ. ಆದರೆ ನನ್ನ ಬಾಯಿ ಬತ್ತಿದೆ; ಕೈಕಾಲುಗಳೂ ಸೇದುತ್ತಲಿವೆ; ಕಣ್ಣುಗಳಲ್ಲಿ ಉರಿ ಎದ್ದಿದೆ. ಮೊದಲು ನಿನ್ನಲ್ಲಿದ್ದ ಸುರೆಯನ್ನಾಗಲಿ ಸೋಮವನ್ನಾಗಲಿ ಕೊಡು. ಆಮೇಲೆ ಮಾತ ನಾಡುವ ಶಕ್ತಿ ಬಂದೀತು ನನಗೆ. (ಉಸುರ್ಗರೆಯುತ್ತ ಹತ್ತಿರದ ಆಸನದ ಮೇಲೆ ಕುಳಿರಿಸುವನು.)

[ಇಂದ್ರನು ಮಾಯವಾಗಿ ಕೆಲಹೊತ್ತಿನಲ್ಲಿ ಮತ್ತೆ ಕಾಣಿಸಿ ಭ್ರಾಂತಿಷ್ಠನಂತೆ ತಲೆಗೂದಲು ಕೆದರುತ್ತ, ಕಾಲು ಬಡಿಯುತ್ತ, ಚೀರುತ್ತ]

ಇಂದ್ರ.—ಧೀಕಾರ—ಧಿಕ್ಕಾರವಿರಲಿ ಮಾನವಕುಲಕ್ಕೆ ! ನನ್ನ ಸಂಗ್ರಹವನ್ನು ಅಪಹರಿಸಿದ್ದಾರೆ ! ನನ್ನ ಸುರೆಯನ್ನು ಕದ್ದೊಯ್ದಿದ್ದಾರೆ ! ಫಡ ಫಡ ! ಒಂದು ಹನಿಯಾದರೂ ಉಳಿದಿದ್ದಾದರೆ ಐರಾವತನ ಸೊಂಡೆಯಿಂದ ಸವರಿ, ಐರಾವತನಲ್ಲಿ ಮದತುಂಬಿ ಮರ್ತ್ಯಕುಲವನ್ನು ಪಾದತಲದಲ್ಲಿ ಮೆಟ್ಟಿ ಪುಡಿ ಪುಡಿ ಮಾಡಲು ಅವನನ್ನು ನುಗ್ಗಿ ಬಿಡುತ್ತಿದ್ದೆ ! ಧಿಕ್ಕಾರ ಭೂಲೋಕಕ್ಕೆ ! ಸಾವಿರ ಶಾಪ ಮಾನವಕುಲಕ್ಕೆ ! ದೇವತೆಗಳಿಗೆ, ದೇವೇಂದ್ರನಾದ ನನಗೆ ಸಲ್ಲತಕ್ಕ ಸುರೆಯನ್ನು ತಪ್ಪಿಸಿದ್ದಕ್ಕಾಗಿ ಯಾವ ಯಾತನೆಯನ್ನು ಕಳುಹಲಿ ? ಆದರೆ ಮೊದಲು ಒಂದು

ಗುಟುಕಾದರೂ ಮದಿರೆ ಬೇಕು, ಒಂದು ಹನಿಯಾದರೂ ಬೇಕು. (ಚೀರುತ್) ರಂಭೇ, ತಿಲೋತ್ತಮೇ, ಆಕೇ, ಈಕೆ, ಯಾರಾದರೊಬ್ಬರು ಬನ್ನಿ ! ನಿಮ್ಮ ಅಧರಪಾನದಿಂದ ನಿಮ್ಮ ಅಧರಕ್ಕೆ ಗುಣವಾಗಿ, ರೂಢಿಯಾಗಿ ತಗುಲಿಕೊಂಡ ಮದಿರೆಯ ರುಚಿಯನ್ನು ನಾಲಗೆಯಿಂದ ಒಮ್ಮೆ ಸವರುವೆ. ಇದೋ ! ಬೇಗ ಬನ್ನಿ. ನನ್ನ ಕಾಲುಳು ಕುಗ್ಗ ತೊಡಗಿದುವು, ನನ್ನ ಕಣ್ಣು ತಗ್ಗ ತೊಡಗಿದುವು; ಸುರೆ ! ಸುರೆ ! ಸುರರ ಜೀವನದ ಸುಧಾಸಾರ ! ಅಮರರ ಜೀವನದ ಅಮೃತರಸ ! (ಎನ್ನುತ್ತ ಆಸನದಲ್ಲಿ ಮುಗ್ಧರಿಸುವನು.)

[' ಹಾಳಾಯಿತು ಸುರರ ಜೀವನ ' ಎನ್ನುತ್ತ ಯಮನು ಶಕ್ತಿ ಕುಂದಿದ ವಾಯುವನ್ನು ಆಯಾಸದಿಂದ ಎಳೆದುಕೊಂಡು ಬರುವನು.]

ಯಮ :— ಹಾಳಾಯಿತು ಸುರರ ಜೀವನ ! ಅಮರರಂತೆ ! ಇದೋ, ನೋಡಿದಿರಾ ಈ ವಾಯುದೇವತೆಯನ್ನು ? ಸುರೆ ಇಲ್ಲದ್ದಕ್ಕಾಗಿ ಯಮನಾದ ನನ್ನ ಲೋಕಕ್ಕೆ ಬಂದಿದ್ದಾನೆ ! ದೇವೇಂದ್ರಾ, ಏಳು, ಹತಾಶನಂತೆ ತಲೆಹಿಡಿದುಕೊಂಡು ಕುಳಿತಿರುವೆ ಏಕೆ ? ನಿನ್ನ ದೇವಲೋಕದ ಪ್ರಜೆಗಳೆಲ್ಲ ಹಿಂಡು ಹಿಂಡಾಗಿ ನನ್ನ ಲೋಕವನ್ನು ನುಗ್ಗುತ್ತಿದ್ದಾರೆ ! ನಿನ್ನ ರಂಭೆ, ನಿನ್ನ ವಿಲಾಸದ ನಚ್ಚಿನ ರಂಭೆ, ಎಲುಬಿನ ಗೊಂಬಿಯಾಗಿ, ಬಿದುರಿನ ಬೆಚ್ಚಾಗಿ ನನ್ನ ಲೋಕದಲ್ಲಿದ್ದಾಳೆ ! ಸುರೆಯ ಕ್ಷಾಮದಿಂದ ನಿನ್ನ ಪ್ರಜೆಗಳಲ್ಲಿ ಕ್ಷೋಭವೆದ್ದಾಗ ನೀನು ಕರ್ತವ್ಯಚ್ಯುತನಾದೆ ! ನೋಡಿದೆಯಾ ? ಸುರೆ ಇಲ್ಲದ್ದಕ್ಕಾಗಿ ನನ್ನ ಕೋಣನ ಬಣ್ಣ ಬದಲಾಗಿ ಸುಣ್ಣದಂತಾಗಿದೆ !

ವಾಯು :— (ದೀನವಾಣಿಯಿಂದ) ಭೋ ಮಘವನ್, ಬ್ರಹ್ಮಾದಿಗಳು ಕೂಡ ನಿನಗೇ ಮೊರೆ ಹೊಕ್ಕಿದ್ದಾರೆಂತೆ ! ಹಾಗಿದ್ದರೆ ನಿನ್ನಲ್ಲಿ ಸುರಾಸಂಗ್ರಹವಿದ್ದಿರಬೇಕು. ದಯವಿಟ್ಟು, ಒಂದು ಹನಿಯನ್ನು ಈ ವಾಯುವಿನ ಗಂಟಲಲ್ಲಿ ಹರಿಬಿಡು. ಕೊನೆಗೆ ನೀನೇ ಸುರೆಯನ್ನು ಸೇವಿಸುವ ಹಟವಿದ್ದರೆ, ಕುಡಿದ ಮೇಲೆ ನನ್ನ ಕಂಠದಲ್ಲಿ ಉಘ್ ಎಂದು ಉಸಿರು ಬಿಡು ! ನನ್ನ ಜೀವ ಹರಿದಾಡಲಿ !

ಯಮು :—(ಅಗ್ನಿ ಯನ್ನು ನೋಡಿ) ಯಾರು ? ಅಗ್ನಿ ? ಹುತಾವಹಾ, ನೀನೂ ಹುತಾಶನಂತೆ ಹಾಸಿಗೆ ಹಿಡಿದಿರುವೆಯಾ ?

ಅಗ್ನಿ :—(ಅಳುತನೆಯಲ್ಲಿ) ನನ್ನ ಕಂಠದಲ್ಲಿ ದಾಹ ತಡೆಯದಾಗಿದೆ, ಏನು ಮಾಡಲಿ ?

ಯಮು :—ಏನು ಮಾಡಲಿ ! ಸರ್ವಭಕ್ಷಕನಾದ ನೀನು ಸ್ವಂತದ ಹಲ್ಲನ್ನು ತಿನ್ನುತ್ತ ಕುಳಿತಿರುವೆಯಾ ?

(ಬಳಗಿನಿಂದ : ಭೋ ಮುಪೇಂದ್ರಾ ನನಗೆ ವಿಜಯವಾಗಲಿ ” ಎಂಬ ಧ್ವನಿ)

ಇಂದ್ರ :— (ಚಟ್ಟಿನೆ ಸಿಡಿದೆದ್ದು) ಯಾರು ? ಓಹೋ ಋಷಿವರ್ಯರು! ಅಗ್ನಿಯೇ, ವಾಯೋ, ಯಮಧರ್ಮಾ—ತಡೆಯಿರಿ. ಋಷಿವರ್ಯರು ಮಾನವ ಲೋಕವನ್ನು ಸಂಚರಿಸಿ ಬಂದಿರಬೇಕು ಅವರ ಸಲಹೆಯನ್ನು ಕೇಳಿ ಅದರಂತೆ ನಡೆಯೋಣ. ನಮೋ ಭಗವತೇ.

(ಋಷಿವರ್ಯನನ್ನು ಎಲ್ಲರೂ ಎದ್ದು ಸತ್ಕರಿಸಿ ಆಗ್ರಾಸನದಲ್ಲಿ ಕುಳ್ಳಿರಿಸುವರು ಋಷಿಯು ಕೈಯಲ್ಲಿ ಸೋಮಪಾತ್ರೆಯನ್ನು ತಂದಿದ್ದಾನೆ. ಅದರೊಳಗಿನ ಸೋಮವನ್ನು ಕುಡಿಯುವಾಗ ನಾಲ್ಕು ದೇವತೆಗಳ ನಾಲಗೆಯಿಂದ ನೀರಧಾರೆ ಹರಿಯುವುದು.)

ಋಷಿ :— (ಅವರನ್ನು ನೋಡಿ) ಇದೇನು ? ನನ್ನ ಆಗಮನದಿಂದ ಅನಂದಾಶು ಗಳು ನಿಮ್ಮ ಕಣ್ಣು ತುಂಬಿ ತುಳುಕಿ ಕೊನೆಗೆ ಬಾಯಿಯಿಂದ ಹೊರ ಬೀಳುತ್ತವೆಯೋ ಏನು ?

ಇಂದ್ರ :—(ನೀರು ತುಂಬಿದ ಬಾಯಿಂದ) ನಿಮ್ಮ ಕೈ ಅಳಗ—

ಅಗ್ನಿ :—(,, ,, ,,) ಸೋಮ - ಸಸಾ—

ವಾಯು :—(,, ,, ,,)—ರಸ—ಸಸಾ—

ಯಮು :—(ನಾಲಗೆ ಸವರುತ್ತ) ಅಹುದಾ—ಸಸಾ—ಏನೂ ಅಂತ—ಸಸಾ

ಇಂದ್ರ :—(ಅಗ್ನಿ ಯನ್ನು ನೋಡುತ್ತ) ಋಷಿವರ್ಯರು ಅತ್ಯಂತ ಯಜ್ಞ ನಿಷ್ಠರು—

ವಾಯು :—(ಗಾಂಭೀರ್ಯದ ಧನಿಯಲ್ಲಿ) ನಮಗೆ ಹೇಳಬೇಕೆ ? ಇಂತಹ ಸೋಮಯಾಜಿಗಳು —

ಯಮು:—(ನಡುವೆಯೇ)— ಮತ್ತು ಧರ್ಮನಿಷ್ಠರು—

ಅಗ್ನಿ:—ಧರ್ಮನಿಷ್ಠರೆಂದೇ ದೇವತಾಶ ಸೋಮವನ್ನು ನೀಡಲು ಇಲ್ಲಿಯವರೆಗೆ ಬಂದಿದ್ದಾರೆ—

[ಋಷಿಯು ಪೆಚ್ಚಾದವನಂತೆ ಮಾತನಾಡುವ ಒಬ್ಬೊಬ್ಬರನ್ನು ದಿಟ್ಟಿಸುವನು]
ಇಂದ್ರ:—ಯಜ್ಞದ ದೇವತೆ ಯಾರೇ ಇದ್ದರೂ ಋಷಿವರ್ಯರ ಧರ್ಮ ನಿಷ್ಠೆಗೆ ನಾವೆಲ್ಲರೂ ಮೆಚ್ಚಿದವೆಂದು ತೋರಿಸಲು ಎಲ್ಲರೂ ಭಾಗವನ್ನು ಮುಸೋಣಿ. ಸ್ವಾಹಾ—(ಎನುತ್ತ ಮುಂದೆ ಬರಲು ಋಷಿಯು ಎದ್ದು ನಿಲ್ಲುವನು)

ವಾಯು:— ಅರ್ಥವಾ ಸವಿತೃವು ದೇವತೆಯಾಗಿರಬಹುದು. ಹಾಗಿದ್ದರೆ ಅವನ ರಥವಾಹಕನಾದ ನನಗೆ ಒಪ್ಪಿಸಬಹುದು— (ಎನುತ್ತ ಮುಂದೆ ಬರಲು ಋಷಿಯು ಸೋಮವಾತ್ರೆ ಹಿಡಿದ ಕೈಯನ್ನು ಮೇಲೆತ್ತಿ ಹಿಡಿಯುವನು)

ಅಗ್ನಿ:—(ಹಿರಿತನದ ದಸಿಯಲ್ಲಿ ಇಂದ್ರ...ವಾಯುಗಳನ್ನುದ್ದೇಶಿಸಿ)ಋಷಿವರ್ಯರು- ಧರ್ಮನಿಷ್ಠರೆಂದು ಹೇಳುವಿರಿ ಅದಕ್ಕಾಗಿಯೇ ಅವರು ಪ್ರಥಮಾ ವ್ತಾನದ ದೇವತೆಯಾದ ನನಗೆ ಅದನ್ನು— (ಎನುತ್ತ ಮುಂದೆ ಬರಲು ಋಷಿಯು ಟಿಣ್ಣನೆ ಜಿಗಿದು ಅಸನದ ಮೇಲೆ ಸಂತುಕೊಳ್ಳುವನು)

ಯಮು:— (ಎಲ್ಲ ಸೂಕ್ಷ್ಮವನ್ನೂ ಆರಿತವನಂದೆ) ಓಹೋ! ನನಗೆ ಅರ್ಥವಾ ಯಿತು. ಪಿತೃಗಳಿಗಾಗಿ ತಂದ ಸೋಮವಿದು. ಋಷಿವರ್ಯಾ, ಪಿತೃ ಗಳು ನನ್ನ ಲೋಕದಲ್ಲಿ ಹೇಳಿಮದಿದಿದ್ದಾರೆ. ನಾನು ಮುಟ್ಟಿಸುವೆ ಅವರಿಗೆ. ನೀಡು— (ಎನುತ್ತ ಮುಂದೆ ಬರಲು ಋಷಿಯು ಹಿಂದೆ ಸರಿಯಲು ಹೋಗಿ ಮುಗ್ಧರಾಗಿ ಬಿಳುವನು, ಸೋಮವು ಚಿಲ್ಲವುದು, ಕೂಡಲೆ ಅನಂದದ ಮಂಕಾರದಿಂದ ನಾಲ್ಕೂ ದೇವತೆಗಳು ಅಡ್ಡಬಿದ್ದು ನೆಲಕ್ಕೆ ನಾಲಗೆ ಚಾಚುವರು)

ಋಷಿ:— (ಗದ್ದರಿಸುತ್ತ) ಹಾಂ, ಉತ್ತಿಷ್ಠತ! ಜಾಗ್ರತ! ಇಲ್ಲವಾದರೆ ಶಾಪಾನ್ ನಿಬೋಧತ! (ಎಂದು ಕೈ ಎತ್ತಲು ಅನಿಚ್ಛೆಯಿಂದ ಅನಿವಾರ್ಯವಾಗ ನಾಲ್ಕೂ ದೇವತೆಗಳು ಎದ್ದು ನಿಲ್ಲುವರು)

ಋಷಿ :—(ಕೆಳಗೆ ಕುಳಿತು ನೆಲದಿಂದ ಸವರಿದ ಸೋಮವನ್ನು ಪಾತ್ರೆಯಲ್ಲಿ ಸುರಿಯುತ್ತ) ಸುರಶ್ರೇಷ್ಠರೇ, ಕೇಳುವಂತಹರಾಗಿರಿ. ಈ ಸೋಮ ಯಾರ ಭಾಗವೂ ಅಲ್ಲ, ನನ್ನದು; ಕೇವಲ ನನ್ನದು. ಸಂಸಾರ ಬಿಟ್ಟಿದ್ದರಿಂದ ಮಾನವ ನಾನಲ್ಲ, ಸ್ವರ್ಗವಾಸಿಯಾದ ದೇವತೆಯೂ ನಾನಲ್ಲ; ಅಂತಹ ನನ್ನದು ಈ ಸೋಮ. ಮಾನವಲೋಕದಲ್ಲಿ ಈಗ ಸೋಮ ದೊರೆಯುವಂತಿಲ್ಲ, ಅದಕ್ಕಾಗಿ ಸ್ವರ್ಗದ ಜಕಾತನಾಕೆಯವರಂತಿದ್ದ ನಿಮಗೆ ಇನ್ನು ಮುಂದೆ ಸೋಮ ಸಿಕ್ಕುವಂತಿಲ್ಲ. ನಾನು ಋಷಿ, ತಪೋಧನ, ಬ್ರಹ್ಮತೇಜಸ್ಸಿನ ಬಲಿಷ್ಠ. ನನಗೆ ಸೋಮ ಕುಡಿಯುವ ಆಸೆ ಇಲ್ಲ, ಕುಡಿದ ಸೋಮ ಏರೀತೆಂಬ ಹೆದರಿಕೆ ಇಲ್ಲ.

ಇಂದ್ರ :—(ನಮ್ರನಂತೆ) ಋಷಿವರ್ಯಾ, ಅಪರಾಧವನ್ನು ಮಾಡಿದ ಈ ಪಾಕ ಶಾಸನಿಯನ್ನು ನಿನ್ನ ಕೈಯಿಂದ ಮುಟ್ಟಿ ಕ್ಷಮಿಸು.

ಅಗ್ನಿ :—(ನಮ್ರನಂತೆ) ಅಧರ್ಮದ ಮಾತುಗಳನ್ನಾಡಿದ ಈ ವಹ್ನಿಯ ನಾಲಗೆ ಯನ್ನು ಕೈ ಮುಟ್ಟಿ ಕೇಳು.

ವಾಯು :—(ನಮ್ರನಂತೆ) ತಿಳಿಯದೆ ಮಾಡಿದ ತಪ್ಪಿಗಾಗಿ ಈ ಅನಿಲನ ಕಿವಿ ಯನ್ನು ಕೈ ಮುಟ್ಟಿ ಹಿಂಡು.

ಯಮ :—(ನಮ್ರನಂತೆ) ಹುಡುಗಾಟದ ಹುಂಬತನಕ್ಕಾಗಿ ಈ ಯಮನಿಗೆ ಕೈ ಮುಟ್ಟಿ ಅಭಯವನ್ನು ಕೊಡು.

ಋಷಿ :— ದೇವತೆಯಿರಲಿ, ನಿಮ್ಮ ವಿನಯಕ್ಕೆ ನಾನು—(ಎಂದುಕೈ ಎತ್ತುವಾಗ ಏನೂ ಹೊಳೆದು, ನಕ್ಕು, ಎತ್ತಿದ ಕೈಯನ್ನು ನೋಡಿಕೊಳ್ಳುತ್ತ) ಓಹೋ ! ಇದೋ ! ಇದೋ ನಿಮ್ಮ ವಿನಯದ ರಹಸ್ಯ ? ನನ್ನ ಕೈಗೆ ಸೋಮರಸ ಹತ್ತಿದ್ದರಿಂದ ನಿಮಗೆ ನಾನು ಕೈ ಮುಟ್ಟಿ ಅತೀರ್ವಾದ ಕೊಡಬೇಕೆಂಬ ಹಂಚಿಕೆಯೇ ?

ಇಂದ್ರ :—(ತಲೆ ತಗ್ಗಿಸಿ) ಋಷಿವರ್ಯರೆ, ಇನ್ನು ತಡೆಯುವುದೆಷ್ಟು ? ಬಚ್ಚಿಡುವುದಾದರೂ ಯಾಕೆ ?

ವಾಯು :—(ತಲೆ ತಗ್ಗಿಸಿ) ನಮ್ಮ ದುಃಸ್ಥಿತಿಯನ್ನು ನೀವು ಸಾಕ್ಷಾತ್ತಾಗಿ ಕಂಡಿರುವಿರಿ.

ಅಗ್ನಿ:— (ತಲೆ ತಗ್ಗಿಸಿ) ಸುರೆ ಇಲ್ಲದ್ದಕ್ಕಾಗಿ ನಮ್ಮ ಪೌರುಷದಂತಿದ್ದ ಸುರತ್ಮ
ನಷ್ಟವಾದುದನ್ನು ನೋಡಿರುವಿರಿ.

ಯಮ:— (ತಲೆ ತಗ್ಗಿಸಿ) ಈ ದುಃಸ್ಥಿತಿಯಲ್ಲಿ ನಮಗಾಗಿ ಒಂದು ತರುಣೋ
ಪಾಯವನ್ನು ಯೋಚಿಸಿಕೊಡಿರಿ.

ಋಷಿ:— (ಸಾವಕಾಶವಾಗಿ) ಹಂ—ಚಿ—ಕೆ ಇ—ದೆ.

ನಾಯು:— (ತವಕದಿಂದ) ಹೇಳಿರಿ—

ಇಂದ್ರ:— (ಮಿಕ್ಕವರಿಗೆ) ಸುಮ್ಮನಿದ್ದು ಕೇಳಿರಿ—

ಅಗ್ನಿ:— ಶ್—ತಾಳಿರಿ—

ಯಮ:— (ಋಷಿಗೆ) ಚಿರಾಯು ಬಾಳಿರಿ—

ಋಷಿ:— ಸುರಲೋಕವನ್ನು ಸಂಹರಿಸಿ ಮಾನವರಾಗಿ ಅವತರಿಸಿ.
(ಎಲ್ಲರೂ ಬೆಪ್ಪಾಗಿ ನಿಲ್ಲಲು— ಹಹಹಹ— ಎಂದು ನಗುತ್ತ ಸೋಮವಸ್ತು
ಗುಟಕರಿಸುತ್ತ ಹೋಗುವನು)

(ಕೆಲಹೊತ್ತು ನೀಶಬ್ದ ತೆ)

ಇಂದ್ರ:— (ಕನಸಿನಲ್ಲಿಯಂತೆ) ಸುರಲೋಕವನ್ನು —

ಅಗ್ನಿ:— (,,) ಸಂಹರಿಸಿ—

ಯಮ:— (,,) ಮಾನವರಿಗಾಗಿ—

ನಾಯು:— (,,) ಅವತರಿಸಬೇಕಂತೆ! —

ಇಂದ್ರ:— (ಒಮ್ಮೆಲೆ ಕನಲಿ) ಉದ್ಧಟ! ಉನ್ಮತ್ತ !

ಅಗ್ನಿ:— ಯಾವನೋ ಮಾನವನೇ ನಮ್ಮನ್ನು ಅವಮಾನಗೊಳಿಸುವುದಕ್ಕೆ
ಋಷಿಯ ವೇಷದಿಂದ ಬಂದಿರಬಹುದು.

ನಾಯು:— ನನಗೆ—ನಾಯುದೇವತೆಗೆ—ಅವಮಾನ! ನನ್ನ ರಭಸದಿಂದ
ಇಡೀ ಮಾನವಪ್ರಪಂಚವನ್ನೆ ನೆಲೆ ಇಲ್ಲದೆ ಹಾರಿಸಿಬಿಡುವೆ.

ಯಮ:— (ಅನೇಕದಿಂದ) ನನ್ನ ಪಾಶದಿಂದ ಏಕಕಾಲಕ್ಕೆ ಇಡೀ ಭೂ
ಲೋಕವನ್ನೆ ಹೆಡಮುರಿಗೆಯಿಂದ ಬಿಗಿಯುವೆ.

ಅಗ್ನಿ:— (ಬುಸುಗುಡುತ್ತ) ಧಗಧಗಿಸುವ ನನ್ನ ಜ್ವಾಲಾಜಿಹ್ವೆಯಿಂದ ಸಕಲ
ಸಂಸಾರಗಳನ್ನು ಸುಟ್ಟುಬಿಡುವೆ.

ಇಂದ್ರ:— (ಹೆಮ್ಮೆಯಿಂದ ಅವರಲ್ಲರನ್ನೂ ನೋಡುತ್ತ) ಭಲೆ! ಇದೀಗ ದೇವತೆಗಳ

ದೇವತ್ವ! ಅನುರಾವತೀವೀರರ ಅಮರತ್ವ! ಏಳಿರಿ. ಕ್ಷುದ್ರ ಮಾನವರಿಗೆ ಹೆದರುವೆನೆ ನಾವು? ಇದೆಲ್ಲಿಯ ಮತಿಭ್ರಾಂತಿಯಾಗಿದೆ ನಮಗೆ? ನಾವು 'ಹುಂ' ಎಂದಾಗ ಹುಟ್ಟಿ, 'ವುಘ್' ಎಂದಾಗ ಉದುರಿ ಹೋಗುವ ಕ್ಷಣಿಕ ಮರ್ತ್ಯನಿಗೆ ನಾವು ಹೆದರಬೇಕೆಂದರೆ? ನಮಗೆ ಕೂಡ ಸುರಿಯನ್ನು ದೊರಕಿಸಿಕೊಡುವುದಿಲ್ಲವಂತೆ! ಅಜ್ಞಾನಿಗಳ ಅಹಂಕಾರ! ಮಿಕ್ಕಿದ ಸೊಕ್ಕು! (ಒಮ್ಮೆಲೆ ಚಪ್ಪಳಿ ತಟ್ಟಿ) ಹಂ—ನನ್ನ ನಟ್ಟಿನ ನಾಕನಿವಾಸಿಗಳೆ, ಸ್ವರ್ಗದ ಸಹವಾಸಿಗಳೆ, ನನಗೊಂದು ಹಂಚಿಕೆ ಹೊಳೆದಿದೆ! ಈ ಮರುಳ ಮಾನವನಿಗೆ ಚೆನ್ನಾಗಿ ಬುದ್ಧಿ ಕಲಿಸೋಣ. ನಮ್ಮನ್ನು ಎದುರಿಸುವುದೆಂದರೆ ತನ್ನ ವಿನಾಶ ಎಂದು ತೋರಿಸಿಕೊಡೋಣ. ನಮ್ಮ ಸಹಾಯ ಸಂರಕ್ಷಣೆಗಳೆಲ್ಲದೆ ಅವರಿಗೆ ಜೀವಿಸುವುದೆ ಶಕ್ಯವಿಲ್ಲೆಂದು ಸಿದ್ಧ ಮಾಡಿ ಬಿಡೋಣ....ಇದೋ! ನಾವು ದಿಕ್ಕಾಲಕರಲ್ಲವೆ? ಇದಲ್ಲದೆ, ಭೂಲೋಕದ ವಾತಾವರಣ ಅಧಿಷ್ಠಾನ ದೇವತೆಗಳಲ್ಲವೆ? ಏಕಕಾಲಕ್ಕೆ ನಾವೆಲ್ಲರೂ ನಮ್ಮ ಸಹಕಾರ ವನ್ನು ತಡೆಯೋಣ. ನಾನು ಭೂಲೋಕಕ್ಕೆ ಪರ್ಜನೃಪೃಷ್ಠಿಯನ್ನು ಸುರಿಸುವುದಿಲ್ಲ—

ಅಗ್ನಿ :— ನಾನು ಮಾನವನ ಅನ್ನವನ್ನು ಕುದಿಸುವುದಿಲ್ಲ, ಚಳಿಯನ್ನು ಬಿಡಿಸುವುದಿಲ್ಲ—

ವಾಯು :— ಉಣ್ಣುವುದಂತೂ ಉಳಿಯಲಿ, ಉಸಿರಾಡಿಸಲು ಹವೆಯನ್ನು ಕೂಡ ನಾನು ಬೀಸುವುದಿಲ್ಲ—

ಯಮ :— ಹವೆಯ ಮಾತೇಕೆ?—ಉಸಿರಾಡಿಸಲು ಅವಕಾಶವನ್ನೆ ಕೊಡದಂತೆ ನನ್ನ ದೂತರ ದಾಳಿ ಬಿಡುವೆ.

ಇಂದ್ರ :— (ಹೆಮ್ಮೆಯ ದನಿಯಲ್ಲಿ) ಹೀಗೆ ಅಸಹಕಾರ ಹೂಡಿದೆವೆಂದರೆ—

ಅಗ್ನಿ :— ಹೊಟ್ಟೆಯ ಆಹಾರ ತಡೆದಿವೆಂದರೆ—

ವಾಯು :— ಹೃದಯದ ಹಾರಾಟ ಹಿಡಿದಿವೆಂದರೆ—

ಯಮ :— (ಎಲ್ಲರೂ ಪರಸ್ಪರ ಕೈ ತಟ್ಟುತ್ತ) ಜೀವ ಹೊಡೆದಿವೆಂದರೆ—

[ಹಹಹ ಎಂದು ಎಲ್ಲರೂ ಗಟ್ಟಿಯಾಗಿ ನಗುವರು. ಇಷ್ಟರಲ್ಲಿ ಹೊರಗಿನಿಂದ ಯಾರೊ ಗಟ್ಟಿಯಾಗಿ ನಗುವ ಶಬ್ದವನ್ನು ಕೇಳಿ ನಾಲ್ವರೂ ಚಕಿತರಾಗಿ ತಡೆಯುವರು. ಹೊರಗಿನ ನಗೆ ಸಮೀಪ ಬರದಂತೆ ಹೆಚ್ಚಾಗಿ ಗಲುವು]

ಇಂದ್ರ:—(ಸಿಟ್ಟಿನಿಂದ) ಯಾರವರು? (ಎಂಸು ಗದ್ದರಿಸುವನು)

[ಹೊಟ್ಟೆ ಹೊಟ್ಟೆ ಬಡಿದುಕೊಂಡು ನಗುತ್ತ ಮತ್ಯಜೀವಿಯು ಬರುವನು
ಬಂಸು ನಿಂತು ಒಬ್ಬೊಬ್ಬರನ್ನು ನೋಡುತ್ತ ಹೆಚ್ಚೆಚ್ಚಾಗಿ ನಗುವನು. ಕ್ರಮೇಣ
ದಡಿದು ನಗೆಯ ಅಬ್ಬರವನ್ನು ತಡೆಯುತ್ತಲೆ]

ಮತ್ಯ:— ಪರ್ಜನ್ಯವೃಷ್ಟಿ— ಆ— (ಇಂದ್ರನನ್ನು ತಿವಿಯುವನು) ಆಹಾರ—
ಆ— (ಅಗ್ನಿಯನ್ನು ತಿವಿಯುವನು) ಹವಾ—ಆ— ಆ— (ವಾಯುವನ್ನು
ತಿವಿಯುವನು)ಜೀ— ವ— ಆ—ಆ— (ಎಂಸು ಯಮನನ್ನು ತಿವಿದು)....
ಚುಚುಚುಚು— ನೀವು ಬೇಕಾದಲ್ಲಿ ಮಾತಾಡಿದರೂ ನನಗೆ ಕೇಳಿ
ಸೋದು ಎಂದು ಹೇಳಿದೆನಲ್ಲ— ನಿಮ್ಮೆಲ್ಲರ ಹಂಚಿಕೆ— ಹುಡುಗಾಟ
ತಿಳಿದದೆ ನನಗೆ! ನಿಮ್ಮನ್ನು ಉಳಿಸಬೇಕು ಎಂಬ ಸದ್ವಿಚಾರದಿಂದ
ಬಂದಿರುವೆ. ಹೇಳಿರಿ.... ಶರಣಾಗತರಾಗುವಿರಾ—?

ಇಂದ್ರ:— ಮೂರ್ಖ!

ಅಗ್ನಿ:— ಮದಾಂಧ!

ವಾಯು:— ಕ್ಷುದ್ರ!

ಮತ್ಯ:— ನಿನ್ನಿಮ್ಮ ಹೆಸರನ್ನು ಹೇಳಿದಿರಾ? ಆಗಲಿ— ಗೊತ್ತಾಯಿತು.
ಈಗಲಾದರೂ ಹೇಳಿರಿ— ಶರಣಾಗತರಾದರೆ ನಿಮ್ಮನ್ನು ಉಳಿಸುವೆ.

ನಾಲ್ವರೂ :.... (ರಭಸದಿಂದ) ಎಲಾ ಮಾನವರಾಕ್ಷಸಾ— (ಎಂದು ಏಕಕಾಲಕ್ಕೆ
ನುಗ್ಗಿ ಒಬ್ಬೊಬ್ಬರನ್ನು ನೋಡಿ ತಡೆಯುವರು)

ಮತ್ಯ:— [ಎದೆ ಸೆಟೆಸಿ] ನಾನು ಮಾನವನೂ ಅಹುದು, ರಾಕ್ಷಸನೂ
ಅಹುದು. ಯಾಕೆಂದರೆ ನನಗೆ ಮಾಯಾಶಕ್ತಿ ಇದೆ. ಇಂದಿನ
ಮಾನವನಿಗೆ ಮಾಯಾ-ಶಕ್ತಿ ಇದೆ ಎಂದೇ ನಿಮ್ಮ ಅಹಂಕಾರ ನಿಶ್ಚಯ
ವನ್ನು ಕೇಳಿ ನಗೆಬುದಿತು ನನಗೆ. [ಇಂದ್ರನಿಗೆ] ಪರ್ಜನ್ಯವೃಷ್ಟಿ
ಯನ್ನು ತಡೆಯುವ ವೃತ್ತಘಾತಕ ವೀರ ನೀನಲ್ಲವೆ? ಆದರೆ ಆ
ಪರ್ಜನ್ಯ ತಡೆದರೆ, ನಿನಗೆಯೆ ಅರ್ಜೀರ್ಣವಾಗಿ ಹೊಟ್ಟೆ ಗುಡುಗುಡು
ಸದ್ದು ಮಾಡಿತಲ್ಲದೆ ಮಾನವನಿಗೆ ಹೆದರಿಕೆ ಇಲ್ಲ. ಯಾಂತ್ರಿಕ
ಮಾಯೆ ಇದೆ. (ಅಗ್ನಿಗೆ) ಅನ್ನವನ್ನು ಕೊಡಬಾರದೆಂದು ನಿನ್ನ
ಪ್ರತಿಜ್ಞೆ. ಹ ಹ! ಅನ್ನದ ಹೆದರಿಕೆ ಯಾವ ಮಾನವನಿಗೆ? ಇದಲ್ಲದೆ

ಇತ್ತಿತ್ತಲಾಗಿ ಉಪವಾಸ ಮಾಡುವ ರೂಢಿಯ ಭೂಲೋಕದಲ್ಲಿ ಹೆಚ್ಚಾಗಿದೆ. ಬೆಂಕಿಯಲ್ಲಿ ಬೆಂದ ಅನ್ನ ಯಾರು ತಿನ್ನುವರಿಗೆ? ಹಸಿವೆ ಹಿಂಗುವ ಮಾಲ್ಟ್ (malt) ಇದೆ, ಮಾತ್ರಿಗಳಿವೆ! (ವಾಯು ಯಮರಿಗೆ) ನಿಮ್ಮ ಬೆದರಿಕೆಯೂ ಬರಿ ಬಾಯಿಬುರಗಿನ ಬೂಟಾಟಿಕೆ! ನೀವೆಲ್ಲರೂ ಮಾನವನ ಕಿರುಬೆರಳಿನ ವಶವಾಗಿದ್ದೀರಿ. ಬಟನ್ ಒತ್ತಿ ದರೆ ಸಾಕು, ಮಳೆ ಬೀಳುವುದು, ಒಲೆಹೊತ್ತುವುದು, ಗಾಳಿ ಬೀಸುವುದು, ಜೀವ ಹಾರುವುದು!

ಇಂದ್ರ:—(ಸಂಶಯದಿಂದ) ಅಂತೂ ಇಂದಿನ ಮಾನವರಿಗೆ ನಮ್ಮ—ದೇವತೆಗಳ—ಅಗತ್ಯವೇ ಇಲ್ಲ?

ಮರ್ತ್ಯ:—ಹಾಂ — ಜಾಣಾ! — ಮಾತಿನ ಮರ್ಮ ತಿಳಿದುಕೊಂಡೆ ನೋಡು.

ಅಗ್ನಿ:—ಉಂ— (ಎಂದು ಚಿಮರೊರಿಸಿಕೊಳ್ಳುವನು.)

ವಾಯು:—ಉಶ್— (ಎಂದು ಗಾಳಿ ಹಾಕಿಕೊಳ್ಳುವನು.)

ಯಮ:—ಅಯ್ಯೋ! (ಎಂದು ಮೂರ್ಚ್ಚೆ ಹೋಗುವನು.)

ಮರ್ತ್ಯ:—ಅದಕಾಗಿಯೇ ಹೇಳಿದೆ. ನನಗೆ ಶರಣೆನ್ನಿರಿ—ನಿಮಗೆ ಸುರಿಯನ್ನು ದೊರಕಿಸಿಕೊಡುವೆ.

ಇಂದ್ರ:—(ಆನಂದದಿಂದ) ಸುರಿಯನ್ನು!

ಅಗ್ನಿ:—ಶರಣು!

ವಾಯು:—ಶರಣು!

ಯಮ:—ಶರಣು!

ಇಂದ್ರ:—(ಸಂಶಯದಿಂದ) ಶರಣು ಬರುವುದೆಂದರೆ—?

ಮರ್ತ್ಯ:—(ನಡುವೆಯ) ವಿಶೇಷವೇನೂ ಇಲ್ಲ. ನನ್ನ ಜೊತೆಯಲ್ಲಿ ಬರಬೇಕು. ಹಗ್ಗ ಕಟ್ಟಿಯಾಗಲಿ, ಗಾಡಿಯಲ್ಲಿ ಎಳೆದಾಗಲಿ ನಿಮ್ಮ ಸರ್ಕಸ್ ಹೊಡುವೆ, ಧನಸಂಪಾದನೆ ಮಾಡುವೆ. ನಮ್ಮಂತಹರಿಗೆ ನೋಕರಿ ಸಿಕ್ಕುವ ಪರಿಸ್ಥಿತಿ ಇಲ್ಲ.

ಪಾಲ್ವರೂ:—(ಒಂದು ಕ್ಷಣ ಪರಸ್ಪರರನ್ನೂ ನೋಡಿ, ಕೈ ಎತ್ತಿ, ಗಟ್ಟಿಯಾಗಿ, ತಥಾಸ್ತು—

ಮರ್ತ :—ನಡೆಯಿರಿ ಹಾಗಾದರೆ—

ನಾಲ್ವರೂ :—ಆದರೆ—ಸುರಾಸೇವನ—

ಮರ್ತ :—(ನಕ್ಕು) ಅಂಸ್ಕೊ ಮರುಳ ಮಹೇಂದ್ರಾ ! ಮನೆ-ಹಿತ್ತಲದಲ್ಲಿಯೆ ಕಲ್ಪವೃಕ್ಷವಿದೆ. ಅದರ ಕೆಳಗೆ ಸಿಂತು-ಹ ಹ ! ನಿನಗೆ ಹೊಳೆದಿರಲಿಲ್ಲವಲ್ಲ ಈ ಯುಕ್ತಿ !

ಇಂದ್ರ :—ಆದರೆ—ನೀನು—? ಮದ್ಯಪಾನ ಪ್ರಚಾರಕ—?

ಮರ್ತ :—(ನಕ್ಕು) ಅದಕ್ಕೇ ಹೇಳಿದೆ ಮಾನವರಕ್ಕೆ ಇಂದು ಅಗಾಧವಿದೆ ಎಂದು.

ಇಂದ್ರ :—(ಲಗಬಗೆಯಿಂದ) ಭೋ ಬ್ರಹ್ಮ-ವಿಷ್ಣು-ಮಹೇಶಾದಿಗಳೆ, ಇದೊ ಇಂದ್ರನು ಸುರಾಪುನರುತ್ತಾಪನೆಯನ್ನು ಮಾಡಿದ್ದಾನೆ-ಬನ್ನಿ-ಎಳೆ- [ಎಂದು ಅತ್ತಿತ್ತ ಸುಳಿದಾಡುತ್ತ ಎಲ್ಲರನ್ನು ಕಲೆಹಾಕುವವನಂತೆ ತ್ವರಿತದಿಂದ ಮಿಕ್ಕ ಮಂವರನ್ನು ನೂಕುತ್ತ ಒಡಿ ಹೋಗುವನು.]

ಮರ್ತ :—(ದಿಟ್ಟಿಸಿ ನೋಡಿ) ‘ ಇಂದ್ರನು ಸುರಾಪುನರುತ್ತಾಪನೆ’ ಅಬ್ಬ ! ಆದಂತಹ ಅಹಂಕಾರ ! ಅದಕಾಗಿಯೆ ಈ ಸುರರಿಗೆ ಇಂದು ಉಪಸಂಹಾರ ! [ಗುಂ—ಎಂಟು ಘನುಘಮಿಸುವ ಸದ್ದಿ ನೋಡನೆ ಮಾಯವಾಗುವನು. ಎಲ್ಲವೂ ಕತ್ತಲೆಯಾಗುವದು. ಕ್ರಮೇಣ ಬೆಳಕು ಮೂಡಲು—ರಂಗಭೂಮಿಯ ನಟ್ಟ ನಡುವೆ ನೊದಲನೆಯ ದೃಶ್ಯದಲ್ಲಿ ತೋರಿಸಿದಂತೆ ಶೇಷ, ವಿಷ್ಣು, ಕಮಲ, ಬ್ರಹ್ಮ ಕಾಣಿಸುವರು; ಕಮಲ ಬಾಡಿದೆ, ಮಿಕ್ಕವರು ನಿಶ್ಶೇಷರಾಗಿ ಅಸ್ತವ್ಯಸ್ತವಾಗಿ ಬಿದ್ದುಕೊಂಡಿದ್ದಾರೆ. ರಂಗಭೂಮಿಯನ್ನು ತುಂಬಿ ಶಿವನೂ, ಇಂದ್ರಾದಿ ದೇವತೆಗಳೂ ಅಲ್ಲಲ್ಲಿ ಅವರಂತೆಯೆ ಬಿದ್ದುಕೊಂಡಿದ್ದಾರೆ. ಇವರೆಲ್ಲರ ಮಧ್ಯದಲ್ಲಿ ಸಮುದ್ರಮಂಥನದಿಂದೇಳುವಾಗ, ಜೊತೆಯಲ್ಲಿ ತಂದದ್ದೇನೋ ಎನುವಂತಹ ಬುರುಗಿನಿಂದ ಹಾಸ್ಯಯುತವಾಗಿ ಕಾಣುವ ಸುರಾರತ್ನ ಮಿಂಚುತ್ತಿದೆ.]

[ಒಳಗಿನಿಂದ ಮರ್ತ್ಯನ ದನಿ :—‘ ಸುರಾ-ಸುರ ಯುದ್ಧದ ದೃಶ್ಯ. ನಡುವೆ ನಿಂತಿದೆ ಸುರೆ—ದೇವತೆಗಳನ್ನು ಗೆದ್ದ ಅಹಂಕಾರದಿಂದ ಸೆಟೆದು ನಿಂತಿದೆ ! ಅದರೂ ಇದು ಮಾನವನ ಕೈಗೆ ಆಯುಧ ಮಾತ್ರ. ದೇವನನ್ನು ಎದುರಿಸಿ ಗೋಳಿಸುವ ಆಯುಧ. ಹ ಹ ಹ — ಹ ಹ ಹ ! ’ ಎಂದು ಸುರಾಪಾತ್ರೆಯನ್ನು ಸಶಬ್ದವಾಗಿ ಒಡೆದು ತೆರೆಗಳಂತೆ ಬರುವ ನಗೆಗುಂಟು. —]

[ತೆರೆ ಬೀಳುವುದು.]

ಹಾದಿಯ ಹೊತ್ತಿಗೆ ೫

ಪ್ರಪಂಚ ಪ್ರವಾಹ

ಇಲ್ಲವೆ

ಅನುಭವದ ಅದ್ವೈತ

ಬರೆದವರು:

ಶ್ರೀರಂಗರು

ಕನ್ನಡ ಸರಸ್ವತಿ ಭಾಂಡಾಗಾರ

— ಧಾರವಾಡ

೦೬೩-೦

ಹಿರಿಯರಿಗೆ ಜ್ಞಾನಾಮೃತ! ತರುಣರಿಗೆ ರಸದೂಟ!

ಮಕ್ಕಳಿಗೆ ಹಿಗ್ಗಿನ ಸೀಕರಣಿ!

ಓದಿ ಆನಂದಿಸಿರಿ.

ಬಾಳಿನ ಗುಟ್ಟು:—

ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಮಿಂಚಿನ ದೀಪಗಳಿದ್ದು ತಿಳಿವಿನ ಬೆಳಕಿಲ್ಲದೆ
ಎಲ್ಲರೂ ಕಗ್ಗತ್ತಲೆಯಲ್ಲಿ ಮುಗ್ಧರಾಗಿ ದುಃಖದಲ್ಲಿ ಹೊರಳಾ
ಡುತ್ತಾರೆ. ಅವರಿಗೆಲ್ಲ ಇದು ತಿಳಿವಿನ ಪಂಜು! ೧-೧೨-೦

ದಾರಿಯ ಬುತ್ತಿ:—

ಒಂದೊಂದು ತುಟ್ಟ ಅಮೃತತ್ವಕ್ಕೆ ಕಾರಣ. ಮತ್ತು
ಮಾಣಿಕ್ಯದಂತಹ ಮಾತುಗಳು ಎಂದು ಬಲ್ಲಿದರಾದ
ರಸಿಕರು ಅಭಿಪ್ರಾಯ ಪಟ್ಟಿದ್ದಾರೆ! ೦-೪-೦

ಶರಪಂಜರ; ಉತ್ತರ ರಂಗ; ಮತ್ತು ಸುರಾಸುರ ಯುಧ್ಧ:—

ಶ್ರೀರಂಗರ ಹೊಚ್ಚ ಹೊಸ ನಾಟಕಗಳೆಂದು ಹೇಳಿದರೆ
ಸಾಕು ರಸಿಕರಿಗೆ ಸಮಾರಾಧನೆ ಪ್ರತಿಯೊಂದಕ್ಕೂ ಆ. ೩

ಕರಟಿಕರಾಯ ಮತ್ತು ನಗೆಯ ಬುಗ್ಗೆ:—

ಮಕ್ಕಳ ಹಿಗ್ಗಿನ ಹಬ್ಬದೂಟ; ವಿನೋದ ಮತ್ತು ಜ್ಞಾನ
ಬೋಧ ಒಮ್ಮೆಲೆ! ಬೆಲೆ ೧೨ ಆ; & ೮ ಆ.

೧ ಕನ್ನಡ ಸರಸ್ವತಿ ಭಾಂಡಾಗಾರ

೨ ಮನೋಹರ ಗ್ರಂಥ ಭಾಂಡಾರ

—ಧಾರವಾಡ—

ಪ್ರಸಂಚ-ಪ್ರವಾಹ ಇಲ್ಲವೆ
ಅನುಭವದ ಅದ್ವೈತ
(ಒಂದು ದೃಶ್ಯ)

ಪಾತ್ರಗಳು

ತೆರೆಯ ಮುಂದೆ

ತೆರೆಯ ಹಿಂದೆ

ಈಕೆಯ ಗಂಡ

ಈಕೆ

ಆತನ ಹೆಂಡತಿ

ಆತ

ರಂಗಸಂದರ್ಭ

[ಈ ದೃಶ್ಯದಲ್ಲಿ, ರಂಗಸ್ಥಲದ ಮೇಲೆ ಏಕಕಾಲಕ್ಕೆ ಎರಡು ಬೇರೆ ಬೇರೆ ಮನೆಗಳ ಭಾಗಗಳನ್ನು ಕಾಣಿಸಿದೆ. (ಪ್ರೇಕ್ಷಕರ) ಎಡಬದಿಯ ಅರ್ಧ ಒಂದು ಮನೆ, ಬಲಬದಿಯ ಅರ್ಧ ಮತ್ತೊಂದು ಮನೆ. ಎಡಬದಿಯ ಅರ್ಧದಲ್ಲಿ ಒಂದು ಮೇಜು, ಅದರ ಹಿಂದೆ ಒಂದು ಕುರ್ಚಿ ಇದೆ. ಮೇಜಿನ ಮೇಲೆ ಪುಸ್ತಕಗಳೂ ಕಾಗದಗಳೂ ಹರವಿ ಬಿದ್ದಿವೆ. ಕುರ್ಚಿಯ ಹಿಂಬದಿಗೆ ಒಂದು ಕೋಟನ್ನು ತೂಗಬಿಟ್ಟಿದೆ. ಎಡದ ಕೊನೆಗೆ ಒಂದು ಗೋಡೆ, ಅದರಲ್ಲಿ ಒಂದು ಬಾಗಿಲು. ಈ ಮನೆ ಈಕೆಯ ಗಂಡನದು. ಈಕೆಯ ಗಂಡನು ಶರ್ಟನ್ನು ತೊಟ್ಟು, ಹಣೆಗೆ ಕನ್ನಡಕವನ್ನೇರಿಸಿ, ಅತ್ತಿಂದಿತ್ತ ಏನನ್ನೂ ಹುಡುಕುತ್ತ ಚಡಪಡಿಸುತ್ತಿದ್ದಾನೆ. ಎಡದ ಬಾಗಿಲಿನಿಂದ

ಹೋಗುವ ಕೋಣೆಯಲ್ಲಿ ಇವನ ಹೆಂಡತಿ—ಈಕೆ—ಜ್ವರದಿಂದ ಹಾಸಿಗೆ ಹಿಡಿದಿದ್ದಾಳೆ. ಇವಳು ಈ ದೃಶ್ಯದಲ್ಲಿ ರಂಗಸ್ಥಲಕ್ಕೆ ಬರುವುದೇ ಇಲ್ಲ. ಇನ್ನು ಬಲದ ಅರ್ಧ ಆತನ ಮನೆ. ಬಲದ ಕೊನೆಗೆ ಒಂದು ಗೋಡೆ, ಅದರಲ್ಲಿ ಒಂದು ಬಾಗಿಲು, ಆ ಬಾಗಿಲಿನಿಂದ ಒಳಗೆ ಹೋಗುವ ಕೋಣೆಯಲ್ಲಿ ಆತ ಜ್ವರದಿಂದ ಹಾಸಿಗೆ ಹಿಡಿದಿದ್ದಾನೆ. ಈ ಪಾತ್ರವೂ ರಂಗಸ್ಥಲದ ಮೇಲೆ ಕಾಲಿಡುವುದಿಲ್ಲ. ಸದ್ಯಕ್ಕೆ ಬಲದ ಅರ್ಧದಲ್ಲಿ ಆತನ ಹೆಂಡತಿ ಕನ್ನಡಿಯನ್ನು ಮುಂದಿಟ್ಟುಕೊಂಡು ಹೆರಳು ಹಾಕಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಿದ್ದಾಳೆ. ಎದುರಿನ ಗೋಡೆಗೆ ಧಾನ್ಯದ ಪಾತ್ರೆಗಳಿವೆ; ಒಂದು ಮೂಲೆಯಲ್ಲಿ ನೀರಿನ ಪಾತ್ರೆಗಳಿವೆ; ಇನ್ನೊಂದೆಡೆ ಕಾಯಿ-ಪಲ್ಲೆ-ಈಳಿಗೆ ಮೊದಲಾದ ವಸ್ತುಗಳಿವೆ.

ಎರಡು ಬೇರೆ ಮನೆಗಳ ಭಾಗಗಳನ್ನು ಕಾಣಿಸಿದ್ದರಿಂದ, ರಂಗಸ್ಥಲದ ಮೇಲಿನ ಎರಡೂ ಪಾತ್ರಗಳು—ಈಕೆಯ ಗಂಡ ಮತ್ತು ಆತನ ಹೆಂಡತಿ—ಪರಸ್ಪರರಿಂದ ಮುಖ ತಿರುಗಿಸಿಯೆ ಮಾತನಾಡಬೇಕು. ತಪ್ಪಿ ಕೂಡ ಒಬ್ಬ ರನ್ನೊಬ್ಬರು ನೋಡುವಂತಿಲ್ಲ. ಈಕೆಯ ಗಂಡ ತನ್ನ ಮನೆಯೊಳಗೆ ಮಲಗಿದ್ದ ಈಕೆಯ ಕೂಡ, ಆತನ ಹೆಂಡತಿ ತಮ್ಮ ಮನೆಯೊಳಗೆ ಮಲಗಿದ್ದ ಆತನ ಕೂಡ—ಹೀಗೆ ಸಂಭಾಷಣವನ್ನು ನಡೆಯಿಸಬೇಕು.]

ಈಕೆಯ ಗಂಡ:—(ಆತ್ಮಿತ್ವ ಸುತ್ತಾಡುತ್ತ, ಏನನ್ನೂ ಹುಡುಕಿ, ಹುಬ್ಬುಗಂಟಿ ನಿಂದ ಬಾಗಿಲಿನ ಕಡೆ ನೋಡಿ) ನನ್ನ ಕೋಟು ಎಲ್ಲಿ ಇದೆ ಅಂದೆ?....ಅಂ?.... ನಿನಗೆ ಜ್ವರ ಬಂದಿದೆ, ನನಗೆ ಗೊತ್ತಿದೆ, ಓಣಿಯವರಿಗೂ ಗೊತ್ತಾಗಿದೆ!.... ಇನ್ನು ಯಾಕೆ ನೆರಳುವೆ?...ಏನಂದೆ? ನೆರಳೋದಿಲ್ಲವೆ? ಮಾತಾಡತೀಯಾ?... ಅಂದರೆ ಒಂದಿಷ್ಟು ಗಟ್ಟಿಸಿ ಮಾತಾಡಲ್ಲ!.... ಧೂ!.... (ಎನುತ್ತ ಮತ್ತೆ ಸುತ್ತಾಡುವನು.)

ಆತನ ಹೆಂಡತಿ:—(ಹೆರಳು ಹಾಕಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಿರುವಾಗ ಇದ್ದಿರನ ಕೋಣೆಯ ಕಡೆ ನೋಡಿ) ಅಷ್ಟು ಯಾಕೆ ಗಟ್ಟಿಸಿ ಮಾತಾಡತೀರಿ ಅಂದೆ. ಕೇಳಿಸಿತು ನನಗೆ ನೀವು ಹೇಳೋದು....ಮೈಯೊಳಗೆ ಜ್ವರ ಅವೆ, ಗಟ್ಟಿಸಿ ಮಾತನಾಡ ಬೇಡಿರಿ— ಅಂತೀನಿ ಇನ್ನೇನು ಓಣಿಯವರಿಗೆಲ್ಲಾ ನಿಮಗೆ ಜ್ವರ ಬಂದದ್ದು ತೋರಿಸೋದೇನು, ಗಟ್ಟಿ-ಗಟ್ಟಿಸಿ ಒದರಿ?

ಈಕೆಯ ಗಂಡ:—(ಮತ್ತೆ ಹತಾಶನಾಗಿ) ಧೂ!....ನಮ್ಮ ಮನೆ ಅವ್ಯವಸ್ಥೆಯ ಮಠ.... (ಮತ್ತೆ ಕೋಣೆಯ ಕಡೆಗೆ ನೋಡಿ) ನೆನಪಾಯಿತೇನು ನಾ

ಕೋಟಿ ಎಲ್ಲಿ ಇಟ್ಟೇನಿ ಅಂತ?... (ಹತ್ತಿರ ಬಂದು) ಏನಂದೆ?... ಕಾಣಿಸದಿದ್ದರೆ ಕಣ್ಣಿಗೆ ಕನ್ನಡಕ ಹಾಕಿಕೊಂಡು ನೋಡಲೆಯಾ?... (ತಿರಸ್ಕಾರದಿಂದ) ಹೆಂಗಸಿಗೆ ಬುದ್ಧಿ ಇಲ್ಲಾ ಅನ್ನೋದು ಇದಕ್ಕೇ!.... ಆ ಕನ್ನಡಕಾನೇ ನನ್ನ ಕೋಟಿನ ಕಿಸೆಯೊಳಗೆ ಇದೆ, ಅದಕಾಗಿಯೆ ಕೋಟಿ ಹುಡುಕೋದು ನಾನು— (ಎಸುತ್ತ ಮತ್ತೆ ಸುತ್ತಾಡುವನು.)

ಆತನ ಹೆಂಡತಿ:—ಕೋಟಿ ತಕ್ಕೊಂಡು ಏನ್ನಾಡತೀರಿ ಈಗ, ಸುಮ್ಮನೆ ಹೊತ್ತುಕೊಂಡು ಮಲಗೋದನ್ನು ಬಿಟ್ಟು?... ಜ್ವರ ಬಂದಾಗಾದರೂ ಸುಮ್ಮನೆ ಸಿರಬಾರದೂ ನಿಮ್ಮ ಗಂಡಸರ ಜೀವನ ಅಂದರೆ?.. (ಕೇಳದಂತೆ ಮಾಡಿ) ಏನಂದಿರಿ?... ಅಯ್ಯ, ನಿಮ್ಮ ಕೋಟಿಗೆ ಯಾರು ಕೈಹಚ್ಚಲಿಕ್ಕೆ ಕೂತಾರೆ ಇಲ್ಲಿ— (ಸಿಟ್ಟಿನಿಂದ ಬಾಚಿಕೊಳ್ಳುವಳು.)

ಈಕೆಯ ಗಂಡ:—(ಸಿಟ್ಟಿನಿಂದ ಬಾಗಿಲಿಗೆ ಬಂದು) ನಿನಗೆ ಎಷ್ಟು ಸಲ ಹೇಳಿಲ್ಲ ನನ್ನ ಕೋಟಿಗೆ ಕೈಹಚ್ಚಬೇಡ ಅಂತ?... ಅದಕ್ಕೇ ಇದ್ದಲ್ಲಿ ಇರೋದೇ ಇಲ್ಲ ಕೋಟಿ, ಒಂದು ದಿವಸಾದರೂ!.... (ಮತ್ತೆ ಅತ್ತಿತ್ತ ಹುಡುಕುತ್ತ) ಎಷ್ಟು ಹೊಡೆಯಿಕೋ ಏನ್ಮೆಣ್ಣೋ! ಗಡಿಯಾರನೂ ಕೋಟಿನ ಕಿಸೆಯೊಳಗೇ— (ಎಂದು ಮೇಜಿನ ಮೇಲಿನ ಪುಸ್ತಕಗಳನ್ನು ಎತ್ತಾಡಿ ನೋಡುತ್ತಿರುವನು.)

ಆತನ ಹೆಂಡತಿ:—(ನಡುಕಿನಿಂದ) ನನಗೊತ್ತಿಲ್ಲ ನಿಮ್ಮ ಕಿಸೆದೊಳಗೆ ಗಡಿಯಾರ ಅದ್ದು ನೋ ಇಲ್ಲೋ?... (ತಡೆದು ಕೇಳದಂತೆ ಮಾಡಿ) ಗಡಿಯಾರಕ್ಕೆ ಕೀಲಿ ಕೊಡೋದು ಏನವಸರೋ ಇವರಿಗೆ?... (ಬೇಜಾರದ ದನಿಯಲ್ಲಿ) ಅಯ್ಯ! ನನ್ನ ಕೈ ಎಣ್ಣೆಣ್ಣೆ ಆಗೇದ; ನಾ ಹ್ಯಾಂಗ ಕೈಹಾಕಲಿ ನಿಂ ಕಿಸೆದೊಳಗೆ?..

ಈಕೆಯ ಗಂಡ:—(ಗಡಿಯಾರ ಪುಸ್ತಕಗಳ ಕೆಳಗೆ ಕಾಣಲು ಗದ್ದನೆಂಬಂತೆ ಬಾಗಿಲಿಗೆ ಬಂದು) ಏ!.... (ದರ್ಪದಿಂದ) ಕಿಸೆದೊಳಗಿನ ಗಡಿಯಾರ ಕಡೆಗೆ ಹ್ಯಾಗೆ ಬಂದಿತು?... (ಕೇಳುತ್ತ) ಏನೇನೇನೇನೇನು?... ‘ಸಿಕ್ಕಿತೋ ಇಲ್ಲೋ’ ಅಂದರೆ?... ಸಿಗಲಿ, ಬಿಡಲಿ.... ವ್ಯವಸ್ಥಾ ಮಹತ್ವವಿದ್ದು.... ಕಿಸೆದೊಳಗೆ ಇದ್ದದ್ದು ಕಿಸೆದೊಳಗೇ ಇರಬೇಕಾಗಿತ್ತು? (ವೇಳೆ ನೋಡಿ ಒಮ್ಮೆಲೆ) ಎಲೆಲೆ! ಏ! ಗಂಟೆ ಆಯಿತಲ್ಲ?... ಡಾಕ್ಟರನ್ನಾದರೂ ನೋಡಿ ಬರಲಿಯಾ?... (ಎಂದು ಗಡಿಯಾರಕ್ಕೆ ಕೀಲಿ ಕೊಡತೊಡಗುವನು.)

ಆತನ ಹೆಂಡತಿ:—(ಹೆರಳು ಮುಗಿದು, ತುರುಬು ಕಟ್ಟಿಕೊಳ್ಳುತ್ತ) ಸಾಕ ತಗೀರಿ! ಅಷ್ಟು ಇಷ್ಟು ನೆಗಡಿ ಕೆಮ್ಮಿಗೆ ಡಾಕ್ಟರ್ ಯಾಕೋ!... ನಮ್ಮ ನೆರೆಮನೀ ನಾಗಕ್ಕ ಒಂದು ಕಾಫೆ (ಕಷಾಯ) ಹೇಳಿಕೊಟ್ಟಾಳೆ— (ಎನುತ್ತ ಕನ್ನಡಿಯಲ್ಲಿ ತುರುಬು ಸರಿಯಾಗಿದೆಯೆ ಇಲ್ಲವೆ ನೋಡತೊಡಗುವಳು.)

ಈಕೆಯ ಗಂಡ:—(ಕೀಲಿ ಕೊಡುತ್ತಲೆ) ಸಾಕು ನಿನ್ನ ಕಾಫೆ!.... ಏನಂದೆ?...ಡಾಕ್ಟರಿಗೆ ದುಡ್ಡು ಯಾರು ಕೊಡಬೇಕು?. ನಾ ಕೊಡತೀನಿ, ಮದವೀ ಮಾಡಿಕೊಂಡ ತಪ್ಪಿಗೆ!....ಒಂದಿಷ್ಟು ಜ್ವರ ಏನೋ, ಅದರ ಸಲುವಾಗಿ ಕಾಫೆ ಕುಡಿದು ಹಾಸಿಗೆ ಹಿಡಿಯೋದು ಎಷ್ಟು ದಿವಸ!....ಏನಂದೆ?... ಏನು—(ಎನುವಷ್ಟರಲ್ಲಿ ಒಂದೇ ಸವನೆ ಕೀಲಿ ಕೊಟ್ಟದಕ್ಕೆ ಸ್ವಿಂಗ್ ಚಟ್ ಎಂದು ಹರಿಯಲು) ಧೂ!....ನಿನ್ನ ಜೋಡಿ ಮಾತಾಡತಾ ಗಡಿಯಾರ ಕೆಟ್ಟಿತು....! (ಎಂದು ಬಲವಾಗಿ ಅದನ್ನು ಅಲುಗಿಸುತ್ತ ಕಿವಿಯ ಹತ್ತಿರ ಅಗಿಂದಾಗ ಒಯ್ಯುತ್ತಿರುವನು.)

ಆತನ ಹೆಂಡತಿ:—(ಎದ್ದು ಕೇಳಿ) ಅಯ್ಯೋ! ಸುಟ್ಟಿತು ನಿಮ್ಮ ಗಡಿಯಾರ! ಎಷ್ಟರೇ ಹೊಡೆದಿರಬೇಕು....ಇಂದೇನು ನಿಮಗ ಅಪೀಸಿಗೆ ಹೋಗೋ ದಿಲ್ಲಲಾ!....(ಕನ್ನಡಿಯನ್ನು ತೆಗೆದಿಡತೊಡಗುವಳು.)

ಈಕೆಯ ಗಂಡ:—(ಚಡಪಡಿಸುತ್ತ) ಆಫೀಸಿಗೆ ತಡ ಆಗತನ್ನೋ— ಏನ್ಮಣ್ಣೋ?...ನಿನ್ನ ಜಡ್ಡು ಅಂದರೆ ನಮಗೇ ನೋಡು ಎಲ್ಲಾ ಗೋಳು!.... ಗಡಿಯಾರ ಕೆಟ್ಟಿತು, ಕೋಟು ಸಿಗವೊಲ್ಲದು, ಆಫೀಸಿನ ಗತಿ ಇಲ್ಲ— (ತಡೆದು, ಕೇಳಿ) ಏನಂದೆ? ಹುಂ! ‘ಇವತ್ತೊಂದು ದಿವಸ ಆಫೀಸ್ ಬಿಟ್ಟರೆ ಆಗೋದಿಲ್ಲೇನು?’ ಅಂತ!....

ಆತನ ಹೆಂಡತಿ:—(ಕನ್ನಡಿಯನ್ನಿಡುವಾಗ ಒಮ್ಮೆಲೆ ಕೋಣೆಯ ಕಡೆ ನೋಡುತ್ತ) ಏನು? ‘ಇವತ್ತೊಂದು ದಿವಸ ಅಡಿಗೆ ಬಿಟ್ಟರೆ ಆಗೋದಿಲ್ಲೇನು?’ ಅಂತೀರಾ?....

ಈಕೆಯ ಗಂಡ:—ಏನಾದರೂ ಆಫೀಸಿನವರು ಕೇಳಬೇಕಲ್ಲ?

ಆತನ ಹೆಂಡತಿ:—ಏನಾದರೂ ಸುಟ್ಟ ಹೊಟ್ಟೆ ಒಂದು ಕೇಳಬೇಕಲ್ಲ?.. (ಕೇಳಿ) ಸಾಕು, ತಗೀರಿ! ಇವತ್ತೊಂದು ದಿವಸ ಆದರೂ ಊಟಾ

ಬಿಡ್ಬಾರದೆ ನೀವು?....ಹೊಟ್ಟೆ ಹಾರಾಗಿದ್ದರೆ ಜ್ವರ ತಂತಾನೇ ಇಳೀತಾನೆ....
(ಕಾಯಿಸಲೆ ತಂದಿಟ್ಟುಕೊಂಡು ಅರಿಸುತ್ತ ಕುಳಿತುಕೊಂಡು) ಊಟಾರೆ ಬೇಕು,
ಅಡಿಗೆ ಬ್ಯಾಡ....ಗಂಡಸರ ಮಾತಂತೇ ಚೆಂದ!

ಈಕೆಯ ಗಂಡ:—ಏನಂದೆ?.... (ನೂಗು ಏರಿಸಿ) ಹೇ:....ನನ್ನ ಊಟದ
ಕಾಳಜಿ ಬೇಡ ನಿನಗೆ....ನಾನು ಅಲ್ಲಿಯೇ ಆಫೀಸಿನಲ್ಲಿ ಏನಾದರೂ ತರಿಸಿ
ತಂತೀನಿ.... ಏನು?.... ಅಂ?.... ‘ಮನಿವೊಳಗೆ ಅನ್ನ ಕುದಿಸಲಿ?’....
ಏನೇನೇನು?.... ‘ಅಂದರೆ ನಿನಗೂ ಒಂದು ತುತ್ತ ಅಗತ್ಯ?’....ಛೆ!....
ಇಷ್ಟು ಜ್ವರ ಮೈಯೊಳಗೆ, ಮತ್ತೆ ಅನ್ನ ತಿನ್ನಬೇಕಂತೆ!.... (ಸಾಪ್ತಾಕಿ)
ಇದೇನು ಹುಡುಗರ ಹಾಗೆ?.... ನಾಳೆ ಜ್ವರ ಇಳಿದ ಕೂಡಲೆ, ಬೇಕಾದರೆ
ಲಗೂನೇ ಅಡಿಗೆ ಮಾಡಿ ಬಿಡು (ಎನ್ನುತ್ತ ಮೇಜಿನ ಹತ್ತಿರದ ಕುರ್ಚಿಯಲ್ಲಿ
ಕುಳಿತುಕೊಳ್ಳುವನು).

ಆತನ ಹೆಂಡತಿ:—(ಬೇಜಾರದ ದನಿಯಲ್ಲಿ) ಅಯ್ಯಾ! ಲಗೂನೆ ಮಾಡ್ತೀನಿ,
ಅಡಿಗೆ ಅನ್ನಲಿಕ್ಕೆ ಏನಿದೆ?....ಹೊಟ್ಟೆಯ ನಿಷ್ಕರಕ್ಕ ಅಕ್ಕಿ ಕುದಿಸೋದು!....
ನಿನ್ನಿನ ರಾತ್ರೀವೇ ಎರಡು ಬಕ್ಕರಿ ಹಾಲಂಗೇ ಉಳಿದಾವ ಇನ್ನೂ!....
(ಅರಿಸಿದ ಚೂರುಗಳನ್ನು ಸಾವರಿಸುತ್ತ) ಕಾಢೆ ಮಾಡಬೇಕಿಲ್ಲೊ ಮತ್ತೆ ?

ಈಕೆಯ ಗಂಡ:—(ಕುಳಿತಲ್ಲಿಯೆ ಕಣ್ಣುಗಳನ್ನಷ್ಟ ಮೇಲಕ್ಕೆ ಏರಿಸಿ)
ಏನಂದೆ?.... ‘ ಕಾಢೆ ಆದರೂ ಮಾಡಿರಿ, ಅನ್ನ ಕುದಿಸದಿದ್ದರೂ ಅಷ್ಟೇ
ಹೋಯ್ತು ’ ಅಂದರೆ — ನಾ ಏನು ಅನ್ನ ಕುದಿಸಲಿಕ್ಕೆ ಒಲ್ಲೆ ಅಂತೀನಿ
ಅಂತ ತಿಳಿದೆಯಾ?.... ಅನ್ನ ನಿನಗೆ ಪಠ್ಯ ಅಲ್ಲ ಅಂದೆ— (ಮತ್ತೆ ಕೆಲಸದಲ್ಲಿ
ತೊಡಗುವನು).

ಆತನ ಹೆಂಡತಿ:—(ಸಾವರಿಸುವುದನ್ನು ಮುಗಿಸುತ್ತ) ಅನ್ನ ! ಅನ್ನ !
ಅನ್ನ !....ಅನ್ನ ನಿಮಗೆ ಪಠ್ಯ ಅಲ್ಲಾ ಅಂತ ಬ್ಯಾಡಂತೀನಿ.... ಮಾಡಿದಾಗ
ಚಹಾದಂಗಡಿಗೆ ಹೋಗಿ ತಿಂದ ಬರೋದು, ಬ್ಯಾಡ ಅಂದಾಗ ಹಟ ಹಿಡಿದು
ಬೇಡೋದು....ಏನ ಗಂಡಸರ ಸ್ವಭಾವನೊ ! (ಎನ್ನುತ್ತ ಏಳುವಳು).

ಈಕೆಯ ಗಂಡ:—(ಮೊದಲಿನಂತೆ, ಆದರೆ ಸಿಟ್ಟಿನಿಂದ) ಥೂ ! ಏನು
ಹೆಂಗಸರ ಸ್ವಭಾವನೊ — ಅಂತೀನಿ ! ಡಾಕ್ಟರನ್ನ ತರತೀನಿ ಅಂದರೆ

‘ಬ್ಯಾಡ’ ಅಂತೆ! ಕಾಣೆ ಬ್ಯಾಡ ಅಂದರೆ ‘ಔಷಧ ಇಲ್ಲ ಸಾಯ್ತೀನಿ’ ಅಂತೆ!.... ಒಂದಿಷ್ಟು ಆಫೀಸಿನ ಕೆಲಸ ನೋಡಬೇಕು ಅಂದರೆ — (ಎಂದು ಎದ್ದು ಕುರ್ಚಿಯನ್ನು ಅಪ್ಪಳಿಸುವನು).

ಆತನ ಹೆಂಡತಿ :—(ಅಕ್ಕಿಯನ್ನು ಅರಿಸತೊಡಗುತ್ತ) ಒಂದಿಷ್ಟು ಅಡಿಗೆ ಕೆಲಸ ಮಾಡಬೇಕೂ ಅಂದರೆ — (ಒಮ್ಮೆಲೆ) ಏನು ?

ಈಕೆಯ ಗಂಡ :—(ಒಮ್ಮೆಲೆ) ಎಲಾ! ಇಲ್ಲೇ ಇದೆಯಲ್ಲ ?

ಆತನ ಹೆಂಡತಿ :—(ಒಳಗೆ ಕೇಳುತ್ತ) ಏನು ಇದೆ ಅಂದಿರಿ ?

ಈಕೆಯ ಗಂಡ :—(ನಗೆಯಿಂದ) ಕೂತ ಕುರ್ಚಿಗೆಗೆ ತೂಗಹಾಕಿತ್ತು ಕೋಟು.... (ಒಳಗೆ ನೋಡಿ) ಆಂ?.... ಅದೇ ಸಿಕ್ಕಿತು — ಅಂದೆ!

ಆತನ ಹೆಂಡತಿ :—(ಸಂಶಯದ ದನಿಯಲ್ಲಿ) ಏನು ಸಿಕ್ಕಿತು ಅಂದಿರಿ ?.... ಗಡಿಯಾರ ?.... ತಲೆದಿಂಬಿನ ಕೆಳಗ ಇದ್ದಿತ್ತು ?.... ಇರದೇ ಎಲ್ಲಿ ಹೋಗತದೆ ?....

ಈಕೆಯ ಗಂಡ :—(ಒಳಗೆ ನೋಡುತ್ತ) ‘ಇರದೇ ಎಲ್ಲಿ ಹೋಗತದೆ?’ — ಅಂದರೆ? ಇಷ್ಟೊತ್ತು ಹುಡುಕಿ ಹುಡುಕಿ ಹಣ್ಣಾದೆ! ಈಗ ಹೇಳ್ತಾಳೆ ದೊಡ್ಡ ಮಾತು! ಏನಂದೆ?.... ಆಂ?.... (ಎನುತ್ತ ಕೋಣೆಯ ಕಡೆ ಹೊರಡುವನು).

ಆತನ ಹೆಂಡತಿ :—(ಹಂಗಿಸುವ ದನಿಯಲ್ಲಿ) ದೊಡ್ಡ ಮಾತು ಹೇಳಲಿಕ್ಕೆ ನಾ ಏನು ಸಾಲಿಬರೆದ ಸುಂದರಿಯೆ ?.... ‘ಸಿಕ್ಕಿತು’ ಅಂದಿರಿ, ಸಿಗಲಿಕ್ಕೆ ಅದೇನು ಕಳೆದಿತ್ತೇನು — ಅಂದೆ!.... ಅಡಿ ಅಡಿಸಿಕೊಳ್ಳೋದು ನನ್ನದೆ ಹಣೆಬರಿಹ !

ಈಕೆಯ ಗಂಡ :—(ಬಾಗಿಲ ಹತ್ತಿರ ನಿಂತು, ಕೇಳಿ) ನಿನ್ನದಲ್ಲ, ನನ್ನದೇ ಹಣೆಬರಿಹ ! (ಎಂದು ಹಣೆ ಬಡಿದುಕೊಳ್ಳುವಷ್ಟರಲ್ಲಿ ಕನ್ನಡಕ ಕೈಗೆ ತಗಲುವುದು. ಅರೆಸಿಮಿಷ ಚಕಿತನಾಗಿ—) ನೋಡಿದೆಯಾ ? ನಿನ್ನ ಸಲುವಾಗಿ ನನ್ನ ಬುದ್ಧಿನೇ ಹೋಗಿದೆ.... (ಎಂದು ತಲೆ ಅಲ್ಲಾಡಿಸುತ್ತ ಮೇಜಿನ ಕಡೆ ನಡೆಯುವನು).

ಆತನ ಹೆಂಡತಿ :—(ಮೊದಲಿನ ದನಿಯಲ್ಲಿಯೆ) ಬುದ್ಧಿನೇ ಹೋಗೇದ ಮದುವೆ ಆದಮ್ಯಾಲ — ಅಂತೀರಿ.... ಅಷ್ಟರೆ ನನ್ನ ಸುದೈವಾ ಅಂತೀನಿ....

ಮದುವೆ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುವಾಗಲಾದರೂ ಬುದ್ಧಿ ಇತ್ತು ಅಂದಾಂಗೆ ಆಯಿತಲ್ಲ?... (ಎಂದು ಮುಸುಗುಡುವಳು).

ಈಕೆಯ ಗಂಡ:- (ಬಮ್ಮಲೆ ತಿರುಗಿ ನುಡು, ಲಕ್ಷ್ಯಗೊಟ್ಟು ಕೇಳಿದಂತೆ ಮಾಡಿ) ಏ.... (ಹತ್ತಿರ ಬಂದು) ಹುಚ್ಚಿ! ಅಳುವೆ ಯಾಕೆ?... ಹುಂಹುಂ.... ಜ್ವರ ಹೆಚ್ಚಾದಾವು—ಏನಂದೆ?— ಅಲ್ಲ, ಬುದ್ಧಿನೇ ಹೋಗಿದೆ ಅಂದರೆ, ಇಷ್ಟೊತ್ತು ಹಣೆಯ ಮೇಲೆಯೆ ಏರಿಸಿದ್ದೆ ಕನ್ನಡಕ, ಗೊತ್ತಿಲ್ಲದೆ ಹುಡುಕಿದೆ— (ಮುಗುಳ್ಳಗೆಯಿಂದ) ಹಂ.... ನಗುವೆಯಲ್ಲ, ಈಗ ನೀನು?... ಕಣ್ಣಿಗೆ ಕನ್ನಡಕ ಇಲ್ಲದೆ ನನಗೆ ಕಾಣಿಸೋದಿಲ್ಲ, ಅದರೆ ನನ್ನ ಹಣೆ ಮೇಲೆ ಇದ್ದದ್ದು ನಿನಗಾದರೂ ಕಾಣಿಸಿತೋ ಇಲ್ಲ?... ಹೇಳಬೇಕಾಗಿತ್ತು ನನಗೆ?... ಕಣ್ಣು ನೋಡಲಿಕ್ಕೆ ಇವೆಯೋ, ಅಳುವುದಕ್ಕೋ?

ಅತನ ಹೆಂಡತಿ:- ಕಣ್ಣಿದ್ದದಕ್ಕೆ ಅಗೋದೇ ನಮ್ಮ ಗತಿ!.... ನೋಡೋ ಭಾಗ್ಯ ದೂರ ಉಳಿಯಿತು, ಮಾಡೇನೆಂದರೂ ಇಲ್ಲ. ಜಡ್ಡಿನವರು, ಇವರಿಗ್ಯಾಕೆ ತ್ರಾಸ ಕೊಡಬೇಕು, ಲಗನ ಒತ್ತುತ್ತ ಅನ್ನಾ ನುಂಗಿ, ಹಾಸಿಗೆ ಹತ್ತಿರ ಕೂಡಬೇಕು— ಅಂತ ನಾ ಇಲ್ಲಿ ಅವಸರ ನಡೆಸಿದರೆ ಮಾತಿಗೆ ಮಾತು, ಮಾತಿಗೆ ಮಾತು ಬೆಳಸಿ ಯಾಕೆ ಆಯಾಸ ಮಾಡಿಕೊಬೇಕೋ? ಜ್ವರಾ ಅವ ಅಂತ ಒಂದಿಷ್ಟು ಹೊಟ್ಟೆಗೆ ಹಾರ, ಮನಸ್ಸಿಗೆ ವಿಶ್ರಾಂತಿ ಇರಲಿ ಅಂದರೆ - ‘ಅಡಿಗೆ ಆಯಿತಿಲ್ಲ, ಗಡಿಯಾರಕ್ಕೆ ಕೀಲಿ ಕೊಟ್ಟಿತಿಲ್ಲ, ಅಡಿಗೆ ಆಯಿತಿಲ್ಲ, ಗಡಿಯಾರಕ್ಕೆ ಕೀಲಿ ಕೊಟ್ಟಿತಿಲ್ಲ’ ಅಂತ ಒಂದೆಸವನೆ ಆಕ್ರೋಶ! (ಕಣ್ಣು ಬರಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಿರುವಳು)...

ಈಕೆಯ ಗಂಡ:- (ರಮಿಸುವ ದನಿಯಲ್ಲಿ) ಅಲ್ಲೇ, ಹೀಗೆ ಯಾಕೆ ಮಾತಾಡತೀ?... ‘ಆಕ್ರೋಶ’ ಅಂದರೇನು?... ಮಾಡಿಕೊಂಡ ಹೆಂಡತೀನ ಬಿಟ್ಟು ಮಂದಿಗೆ ಕೇಳಲಿಯಾ ನನ್ನ ಕೋಟು ಎಲ್ಲಿ ಇದೆ ಅಂತ?... ಕೇಳಿದ್ದ ಹಾಗೆ—ಕೇಳಿದ ಹಾಗೆ ನೀನು ಮತ್ತೆ ಗಾಗಿಯ ಮಾತಾಡಿದಿ, ಅದಕ್ಕೆ ನಾನೇ ಒದರಿ ಕೇಳಿದೆ.... ಆಯಿತಲ್ಲ? ಕೋಟೂ ಸಿಕ್ಕಿತು, ಕನ್ನಡಕನೂ ಸಿಕ್ಕಿತು.... ಇನ್ನು ಯಾಕೆ ಆ ರಸಕಸಿ? (ಎನ್ನುತ್ತ ಮೇಲಿನ ಕಡೆ ಹೊರಡುವನು).

ಅತನ ಹೆಂಡತಿ:- (ಕೋಣೆಯ ಕಡೆ ಅಶ್ಚರ್ಯದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ನೋಡುತ್ತ) ನನ್ನದೇ ರಸಕಸಿಯೆ ಮತ್ತೆ?... (ಉಸುಗುಡುವಳು) ಬೇಡಿಯೆ ಬಂದಿಲ್ಲ,

ತಾಯಾ, ಯಾರೇನು ಮಾಡೋದು? ಯಾವಾಗ ಮುಂಜಾನೆಯಿಂದ ನಡೆದಿದೆ ಒಂದೇಸವನೆ, ವಾದ-ವಾದ-ವಾದ, ಮಾತು-ಮಾತಿಗೆ-ವಾದ! ಎದ್ದ ಕೂಡಲೆ ಬಲಗಣ್ಣು ಹಾರಿತು, ಅಗೇ ಅಂದೆ ನಾ, ಇವತ್ತೇನು— (ತಡೆದು) ಏನು?... (ಎಂದು ಹುಬ್ಬುಗಂಟಕ್ಕಿ ಲಕ್ಷ್ಯಗೊಟ್ಟು ಕೇಳಿದಂತೆ ಮಾಡುವಳು).

ಈಕೆಯ ಗಂಡ:—(ಮೇಜಿನ ಹತ್ತಿರ ಬಂದು ತಟ್ಟನೆ ತಿರುಗಿ ನಿಂತು) ಮತ್ತೇನದೂ (ಎಂದು ಬೇಜಾರದ ದನಿಯಲ್ಲಿ ಎಳೆಯುವನು). ಏನಂದೇ?... ' ಬಲಗಣ್ಣು ಹಾರತಿದೆಯೆ? '.... ಅದಕೇ ಹೇಳಲಿಲ್ಲೇನು ನಿನಗೆ, ಈ ಹೊತ್ತು ಊಟ ಬೇಡ ನಿನಗೆ—ಅಂತ?... ಅರ್ಜೀನ್ ಆಗಿದೆಯೋ, ಸಿತ್ತ ಆಗಿದೆಯೋ, ಹಾರದೇ ಬಿಟ್ಟೇತೇ ಬಲಗಣ್ಣು?... (ಕೇಳಿದಂತೆ) ಸುಟ್ಟಿತು ನಿನ್ನ ಅಶುಭ ಶಕುನ?... ಎಡಗಣ್ಣನ್ನೂ ಹಾರಿಸು, ಅಷ್ಟು ವಿಶ್ವಾಸ ಇದ್ದರೆ; ಕಣ್ಣಿನ ಅರ್ಥಾಂಗವಾಯ್ತು ಏನು ಆಗಿಲ್ಲವಲ್ಲ?... (ತೀರ ಬೇಜಾರದಿಂದ) ನನಗಿನ್ನು ಕೆಲಸಕ್ಕೆ ಹೊರಡು ಅಂತಿಯೋ? (ಎಂದು ಆವ್ಧಾನಿಸುವವನಂತೆ ಉತ್ತರನೀರಕ್ಷಣೆಯ ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ನಿಲ್ಲುವನು).

ಆತನ ಹೆಂಡತಿ:—(ಹುಬ್ಬುಗಂಟು ಸಡಿಲಿಸುತ್ತ ತಿರಸ್ಕಾರದಿಂದ) ನನಗಿನ್ನು ಕೆಲಸಕ್ಕೆ ಹೊರಡಂತೀರೋ ಬ್ಯಾಡಂತೀರೋ?—(ಮುಂದೆ ಬಿದ್ದ ಹರಳುಗಳನ್ನು ಸಾವರಿಸುತ್ತ) ಗಂಡಸರಿಗೆ ಜಡ್ಡು ಆಗೋದೂ ಅಂದ್ರ ಒಂದು ಸಂಭ್ರಮಾನೇ!.... ಇವರ ಬದಲಿ ಖೋಡಿ ನನಗೇ ಬರಬಾರದಾಗಿತ್ತೆ ಕಾಟಾ-ಕಸಾರಿಕೆ?....

ಈಕೆಯ ಗಂಡ:—(ಕೈಚಿಲ್ಲಿ) ಹೆಂಗಸರ ಜಡ್ಡು ಅಂದರೆ ಒಂದು ದೊಡ್ಡ ಯಜ್ಞ ಇದ್ದ ಹಾಗೆ! ಇಡೀ ಜಗತ್ತೇ ಆಹುತಿ ಆಗಬೇಕು ಅದರೊಳಗೆ!.... (ಕೇಳಿದಂತೆ ಮಾಡಿ) ' ಅಂಥಾದ್ದೇನು ಆಗೇದ ಈಗ ' ಅಂದರೆ?... ನೋಡಲ್ಲ— ಇತ್ತ ಮನೆಯೊಳಗೂ ಕೆಲಸ ಮಾಡಗೊಡವೊಲ್ಲೆ!.... (ಮತ್ತೆ ಕೇಳಿದಂತೆ ಮಾಡಿ) ಏನು ಹಾಗೆ ಮಾತಾಡಿದರೆ?... ವ್ಯವಹಾರೇ ನಿಂತುಹೋಗಬೇಕು ಅಂತೀ ಏನು— ನಿನ್ನ ಉಗುರುಬೆಚ್ಚಗಿನ ಜ್ವರದ ಸಲುವಾಗಿ?... (ಎನುತ್ತ ಕೋಟಿನಲ್ಲಿ ಒಂದು ಕೈ ಸಿಕ್ಕಿಸಿಕೊಂಡು ನಿಲ್ಲುವನು).

ಆತನ ಹೆಂಡತಿ:— (ಮುಂದಿನ ಕೆಲಸವನ್ನು ಮುಗಿಸುತ್ತ) ಅಂದ್ರೆ- ?
ಮನೆಗೆಲಸೇ ತಡೀಬೇಕು ಅಂತೀರೇನು ?.... (ಕೇಳಿದಂತೆ ಮಾಡಿ) ಅಯ್ಯ
ಯ್ಯಯ್ಯ ! ಇದು ನೋಡೇ ಮತ್ತೆ ನನ್ನ ಮ್ಯಾಲೇ ಹರಿಹಾಯೋದು ?....
ಏನಂತಾರ ?.... ಹೂ !.... ಒಂದೇಸವನೆ ಮಾತು ನಡೆಸೀನೇ ನಾನು ?....
(ಏಳುತ್ತ) ನಾನಾದ್ರೂ ಏನ್ನಾದಲಿ.... ಎಂದೂ ಇಲ್ಲದ ಒಂದು ಜಡ್ಡಿನ
ನಿಮಿತ್ತಕ್ಕೆ ಇಂದು ಮನಿಯೊಳಗ ಇದ್ದೀರಿ— ಅಂತ ಮಾತಾಡತೇನಿ....
ಇಲ್ಲಾ ಅಂದ್ರ ನೀವು ಮನಿಯೊಳಗ ಇರೋದೂ ಅಷ್ಟರಾಗೇ, ನಾನು
ನಿಂ ಜೋಡಿ ಮಾತಾಡೋದೂ ಅಷ್ಟರಾಗೇ ! (ಎನ್ನುತ್ತ ಹೊರಟು ಆಕ್ಕಿ
ಯನ್ನು ಅಡುಗೆಗೆ ಸಿದ್ಧವಾಗಿಟ್ಟು, ಹಿಟ್ಟು-ಚಾಳಣೆ-ಮೊಡಲಾದ ಸಾಮಗ್ರಿಗಳನ್ನು
ತಂದಿಟ್ಟುಕೊಂಡು ಕುಳಿತುಕೊಳ್ಳುವುದರಲ್ಲಿದ್ದಾಳೆ.)

ಈಕೆಯ ಗಂಡ:— (ಇನ್ನೊಂದು ಕೈಯನ್ನು ತೋಳಿನಲ್ಲಿ ಹಾಕುವುದನ್ನು
ಜಿಟ್ಟು) ಏನಂದೆ ?.... (ಸಿಡುಕಿನ ದನಿಯಲ್ಲಿ) ಅಹುದು ! ಅಲ್ಲವೆ ಮತ್ತೆ !
ನಾನು ಮನಿಯೊಳಗೆ ಇರೋದೇ ಇಲ್ಲ !.... (ಹತ್ತಿರ ಬರುತ್ತ) ಏನದು ?....
ಅಂ ?.... ಹೂ ! ‘ ದಿನಾಲು ಮನೆಹೊರಗೇ ಇರ್ತೀರಿ, ಇವತ್ತೆಂತಮ್ಮ
ದಿವಸ ಆದ್ರೂ ಮನಿಯೊಳಗ ಇರ್ಬಾರ್ದೆ ? ’ ಅಂತಾಳೆ.... (ತಲೆ ಆಲ್ಲಾಡಿಸುತ್ತ)
ಕರಿಣ !.... ಈ ಹೆಂಗಸರ ಜೋಡಿ ಮಾತಾಡೋದೇ ಕರಿಣ !....
(ಎನ್ನುತ್ತ ಮತ್ತೆ ಕೈಯನ್ನು ಹಾಕಲು ಯತ್ನಿಸುವನು, ಲಕ್ಷ್ಯವಿಲ್ಲವದ್ದಕ್ಕೆ ಅದು ಸಾಧಿಸು
ವುದಿಲ್ಲ, ಮುಖದ ಮೇಲೆ ಸಿಟ್ಟಿನ ಕಳೆ ಮೂಡುವುದು).

ಆತನ ಹೆಂಡತಿ:— (ಹಿಟ್ಟು ಚಾಳಿಸುವುದನ್ನು ತಡೆದು) ಇಲ್ಲ. ನನಗ
ಕೇಳಿಸಲಿಲ್ಲ-ಅಂದೆ !.... (ಕೇಳಿದಂತೆ ಮಾಡಿ) ಹುಂ ! ಕರಿಣ ಇರದೇ
ಏನು ಹೆಂಗಸರ ಜೋಡಿ ಮಾತಾಡೋದು ? ರೂಢಿ ಆದರೂ ಎಲ್ಲಿದೆ
ನಿಮಗೆ ಮನೆಯ ಹೆಂಡತಿ ಜೋಡಿ ಮಾತಾಡೋದಕ್ಕೆ ? (ಮತ್ತೆ ಚಾಳಿಸ
ತೊಡಗುವಳು).

ಈಕೆಯ ಗಂಡ:— (ಕೋಟಿನ ತೊಂದರೆಗಾಗಿ ಸಿಟ್ಟಿನ ದನಿಯಿಂದ)
ಏನು ಹಾಗೆ ಮಾತಾಡಿದರೆ ?.... ಹಂ-ನನಗೆ ತಿಳಿದಿದೆ ನೀನು ಮಾತಾಡಿದ್ದು !
‘ ಹೆಂಗಸರ ಜೋಡಿ ಯಾಕ, ಹೆಂಡತಿ ಜೋಡಿ ಕರಿಣ ಅನ್ನಿರಿ ’ ಅಂತೆ ?....
ಜ್ವರ ಏರತಾ ಇದೆಯೋ ಏನು- ಹೀಗೇಕೆ ಬಡಬಡಿಸುವೆ ?.... ಏನೆಂದೆ ?....

‘ ಹೊರಗೆ ಹೋಗಲಿಕ್ಕೆ ಯಾವಾಗಲೂ ಆತುರ ’ ಅಂದರೆ?.... (ಹತ್ತಿರ ಬಂದು) ಏ, ಹುಚ್ಚೇ, ಹೊರಗೆ ಅಂದರೆ ನಾ ಎಲ್ಲಿ ಹೋಗತೀನಿ ಅಂತ ತಿಳಿದಿರುವೆ?.... ಆಫೀಸಿಗೆ!.... ಆಫೀಸಿನೊಳಗೆ ಹೆಂಗಸರು ಇದ್ದಾರೆ ಅಂತ ತಿಳಿದೆಯೋ ಏನು?.... (ತಿರಸ್ಕಾರದಿಂದ ಉಸುಗರೆದು ಮತ್ತೆ ಮೇಜಿನ ಕಡೆ ನಡೆಯುವನು; ಕೋಟು ಹಾಗೇ ತೂಗುಬಿದ್ದಿದೆ).

ಆತನ ಹೆಂಡತಿ :— (ಕೆಲಸದಲ್ಲಿ ತೊಡಗಿದಂತೆಯೇ ನಟಿಸುತ್ತ) ಆಫೀಸಿನಾಗ ಹೆಂಗಸರ ಇರತಾರೋ ಇಲ್ಲೋ ನನಗೇನು ಗೊತ್ತು, ತಾಯಿಯಾ! ನಾ ಏನು ಕಲಿತಾಕೆಯೆ, ಏನು ಸುಧಾರಿಸಿದಾಕೆಯೆ? ನಾ ಆಯ್ತು, ನನ್ನ ಮನೆ ಆಯ್ತು, ನನ್ನ ಕೆಲಸ ಆಯ್ತು!.... ಹೊರಗೆ ಹೋದಾಗ ಗಂಡಸರು ಏನೇನು ಮಾಡ್ತಾರ, ಎಲ್ಲೆಲ್ಲಿ ಹೋಗ್ತಾರ, ಅನ್ನೋ ಉಸಾಬರಿ ನನಗೆ ಯಾಕೆ?

ಈಕೆಯ ಗಂಡ :— (ಒಮ್ಮೆಲೆ ಸಿಟ್ಟಿನಿಂದ ನಡೆಸುವರುತ್ತ) ಏ-ಏ-ಏ! ಸಾಹೇಬರು ಖಟ್ಟೆ ಹಾಕಿಯಾರು ಅಂದೆ ಖಟ್ಟೆ ನಿನ್ನ ಮೇಲೆ, ಹೀಗೆ ಮಾತಾಡಿದರೆ! ಆಫೀಸು.... ಅಂದರೇನು ಯಮನೂರ ಜಾತ್ರೆ ಅಂತ ತಿಳಿದಿರುವೆಯಾ?.... ಏನಂದೆ?.... ಮತ್ತೆ ನಾನೇ ಕೆಟ್ಟ ಕೆಟ್ಟ ಮಾತಾಡ ತೀನೆಯೆ?.... (ಕೋಟು ತೂಗುಬಿದ್ದದ್ದು ಲಕ್ಷ್ಯಕ್ಕೆ ಬಂದು) ಧೂ!.... ಈ ತೋಳಿಗೇನು ಧಾಡಿ ಆಗಿದೆ ಅಂತೀನಿ!.... (ಸರಿಯಾಗಿ ಕೈಯನ್ನು ನೇರಿಸುವ ಯತ್ನದಲ್ಲಿದ್ದಾನೆ).

ಆತನ ಹೆಂಡತಿ :— (ಒಮ್ಮೆಲೆ ಚಕಿತಳಂತೆ ಒಳಗೆ ನೋಡುತ್ತ) ಅಯ್ಯಯ್ಯ!.... ಏನದು?.... ಏನು?.... ಏನ ತಾಯಿಯಾ! ಒಂದು ಮಾತಿಗೆ ಒಂದು ಅಬ್ಬರ!.... ನನ್ನ ಮಾತಿಗೆ ಉತ್ತರ ಕೊಡಲಿಕ್ಕೆ ಬರಲಿಲ್ಲ, ಅದಕ್ಕೂ ತೋಳಿನ ಮ್ಯಾಲೆ ಸಿಟ್ಟು!.... ‘ ತೋಳಿಗೇನು ಧಾಡಿ ’ ಅಂದ್ರೆ?.... ನಾ ನಿಮಗ ಎಷ್ಟು ಸಾರೆ ಹೇಳೀನಿ, ತಲೆದಿಂಬಿನ ಮ್ಯಾಲೆ ತಲೆ ಇಡಿರಿ, ನಿಜ್ಜೇ ವಳಗ ತೋಳು ಜುಂ ಹಿಡೀತದೆ, ತೋಳ ಹಾಂಗ ಇಡಬ್ಯಾಡರಿ ಮಲಗುವಾಗ-ಅಂತ!....ಏನಂದಿರಿ?.... ನನ್ನ ಕೈಯೆಲ್ಲಾ ಹಿಟ್ಟಾಗೇದ, ಈಗ ನೀವೇ ಒಂದಿಷ್ಟು ಮೆಲ್ಲಗೆ ಕೈ ತಗೀರಲ್ಲ ಕಳಗ?.... (ಮತ್ತೆ ಕೇಳಿದಂತೆ ಮಾಡಿ) ಅಯ್ಯ! ಯಾತಕ್ಕೂ ನಾನೇ ಬೇಕು! (ಎಂದು ಕೈ ಒರೆಸಿಕೊಂಡು ಒಳಗೆ ಹೋಗುವಳು).

ಈಕೆಯ ಗಂಡ:— (ಸಿಟ್ಟು ಬಂದುದಕ್ಕೆ ಕೈ ಸೇರಿಸಲು ನಿಂತಲ್ಲಿಯೆ ಸುತ್ತು ತಿರುಗುತ್ತಿದ್ದಾನೆ. ಕೊನೆಗೆ ಕಾಲು ಅಪ್ಪಳಿಸಿ) ಧೂ!.... ಏನಂದೆ ?.... ‘ಯಾತಕ್ಕೂ ನಾನೇ ಬೇಕು’ ಅಂದರೆ ?.... ತೋಳು ತಿರುವಿ ಬಿದ್ದಿದೆಯೋ ಏನೋ! ಒಂದೇ ಕೈಯಿಂದ ಅದನ್ನ ಹೇಗೆ ಸರಿ ಮಾಡೋದು!.... (ತರಸ್ಕಾರದಿಂದ) ಸಾಕು! ನೋಡಿದಲ್ಲಿ, ನಾನು ಬರಿಯ ಸಿಟ್ಟಿಗೆ ಬಂದೀನೆಯೋ, ಏನು ಖರೀದಿ (ಸಜ್ಜಾಗಿಯೂ) ತೋಳು ತಿರುವಿ ಬಿದ್ದಿದೆಯೋ ? (ಎನ್ನುತ್ತ ಒಳಗೆ ಹೋಗುವನು).

ಆತನ ಹೆಂಡತಿ:— (ಹೆಮ್ಮೆಯ ಮುಗುಳ್ಳಗೆಯಿಂದ ಹೊರಗೆ ಬರುತ್ತ) ಹುಡುಗರು ಬ್ಯಾರೆ ಅಲ್ಲ, ಇವರು ಬ್ಯಾರೆ ಅಲ್ಲ (ಎಂದು ಮತ್ತೆ ಗಂಡನ ಕೋಣೆಯ ಕಡೆಗೆ ಮುಖ ಮಾಡಿ ತನ್ನ ಕೆಲಸಕ್ಕೆ ಕುಳಿತುಕೊಳ್ಳುವಳು).

ಈಕೆಯ ಗಂಡ:— (ಕೋಟು ಸರಿಯಾಗಿ ಹಾಕಿಕೊಳ್ಳುತ್ತ ಸಿಟ್ಟಿನಿಂದ ಮಾತನಾಡಲು ಯತ್ನಿಸುತ್ತ ಬರುವನು.) ಹಾ! ‘ಹುಡುಗರು ಬ್ಯಾರೆ ಅಲ್ಲ, ಇವರು ಬ್ಯಾರೆ ಅಲ್ಲ’ ಅಂತೆ!....ಏನು ದೊಡ್ಡ ವಿಷಯನೋ!.... (ಮೇಜಿನ ಹತ್ತಿರ ಬಂದು) ಗಡಿಯಾರ ನಿಂತು, ಈಕೆಯ ಬಾಯಿ ನಿಂತಿಲ್ಲ ಇನ್ನೂ! (ಎನ್ನುತ್ತ ಗಡಿಯಾರವನ್ನು ಕಿಸೆಯಲ್ಲಿ ಒಗೆಸು).... ಆಂ? (ಎಂದು ಕೋಣೆಯ ಕಡೆಗೆ ನೋಡುವನು).

ಆತನ ಹೆಂಡತಿ:— (ಸಿಟ್ಟಿನ ಯತ್ನದಿಂದ) ಏನಂದಿರಿ?.... ಅಯ್ಯ! ‘ಏನಿಲ್ಲ’ ಯಾಕೆ ?.... ನನಗೆ ಕೇಳಿಸೇದ ಅಂದೆ, ನೀವು ಅಂದದ್ದು.... ನನ್ನ ಬಾಯಿ ನಿಂತಿಲ್ಲ ಅಂತೆ!.... ನನ್ನದೂ ಖೋದಿ ಸ್ವಭಾವ!.... ಅವರ ವಾಸನಿಗೆ ಬರೋದಿಲ್ಲ— ಅಂತ ಗೊತ್ತಿದ್ದರೂ ಹಾಅಂಗೇ ಮಾತಾಡ ತೀನಿ!.... (ಉಸುಗರೆದು) ಸತ್ತ ಮ್ಯಾಲಾದರೂ ನನ್ನ ಮಾತು ನೆನಪಿಗೆ ಬಂದಾವಲ್ಲ! (ಕಣ್ಣು ಹಿಟ್ಟಿನ ಮೇಲೆ ಬೀಳುವುದನ್ನು ಕಂಡು ಬದಿಗೆ ಮುಖ ಮಾಡಿ ಬಿಕ್ಕುವಳು).

ಈಕೆಯ ಗಂಡ:— (ಲಕ್ಷ್ಯಗೊಟ್ಟು ಕೇಳಿದಂತೆ ಮಾಡಿ) ಎಲೆ!.... (ಹತ್ತಿರ ಬಂದು) ಎಲೆಲೆ!.... ಒಮ್ಮೆಲೆ ಬಿಕ್ಕಲಿಕ್ಕೆ ಏನಾಯಿತು ನಿನಗೆ? (ಸುಳ್ಳು ನಗೆಯಿಂದ) ಸಾಯೋ ವಿಚಾರ ಯಾಕೆ ನಿನಗೆ? (ಗಟ್ಟಿಯಾಗಿ ನಗುತ್ತ) ‘ಸತ್ತಮಾಲೆ ನಿನ್ನ ಮಾತು ನೆನಪಿಗೆ ಬರೋ’ ದಂದ್ರೆ ಹಹ!.... ನೀನು ದೆವ್ವ ಆಗುವುದೆ ಖಾತ್ರಿ ಮಾಡಿಕೊಂಡಿರುವೆ ಏನು? ಹಹ! (ಎನ್ನುತ್ತ ಮೆಲ್ಲಗೆ ಮೇಜಿನ ಕಡೆ ಹೆಜ್ಜೆಗಳನ್ನಿಡುವನು).

ಆತನ ಹೆಂಡತಿ :—(ತಡೆದು, ಕಣ್ಣೊರೆಸಿಕೊಂಡು, ಕೋಣೆಯ ಕಡೆ ದಿಟ್ಟಿಸಿ, ತ್ವೇಷದ ದನಿಯಲ್ಲಿ) ಯಾಕೆ ಖಾತ್ರಿ ಮಾಡಿಕೊಂಡಿರಬಾರದು, ದೆವ್ವ ಆಗೋದು—ಅಂತೀನಿ ! ಮದುವೆ ಆದದ್ದೇ ಆದದ್ದು, ಒಂದಾದರೂ ಮನಸಿನಾಗಿನ ವಾಸನಾ ಸಾಧಿಸಿಕೊಂಡಿಲ್ಲ ಈ ಮನೀವಳಗ ! (ಸಿಟ್ಟಿನಿಂದ) ಸಾಕು ತಗೀರಿ, ಏನು ಮೋಜು ಮಾತು ಅಂತ ನಗತೀರಿ ?

ಈಕೆಯ ಗಂಡ :— (ನಗೆ ತಡೆಯುತ್ತ) ಅಲ್ಲ (ಒಮ್ಮೆಲೆ ಹೊರಗೆ ಗಂಟೆ ಬಾರಿಸಿದ್ದನ್ನು ಕೇಳಿ ಲಗಬಗೆಯಿಂದ) ಎಲೆಲೆ ! ಹನ್ನೊಂದು ಹೋಡೀತೊ, ಹನ್ನೆರಡು ಹೋಡೀತೊ ! ಧೂ ! ನನ್ನರುಮಾಲು ಎಲ್ಲಿ ? (ಸುತ್ತಾಡುತ್ತ) ದಿನಾಲು ತಡ ಆಗೋದೇನು ನನ್ನ ಹಣೆಬರೆಹಕ್ಕೆ ತಪ್ಪಿದ್ದಲ್ಲ ! (ಎಂದು ಚೆಲ್ಲಾ ಸಿಲ್ಲಿಯಾಗಿ ಸಾಮಾನುಗಳನ್ನು ಹರವುತ್ತ ರುಮಾಲನ್ನು ಹುಡುಕುವನು).

ಆತನ ಹೆಂಡತಿ :— (ಹಿಟ್ಟು ಸಾವರಿಸುತ್ತ) ಆಯಿತು-ತಡ ಆದರೆ ನನ್ನ ಊಟಕ್ಕೇ ತಡ ಆಗೋದು.... ನನಗೂ ಇನ್ನು ಹೊಟ್ಟೆಯೇ ತುಂಬಿದ್ದಾಂಗ ಆಗೇದ ಏನೂ ? ಯಾಕೆ-ಅಂತೀರಾ ? ಒಂದು ದಿವಸಾದರೂ ನೀವು ಹೆಂಡತೀ ಜೋಡಿ ನಕ್ಕು ನಲಿದಾಡಿದಿರಿ ಅಂತ ನನಗೆ ಅಷ್ಟು ಸಂತೋಷ ಆಗೇದ ! (ಎಳತೊಡಗುವಳು).

ಈಕೆಯ ಗಂಡ :— (ಸಿಟ್ಟಿನಿಂದ) ಕೇಳಿಸಿತೇನು ? ನಗುವೆ ಯಾಕೆ ಹಾಗಾದರೆ ? ಏನೂ ? ಓಹೊಹೊ ! ಅಷ್ಟು ಸಂತೋಷ ಆಗಿದೆಯಲ್ಲವೆ ನಿನಗೆ ? ಏನಂದೆ ? ‘ ತಡಮಾಡಿ ಹೋದರೆ-’ ಏನು ? ಯಾರು-ಯಾರು ತಿಳಿತಾರೆ ? ಆಫೀಸಿನೊಳಗೇ ? (ಒಮ್ಮೆಲೆ) ಏನೇನೇನೇನೋ ? ‘ ಹೆಂಡತಿ ಜೋಡಿ ನಕ್ಕು ನಲಿದಾಡತಾನೆ, ಅದಕ್ಕೂ ತಡ ಆಯಿತು ’ ಅಂತೆ ಆಫೀಸಿನೊಳಗೆ ತಿಳಿತಾರೆಯೆ ? ಆಫೀಸಿನ ಕೆಲಸ ಬಿಟ್ಟುಹೆಂಡತಿ ಜೋಡಿ ಚೆಲ್ಲಾಟ ಆಡುವಷ್ಟು ನನಗೆ ತಲೆ ಇಲ್ಲ ಅಂತೆ ತಿಳಿದೆಯೇನು ನೀನು ? ಅದಕ್ಕೂ ಹೇಳತೀನಿ-ತಲೆ ಇದೆ ನನಗೆ, ಆದರೆ ಆ ತಲೆಗೆ ಬೇಕಾದ ಹಾಳು ರುಮಾಲು ಎಲ್ಲಿ ಇದೆ ಅಂತೆ ಕೂಗಿಕೊಳ್ಳತಾ ಇದ್ದೀನಿ.... ಧೂ ! (ಮತ್ತೆ ಸುತ್ತಾಡುವನು)

ಆತನ ಹೆಂಡತಿ :— (ಎದ್ದು ಸಿಡುಕಿನಿಂದ) ಕೇಳಿಸಿತು- ಅಂದೆ ! ಹೌದು-ಮೈಯೊಳಗೆ ಜ್ವರ ಇದ್ದಾಗ ಯಾಕೆ ಕೂಗಿಕೊಳ್ಳಬೇಕೊ ಸುಮ್ಮ

ಸುಮ್ಮನೆ! ನಿಮಗೊಂದು ಇವತ್ತು ಜಡ್ಡು ಅಗಲದ ಅಂತ ಮನೆ ಹಿಡಿ ದೀರಿ.... ಅಷ್ಟಕ್ಕೇ ಮನೆಗಿಳಿಸ ಬಿಟ್ಟು ಚಕ್ಕಂದ ಆಡತಾ ಕೂಡಲಿಯಾ ನಾನು?.... (ಕೇಳಿ, ನಾಚಿಕೆಯಿಂದ) ಸಾಕು, ತಗೀರಿ! ಮೊನ್ನೆ ಮದುವೀ ಆದವರ ಹಾಂಗ ಮಾಡತಾರ!.... ಮದುವೀ ಶೂಸತಾಗಿ ಮಾಡಲಾರದ ಚಕ್ಕಂದ- (ಕೇಳಿ) ಉಂ (ಎಂದು ನಾಚಿಕೆಯಿಂದ ಸೆರಗಿನ ತುದಿಯನ್ನು ಕಚ್ಚುವಳು).

ಈಕೆಯ ಗಂಡ:- (ಅವಸರದ ಅತುರದಿಂದ) ಸಾಕಿನ್ನು ನಿನ್ನ ಮಾತಿಗೆ ಮಾತು! 'ಮದುವೆಯ ಹೊಸತಾಗಿ ಮಾಡಲಾರದ ಚಕ್ಕಂದ ಈಗ ಮಾಡ್ತಾರಿ?' ಅಂತ ಮತ್ತೆ ನನ್ನನ್ನೆ ಹಂಗಿಸತಾಳೆ! ಆ ಮಾತು ಯಾಕೆ ಈಗ?.... ನನ್ನ ರುಮಾಲು ಇಲ್ಲಾ ಅಂತ ತಲೆತಲೆ ಬಡಿದು ಕೊಳ್ಳತೀನಿ ನಾನು!.... ಏನಂದೆ? ಹೋಗುವೆ-? ಎಲ್ಲಿಗೆ? ಏನೂ? ನಾನು ಹೀಗೆ ಮಾಡಿದರೆ ನೀನೇ ಹೋಗಿಬಿಡುವೆಯಾ? ನಾ ನನ್ನ ರುಮಾಲು ಹುಡುಕಿದರೆ ನೀ ಯಾಕೆ ಹೋಗಬೇಕು? ಹುಚ್ಚು! (ಎನ್ನುತ್ತ ಕುರ್ಚಿಯ ಹತ್ತಿರ ನಡೆದು ಬರುವನು).

ಆತನ ಪಂಡತಿ :- (ಹೊರಡುತ್ತ) ಯಾಕೆ ಹೋಗಬೇಕು-ಅಂದರೆ? ಅಯ್ಯ! ನನ್ನ ಹಣೆಬರೆಹ! ಮಾತಿನ ಭರದೊಳಗೆ ಬೇಳೆ ಎಲ್ಲ ಹೊತ್ತಿ ಹೋಯಿತೋ ಏನೋ, ಇದರ ಸುಡಲಿ! ವಾಸಬರೂದಿಲ್ಲ? (ಕೇಳಿ) ಏನೂ? (ಎಂದು ರಂಗದ ತುದಿಯ ಕಡೆಗೆ ನಡೆಯುವಳು)

ಈಕೆಯ ಗಂಡ:- ಏನಂದೆ? ವಾಸ ಬರತಿದೆಯೆ?.... (ಅಣಕಿನ ದನಿಯಲ್ಲಿ) ಅಹುದು! ಹೊರಗೆ ಹೋಗುವಾಗ ಗಮನವು ಅತ್ತರದೆಣ್ಣೆ ಸುರುವಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾ ಇದ್ದೀನಿ-ಮೈಮೇಲೆ! ಅಂದರೇನು ಅಂದರೆ?.... ಅವಸರದೊಳಗೆ ಮಸಿದಾತಿ ಉರುಳಿತಿಲ್ಲಿ ಮೇಜಿನ ಮೇಲೆ- ಎಷ್ಟು ದಿನ ಸದ ಮಸಿಯೋ! — ಆದರದು ವಾಸ! (ಎಂದು ಪುಸ್ತಕಗಳನ್ನೂ ಕಾಗದಗಳನ್ನೂ ಸರಿಸಿಡುವಾಗ ಒಮ್ಮೆಲೆ ಎದ್ದು) ಥೂ! ನೋಡಿದಿಯಾ? ಇದೂ ಇಲ್ಲಿಯೇ ಇದೆ (ಎಂದು ಕುರ್ಚಿಯಿಂದ ರುಮಾಲನ್ನು ಎತ್ತಿ) ಮೇಲೆ ಕೂತು ಇಸ್ತ್ರೀನೇ ಮುರಿದು ಹೋಗಿದೆ!.... (ಸಿಟ್ಟಿನಿಂದ) ಯಾರದೇನು? ಇಸ್ತ್ರೀ

ಏನು ನನಗೆ ಮಾಡಿರುವುದೇನು ? (ರುಮಾಲನ್ನು ಜಾಡಿಸಿ ಅವಸರದಿಂದ ಸುತ್ತಿಕೊಳ್ಳುತ್ತ) ರುಮಾಲದ ಇಷ್ಟೇ ! (ಲಗಬಗೆಯಿಂದ ರಂಗದ ತುದಿಗೆ ನಡೆಯುತ್ತ) ನಾ ಬೇಗ ಬರತೀನಿ ಆಫೀಸಿನಿಂದ.

ಆತನ ಹೆಂಡತಿ :— (ರಂಗದ ತುದಿಗೆ ನಿಂತು ಮುಖ ತಿರುಗಿಸಿ ಗಂಡನ ಕೋಣೆಯ ಕಡೆಗೆ ನೋಡುತ್ತ) ಬ್ಯಾಗ-ಬ್ಯಾಗ ಅಂದ್ರೇನು ? ಕಡೆಗೆ ಬ್ಯಾಗಿಗೆ ನೀರ್ಡಾಕಿ ಅನ್ನದ್ದು ಒಲೆಯ ಮ್ಯಾಲೆ ಇಟ್ಟಾದರೂ ಬರ್ತೀನಿ.

ಈಕೆಯ ಗಂಡ :— (ರಂಗದ ತುದಿಗೆ ನಿಂತು ಮುಖ ತಿರುಗಿಸಿ ಹೆಂಡತಿಯ ಕೋಣೆಯ ಕಡೆಗೆ ನೋಡುತ್ತ) ಬೇಗ — ಅಂದರೇನು ? ಆಫೀಸು ಬಿಟ್ಟು ಕೂಡಲೇ ಬರ್ತೀನಿ....

ಆತನ ಹೆಂಡತಿ :— (ಅರ್ಧ ತನ್ನಷ್ಟಕ್ಕೆ) ಬಿಡಲಾರದ ಕರ್ಮ !

ಈಕೆಯ ಗಂಡ :— (ಅರ್ಧ ತನ್ನಷ್ಟಕ್ಕೆ) ಬಿಟ್ಟೇತು ಹೇಗೆ ಪ್ರಪಂಚ !

[ಆ ಮೇಲೆ ಇಬ್ಬರೂ ಸಂತಲಿಯ ತಂತಮ್ಮ ಕೋಣೆಗಳ ಕಡೆಗೆ ಲಕ್ಷ್ಯ ಗೊಟ್ಟು ಕೇಳಿದಂತೆ ಮಾಡುವರು. ಆ ಮೇಲೆ ಬೇಜಾರದ ಮುಖಮುದ್ರೆಯಿಂದ ತಂತಮ್ಮ ಕೋಣೆಗಳ ಕಡೆಗೆ ಸಾಗಿ ಬಾಗಿಲ ಹತ್ತಿರ ನಿಂತು—]

ಆತನ ಹೆಂಡತಿ :— (ತನ್ನ ಗಂಡನಿಗೆ) ಮತ್ತ ಯಾಕ—

ಈಕೆಯ ಗಂಡ :— (ತನ್ನ ಹೆಂಡತಿಗೆ)— ಕರೆದೆ ಏನು ನನ್ನ ?

[ಇಬ್ಬರೂ ಸಂತಲಿಯ ಉಸುರ್ಗರೆದು ತಲೆ ಅಲ್ಲಾಡಿಸುವರು]

(ತೆರೆ)

ಮುದ್ರಕರು :

ಶಂ. ವಾ. ಜಠಾರ

ವಿಶಾಲ ಕರ್ನಾಟಕ ಪ್ರೆಸ್, ಧಾರವಾಡ.

ಈ ನಾಟಕದ ಎಲ್ಲ ಬಗೆಯ ಒಡತನವೂ
ಬರೆಹಗಾರರನ್ನೇ ಸೇರಿದೆ.

ಪ್ರಕಾಶಕರು :

ಜಿ. ಕೆ. ಕೇಳಕರ

ಅಳವಡ ಅಭ್ಯಾಸಕ್ಕೆ ನೆರವು

ಶರ-ಪಂಜರ

ಪರಿಚಯ ಮತ್ತು ವಿಮರ್ಶೆ- ಇಲ್ಲಿಯ ಪಿಂಚಣಿಯ ಮುದುಕನನ್ನು ನನ್ನ ಮಹಾಭಾರತದ ಭೀಷ್ಮಾಚಾರ್ಯರಿಗೆ ಹೋಲಿಸಿದ್ದಾರೆ, ಇದ್ದು ಸತ್ತ ಮುದುಕನೆಂಬ ಒಂದು ಸಾದೃಶ್ಯದ ಮೇಲೆ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನ ಜಕ್ರವನ್ನು ತುಂಬಿ ಕಿದ ಭೀಷ್ಮಾಚಾರ್ಯರ ವ್ಯಕ್ತಿತ್ವವನ್ನೂ ಈ ಮುದುಕನ ವ್ಯಕ್ತಿತ್ವವನ್ನೂ ತೂಗಿ ನೋಡುವುದೇನು ಇಲ್ಲಿ ಪ್ರಾಪ್ತವೆನಿಸುವುದಿಲ್ಲ. ಮುದುಕನ ಜೀವನದಲ್ಲಿ ಆಗಿಹೋದ-ಆಗಬಾರದ-ಆಗುಹೋಗುಗಳನ್ನು ಅವನ 'ಹಳವಂಡ'ದ ಮುಖಾಂತರ ಇಲ್ಲಿ ನಾಟಕ ರೂಪವಾಗಿ ಚಿತ್ರಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಮುದುಕನ ಮನಸ್ಸನ್ನು ಪದರು ಪದರಾಗಿ ಹಿಂಜಿ, ಅವನ ವಿವೇಕಕ್ಕೂ ಅವನ ಅತ್ಯಾಚಾರಗಳಿಗೂ ನಡೆಯುವ ತಿಕ್ಕಾಟ- ತಾಕಲಾಟಗಳನ್ನು ಮೂರ್ಛಕವಾಗಿ ಇಲ್ಲಿ ನಿರೂಪಿಸಲಾಗಿದೆ. 'ಬಾಳುವೆ-ಮರಣಗಳ ನಡುವೆ, ಮೀಟಿಂಗ್-ಆಫೀಸಿನ ನಡುವೆ, ಸ್ಮರಣ-ವಿಸ್ಮರಣದ ನಡುವೆ ಹೊಯ್ಯುವ' ಈ ಕಲಿಯುಗದ ಭಿಷ್ಮವೀರಾಮಹನ ಮನಃ ಪಟಲದ ಮೇಲೆ ವಾಸ್ತವತೆ, ವಿದಂಬನೆ, ಕಲ್ಪನಾಚಮತ್ಕೃತಿ, ವ್ಯಂಗ್ಯ ಹಾಸ್ಯಗಳಿಂದೊಡಗೂಡಿದ ಒಂದು ಹೊಸ ಸೃಷ್ಟಿಯನ್ನೇ ಉಂಟು ಮಾಡಿದ್ದಾರೆ. ಭೂತಗಳು ಸುಳಿದಾಡಿ ಸಂಭಾಷಣೆ ಮಾಡುತ್ತಿರುವ ಈ ನಾಟಕದಲ್ಲಿ ಇದಂತಹ ವಾಸ್ತವತೆಯೆಂದೆನಿಸಬಹುದು. ಆದರೆ ಇಲ್ಲಿ ಕಾಣುವ ವಾಸ್ತವತೆಯು ಭೂತಗಳ ಈ ವರ್ತಮಾನ ಸಂಗತಿಯಲ್ಲಿಲ್ಲ, ಭೂತಗಳ ಮಾತಿನಿಂದ ತಿಳಿದು ಬರುವ ಗತಿಸಿದ ಜೀವಂತ ನಾಟಕದಲ್ಲಿದೆ. ಮುದುಕನ ಮನೋರಂಗವೆ ಪ್ರಕೃತ ರಂಗಭೂಮಿಯೆಂದು ತಿಳಿದಾಗ ಮಾತ್ರ ನಾಟಕದ ಸ್ವಾಭಾವಿಕತೆ- ವಾಸ್ತವತೆಗಳ ಕಲ್ಪನೆ ಬರುತ್ತದೆ.

ಅಭ್ಯಾಸ ೧. ಕೆಳಗಿನ ವಾಕ್ಯಗಳಲ್ಲಿಯ ಅರ್ಥಸ್ವಾರಸ್ಯವನ್ನೂ ಉಕ್ತಿವೈಚಿತ್ರ್ಯವನ್ನೂ ಗಮನಿಸಿರಿ.

(೧) 'ಆ ಆಫೀಸಿನ ಗಂಟೆ ನನ್ನ ಎದೆಯೊಳಗೆ ಬಾರಿಸಿದ ಹಾಗಾಯ್ತು.

(ಫ. ೪)

II

(೨) 'ನಿನಗೂ ಮಾರಿಯಿತ್ತೊ ಎನ್ನಣ್ಣೋ? ಮುನ್ನಿ ನಲ್ಲಿ ಉಪಯೋಗವಿಳಲಿ ಅಂತ ಚಿಕ್ಕ ಹೆಂಡತಿನ್ನ ಮಾಡಿಕೊಂಡರೆ.....' (ಪು. ೫)

(೩) ' ನನಗ ಬಂದ ಸ್ಥಿತೀನೆ ನಿಮ್ಮ ಅನುಭವದ ಎಲ್ಲಾ ಕೆಲಸಕ್ಕೂ ಬಂದರೆ ದೇವರೇ ನೋಡಿಕೊಬೇಕು.' (ಪು. ೭)

(೪) ' ಬುದ್ಧಿ ಭ್ರಂಶ ಆಗಿದೆಯೋ ನಿನಗೆ, ಏನು ಜೀವ ಬೇಡಾ ಗಿದೆಯೋ?' (ಪು. ೮)

(೫) ' ನೀನು ಭೂಮಿಯಲ್ಲಿ ಉಳಿದು ಮುದುಕನಾಗಿರುವೆ, ನಾನು ಜೀವವನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ತರುಣನಾಗಿ ಉಳಿದಿರುವೆ.' (ಪು. ೯)

(೬) ' ಇಹಲೋಕದಲ್ಲಿ No Vacancy, ಎಂದು ನನಗೆ ಹೇಳಿದ್ದೆ ಯಲ್ಲವೆ? ಈಗ ಪರಲೋಕದಲ್ಲಿ ಏನಿಗೆ No Vacancy.' (ಪು.೧೦)

(೭) ' ಮುನಸಿಪಾಲಟಿ ಚುನಾವಣೆಯಲ್ಲಿ, ಸತ್ತ ನನ್ನ ಹೋಟನ್ನು ಹಾಕಿಕೊಂಡು ನನ . ಪುನರ್ಜನ್ಮವನ್ನು ಕೊಟ್ಟ ಪರಬ್ರಹ್ಮ ನೀನು. ' ಪು. ೧೧)

(೮) ' ಹೆಂಗಸಿಗೆ ಬೆನ್ನು ತೋರುವ ಭೀಷ್ಮನಿಲ್ಲಿ? ಬೆನ್ನೆ ಇಲ್ಲದೆ ಹೆಂಗಸರನ್ನು ಎದುರಿಸುವ ನೀನಿಲ್ಲಿ?' (ಪು. ೧೨)

ಈ ಎಂಟೂ ವಾಕ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ಕಂತು ಬರುವ ಶಬ್ದಾಲಂಕಾರ, ಅರ್ಥಾಲಂಕಾರ ಹಾಸ್ಯ ವೈಚಿತ್ಯಗಳನ್ನು ಕಂತು ಹಿಡಿಯಿರಿ.

II ಮುದುಕನನ್ನು ನಾಟಕಕಾರರು ಭೀಷ್ಮನಿಗೆ ಹೋಲಿಸುವುದರಲ್ಲಿ ಯಾವ ಯಾವ ಸಾಧ್ಯತ್ಯಗಳನ್ನು ತೋರಿಸಿದ್ದಾರೆ? ' ಶರ-ಪಂಜರ' ದ ವೈಶಿಷ್ಟ್ಯವೇನು?

III ' ದೃಶ್ಯದಲ್ಲಿಲ್ಲ ಪ್ರಾಸಕ್ರಿಯತೆ ಕೋಡಿಸಿವಿದಿದೆ' ಎಂದು ಮುನ್ನುಡಿಕಾರರು ಹೇಳಿದ್ದಾರೆ. ಅದನ್ನು ಉದಾಹರಣೆಗಳಿಂದ ತೋರಿಸಿರಿ.

IV ಮುದುಕನು ತನ್ನ ಜೀವಮಾನದಲ್ಲಿ ಮಾಡಿದ ಅನ್ಯಾಯ-ಅತ್ಯಾಚಾರಗಳೇನೇನು? ವಿವರಿಸಿರಿ.

V ' ಭೀಷ್ಮಪ್ರತಿಜ್ಞೆ ' ಇಲ್ಲವೆ ' ಭೀಷ್ಮರ ಕೊನೆಗಾಲ' ಎಂಬ ವಿಷಯದ ಮೇಲೆ ಒಂದು ನಾಟಕಭಟ ಬರೆಯಿರಿ. ಇದರಲ್ಲಿ ಭೀಷ್ಮರ ಪಾತಪ್ರೋದೇ ರಂಗಭೂಮಿಯ ಮೇಲೆ ಕಂಡುಬರಬೇಕು.

ಸುರಾಸುರ ಯುದ್ಧ

ಪರಿಚಯ ಮತ್ತು ವಿಮರ್ಶೆ:— ಈ ನಾಟಕದ ಉದ್ದೇಶ ವಿನೋದ-ವಿಡಂಬನೆಗಳನ್ನೆಲ್ಲ ಮುನ್ನಡೆಕಾರರು ಮನವುಗುವಂತೆ ವಿಶದವಾಗಿ ತಿಳಿಯ ಪಡಿಸಿದ್ದಾರೆ. 'ಕಾಂಗ್ರೆಸ್ಸಿನ ಆಡಳಿತದಲ್ಲಿ ಸುರುವಾದ ಸುರಾನಿರೋಧಕ ಚಳವಳಿಯನ್ನು ಇಲ್ಲ ಬರಿ ಬಣ್ಣ ಕೊಡುವದಕ್ಕೇಂದ, ಮಾತ್ರ ಜಾರಿಹಾರರು ಉಪಯೋಗಿಸಿದ್ದಾರೆ.' ಈ ನಾಟಕದಲ್ಲಿ 'ಸೃಷ್ಟಿ ಸ್ಥಿತಿ-ಸಂಹಾರಗಳ' ಶಕ್ತಿ ಈಗ ಮಾನವನಲ್ಲಿಯೇ ಇದೆ' ಎಂಬ ವಿಚಾರವನ್ನು ಶ್ರೀರಂಗರು ತಿಳಿಸಬಯಸುತ್ತಾರೆ. ಇದರಲ್ಲಿ 'ವಿಡಂಬನೆಗೂ ಚಿತ್ರಶಕ್ತಿಗೂ' ಅಸ್ಪದ ಹೆಚ್ಚುಸಿಕ್ಕಿದೆ. ಏಕೆಂದರೆ ಜೀವನದ ವಾಸ್ತವಿಕ ಚಿತ್ರವು ಇಲ್ಲಿ ವ್ಯಂಗ್ಯವಾಗಿ ಬರಲು ಸಾಧ್ಯವಾಗಿದೆ ಹೊರತು ನೇರವಾಗಿ ಬರುವಂತಿಲ್ಲ. ಈ ನಾಟಕದಲ್ಲಿ ಶಿವನಬಾಯಿಂದ ಹೇಳಿಸುವ, "ನಾನು ಹಾಲಾಹಲ ಒಂದನ್ನೆ ದಕ್ಕಿಸಿದರೆ ಮಾನವರು ಎಷ್ಟೋ ಹಾಲಾಹಲಗಳನ್ನು ದಕ್ಕಿಸಿಕೊಂಡಿದ್ದಾರೆ," ಎಂಬ ಮಾತಿನಲ್ಲಿಯೂ ಅಗ್ನಿಗೆ ಯಮನು ಕೇಳುವ, "ಸರ್ವಭಕ್ಷಕನಾದ ನೀನು ಸ್ಲಾಂತದ ಹಲ್ಲನ್ನು ತಿನ್ನುತ್ತ ಕುಳಿರುತ್ತೀಯಾ" ಎಂಬ ಮಾತಿನಲ್ಲಿಯೂ ದೇವತೆಗಳ ಶೂನ್ಯ ಅಸ್ತಿತ್ವವನ್ನೂ ಸ್ವರ್ಗದ ಟೊಳ್ಳುತನವನ್ನೂ ತೋರಿಸಿದ್ದಾರೆ. ವಿಜ್ಞಾನದ ಮುಂದೆ ದೇವತೆಗಳ ಅಟವು ನಡೆಯದೆಂದು ಹೇಳಿ ಮರ್ತ್ಯನು ಅವರೊಂದು ಸರ್ಕಸು ಹೂಡುತ್ತಾನೆ.

ಪೌರಾಣಿಕ ಸಂಗತಿಗಳ ಮೇಲೆ ನಿರ್ಮಿಸಿದ ಹಾಸ್ಯದ ಬಗೆಯನ್ನೂ ಮಾತುಮಾತಿನ ಮಿಂಚಾಟವನ್ನೂ ಇಲ್ಲಿ ನೋಡಬೇಕು.

ಅಭ್ಯಾಸ ೧: ಕೆಳಗಿನ ಪ್ರಶ್ನೆಗಳಿಗೆ ಉತ್ತರ ಕೊಡಿರಿ:—

೧. ಈವೊತ್ತು ನಮಗೆ ದೇವತೆಗಳ ಅವಶ್ಯಕತೆ ಯಾಕೆ ಇಲ್ಲ?

೨. ಇಲ್ಲಿ ಒಟ್ಟು ಎಷ್ಟು ದೇವತೆಗಳು ಬಂದಿದ್ದಾರೆ? ಒಬ್ಬೊಬ್ಬ ದೇವತೆಯ ಮುಖ್ಯ ಕಾರ್ಯವೇನು? ಆ ದೇವತೆಯ ಬಗ್ಗೆ ನಿಮಗೆ ಗೊತ್ತಿದ್ದ ಪೌರಾಣಿಕ ಸಂಗತಿಗಳನ್ನು ಉದಾಹರಿಸಿರಿ.

೩. ಈ ಡ್ಯಾಬ್ಬದಲ್ಲಿ ಯಾವ ಪಾತ್ರದ ಯಾವ ಮಾತು ನಿಮಗೆ ಹೆಚ್ಚು ನೋಜನಿಸುತ್ತದೆ? ಏಕೆ?

೪. 'ಅಮರಾವತಿಯಲ್ಲಿ ಅಗಷ್ಟ್ಯ ಫರ್ಸ್' ಈ ಪದ ಪ್ರಯೋಗದಲ್ಲಿ ಅಡಗಿರುವ ವಿನೋದವನ್ನು ತೋರಿಸಿರಿ. ಅಗಷ್ಟ್ಯ ಫರ್ಸ್‌ಕ್ಕೂ ಅಮರಾವತಿಗೂ ಸಂಬಂಧವನ್ನು ನಾಟಕಕಾರರು ಹೇಗೆ ಹಚ್ಚಿದ್ದಾರೆ?

ii ವಿಡಂಬನೆಯ ಬಗ್ಗೆ ಕೆಳಗಿನ ಟಿಪ್ಪಣಿ ಓದಿಕೊಳ್ಳಿರಿ —

ಇಂಗ್ಲಿಷಿನಲ್ಲಿ ಇದಕ್ಕೆ (caricature) ಎಂಬ ಪದವು ಹೆಚ್ಚು ಸಮರ್ಪಕವಾಗುತ್ತದೆ. ಒಂದು ವ್ಯಕ್ತಿಯ ಲೋಪದೋಷಗಳನ್ನು ಅನೇಕ ಪ್ರಕಾರಗಳಿಂದ ಆಡಿ ತೋರಿಸಬಹುದು. ಅವನು ಶತದ್ವಂದ್ವಾದ್ವಾಗಮಹಾಪಂಡಿತರು! ಎಂದು ವ್ಯಂಗ್ಯದಿಂದ ಆಡಿ ತೋರಿಸಬಹುದು. ಇಲ್ಲವೆ- 'ಬ್ರಹ್ಮನಿಗೇ ತಲೆಯಿದ್ದಲ್ಲವೇನೋ ಇಂತಹ ಶತಮೂರ್ಖನನ್ನು ಕುಟ್ಟಿಸುವುದಕ್ಕೆ' ಎಂದೂ ವಿಡಂಬನಾತ್ಮಕವಾಗಿ ಹೇಳಬಹುದು. ವ್ಯಂಗ್ಯ ಹಾಸ್ಯಕ್ಕೂ ವಿಡಂಬನಾತ್ಮಕ ಹಾಸ್ಯಕ್ಕೂ ಇರುವ ಭೇದ ತಿಳಿಯಿತೆ? ವಿಡಂಬನಕಾರನಿಗೆ ಸಹಾನುಭೂತಿ ಕಡಿಮೆ ಜುಗುಪ್ಸೆ ಹೆಚ್ಚು, ಟೀಕಿಸುವ ವ್ಯಕ್ತಿಯ ಬಗ್ಗೆ. ಜುಗುಪ್ಸೆಯೊಡನೆ ಉದ್ದೇಗವೂ ಹೆಚ್ಚು ಕಂಡು ಬರುತ್ತದೆ. ಗಣಪತಿಯ ಚಿತ್ರವನ್ನು ಬರೆಯ ಹೋಗಿ ಬರಿ ಅವನದೊಂದು ಪೊಳ್ಳು ಹೊಟ್ಟೆ, ಹರದಾರಿಯುದ್ದ ಸೊಂಡಿ ಎರಡನ್ನೆ ಎತ್ತಿ ತೋರಿಸಿ ಉಳಿದ ಅವಯವಗಳನ್ನು ನಿಮಿತ್ತ ಮಾತ್ರಕ್ಕೆ ತೋರಿಸಿದಾಗ ಅದು ಗಣಪತಿಯ ವಿಡಂಬನವಾಗುತ್ತದೆ. 'ಕಲ್ಲು ದೇವರಿಗಿಂತ ಕಲೆಕ್ಕರನನ್ನು ಪ್ರಾರ್ಥಿಸಿಕೊಂಡರೇ ಎನೋ ಕಲಸವಾಗಬಹುದು'—ಎಂಬ ಮಾತಿನಲ್ಲಿ ದೇವತ್ವದ 'ಬಗ್ಗೆ' ವಿಡಂಬನೆಯಿದೆ. ಶ್ರೀ. ಕಾರಂತರ 'ಗ್ಲಾನ' ಎಂಬ ಪುಸ್ತಕ ಓದಿರಿ. ವಿಡಂಬನೆಯ ಪೂರ್ಣ ಕಲ್ಪನೆಯಾಗುತ್ತದೆ, ನಿಮಗೆ. ಸಮಾಜದ ಬೇರೆ ಬೇರೆ ವಾಸುಕು ವ್ಯಕ್ತಿಗಳನ್ನು ಬಯಲಿಗಳೆಂದು ಅವನ್ನು ಹೇಗೆ ಅಪಹಾಸ್ಯಕ್ಕೆ ಗುರಿಮಾಡುವದೆಂಬುದು ಕಾಣುತ್ತದೆ. ವಿಡಂಬನೆಗೆ ಸರಿಜೋಡಿಯಾಗಿ ಅಣಕ (parody) ಮೂದಲಿಕೆ (ridicule) 'ಛೇ' ಕಾರ (vituperation) ತೀವ್ರನಿಂದಿ (ಅಪಹಾಸ್ಯ) (satire) ಗಳು ಬರುವವು. ಇದಲ್ಲದೆ ಕನ್ನಡದಲ್ಲಿಯೆ 'ಜಕ್ಕುಲಿಕೆ,' 'ಛೇಕೋಕ್ತಿ,' 'ವಕ್ರೋಕ್ತಿ' ಗಳೆಂಬ ಉಪಹಾಸದ ವಿವಿಧ ಪ್ರಕಾರಗಳಿವೆ. ಈ ದೃಷ್ಟಿ ದಲ್ಲಿ ವಿಡಂಬನೆ ಎಲ್ಲೆಲ್ಲಿ ತಲೆದೋರಿದೆ, ತೋರಿಸಿರಿ.

iii ಇಂಗ್ಲಿಷಿನಲ್ಲಿ Comedy, Farce, Burlesque ಎಂಬ ಮೂರು ಪ್ರಕಾರದ ನಗೆಯ ನಾಟಕಗಳಿಗೆ ನಾವು ಸ್ಥೂಲವಾಗಿ 'ಪ್ರಹಸನ' ಎಂದೇ ಹೇಳುವೆವು. ಮೇಲಿನ ಪ್ರಕಾರ ವಿಭೇದ ಮಾಡುವುದಾದರೆ ಕನ್ನಡದಲ್ಲಿ ಹಾಸ್ಯಪ್ರಧಾನ ನಾಟಕ ಇಲ್ಲವೆ 'ಪ್ರಹಸನ' (comedy) 'ಹುಚ್ಚಾಟ' (Farce) 'ಅಣಕಾಟ' (Burlesque) ಎಂದು ಹೇಳಬಹುದು.

ಕೈಲಾಸಂ ಶ್ರೀರಂಗ ಮತ್ತು ಕಾರಂತರ ದೊಡ್ಡ ನಾಟಕಗಳು (ಉದಾ-ಹೋಂಝಲು, ಹರಿಜನ್ವಾರ, ಗರ್ಭಗುಡಿ) 'ಕಾಮೆಡಿ' ಗಳೆಂದು ಸ್ಥೂಲವಾಗಿ ಹೇಳಬಹುದು. ಶ್ರೀ. ಕಾರಂತರ, ಬೇಂದ್ರೆಯವರ ಶ್ರೀರಂಗರ, ಗೋಕಾಕರ, ಅ. ನ. ಕೃ. ಅವರ, ಮುಗಳಿಯವರ 'ಎನ್ಸೈ' ಅವರ-ನಾರದನ ಗರ್ವಭಂಗ, ತಿರುಕರಸಿಡುಗು, ಯಮನಸೋಲು, ವಿಮರ್ಶಕವೈದ್ಯ, ಮದುವೆಯೊ ಮನೆಹಾಳೊ, ಅತಿಥಿದೇವ, ಬಾರ್‌ರೂಂ-ಇವೆಲ್ಲವೂ ಹುಚ್ಚಾಟಗಳೆಂದು ಹೇಳಬಹುದು.

ಶ್ರೀರಂಗರ 'ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಮಹಾಸಭೆ,' ಎನ್ಸೈಯವರ 'ಬೆಳ್ಳಿಯ ಹಬ್ಬ' ಮೊದಲಾದುವು 'ಅಣಕಾಟ' ಗಳೆಂದು ಹೇಳಬಹುದು. ಈ ಸಂಗ್ರಹದಲ್ಲಿ ಸುರಾಸುರ ಯುದ್ಧ ಪ್ರಹಸನ, 'ಉತ್ತರರಂಗ' ವು ಹುಚ್ಚಾಟ 'ಪ್ರಪಂಚಪ್ರವಾಹ' ವು ಅಣಕಾಟದ ಮಾದರಿಗಳಾಗಿವೆ.

iv ಕೆಳಗಿನ ವಾಕ್ಯಗಳನ್ನು ಸಂದರ್ಭದೊಡನೆ ಸ್ಪಷ್ಟೀಕರಿಸಿರಿ—

(೧) 'ಸೃಷ್ಟಿ-ಸ್ಥಿತಿ-ಸಂಹಾರಗಳ ಶಕ್ತಿ ಈಗ ಮಾನವನಲ್ಲಿಯೇ ಇದೆ.'

(೨) ನಾನು ಹಾಲಾಹಲವೊಂದನ್ನೆ ದಕ್ಕಿಸಿದರೆ ಮಾನವರು ಎಷ್ಟೊ ಹಾಲಾಹಲಗಳನ್ನು ದಕ್ಕಿಸಿಕೊಂಡಿದ್ದಾರೆ.

(೩) 'ಸುರಲೋಕವನ್ನು ಸಂಹರಿಸಿ ಮಾನವರಾಗಿ ಅವತರಿಸಿರಿ.'

ಉತ್ತರ-ರಂಗ

ಪರಿಚಯ ಮತ್ತು ವಿಮರ್ಶೆ: ಶ್ರೀರಂಗರ 'ಪೂರ್ವರಂಗ' ವೆಂಬ ಮುಂಚಿನ ಒಂದು ಏಕಾಂಕ ನಾಟಕ ಹಾಗೂ ಸಂಗ್ರಹದ ಉತ್ತರ ರೂಪವಾಗಿ ಈ ಏಕಾಂಕ ನಾಟಕ ಹಾಗೂ ಸಂಗ್ರಹ ಬಂದಿವೆ. ಆದರೆ ಈ ಹೊಂದಿಕೆಯನ್ನು ಬೇರಿಸಿ ನಾಟಕದ ಹೆಸರಿನ ಮಟ್ಟಿಗಷ್ಟೆ ವಿಚಾರಿಸಿದರೂ ಇದು

ಸಮರ್ಪಕವಾಗಿಯೇ ಇದೆ. ಏಕೆಂದರೆ ಇಲ್ಲಿ ಕಂಡು ಬರುವ ಸನ್ನಿವೇಶವೇನು? ಒಂದು ನಾಟಕ ಕಂಪನಿಯ ಅಟ್ರೇಷಂಡು ಮುಗಿದ ಮೇಲೆ ಗ್ರೀನ ರೂಮು-ಸ್ಪೇಜುಗಳಲ್ಲಿ ನಡೆವ ಉತ್ಕರರಂಗ. ಕಂಪನಿನಾಟಕದ ಭರತ ವಾಕ್ಯದ ನಂತರದ ವಿಸರ್ಜನಾಕಾರ್ಯವೇ ಇಲ್ಲಿ ಪ್ರಸ್ತುತ ನಾಂದಿಯಾಗಿದೆ. ಮುನ್ನುಡಿಕಾರರೇ ಹೇಳುವಂತೆ—“ ನಾಟಕಕಾರ, ಮಾಲಕ, ನಟ ನಗೆ ಗಾಗ ಇವರೆಲ್ಲರ ನಡುವೆ ಒಂದು ನಾಟಕದ ಪ್ರಯೋಗವನ್ನು ಕುರಿತು ನಡೆಯುವ ಸಂಭಾಷಣೆಗಳಲ್ಲಿ ನಾಟಕ-ಸಿನೇಮಾಗಳ ಸಂಬಂಧ, ನಾಟಕದಲ್ಲಿ ಕಲೆ ಹಾಗೂ ನೀತಿಯ ಸಮಸ್ಯೆ, ನಟರ ನೀತಿವಿಚಾರ-ಇವೇ ಮೊದಲಾದ ಪ್ರಶ್ನೆಗಳ ತೊಡಕನ್ನು ನಾಟಕಕಾರರು ಸುಂದರವಾಗಿ ಚಿತ್ರಿಸಿದ್ದಾರೆ.”

ಇಲ್ಲಿ ಶೈಲಿಯ ಒಂದೆರಡು ವೈಶಿಷ್ಟ್ಯಗಳನ್ನು ನೀವು ಕಾಣುವಿರಿ: ಭಲೆಲೆಲೆಲೆ ಸಾರಥೀ, ನಾಟಕ ಕಂಪನೀ ಮಾರುತಿ ' ಈ ಪ್ರಕಾರದ ಅನುಪ್ರಾಸವು ಭಲದಿಂದ ಒಂದು ಕೂಡಿದರೂ ಒಂದು ಉದ್ದೇಶವನ್ನು ಈಡೇರಿಸುತ್ತದೆ. ಅದೊಂದರೆ ಕಂಪನಿ ನಾಟಕಗಳ ಬಗ್ಗೆ ಒಂದು ವಿಹಸಿತವನ್ನೂ ಅನುಪ್ರಾಸಿತವನ್ನೂ (Comic & Ludicrous) ಉಂಟುಮಾಡುವುದು. ಕಂಪನಿ ನಟರ ಅಜ್ಞಾನವನ್ನು ಕುರಿತು ನಾಟಕಕಾರರು ಉಂಟುಮಾಡುವ ಒಂದು ವಿಡಂಬನಾತ್ಮಕ ಹಾಸ್ಯವನ್ನು ನಟವರ್ಯನಾದ ಗುರುರಾಜನ ಮಾತಿನಲ್ಲಿ ನೀವು ಕಾಣಬಹುದು. (ಉದಾ:- ಪು. ೧೦ ರ ಮೇಲಿನ ಗುರುರಾಜನ ಮಾತು). ಇಂದಿನ ಕಂಪನಿಮಾಲಕನ ಅವಸ್ಥೆ ಹೇಗಿರುತ್ತದೆಂಬ ಬಗ್ಗೆಯೂ ನಗೆಯಲ್ಲಿ ಹೊಗೆಯನ್ನೂ ಹೊಗೆಯಲ್ಲಿ ಕಂಬನಿಯನ್ನೂ ಕೂಡಿಸಿ ಹೇಳುವ ಮಾರ್ಮಿಕವಾದ ಮಾಲಕನ ಮಾತಿನಲ್ಲಿಯೇ ಹೇಳಿದ್ದಾರೆ. (ಉದಾ: ಪು. ೧೧. ಮಾಲಕ:- ಮಹಾಸ್ವಾಮಿ ಹಾಸಿಗೆ ಸುರಳೀ..... ಕುಣಿದಾಡೋದಕಿಂತ.) ಅಂತೂ ಈ ನಾಟಕದ ಮಾತಿನಲ್ಲಿಯ ನಗೆಯಲ್ಲಾ ಸ್ಕಲ್ಪ ಚುರುಕಾಗಿದೆ.

ಇಡೀ ನಾಟಕವನ್ನು ಓದಿದ ಮೇಲೆ ಕಂಪನಿಯ ಅವಸ್ಥೆ-ವ್ಯವಸ್ಥೆಗಳನ್ನು ತಮ್ಮ ಬಿಂಬಗ್ರಾಹಕ ಸೂಕ್ಷ್ಮಕಣ್ಣಿನಲ್ಲಿ ಹಿಡಿದು, ಹಾಕುವ ಅವರ ನೀರಕ್ಷಣದ ತೀಕ್ಷ್ಣತೆಯನ್ನೂ ಕನ್ನಡ ರಂಗಭೂಮಿಯ ಬಗ್ಗೆ ಅವರು ಮಾಡಿರುವ ವಿಚಾರ ಸಂದೋಹವನ್ನೂ ನಾವು ಗಮನಿಸಬೇಕು.

VII

ಇಲ್ಲಿಯ ಹಾಸ್ಯವು ವಿಡಂಬನೆ, ದ್ವಂದ್ವಾರ್ಥದ ಶಬ್ದಪ್ರಯೋಗ, ಟಿಪ್ಪಣಿ-ಮಾಲಿಕರ ಗ್ರಾಮ್ಯವಾಣಿ, ಮಾಲಿಕನ ಕಂಗಾಲತನ ಇವೇ ಮೊದಲಾದ ಅಂಶಗಳಲ್ಲಿ ಕಂಡು ಬರುತ್ತವೆ.

ಈ ನಾಟಕದ ವ್ಯಾಪಕತೆಯು ಬರಿ ಒಂದು ಕಂಪನಿಯ ಮಟ್ಟಿಗೆ ಇದೆಯೆಂದೆನಿಸುತ್ತದೆ. ಆದರೆ ಇಂದಿನ ಕರ್ನಾಟಕದ ಕುಮುಲ ಸಮಸ್ಯೆಗಳಲ್ಲಿ ಇದು ಮೊದಲನೆಯದಲ್ಲದೆ ಅತ್ಯುಕ್ತಿಯಲ್ಲ. ಅಂತೆ ಈ ನಾಟಕ ಆ ಸಮಸ್ಯೆಗಾಗಿಯೇ ಮೀಸಲಾಗಿಿದ್ದರೆ ನಾಟಕಕಾರರ ಪಂತ್ರಮ ಸಾರ್ಥಕವೆಂದೇ ಹೇಳಬೇಕು.

ಅಭ್ಯಾಸ I ಕೆಳಗಿನ ಪ್ರಶ್ನೆಗಳಿಗೆ ಉತ್ತರ ಕೊಡಿರಿ:-

೧ ಮೂಲಕಾಂಶ, ಕಲಿಯುಗದ ಕಾಲದಾಸ ಪ್ರಭೋ, ದಾಮೀಜಿಸ್-ಈ ಪದಪ್ರಯೋಗಗಳಲ್ಲಿಯ ಹಾಸ್ಯವನ್ನು ವಿವರಿಸಿರಿ.

೨ ನಿಂಗ, ಗುರುರಾಜ, ಮಾಲಿಕ ನಾಟಕನಾರ ಇವರ ಮಾತುಗಳಲ್ಲಿ ನೀವು ಮೆಚ್ಚಿದ ಉತ್ತಮ ಹಾಸ್ಯದ ಒಂದೊಂದು ಉದಾಹರಣೆಯನ್ನು ಕೆಟ್ಟು ಪರಸ್ಪರ ವಾಕ್ಯದಲ್ಲಿ ಕಾಣುವ ವ್ಯತ್ಯಾಸವನ್ನು ಸೂಚಿಸಿರಿ.

೩ ಇಂದಿನ ಕಂಪನಿಗಳ ದುರವಸ್ಥೆಗೆ ಈ ನಾಟಕದಿಂದ ಕಂಡು ಬರುವ ಕಾರಣಗಳನ್ನು ಕೊಡಿರಿ.

II ಕೆಳಗಿನ ಮಾತುಗಳನ್ನೂ ಅವುಗಳ ಬಗ್ಗೆ ನಾಟಕಕಾರರ ಉದ್ದೇಶವನ್ನೂ ವಿವರಿಸಿರಿ:-

(i) ಈಗ ನನಗೆ ತಿಳಿತು 'ಉಳವಾರದು' ಅನ್ನೋ ನೋಟೀಸು ಯಾಕೆ ಹಚ್ಚಿತಾರೆ ಅಂತ.

(ii) ನಾಟಕಾ ಆಡೋರ ಸುಕ ಬಂದವರಿಗೇನು ಗೊತ್ತು ?

(iii) ಊರೂರಿಗೆ ಫರದೆ ಜಪ್ತ ಮಾಡಿದರೂ ಆ ಕನಡೆ ಮುಚ್ಚಿಕೆ ತಿದ್ದಿರಿ-ನನಗೊತ್ತಿಲ್ಲ ?

(vi) ಹೆಣ್ಣುಪಾರ್ಟಿ ಮಾಡಿ ಮಾಡಿ ಹೆಂಗಸಿನ ಹಾಂಗ ನಡೆಕ ಬಾಯಿ ಹಾಕೋಚಟಾನೇ ಬಿದ್ದಿತ್ತಿ.

(v) 'ಬ್ಯಾಡ' ಅಂದರೂ ಮಕಾ ಪೋರಿಸತ್ಯೆತಿ ಈ ಮುಂಗ್ಯಾನ ಕುಲಬ್ಬು ಅಂತ!

III 'ಕನ್ನಡ ರಂಗಭೂಮಿಯ ಭವಿತವ್ಯ' ಎಂಬ ವಿಷಯದ ಮೇಲೆ ಒಂದು ಚಿಕ್ಕ ಸಿಬಂಧ ಬರೆಯಿರಿ. ಇಲ್ಲವೆ 'ನಾನು ನೋಡಿದ ಕಂಪನಿ ನಾಟಕ' ಎಂಬ ವಿಷಯದ ಮೇಲೆ ಒಂದು ಹರಟೆ ಬರೆಯಿರಿ.

ಪ್ರಪಂಚಪ್ರವಾದ ಇಲ್ಲವೆ

ಅನುಭವದ ಅದ್ವೈತ

ಪರಿಚಯ ಮತ್ತು ವಿಮರ್ಶೆ:- ಮನುಷ್ಯನು ಮನೆಯಲ್ಲಿದ್ದು ಇದೇ ಹಾಡು ಎಂದು ಮುನ್ನಡೆಸಿಕೊಂಡು ಹೋಗುವಂತೆ ಇದ್ದೊಂದು ವಾಕ್ಯದಲ್ಲಿಯೇ ಈ ದೃಶ್ಯದ ಸಾರಾಂಶವಡಗಿದೆ; ಅಥವಾ ಇದಕ್ಕೂ ಸಂಗ್ರಹವಾಗಿ ನಾಟಕ ಕಾರರು ಇದಕ್ಕಿಟ್ಟು 'ಅನುಭವದ ಅದ್ವೈತ' ಎಂಬ ಹೆಸರೇ ಸಾಕು. 'ಈಕೆ' ಗೆ ಜಡ್ಡು, 'ಆತ' ಗೆ ಜಡ್ಡು. ಈಕೆಯ ಗಂಡನಿಗೆ 'ಅಫೀಸಿನ' ಗಡಬಿಡಿ; ಆತನ ಹೆಂಡತಿಗೆ ಮನೆಗೆಲಸದ ಗಡಬಿಡಿ. ಈಕೆಯ ಗಂಡನ ಮನೆಯೂ ಆತನ ಮನೆಯೂ ಒಂದೇ ದೊಡ್ಡ ಮನೆಯಲ್ಲ ಎರಡು ಭಾಗ (partition) ಮಾಡಿದ ಹಾಗೆ. 'ಈಕೆ' ಮತ್ತು 'ಆತ' ಲೋಕಿಗಳು, ಹೊರಗೆ ಬರುವಂತಿಲ್ಲ. ಸರಿ, ಇಷ್ಟು ಒಂದು ಸನ್ನಿವೇಶವನ್ನು ಕಲ್ಪಿಸಿಕೊಳ್ಳಿರಿ. ನಾಟಕದ ಮೋಜು ಎಲ್ಲದೆಯೆಂಬುದು ತಾನೇ ಗೊತ್ತಾಗುವುದು. ಅಲ್ಲವೆ? ಎರಡು ಪ್ರಪಂಚಗಳ ಅನುಭವದ ಅದ್ವೈತಕ್ಕೆ ಇನ್ನಷ್ಟು ಹೊಂದಿಕೆಯಾಗುವಂತೆ ಇಬ್ಬರು ಮನೆಯಲ್ಲಿಯೂ ಒಂದೊಂದು ಲೋಕಿ. ಇಷ್ಟೇ ಅಲ್ಲ, ಅದ್ವೈತಾನುಭವದ ಪರಮಾವಧಿ ಎಲ್ಲದೆ ಗೊತ್ತಿಲ್ಲ? ಈಕೆಯ ಗಂಡ, ಒಳಗಿರುವ ಈಕೆಯೊಡನೆ; ಆತನ ಹೆಂಡತಿ, ಒಳಗಿರುವ ಆತನೊಡನೆ ಮಾತಾಡಿದರೂ ಈಕೆಯ ಗಂಡ ಆತನ ಹೆಂಡತಿಯೊಡನೆ, ಆಚೆಗೆ ಮುಖ ತಿರುವಿ, ಮಾತನಾಡುತ್ತಿರುವಂತೆ ತೋರುತ್ತದೆ. ಅಂದರೇನು ದಾಂಪತ್ಯಾನುಭವದ ಅದ್ವೈತವು ಒಬ್ಬ ಗಂಡ ಇನ್ನೊಬ್ಬ ಹೆಂಡತಿಯೊಡನೆ ಮಾತಾಡಿದರೂ ಆ ಗಂಡನು ತನ್ನ ಹೆಂಡತಿಯೊಡನೆ ಮಾತನಾಡಿದಂತೆಯೇ ಇರುತ್ತದೆ, ಎಂದರ್ಥ.

ಇಲ್ಲಿ ಎರಡೂ ವ್ಯಕ್ತಿಗಳ ಮಾತು ಮಾತಿನ ಕೊನೆಯ ಎಳೆಯನ್ನು ಸೂಕ್ಷ್ಮವಾಗಿ ನೋಡಿರಿ. ಅದು ಮತ್ತೊಂದು ವ್ಯಕ್ತಿಯ ಮಾತಿಗೆ ಮೊದಲಾಗಿ ವ್ಯಕ್ತಿಯೊಬ್ಬನದ್ದು.

ಈ ದೃಶ್ಯದಲ್ಲಿ ಕಂಡುಬರುವ ಹಾಸ್ಯದ ಜೀವಾಳವು ರಂಗರಸನೊಬ್ಬನೊಬ್ಬನೇ ಇದೆಯನ್ನಬಹುದು. ಅದರ ಮೂಲಕ ಒಂದು ಸುಂದರ ಹಾಸ್ಯ ಮಾರ್ಗ ಸನ್ನಿವೇಶವು ನಿರ್ಮಾಣವಾಗಿದೆ. ಅಂತೆ ಈಕೆಯ ಗಂಡ, ಅತನ ಪಂಗತಿ ಇಬ್ಬರ ಬೆನ್ನೂ ಎದುರುಬದರಾಗಿ ಏನೇ ತಮ್ಮ ತಮ್ಮ ಮಾತನ್ನಾಡಿಕೊಂಡರೂ ಅವರ ಸಂಬಂಧ ಸೂತ್ರವು ನಮಗೆ ಹತ್ತಿ ಹಾಸ್ಯದ ನೋಟವು ತೇಲಿ ಬರುತ್ತದೆ.

ಇಲ್ಲಿ ಪ್ರತ್ಯೇಕ ಒಂದು ಕಥಾವಸ್ತು ಎಂದು ನಿಮಗೆ ಕಾಣದಿದ್ದರೂ ಅದ್ಭುತ ಪ್ರಪಂಚ ಪ್ರವಾಹವೇ ಸಿಮ್ಮಿದುರಿಗೆ ಶುಭ್ರ ಗಂಗೆಯಂತೆ ಹರಿಯುತ್ತದೆ. ಆ ಪ್ರವಾಹದಲ್ಲಿ ಹಾಸ್ಯವು ಬುದ್ಬುದವಾಗಿ, ನೋರಿಯಾಗಿ ತೆರೆಯಾಗಿ ಕಿವಿಗೆ ಇನಿದಾಗಿ ಕಣ್ಣಿಗೆ ಬೀಳುವಾಗಿ ಮನಕೆ ಹಿತವಾಗಿ ಪರಿಣಮಿಸುತ್ತದೆ. ಒಮ್ಮೆ ಈಕೆಯ ಗಂಡನ ಅತನ ಹೆಂಡತಿಯ ಮಾತಿನ ಚಮತ್ಕಾರವು ನಮ್ಮ ಬಾಯ್ತೆರೆಯ ಮೇಲೆ ಮುಗುಳು ನಗೆಯನ್ನು ಸುಳಿಸಿದರೆ ಈಕೆಯ ಗಂಡನು ಅಫೀಸಿನ ಗಡಿಬಡಿಯಲ್ಲಿ ಗಡಿಯಾಳದ ಸ್ಪಿಂಗು ಹರಿದುಕೊಂಡು ಹೆಣೆಯ ಮೇಲೆ ಕನ್ನಡಕವಿಟ್ಟು ಊರ ತುಂಬ ದುಡುಕುತ್ತ, ತನ್ನ ಬುಡಕ್ಕೆ ಹಾಕಿಕೊಂಡ ರುಮಾಲವನ್ನು ಕಾಣದೆ ಗಂಭೀರ ನಡೆಸುತ್ತ, ರಂಗಭೂಮಿಯ ಮೇಲೆ ಕೃತಿ (action) ಇಳಿ ಗೊಂದಲವನ್ನೆ ಎಬ್ಬಿಸುವಾಗ ನಾವು 'ಪೋಕ್-ಪೋಕ್' ಎಂದು ನಕ್ಕು 'ಹಸಿತ'ವನ್ನು ತೋರುತ್ತೇವೆ. ಮೆಂದಿರು. ಮನೆಗೆ ಬಂದ ನೆವ, ಗಂಡ ಅಫೀಸಿನ ನೆವಗಳ ಬುಡದಲ್ಲಿ ಪ್ರೀತಿ ಒದ್ದಾಡುತ್ತವೆಂದು ಮುನ್ನರಿಕಾರರು ವೇದಿಸಿರಲಿ. ಈ 'ನೆವ' ಗಳನ್ನು ಬಿಚ್ಚಿ ತೋರಿಸುವುದಕ್ಕೆ ಇಲ್ಲಿ ಹಗುರಾಗಿ ವಿರೂಪಸೆಯನ್ನು ಬಳಸಿಕೊಂಡಿರುವ ನಾಟಕಕಾರರು ವಿರೂಪಸೆಯೆಂದರೂ ಸುಕುಮಾರವಾಗಿದೆ, ಕಟುವಾಗಿದ್ದು 'ನರಕದಲ್ಲಿ ನರಸಿಂಹ' ದಂತೆ.

ಇದರಲ್ಲಿ ರಂಗಸೂಚನೆಯ ಎರಡು ವಾಕ್ಯಗಳೇ ಅಚಾರ-ವಿಚಾರಗಳಲ್ಲಿ ರಂಗಸೂಚಕಗಳಲ್ಲಿ ಕಂಡುಬರುವ ವಾಸ್ತವಿಕತೆಯನ್ನು ಗಮನಿಸಿರಿ.

ಅಭ್ಯಾಸ: I ಕೆಳಗೆ ತೋರಿಸಿರುವ ಒಂದೆರಡು ಹಾಸ್ಯದ ಪ್ರಕಾರಗಳನ್ನು ನೋಡಿರಿ:—

೧. ಪುಟ ೯— **ಆತನ ಹೆಂಡತಿ:** ರೂಢಿಯಾದರೂ ಇಲ್ಲಿದೆ ನಿಮಗೆ ಮನೆಯ ಹೆಂಡತಿ ಜೋಡಿ ಮಾತಾಡೋದಕೆ?..... (ಇಲ್ಲಿಂದ) ಈಕೆಯ ಗಂಡ ತೋಳಿಗೇನು ಧಾಡಿ ಆಗಿದೆ. ಅಂತೀನಿ. (ಇಲ್ಲಿಯ ವರೆಗೆ)

೨. ಪು. ೭ ಈ. ಗಂ:— ' ಕಣ್ಣಿಗೆ ಕನ್ನಡಕ ಇಲ್ಲದೆ ನನಗೆ ಕಾಣಿಸೋದಿಲ್ಲ, ಆದರೆ ನನ್ನ ಹಣೆಯ ಮೇಲೆ ಇದ್ದದ್ದು ನಿನಗಾದರ ಕಾಣಿಸಿತೋ ಇಲ್ಲೋ ?

೩. ಪು. ೧೨. ಈ. ಗಂ.:—..... ಅಫೀಸಿನ ಕೆಲಸಬಿಟ್ಟು ಹೆಂಡತಿ ಜೋಡಿ ಚೆಲ್ಲಾಟ ಆಡುವಷ್ಟು ನನಗೆ ತಲೆ ಇಲ್ಲಂತ ತಿಳಿದಿಯೇನು ?.... ಅದಕ್ಕೆ ಹೇಳತೀನಿ. ತಲೆ ಇದೆ ನನಗೆ, ಆದರೆ ಆ ತಲೆಗೆ ಬೇಕಾದ ಹಾಳು ರುಮಾಲು ಎಲ್ಲಿದೆ ಅಂತ ಕೂಗಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾ ಇದ್ದೀನಿ.

II ಇಂಗ್ಲಿಷಿನಲ್ಲಿ ಹಾಸ್ಯದಲ್ಲಿ ನಾಲ್ಕು ಪ್ರಕಾರಗಳನ್ನು ಮಾಡುತ್ತಾರೆ. ಅವಾವುವೆಂದರೆ:—

Ludicrous, Comic, Humour, Wit ಎಂದು ಅದೇ ಪ್ರಕಾರವಾಗಿ ಸಂಸ್ಕೃತ ಅಲಂಕಾರಿಕರೂ ಹೀಗೆ ವಿಭಾಗಿಸಿದ್ದಾರೆ:—

ಅತಿ (ಇಲ್ಲವೆ ಅವ) ಹಸಿತ, ವಿಹಸಿತ, ಹಸಿತ, ಸ್ಥಿತ ಎಂದು. ಇವುಗಳಲ್ಲಿ ' ಸ್ಥಿತ ' ವನ್ನು, ಎಂದರೆ ಕೇವಲ ಒಂದು ಮುಗುಳ್ಳಗೆಯನ್ನು ಹುಟ್ಟಿಸುವಂತಹದೆ, ಉತ್ತಮ ಹಾಸ್ಯವೆಂದು ಹೇಳುತ್ತಾರೆ. ಈ ನಾಟಕದಲ್ಲಿ ಮನಗೆ ಎಷ್ಟು ಪ್ರಕಾರದ ಹಾಸ್ಯಗಳು ತೋಚುತ್ತವೆ, ಸೋದಾಹರಣವಾಗಿ ನಿರೂಪಿಸಿರಿ.

III ಕೆಳಗಿನ ಪ್ರಶ್ನೆಗಳಿಗೆ ಉತ್ತರ ಕೊಡಿರಿ:—

೧ ನಾಟಕಕಾರರ ಕಲಾಜಾತುರ್ಯವು ಎಲ್ಲೆಲ್ಲಿ ಕಂಡು ಬರುತ್ತದೆ ?

೨. ಸಾಹಿತ್ಯದಲ್ಲಿ ' ವಾಸ್ತವತೆ ' ಯೆಂದರೇನು ? ವಾಸ್ತವತೆಯು ಈ ವೃಶ್ಯದಲ್ಲಿ ಎಷ್ಟರ ಮಟ್ಟಿಗೆ ಮೂಡಿದೆ ?

೩. ' ತಲೆತುಂಬ ವಿಚಾರ-ಹೊಟ್ಟೆತುಂಬ ನಗೆ ' ಇದು ಶ್ರೀರಂಗಶೈಲಿ ಯೆಂದು ಹೇಳುತ್ತಾರೆ. ಈ ಮಾತಿಗೆ ಇದರಲ್ಲಿ ಉದಾಹರಣೆಗಳನ್ನು ತೋರಿಸಿರಿ.

೪. ಶ್ರೀರಂಗರ 'ಪ್ರೀ' ವಾತ್ರದ ಮಟ್ಟವೆಂತಹದು ? ವಿವರಿಸಿರಿ.

೫. ನಾಟಕದ ಹೆಸರಿನ ಸಮರ್ಪಕತೆಯನ್ನು ಚರ್ಚಿಸಿರಿ.

iv ಕೆಳಗಿನ ವಾಕ್ಯಗಳನ್ನು ಸಂದರ್ಭದೊಡನೆ ಸ್ಪಷ್ಟೀಕರಿಸಿರಿ:

೧. ' ಊಟಾರೆ ಬೇಕು. ಅಡಿಗೆ ಬ್ಯಾಡ.... ಗಂಡಸರ ಮಾತೇ ಚೆಂದ'

೨. ' ಹೊಟ್ಟೆಯ ನಿಷ್ಕರಕ್ಕೆ ಅಕ್ಕಿ ಕುದಿಸೋದು. '

೩. ' ಬುದ್ಧೀನೇ ಹೋಗೇದ ಮದುವೆ ಆದಮ್ಯಾಲ-ಅಂತೀರಿ. ಅಷ್ಟೆ ನನ್ನ ಸುದ್ದಿವಾ. '

೪. ' ಆಕ್ರೋಶ ಅಂದರೇನು ? ಮಾಡಿಕೊಂಡ ಹೆಂಡತೀನ ಬಿಟ್ಟು ಮಂದಿಗೆ ಕೇಳಲಿಯಾ ನನ್ನ ಕೋಟು ಎಲ್ಲಿ ಇದೇ ಅಂತ ? '

೫. ' ಕಣ್ಣಿನ ಅರ್ಥಾಂಗವಾಯು ಏನು ಅಲ್ಲವಲ್ಲ ? '

ಒಂದು ಮಾತು

ಇಂದಿನ ಸಾಹಿತ್ಯದಲ್ಲಿ ಹೆಸರು ಪಡೆದ ನಾಟಕಗಳನ್ನು ಅಭಿನಯಿಸುವವರೆಂದರೆ, ' ನಾಟ್ಯವಿಲಾಸಿ ' ಗಳು-ನಾಟಕ ಕಂಪನಿಯವರಲ್ಲ. ಇಂದಿನ ಕಂಪನಿಯ ನಾಟಕಗಳು ಹೇಗೋ ಜೀವ ಹಿಡಿದುಕೊಂಡು ಹಳ್ಳಿಹಳ್ಳಿಗಳಲ್ಲಿ ' ತಂಬೂ ' ಹಾಕಿ-ರಂಗಭೂಮಿಯ ಸೇವೆಯನ್ನು ಮಾಡುತ್ತಿಲ್ಲ. ಜೀವನ ರಣರಂಗದ ಮೇಲೆ ತಾಂಡವವಾಡಿ ' ತುತ್ತಿನ ಚೀಲ ' ಕ್ಯಾಗಿ ಹೋರಾಡುತ್ತಿವೆ. ವಾಪ ! ಇಂತಹರಿಂದ ರಂಗಭೂಮಿಯ ಸೇವೆಯನ್ನು ಅಪೇಕ್ಷಿಸುವುದು ವಾಪದ ಕೆಲಸವಲ್ಲವೆ ? ಶ್ರೀರಂಗರ ನಾಟಕ, ಕಂಪನಿ ನಟನ ತಲೆಯೊಳಗೆ ಸೇರೀತೆ ? ಇದಕ್ಕಾಗಿ ಶ್ರೀರಂಗರು ಕಂಪನಿ ಹಾಗೆಯೇ ಕೆಲವೊಂದು ನಾಟಕಗಳನ್ನು ಬರೆದು ಪ್ರಯೋಗಮಾಡಿ ನೋಡಿದರೆ ಕಂಪನಿಗಳಿಂದ ಸಮಾಜ-ಸಾಹಿತ್ಯ-ಕಲಾಸೇವೆ ಏನಾದರೂ ಆದೀತೇನೋ ನೋಡಬೇಕು. (ನಾನೇ ಒಂದೆರಡು ಪ್ರಯೋಗಗಳನ್ನು ಮಾಡಹೋಗಿ ನಿರಾಶನಾಗಿದ್ದೇನೆ.)

ಇನ್ನು ನಾಟ್ಯವಿಲಾಸಿಗಳ ವಿಷಯ. ಯಾವುದೋ ಸಂಘ-ಸಂಸ್ಥೆಯ ವಾರ್ಷಿಕೋತ್ಸವಕ್ಕಾಗಿ ಒಂದು ನಾಟಕ ಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ. ಉತ್ತರ ಕರ್ನಾಟಕಕ್ಕೆ ಬಗ್ಗುವ, ಪ್ರೀವಾತ್ರಗಳಲ್ಲದ ಅರ್ಧಶಾಸನ ಹೊಟ್ಟೆತುಂಬ ನಗಿಸುವ ನಾಟಕವೊಂದು ಅವರಿಗೆ ಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ. ಮನೆ ಮಾತೇ ನಾಟಕದ

ಮಾತು ಎಂದ ಮೇಲೆ 'ಫೋರ್' ಎಂಬ ಕಾರಣವಿಲ್ಲ. ಸರಿ, ಬಾಯಿಗೆ ಬಂದದ್ದನ್ನೆ ಪ್ರತಿಪಾದಿಸಿದರಾಯಿತು. ಹೀಗೆ ಹೊರಡುವ ವಿಲಾಸಿಗಳೇ ಬಹಳ ಇಳಿಯ ವರೆಗೆ ವಾರ್ಷಿಕೋತ್ಸವಗಳಲ್ಲಿ ವಿಲಾಸಿಗಳು ಮಾಡಿರುವ ಅನೇಕ ನಾಟಕಗಳನ್ನು ನಾನು ನೋಡಿದ್ದೇನೆ. ಶ್ರೀರಂಗರ 'ಶರ-ಪಂಜರ' ದಲ್ಲಿ ವಿಂಚಣಿಯ ಮುದುಕನನ್ನು ಶರಪಂಜರದ ಮೇಲೆ ಮಲಗಿಸುವುದಿಲ್ಲ. ನಾಟಕಕಾರನನ್ನೆ ಶರಪಂಜರದ ಮೇಲೆ ಮಲಗಿಸಿ ಬಿಡುತ್ತಾರೆ. ಭಿಷ್ಣುನಂಜ ತನ್ನ ಸಾವು ತನ್ನ ಕೈಯಲ್ಲಿದ್ದವನೆ ಇಂತಹರ ಕೈಯಲ್ಲಿ ವಾರಾಗಬೇಕು.

ನಾಟ್ಯ ವಿಲಾಸಿಗಳು ಯಾವುದೋ ಒಂದು ನಾಟಕವನ್ನು ಭಿನಯಿಸಲು ಕೈಕೊಂಡಾಗ, ಮೊದಲು ನಾಟಕಕಾರನ ಅನುಮತಿಯನ್ನು ಪಡೆದುಕೊಳ್ಳುವ ಕೃಪೆಯನ್ನು ಸ್ವಲ್ಪ ಮಾಡಬೇಕು. ನಾಟಕಕಾರನು ಕೂಡಲೆ ಅವನ ಯನ್ನು ಕೊಡುವನಲ್ಲದೆ ಸೂಕ್ತವಾದ ಸಲಹೆಗಳನ್ನೂ ಕೊಡುವನು. ಆ ಮೇಲೆ ಇಡೀ ನಾಟಕದ ಜೀವಾಳವನ್ನೂ ಕಂಡು ಹಿಡಿದುಕೊಳ್ಳುವ ಮಟ್ಟ ಗಾದರೂ ಪ್ರತಿಯೊಬ್ಬ ನಟನೂ ಇಡೀ ನಾಟಕವನ್ನೋದಿಕೊಳ್ಳಬೇಕು. ಬರಿ ತನ್ನ ಮಾತನ್ನಷ್ಟೆ ಅಲ್ಲ. ಆ ಮೇಲೆ ಎಲ್ಲಾ ಮಾತನ್ನೂ ಚೆನ್ನಾಗಿ ಕಂಠ ಪಾಠ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳಬೇಕು. ಇಂದಿನ ಹೊಸ ನಾಟಕಗಳಲ್ಲಿ, ಹಲ್ಲು ಕಡಿದು ಹುಬ್ಬುಗಂಟಿಕ್ಕಿ ಆಕ್ರೋಶ ಮಾಡುವಂತಹ, ಅಕೃತಕ ಅಭಿಪ್ರಾಯವೊಂದು ಬೆಳೆಬೇಕು. ಅಭಿನಯದ ಕಾರಣವಿಲ್ಲೆಂದು ನಟನು ಕಲ್ಲುಗೊಂಬೆಗೆ ಬಾಯಿಹಿಂಬಂವೆಂ ಮೂತಾಡಬಾರದು.

ಶ್ರೀರಂಗರ ನಾಟಕ ಸುಲಭವಾಗಿ ತಿಳಿಯುವುದಿಲ್ಲವೆನ್ನುವವರಿಗೆ ಇಲ್ಲಿ ಶ್ರೀ. ಗೋಕಾಕರ ಮುನ್ನುಡಿ ಇದೆ, ನಾಟಕಕಾರರ ನುಡಿ ಇದೆ. ನಾಟಕದ ವಿಮರ್ಶೆ-ಅರ್ಥ-ಟೀಕೆ ಟಿಪ್ಪಣಿಗಳುಳ್ಳ ಒಂದು ಹಿನ್ನುಡಿಯೂ ಇದೆ. ಇಷ್ಟೆಲ್ಲ ಸಾಧನವಿದ್ದ ಮೇಲಾದರೂ ನಾಟ್ಯ ವಿಲಾಸಿಗಳು ಇದರ ಸದುಪಯೋಗ ಮಾಡಿಕೊಂಡು ನಾಟಕ ಪ್ರಯೋಗವೆಂದರೆ ಒರಿ ಹುಡುಗಾಟಕೆ ಯೆಂದು ತಿಳಿಯದೆ, ನಿಜವಾಗಿಯೂ ಕರ್ನಾಟಕ ಪ್ರಗತಿಯ ಜೀವಾಳವೆಂದರಿತು ಕಂಕಣ ಒಡ್ಡರಾದಾರೆಂದು ನಂಬುವೆ.

ಮಾಳಮುಕ್ತಿ, ಧಾರವಾಡ
೧೯೫೧-೫೨

}

ಎನ್. ಕೆ. ಕುಲಕರ್ಣಿ

